

Teataja

Eestikeelne väljaanne

Teave ja teatised

61. aastakäik

10. september 2018

Sisukord

I Resolutsioonid, soovitused ja arvamused

SOOVITUSED

Nõukogu

2018/C 320/01	Nõukogu soovitus, 13. juuli 2018, milles käsitletakse Belgia 2018. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Belgia 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohta	1
2018/C 320/02	Nõukogu soovitus, 13. juuli 2018, milles käsitletakse Bulgaaria 2018. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Bulgaaria 2018. aasta lähenemisprogrammi kohta	7
2018/C 320/03	Nõukogu soovitus, 13. juuli 2018, milles käsitletakse Tšehhi Vabariigi 2018. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Tšehhi Vabariigi 2018. aasta lähenemisprogrammi kohta	12
2018/C 320/04	Nõukogu soovitus, 13. juuli 2018, milles käsitletakse Taani 2018. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Taani 2018. aasta lähenemisprogrammi kohta	16
2018/C 320/05	Nõukogu soovitus, 13. juuli 2018, milles käsitletakse Saksamaa 2018. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Saksamaa 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohta	19
2018/C 320/06	Nõukogu soovitus, 13. juuli 2018, milles käsitletakse Eesti 2018. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Eesti 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohta	24
2018/C 320/07	Nõukogu soovitus, 13. juuli 2018, milles käsitletakse Iirimaa 2018. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Iirimaa 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohta	27
2018/C 320/08	Nõukogu soovitus, 13. juuli 2018, milles käsitletakse Hispaania 2018. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Hispaania 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohta	33

2018/C 320/09	Nõukogu soovitus, 13. juuli 2018, milles käsitletakse Prantsusmaa 2018. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Prantsusmaa 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohta	39
2018/C 320/10	Nõukogu soovitus, 13. juuli 2018, milles käsitletakse Horvaatia 2018. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Horvaatia 2018. aasta lähenemisprogrammi kohta	44
2018/C 320/11	Nõukogu soovitus, 13. juuli 2018, milles käsitletakse Itaalia 2018. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Itaalia 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohta	48
2018/C 320/12	Nõukogu soovitus, 13. juuli 2018, milles käsitletakse Küprose 2018. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Küprose 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohta	55
2018/C 320/13	Nõukogu soovitus, 13. juuli 2018, milles käsitletakse Läti 2018. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Läti 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohta	60
2018/C 320/14	Nõukogu soovitus, 13. juuli 2018, milles käsitletakse Leedu 2018. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Leedu 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohta	64
2018/C 320/15	Nõukogu soovitus, 13. juuli 2018, milles käsitletakse Luksemburgi 2018. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Luksemburgi 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohta	68
2018/C 320/16	Nõukogu soovitus, 13. juuli 2018, milles käsitletakse Ungari 2018. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Ungari 2018. aasta lähenemisprogrammi kohta	72
2018/C 320/17	Nõukogu soovitus, 13. juuli 2018, milles käsitletakse Malta 2018. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Malta 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohta	76
2018/C 320/18	Nõukogu soovitus, 13. juuli 2018, milles käsitletakse Madalmaade 2018. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Madalmaade 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohta	80
2018/C 320/19	Nõukogu soovitus, 13. juuli 2018, milles käsitletakse Austria 2018. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Austria 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohta	84
2018/C 320/20	Nõukogu soovitus, 13. juuli 2018, milles käsitletakse Poola 2018. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Poola 2018. aasta lähenemisprogrammi kohta	88
2018/C 320/21	Nõukogu soovitus, 13. juuli 2018, milles käsitletakse Portugali 2018. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Portugali 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohta	92
2018/C 320/22	Nõukogu soovitus, 13. juuli 2018, milles käsitletakse Rumeenia 2018. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Rumeenia 2018. aasta lähenemisprogrammi kohta	98
2018/C 320/23	Nõukogu soovitus, 13. juuli 2018, milles käsitletakse Sloveenia 2018. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Sloveenia 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohta	103

2018/C 320/24	Nõukogu soovitus, 13. juuli 2018, milles käsitletakse Slovakkia 2018. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Slovakkia 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohta 107
2018/C 320/25	Nõukogu soovitus, 13. juuli 2018, milles käsitletakse Soome 2018. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Soome 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohta 112
2018/C 320/26	Nõukogu soovitus, 13. juuli 2018, milles käsitletakse Rootsi 2018. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Rootsi 2018. aasta lähenemisprogrammi kohta 116
2018/C 320/27	Nõukogu soovitus, 13. juuli 2018, milles käsitletakse Ühendkuningriigi 2018. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Ühendkuningriigi 2018. aasta lähenemisprogrammi kohta 119

I

(Resolutsioonid, soovitused ja arvamused)

SOOVITUSED

NÕUKOGU

NÕUKOGU SOOVITUS,

13. juuli 2018,

milles käsitletakse Belgia 2018. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Belgia 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohta

(2018/C 320/01)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja koostööstamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 22. novembril 2017 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2018) algust. Selles võeti nõuetekohaselt arvesse Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni poolt 17. novembril 2017 välja kuulutatud Euroopa sotsiaalõiguste sammast. Euroopa Ülemkogu kiitis 22. märtsil 2018 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. Samuti võttis komisjon 22. novembril 2017 Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1176/2011 ⁽²⁾ alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles Belgia ei nimetatud ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka soovitus euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitus kohta, mille Euroopa Ülemkogu kiitis heaks 22. märtsil 2018. Nõukogu võttis 14. mail 2018 vastu soovitus euroala majanduspoliitika kohta ⁽³⁾ („euroala soovitus“).

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 25).

⁽³⁾ ELT C 179, 25.5.2018, lk 1.

- (2) Kuna Belgia rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riigid on üksteisega tihedalt seotud, peaks Belgia tagama euroala soovitusel täieliku ja õigeaegse täitmise, nagu on kajastatud allpool esitatud soovitustes 1–3.
- (3) 2018. aasta aruanne Belgia kohta avaldati 7. märtsil 2018. Selles hinnati Belgia edusamme nõukogu poolt 11. juulil 2017 vastu võetud riigipõhiste soovitusel⁽¹⁾ täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitusel järelmeetmeid ja edusamme strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel.
- (4) Belgia esitas 27. aprillil 2018 oma 2018. aasta riikliku reformikava ja 2018. aasta stabiilsusprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (5) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi on võetud arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁽²⁾ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitusel rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.
- (6) Belgia suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa ning võlareeglit. Valitsus kavandab oma 2018. aasta stabiilsusprogrammis parandada järk-järgult nominaalset eelarvepositsiooni ning saavutada 2021. aastaks 2017. aasta puudujäägi (1,0 % SKPst) asemel ülejäägi 0,1 % SKPst. Keskpika perioodi eelarveeesmärk – struktuurselt tasakaalustatud eelarvepositsioon – on kavas saavutada 2020. aastaks. Siiski osutab ümberarvutatud struktuurne eelarvepositsioon⁽³⁾ 0,2 %-lisele puudujäägile 2020. aastal. Valitsemissektori võla suhe SKPsse saavutas 2014. aastal haripunkti tasemel peaaegu 107 % SKPst ja vähenes seejärel 2017. aastal ligikaudu 103 %-le SKPst; 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse vähenema 2021. aastaks 94,6 %-le. Kõnealuste eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on usutav. Ent meetmeid, mida on vaja kavandatud eelarvepuudujäägi eesmärkide saavutamiseks alates 2019. aastast, ei ole täpselt kirjeldatud; komisjoni 2018. aasta kevadprognoosi kohaselt halvendab see eeldatavat struktuurset eelarvepositsiooni 2019. aastal, kui poliitikat ei muudeta.
- (7) Komisjon esitas 23. mail 2018 ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 3 kohase aruande, kuna Belgia ei teinud 2017. aastal piisavaid edusamme võla vähendamise sihttasemest kinnipidamiseks. Aruandes ei suudetud pärast kõigi oluliste tegurite hindamist kindlale otsusele jõuda, kas Belgia täidab võlakriteeriumi, nagu see on määratletud aluslepingus ja nõukogu määruses (EÜ) nr 1467/97,⁽⁴⁾ või mitte, sest praegu ei ole kindlaid tõendeid märkimisväärse kõrvalekalde kohta Belgias ei 2017. aastal ega 2016. ja 2017. aasta peale kokku. Komisjon hindab võla vähendamise sihttaseme saavutamise ümber 2018. aasta andmete alusel ja annab järeldusest teada 2019. aasta kevadel.
- (8) 2018. aasta stabiilsusprogramm osutab, et julgeolekuga seotud meetmetel oli 2017. aastal märkimisväärne mõju eelarvele, ning programmis esitatakse piisavad tõendid nende täiendavate eelarvekulude ulatuse ja olemuse kohta. Komisjoni hinnangul ulatusid julgeolekuga seotud meetmete tõttu lubatud lisakulud 2017. aastal 0,02 %ni SKPst.

⁽¹⁾ ELT C 261, 9.8.2017, lk 1.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

⁽³⁾ Tsükliliselt kohandatud eelarvepositsioon, milles ei ole arvesse võetud ühekordseid ja ajutisi meetmeid ning mille komisjon on ümber arvutanud ühiselt kokku lepitud meetodika kohaselt.

⁽⁴⁾ Nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (EÜT L 209, 2.8.1997, lk 6).

Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõike 1 ja artikli 6 lõike 3 sätted võimaldavad nende lisakuludega arvestada, sest suur terrorioht on erakorraline sündmus, selle mõju Belgia riigi rahandusele on märkimisväärne ning jätkusuutlikkust ei seataks ohtu, kui lubataks ajutist kõrvalekaldumist keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast. Seepärast on nõutavat kohandust keskpika perioodi eelarve-eesmärgi suunas 2017. aastaks vähendatud, et neid täiendavaid kulusid arvesse võtta.

- (9) Nõukogu soovitas 11. juulil 2017 Belgial tagada, et valitsemissektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär ⁽¹⁾ ei ületa 2018. aastal 1,6 %, mis vastab iga-aastasele struktuursele kohandusele 0,6 % SKPst. Samal ajal märgiti, et 2018. aasta eelarvekava hindamisel ja sellele järgneval 2018. aasta eelarvetulemuste hindamisel tuleb eesmärgina nõuetekohaselt arvesse võtta sellise eelarvepoliitika seisundi saavutamist, mis aitab kaasa nii käimasoleva majanduse elavnemise tugevdamisele kui ka Belgia riigi rahanduse jätkusuutlikkuse tagamisele. Vastavalt komisjoni hinnangule Belgia majanduse elavnemise tugevuse kohta, milles võeti arvesse Belgia kestlikkusprobleeme, ja mis koostati Belgia riigi 2018. aasta eelarvekava projekti hinnangu raames, ei ole selles suhtes mingeid muid elemente vaja arvestada. Vastavalt komisjoni 2018. aasta kevadprognoosile on 2018. aastal ning 2017. ja 2018. aasta peale kokku oht kalduda keskpika perioodi eelarve-eesmärgi suunas nõutavast kohandamiskavast olulisel määral kõrvale.
- (10) Võttes arvesse, et Belgia prognoositav valitsemissektori võla suhe SKPse on 60 % ja prognoositav SKP lõhe on 0,4 %, ei tohiks valitsemissektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär 2019. aastal ületada 1,8 %, mis vastab struktuursele kohandusele 0,6 % SKPst, mis tuleneb stabiilsuse ja kasvu pakti raames ühiselt kokku lepitud eelarvekohanduste nõuete maatriksist. Kui poliitikat ei muudeta, on 2019. aastal ning 2018. ja 2019. aasta kokkuvõttes oht kalduda sellest nõudest märkimisväärselt kõrvale. Peale selle ei järgi Belgia esmapilgul arvatavasti 2018. ja 2019. aastal võlareeglit. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et stabiilsuse ja kasvu pakti nõuete täitmiseks on 2018. aastal vaja võtta meetmeid. Juhuslikke tulusid oleks mõistlik kasutada valitsemissektori võla suhtarvu edasiseks vähendamiseks.
- (11) Jätakuvalt on probleemiks riigi rahanduse pikaajaline jätkusuutlikkus. 2015. aastal jõustatud pensionireformid olid oluline samm vananemisega seotud probleemide lahendamiseks pikemas perspektiivis, kuid 2018. aasta vananemisaruanDES osutatakse vananemisega seotud pikaajaliste kulude – nii pensioni- kui ka pikaajalise hoolduse kulude – eeldatust suuremale kasvule. Prognoositakse pensionikulude kasvu 2070. aastaks 2,9 protsendipunkti SKPst võrreldes eelmises aruanDES nimetatud kasvuga 2060. aastaks (1,3 protsendipunkti SKPst) (ja vähenemisega liidus keskmiselt 0,1 protsendipunkti SKPst). Seepärast aitaks neid riske vähendada valitsuse reformikava täielik rakendamine. Peale selle prognoositakse, et pikaajalise hoolduse kulude kasv suureneb 2070. aastaks niigi liidu keskmist ületavalt 2,3 %-lt SKPst 4,0 %-le SKPst. Killustatuse vähendamine pikaajalise hoolduse korralduses, mis tuleneb pädevuste jaotusest erinevate haldustasandite vahel, võib parandada kulutuste tõhusust selles valdkonnas.
- (12) Eelarve tulemuslik koordineerimine on väga oluline sellises föderaalses liikmesriigis nagu Belgia, kus suur osa kulutustega seotud pädevusest on delegeeritud piirkondliku tasandi valitsusasutustele. Föderaalvalitsus ning piirkondlikud ja kogukondlikud omavalitsused sõlmisid 2013. aastal koostööleppe, et parandada omavahelist koordineerimist ja võtta majandus- ja rahaliidu stabiilsuse, koordineerimise ja juhtimise lepingu fiskaalosa (fiskaalkokkulepe) üle siseriiklikku õigusesse. Eesmärk oli määrata kindlaks kogu riiki hõlmavad ja piirkondlikud mitmeaastased eelarvekavad, mille üle teostab järelevalvet kõrgem rahandusnõukogu. Positiivse sammuna on lepitud kokku 2020. aastaks saavutatavates üksikutes fiskaaleesmärkides. Kuid endiselt puudub ametlik kokkulepe kõigi valitsemistasandite vahel iga-aastaste fiskaaleesmärkide suhtes. Edu on saavutatud piisavate tagatiste kindlaksmääramisel seoses kõrgema rahandusnõukogu sõltumatusega.
- (13) Eelarve konsolideerimisel oleks põhjust pöörata suuremat tähelepanu kulutuste piiramisele. Avaliku sektori kogukulutused protsendina SKPst ületavad euroala keskmise. Kuigi avaliku sektori investeeringutega saab majanduskasvu pikas perspektiivis soodustada, on nende suurus Euroopa standardeid arvestades madal, eriti võrreldes avaliku sektori kogukulutustega. Lisaks vähesele avaliku sektori kapitalile on halvenenud ka avaliku

⁽¹⁾ Valitsemissektori esmased netokulud saadakse, kui valitsemissektori kogukuludest arvatakse maha intressikulud, liidu programmidele tehtavad kulutused, mis kaetakse täielikult liidu fondide tuludest, ja kaalutusõigusevälistes muudatustes töötuskindlustushüvitise kuludes. Valitsemissektori rahastatud kapitali kogumahutused põhivarasse on jaotatud nelja aasta peale. Kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed või õigusaktide kohane tulude suurendamine arvatakse sisse. Ühekordsed tulu- ja kulumeetmed arvatakse välja.

sektori taristu olukord. Kulude läbivaatamine võib aidata kaasa kulutuste mõistlikumale jaotusele ja toetada majanduskasvusõbralikku konsolideerimist. Piirkondlikul tasandil kavatseb vaid Flandria võtta oma eelarveprotsessis kasutusele kulude läbivaatamise. Pealegi ei seo Belgias ühtki valitsemistasandit siseriiklikud kulutuste tegemise eeskirjad peale tervishoiukulude ülemmäära. See vastandub selliste eeskirjade järjest sagedasemale vastuvõtmisele kogu liidus ja takistab eelarve kulupõhist konsolideerimist. Pealegi ei investeerita sissemakseid Belgia hoiuste tagamise skeemi eraldi madala riskiga vara portfelli.

- (14) Võla ja varade jaotus Belgia leibkondades paljastab vaatamata üldiselt soodsale jõukuspositsioonile mõningad nõrgad kohad. Pikk periood, mil eluasemehinnad on tõusnud kiiremini kui on suurenenud leibkonna kasutada olev tulu ja samal ajal on jätkuvalt kasvanud leibkondade võlakooormus, on muutnud leibkondade finantsseisundi ebakindlamaks. 2018. aasta aprillis võeti kasutusele makrotasandi usaldatavuse tagamise meede, mis keskendub eeskätt pangandussektori vastupanuvõimele, et tulla toime elamukinnisvarasektoriga seotud süsteemsete riskide suurenemisega. Tulevikus võiks tõhustada riiklikku makrotasandi usaldatavuse otsuste vastuvõtmise raamistikku, et suurendada makrotasandi usaldatavusjärelvalvet teostava asutuse suutlikkust võtta õigel ajal kasutusele makrotasandi usaldatavuse tagamise vahendid. Eluasemehinnad näivad praegu veidi ülehinnatud.
- (15) Nagu märgiti euroala käsitlevas soovitusel, on ettevõtjatevaheliste konkurentsimoonutuste tõkestamiseks, maksumaksjate õiglaseks kohtlemiseks ja riigi rahanduse kaitsmiseks oluline võidelda agressiivse maksuplaneerimise vastu. Maksumaksjate agressiivse maksuplaneerimise strateegiate ülekanduva mõju tõttu liikmesriikide vahel tuleb liidu õigusaktide täiendamiseks kooskõlastada liikmesriikide poliitikameetmeid. Endine riskikapitali intresside mahaarvamise süsteem, mis põhines omakapitalil, on asendatud kasvusüsteemiga. Uus süsteem, mis jagab äriühingu tulumaksu ühtses maksubaasis välja pakutud majanduskasvu ja investeerimise edendamise soodustusega kasvu lähtestsenaariumi, on piiratud viie aasta keskmise alusel arvutatud kasvava omakapitaliga. See muutus peaks andma panuse äriühingu tulumaksureformi eelarveneutraalsusesse, vältides samal ajal süsteemi võimalikku kasutamist agressiivseks maksuplaneerimiseks, leevendades ikkagi laenuvahendite/omakapitali kallutatuse probleemi. Kuigi teatavate konkreetsete kuritarvituste vastaste normide puudumine põhjustas muret, valmistatakse praegu ette kuritarvituste vältimise raamistiku reformi. See on positiivne samm. Seda seiratakse pingsalt tagamaks, et uutes normides käsitletakse kõiki asjakohaseid kuritarvituste vorme. Hiljutistele arvamuste vahetusele tuginedes jätkab komisjon konstruktiivset dialoogi võitluseks maksumaksjate agressiivse maksuplaneerimise strateegiate vastu.
- (16) Hiljutise majanduskasvu tulemusel on loodud rikkalikult töökohti. Tööhõive määr kasvas 2017. aastal kindlalt ja töötuse määr on praegu kriisieelse taseme lähedal. Sellegipoolest ei ole Belgia, võttes arvesse 20–64aastaste elanikkonna tööhõive määra (2017. aastal 68,5 %), graafikus oma strateegia „Euroopa 2020“ eesmärgi (73,2 %) saavutamiseks. Ebasoodsas olukorras elanikkonnarühmade tööturul osalemise vallas on tehtud tagasihoidlikke edusamme, sest mitteaktiivsus ja töötus on valdavalt koondunud madala kvalifikatsiooniga, rändetaustaga ja eakamatele töötajatele, mis osutab sellele, et tööturule integreerimist takistavad nii struktuursed kui ka sellistele rühmadele omased tegurid. Elukõige rändetaustaga inimestele, kes moodustavad suure osa tööealisest rahvastikust, seisavad tööturul jätkuvalt silmitsi ebasoodsa olukorraga ja nad kujutavad seega endast märkimisväärset kasutamata tööturupotentsiaali. 2016. aastal oli kolmandates riikides sündinute tööhõivemäär 49,1 %, mis on enam kui 20 protsendipunkti madalam kui riigis sündinutel (naiste puhul oli lõhe veelgi suurem). Ebasoodsa taustaga inimesi võiksid aidata aktiveerimismeetmed, kuid on olemas tõendeid, et need aktiveerimismeetmed ei ole kõigi elanikkonnarühmade puhul võrdväärselt tulemuslikud. Ehkki on võetud mõningaid meetmeid uute saabujate integreerimiseks ja võitluseks diskrimineerimise vastu, on ikka veel puudus poliitikaalddokumendilest ja poliitiliste tasandite vahelisest koostööst, et lahendada rändetaustaga inimeste tööturule integreerimise probleem. Tööturunäitajad on piirkonniti väga erinevad.
- (17) Hoolimata jõupingutustest maksukiilu vähendamiseks, on mõnedes elanikkonnarühmades töötamist takistavaid asjaolusid endiselt palju, näiteks keskmist palka teenivad ühe inimesega leibkonnad ja leibkonna teised palgasaajad. Hoolimata varasematest meetmetest oli keskmist palka teenivate ühe inimesega leibkondade maksukiil 2016. aastal endiselt liidus üks suuremaid. Ka madalapalgaliste (67 % ühe inimesega leibkonna keskmisest palgast) töötuslõks on üks liidu kõrgeimast. Endiselt on alles leibkonna teiste palgasaajate – peamiselt naiste – töötamist pärssivad kõrged maksud.
- (18) Vabade töökohtade määr on üks liidu suurimaid, mis näitab suurt oskuste mittevastavust nõudlusele, mis on seotud muude tegurite hulgas vähese liikuvuse ja, eelkõige kakskeelses Brüsseli piirkonnas, ebapiisava keeleoskusega. Elukestvas õppes osalemise määr on madal. Selleks, et inimesed tuleksid toime töökohavahetusega, on tähtis, et nii üksikisikud kui ka tööandjad pühenduksid rohkem elukestvale õppele.

- (19) Mõningat edu on saavutatud võrdsete võimaluste loomisel kvaliteetse hariduse ja kutseõppe omandamiseks, kuivõrd flaami ja prantsuskeelne kogukond rakendavad koolireforme. Kuid pikaajaline suur hariduslik ebavõrdsus püsib hoolimata heast keskmisest tulemusest rahvusvahelises võrdluses. 15aastaste õpilaste õppetulemused kõiguvad seoses sotsiaal-majandusliku ja rändetaustaga märkimisväärselt. Muret tekitavad flaami ja prantsuskeelse kogukonna vahelised õppetulemuste erinevused ning ebasoodsas olukorras olevate elanikkonnarühmade alaesindatus loodusteaduste, lugemise ja matemaatika parimate õpilaste hulgas. Suur lõhe koolide õppetulemuste vahel käib käsikäes hariduse saamise võimaluste ebavõrdsusega. Kolmanda taseme hariduse omandajate osakaal on suur. Sellegipoolest on näha ebavõrdsust kvaliteetse hariduse kättesaadavuses, oskuste nappust ja piirkondlikke erinevusi. Loodusteaduste, tehnoloogia ja matemaatika valdkonna erialade lõpetajate osakaal on üks liidu madalamatest ning puudused nendes valdkondades võivad hakata oluliselt tõkestama majanduskasvu ja innovatsiooni. Muret tekitab õpetajate puudus, kuid õpetajakoolituse reformid edenevad aeglaselt. Õpetajate pidev tööalane enesearendamine vajab kohandamist. Nii flaami kui ka prantsuskeelne kogukond on alustanud suuri reforme oma haridussüsteemis. Nende reformide rakendamine on kavandatud järgmisele kümnele aastale ja kauemgi. Ometi võttis Flandria 2017. aasta lõpus vastu otsuse lükata nende reformide peamiste meetmete jõustumine edasi ühe aasta võrra. Reformide ja meetmete mõju sõltub suurel määral nende tulemuslikust rakendamisest ja seirest.
- (20) Teenuste reguleeriva raamistiku piirangute kõrvaldamiseks on viidud läbi vaid piiratud hulgal reforme. Flandria tühistas mitme tegevusvaldkonna suhtes kutseala reguleeriva seaduse. Sellegipoolest säilib teatavate kutseteenuste range reguleerimine. Seepärast on konkurents neis sektorites alla surutud ja uute äriühingute turuletuleku määr madal. Ehitussektoris rakendatakse ehitusturule juurdepääsul horisontaalseid autoriseerimissüsteeme ja ehitusloa saamine on hoolimata viimastel aastatel võetud meetmetest keeruline. Belgia ehitussektori uuendamise määr on liidu keskmisest oluliselt madalam, mis võib osutada asjaolule, et konkurents sektoris on ebapiisav. See mõjutab ka oluliste taristuprojektide täitmist. Olulised piirangud eksisteerivad ka raudtee- ja maanteetransporditeenuste valdkonnas. Belgia tootlikkuse aeglane kasvutempo sõltub suurel määral teenusesektori aeglasest kasvust. Regulaatiivsed piirangud avaldavad ülekanduvat mõju ka nende teenuste kasutajatele, eelkõige töötlevale tööstusele. Tootlikkust aitaksid tõsta nende oluliste teenusesektorite põhjalikumad struktuurireformid, mis on olulised tulevase majanduskasvu ja riigi rahanduse jätkusuutlikkuse tagamiseks.
- (21) Teatavaid piiratud edusamme on tehtud jaesektori toimimise parandamises. Hiljutistest reformidest hoolimata koormavad regulaatiivsed piirangud endiselt sektori tulemuslikkust ja pärsivad investeringuid. Paljude tootekategooriate hinnad on jätkuvalt kõrgemad kui naaberriikides. Rohkem jõupingutusi on vaja teha ärikeskkonna konkurentsivõimeliseks ja investeerimissõbralikuks muutmiseks, et tarbijad saaksid nautida suuremat tootevalikut ja madalamaid hindu. Komisjon tegi 2018. aasta aprillis ettepaneku parimate tavade kohta, millega suunata liikmesriike jaesektori reformimisel.
- (22) Belgia ettevõtlusvaim on endiselt nõrk, hoolimata viimaste aastate reformidest ja hiljutistest meetmetest, mille mõju on vaja alles hindama hakata. Ärivaldkonna dünaamika on väike, kuna ettevõtete asutamise määr püsib ühena Euroopa madalaimatest, jäädes kaugemale alla liidu keskmise, ning sellega kaasneb madal likvideerimismäär. Peale selle on halduskoormus äriühingute jaoks endiselt suur, mis väljendub menetluste keerukuses ja väheses õiguskindluses.
- (23) Belgia digitaalsete avaliku sektori teenuste tase on keskpärane. Erinevalt riigi heast üldisest seisust digitaal-majanduse arendamises on ta digitaalsete avaliku sektori teenuste vallas vaid keskpärane. Belgia föderaalne ülesehitus tekitab konkreetseid probleeme ühtsete ja riigiüleste e-valitsuse teenuste loomisel. Erinevad süsteemid, mis ei pruugi olla koostalitlevad, tekitavad „hõõrdumiskadusid“. Endiselt tekitab tõsist muret kohtusüsteem, eelkõige viivitused meetmete võtmisel, digiteerimine ning kohtuandmete usaldusväärsus, võrreldavus ja ühtsus. Kõigis kohtutes teatavate õigusteenuste digiteerimise algatuste (näiteks e-postkast või e-dokumendihaldus) elluviimine on ajakavast maas. Kuid kuni seda ühtset kodeerimissüsteemi ei kasuta kõik kohtud, on kohtumenetluste tõhusust käsitlevate andmete usaldusväärsus ja võrreldavus piiratud.
- (24) Belgia maksusüsteem on hiljutistest reformidest hoolimata endiselt keeruline. Äriühingu tulumaksu reform vähendab kohustuslikke määrasid ja aitab süsteemi lihtsustada. Sellegipoolest on alles paljud maksuvabastused ja konkurentsi moonutavad soodustused, nagu näitab maksusoodustuste kogusumma kasvutrend. Võiks rohkem

kasutada võimalust viia maksud üle majanduskasvu soodustavamale alusele. Keskkonnaga seotud maksutulu on siiani liidu madalaimate hulgas. Rohkesti on maksukoormuse nihutamise potentsiaali ka seoses keskkonnamaksuga, mis on suunatud nende ametiautode sooduskohtlemisele, mis suurendavad õhusaastet, ummikuid ja kasvuhoonegaaside heidet.

- (25) Liiklusummikute vähendamisel on tehtud piiratud määral edusamme. Liikuvus kannatab ebapiisavate avaliku sektori investeeringute tõttu taristusse, moonutavate maksusoodustuste ja konkurentsi puudumise tõttu transporditeenuste valdkonnas, mis põhjustavad suuri ummikuid ja pärsivad tootlikkuse kasvu. Teede ülekoormus muutub aasta-aastalt suuremaks, mis tõrjub eemale välismaiseid investeeringuid ning põhjustavad suuri sotsiaalseid, majanduslikke ja keskkonnakulusid. Kõige kiireloomulisemad probleemid on raudtee- ja maanteetaristu valmimine ja uuendamine eeskätt Antwerpeni ja Brüsseli ümbruses ja nimetatud linnade siseselt. Olulised piirangud eksisteerivad ka raudtee- ja maanteetransporditeenuste valdkonnas. Ametiasutused saavad innustada tõhusamalt kasutama olemasolevat taristut ja üleminekut eratranspordilt ühistranspordile ja vähese heitega alternatiividele.
- (26) Komisjon on Euroopa poolaasta (2018) raames Belgia majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2018. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2018. aasta stabiilsusprogrammi, 2018. aasta riikliku reformikava ning varasematel aastatel Belgiale esitatud soovitude järelmeetmeid. Komisjon ei ole arvesse võtnud mitte üksnes nende asjakohasust Belgia eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka seda, mil määral need vastavad liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustes liidu tasandi panus ja tugevdada seeläbi liidu üldist majandusjuhtimist.
- (27) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2018. aasta stabiilsusprogrammiga tutvunud ja tema arvamus ⁽¹⁾ kajastub eelkõige allpool esitatud soovitusel 1,

SOOVITAB Belgial võtta 2018. ja 2019. aastal järgmisi meetmeid:

1. Tagada, et valitsemissektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär ei ületa 2019. aastal 1,8 %, mis vastab igaaastasele struktuursele kohandusele 0,6 % SKPst. Kasutada juhuslikke tulusid, et kiirendada valitsemissektori võla suhtarvu vähendamist. Järgida kavandatud pensionireforme ja piirata pikaajalise hoolduse prognoositud kulutuste kasvu. Rakendada täielikult 2013. aasta koostööleping eelarvepoliitika koordineerimiseks kõigil valitsemistasanditel. Parandada avaliku sektori kulutuste tõhusust ja struktuuri kõigil valitsemistasanditel, et teha ruumi avaliku sektori investeeringutele, eelkõige vaadates kulutused läbi.
2. Kaotada töötamist takistavad tegurid ning tugevdada aktiivse tööturupoliitika tõhusust, eelkõige madala kvalifikatsiooniga, rändetaustaga ja eakate töötajate heaks. Jätkata haridus- ja koolitusreforme, sh edendades võrdseid võimalusi ja suurendades teaduse, tehnoloogia, inseneeria ja matemaatika valdkonna erialade osakaalu kõrgkooli lõpetanute hulgas.
3. Vähendada regulatiivset ja halduskoormust, et soodustada ettevõtlust ja suurendada konkurentsi teenuste, eelkõige jaekaubanduse, ehituse ja kutsealateenuste valdkonnas. Võidelda kasvavate liikuvusprobleemide vastu, eelkõige investeerides uude või olemasolevasse transporditaristusse ning tugevdades soodustusi ühistranspordi ja vähese heitega transpordi kasutamiseks.

Brüssel, 13. juuli 2018

Nõukogu nimel
eesistuja
H. LÖGER

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

NÕUKOGU SOOVITUS,**13. juuli 2018,****milles käsitletakse Bulgaaria 2018. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus
Bulgaaria 2018. aasta lähenemisprogrammi kohta**

(2018/C 320/02)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 9 lõiget 2,võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta, ⁽²⁾ eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 22. novembril 2017 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2018) algust. Selles võeti nõuetekohaselt arvesse Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni poolt 17. novembril 2017 välja kuulutatud Euroopa sotsiaalõiguste sammast. Euroopa Ülemkogu kiitis 22. märtsil 2018 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. Samuti võttis komisjon 22. novembril 2017 määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles nimetati Bulgaariat ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida.
- (2) 2018. aasta aruanne Bulgaaria kohta avaldati 7. märtsil 2018. Selles hinnati Bulgaaria edusamme nõukogu poolt 11. juulil 2017 vastu võetud riigipõhiste soovitude ⁽³⁾ täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitude järelemeetmeid ja Bulgaaria edusamme strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel. See sisaldas ka vastavalt määruse (EL) nr 1176/2011 artiklile 5 tehtud põhjalikku analüüsi, mille tulemused avaldati samuti 7. märtsil 2018. Komisjon järeldas oma analüüsi põhjal, et Bulgaarias esineb makromajanduslik tasakaalustamatus. Finantssektori haavatavusega kaasneb ettevõtete suur võlakooormus ja viivislaenude maht, kusjuures tööturg ei ole täielikult kohandunud.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.⁽²⁾ ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.⁽³⁾ ELT C 261, 9.8.2017, lk 1.

- (3) Bulgaaria esitas 19. aprillil 2018 oma 2018. aasta riikliku reformikava ja 2018. aasta lähenemisprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal. Bulgaaria 2018. aasta riiklik reformikava sisaldab kohustusi nii lühikeseks kui ka keskpikaks perioodiks ning hõlmab 2018. aasta riigiaruandes tuvastatud probleemide lahendamist. Eelkõige on selles kuulutatud välja meetmed järelevalve tugevdamiseks pangandussektoris ja muudes sektorites kui panganduses, maksejõuetusraamistiku parandamiseks ja 2016. aasta stressitides tuvastatud jätkuvalt esinevate puuduste vähendamiseks. Samuti hõlmati meetmeid maksukogumise parandamiseks ja varimajandusega võitlemiseks, aktiivse tööturupoliitika sihipärasuse parandamiseks, sotsiaalkaitse suurendamiseks ning mitmesuguste tervishoiu- ja haridussektori probleemide lahendamiseks. Kokkuvõttes toetaks 2018. aasta riikliku reformikava tulemuslik rakendamine tasakaalustamatuse korrigeerimist.
- (4) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi on võetud arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁽¹⁾ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.
- (5) Bulgaaria suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa. 2018. aasta lähenemisprogrammis seadis valitsus eesmärgiks saavutada 2017. aasta eelarveülejäägi 0,9 % SKPst tasemelt 2018. aastal tasakaalustatud eelarve ning 2019. aastal ülejääk 0,3 % SKPst, 2020. aastal 0,5 % SKPst, 2021. aastal 0,2 % SKPst. Keskpika perioodi eelarve-eesmärki – struktuurne eelarvepuudujääk 1 % SKPst – kavatsetakse endiselt täita kogu programmiperioodi kestel varuga. 2018. aasta lähenemisprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse järk-järgult langema 2021. aastaks 19,4 %-le SKPst (25,4 %-lt SKPst 2017. aastal). Kõnealuste eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on usutav. Komisjoni 2018. aasta kevadprognoosist lähtuvalt peaks struktuurne eelarvepositsioon olema endiselt ülejäägis, kuid vähenema 2017. aasta 0,9 %-lt SKPst 2018. aastal 0,5 %-le SKPst ja jääma 2019. aastal samale tasemele. Seega prognoositakse, et struktuurne eelarvepositsioon ületab mõlemal aastal keskpika perioodi eelarve-eesmärki. Üldiselt on nõukogu prognooside põhjal seisukohal, et Bulgaaria täidab 2018. ja 2019. aastal stabiilsuse ja kasvu pakti nõuded.
- (6) Ülimalt oluline on suurendada eelarvepoliitika tõhusust. Maksutulu laekumised ja maksukuulekus on paranenud, kuid see oli pigem tingitud majandusväljavaadete paranemisest, mitte maksude paremast haldamisest ja kogumisest. Teatavates sektorites on avaliku sektori kulutuste tõhusus väga madal. Riigi rahanduse valdkonna reformid on selles suhtes väga olulised ning praegused majandus- ja eelarvetingimused on selliste reformide elluviimiseks eriti soodsad. Riigile kuuluvate ettevõtete majandustulemused on võrreldes piirkonna teiste riikide ja erasektoriga nõrgad, olles samas riigi rahanduse jaoks ebakindluse ja riski allikaks, sest selliste ettevõtete võlgnevused on riigi jaoks tingimuslikud kohustused. Kokkuvõttes on riigile kuuluvate ettevõtete juhtimine endiselt probleemne ega vasta rahvusvahelistele standarditele. Lisaks on selle valdkonna reformid väga olulised ärikeskkonna jaoks.
- (7) Seni püsivatest nõrkustest hoolimata on jätkuvalt paranenud finantssektori usaldusväärsus. Äriühingute viivislaenude osakaal on endiselt suur, kuigi seda on vähendatud. Kapitalipuhvrid on üldiselt küllaldased, mis annab võimaluse bilansside korrastamiseks. Finantssektori järelevalve parandamisel on tehtud märkimisväärsed edusamme, kuid mitu olulist meetet on veel täies ulatuses rakendamata. Selleks et bilanssi veelgi tugevdada ning pankade ja kindlustusandjate vastupanuvõimet parandada, on tingimata vaja seotud osapoolte riskipositsioonidest tulenevaid järelejäänud riske leevendada ja varade väärtust paremini hinnata.
- (8) Maksejõuetusraamistiku ebatõhusus pidurdab erasektori võlakoormuse vähendamist ja viivislaenude lahendamist. Menetlused venivad pikale ja sissenõudmismäär on madal. Raamistiku toimimiseks on vaja veel mitut elementi,

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

eelkõige õigusnorme võlgadest vabastamise ja ettevõtjatele pärast pankrotti mõistliku aja jooksul teise võimaluse andmise kohta. Andmekogumise ja sobivate seirevahendite puudumine ei võimalda hinnata vanade ega uute protseduuride tulemuslikkust, sh ettevõtete restruktureerimisel.

- (9) Deklareerimata töö tase on endiselt kõrge, millel on suur mõju maksutuludele, töötingimustele ja pensionipõlve sissetuleku piisavusele. Bulgaaria on hiljuti võtnud olukorra parandamiseks mitmeid meetmeid, sh ühepäevased lepingud põllumajanduses, eelarve- ja tööturuasutuste parem koostöö ning töötajate aktiivsem teavitamine negatiivsetest tagajärgedest. Nende meetmete tõhusus on oleneb rakendamise tulemuslikkusest. Ametlikule majandusele ülemineku kiirendamine on hädavajalik, et saavutada kaasav majanduskasv ja tagada kõigile õiglased töötingimused.
- (10) Olukord tööturul on paranenud, kuid probleeme jätkub. Tööhõive määr on jõudnud kriisieelse tasemele ja tööpuuduse määr on alla liidu keskmise. Siiski ei ole positiivsetest muutustest tööturul ühtviisi kasu kogu tööealisel elanikkonnal. Pikaajalistel töötutel, mitteaktiivsetel noortel, romadel ja vaesemates piirkondades elavatel inimestel on endiselt väga raske tööellu siseneda või tööellu naasta. Elanikkonna vananemine ja kahanemine ning seejuures alla liidu keskmise jääv töjõus osalemise määr viib töjõu ja oskuste nappuseni, mis halvendab pikas perspektiivis majanduse väljavaateid. Seega oleks põhjust panustada veelgi enam oskuste täiendamisse ja koolitustesse. Tööturul osalemise ja tööalase konkurentsivõime soodustamiseks võiks ühendada erinevad tulemuslikud teavitusmeetmed aktiivse tööturupoliitika ja sotsiaalteenustega.
- (11) Endiselt on liidu kõrgemate seas sissetulekute ja teenuste (haridus, tervishoid ja eluase) kättesaadavuse ebavõrdsus, samuti vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse oht. 2016. aastal ohustas kaht viiendikku elanikkonnast vaesus või sotsiaalne tõrjutus ning samal ajal ületas 20 % kõige rikkama leibkonna sissetulek kõige vaesema 20 % hulka kuuluvate leibkondade sissetulekut peaaegu kaheksakordselt. Sotsiaalkaitsele kulutatakse vähe, sh üldise miinimumsissetuleku süsteemile, mis on piiratud nii ulatuse ja piisavuse kui ka vaesuse ja ebavõrdsuse vähendamisele avalduva mõju poolest. Puudu on hüvitiste läbivaatamise objektiivne mehhanism. Kuigi hiljuti tõsteti sotsiaalhüvitisi ja miinimumpensione, ei piisa sotsiaalkaitse süsteemiga võimaldatava toe tasemest kõige haavatavamatele ja ebasoodsas olukorras olevatele rühmadele, sh romadele, lastele, vanuritele, puudega inimestele ja maapiirkonnas elavate inimestele. Sotsiaalteenuste osutamise tase on endiselt nõrk ning tööturu ja teiste teenustega integreerimine lõpuleviimata.
- (12) Miinimumpalga kehtestamisel ei ole kasutatud selget ja läbipaistvat mehhanismi ning miinimumpalka saavate töötajate osakaal on viimase kuue aasta jooksul enam kui kahekordistunud. Sellise mehhanismi puudumine võib ohtu seada õige tasakaalu leidmise tööhõive ja konkurentsivõime toetamise ning samas töötajate sissetuleku säilitamise vahel. Lisaks põhjustab see ebakindlust ja võib nii kahjustada ettevõtlustingimuste prognoositavust. Valitsus on esitanud miinimumpalga kehtestamise mehhanismi käsitlevad ettepanekud, millega see puudus kõrvaldataks. Siiski ei ole sotsiaalpartnerid selles küsimuses kokkuleppele jõudnud. Samuti on valitsus oma eelarveprognoosis näinud ette kuni 2020. aastani miinimumpalga tõstmised. 2018. aastal ratifitseeris Bulgaaria Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) miinimumpalga kindlaksmääramise konventsiooni. See võiks olla objektiivse mehhanismi loomisel hea lähtepunkt.
- (13) Endiselt vajab hädasti lahendamist tervishoiuteenuste piiratud kättesaadavus, mille on põhjustanud avalike kulutuste madal tase, piiratud ressursside ebahütlane jaotus ja tervisekindlustusega kaetuse madal tase. Avaliku sektori kulutuste madalat taset tuleb kompenseerida suurte erakulutustega, peamiselt suure omaosalusega. Nende bulgaarlaste osakaal, kellel puudub tervisekindlustus, on enamiku liikmesriikidega võrreldes suur. Endiselt on probleemne arstide ebahütlane regionaalne jaotus ja ödede vähesus. Positiivsemast küljest on viimasel ajal langenud Bulgaariast lahkuvate arstide arv. Loetletud puudujääkidega tuleks tegeleda selliste meetmete abil nagu riiklik tervishoiustrateegia.
- (14) Viimastest haridussüsteemi nüüdisajastamise meetmest hoolimata on õpitulemused endiselt kehvad ja olenevad suuresti sotsiaal-majanduslikust staatusest. Ebasoodsas olukorras olevatest peredest pärit lastel, eriti romadel, ei ole võrdseid võimalusi. Haridussüsteemist varakult lahkumise suurel osakaalul on negatiivne mõju tulevasele tööalasele konkurentsivõimele ja tööturunäitajatele. Mitmerahvusliste lasteaedade, koolide ja klasside kaudu

kvaliteetse kaasava tavahariduse pakkumisega on endiselt probleeme. Õppekavareformiga üritatakse parandada haridustulemusi ja digitaalskusi. Sellegipoolest on digitaalskuste tase üks liidu madalamaid ja eri sotsiaalmajanduslike rühmade lõikes väga erinev. Hiljutistest meetmetest hoolimata ei ole kutseharidus ja -õpe tööturujadustega piisavalt seotud. Alustatud on kõrgharidusreformi, kuid oskuste nappusele veel lahendust ei paista, sest sektorites on lõpetajate profiil väga ebahütlane. Täiskasvanuõppes osalevad oskuste täiendamise vajadusest hoolimata väga vähesed. Arvestades õpetajaskonna kiiret vananemist, on algatatud meetmeid, et tulevikus kaadri vähenemisega toime tulla. Hoolimata hiljutistest edasiminekutest, on vaja õpetajakoolituse programme veel tugevdada.

- (15) Paljud riiklikus riigihangete strateegias nimetatud meetmed on nüüdseks kehtestatud. Siiski peaksid riigi ametiasutused veel pingutama, et tagada nende tõhus elluviimine. Ettevõtjad ja valitsusvälised organisatsioonid leiavad, et üldiselt on riigihangete olukord juba varasemast parem. Siiski on läbipaistvus ja korruptsioon endiselt murekohtadeks. Sageasem otselepingute kasutamine ja üksiku pakkumusega piirdumiste suur arv võib süsteemi läbipaistvust ja tõhusust märkimisväärselt kahjustada. Praegu on töös riigihankeameti uute kontrollifunktsioonide esimene hindamine. Riigiameti kontrollifunktsioonide edasiseks optimeerimiseks tuleks tagada nende korrapärane ajakohastamine. Haldussuutlikkuse ülejäänud kitsakohtade lahendamiseks, sh omavalitsuse tasandil, on vaja täiendavaid jõupingutusi professionaalsuse ja standardimise osas ning põhjalikult kaaluda keskkete hankijate olemasoluga avanevaid võimalusi. Nõudluse summeerimisega saaks parandada ka tervishoiu kasutatavat hankesüsteemi ja luua sääste. Põhjalikumalt kaalumist vajab küsimus, kuidas hoida ära viivitusi oluliste avaliku sektori projektide elluviimisel.
- (16) Teadus- ja arendustegevust ning innovatsiooni koondava süsteemi struktuursete puudujääkide ja suure killustatuse tõttu on selle panus tootlikkuse ja majanduskasvu piiratud. Tootmises domineerivad endiselt vähem keerukad valdkonnad ja innovatsioonitase on väga madal. Eriti madalad on avaliku sektori ja ka äri sektori kulutused teadus- ja arendustegevusele. Reformide aeglus takistab üleminekut innovatsioonikesksetele süsteemidele. Ülikooli ja teadusinstituute on küll palju, kuid tiptasemel teadust tehakse neist vähestes. Teadusuuringute kaubandusliku väljundi leidmisega on endiselt suuri probleeme. Teadusuuringute rahastamise süsteemis ei kasutata projektikonkurse, rahvusvahelist hindamist ega teadusinstituutide tulemustepõhist rahastamist. Avaliku ja erasektori koostöö on teadus- ja arendustegevuses nõrk. Juhtalgatuse „Sofia Tech Park“ töös on endiselt mitmeid probleeme, sh valitsemise ebatõhusus, juhtimise ebastabiilsus, teadustaristu alakasutus ja valitsuse pikaajaliste finantskohustuste puudumine. Struktuurne ümberkujundamine ühes tulemusliku valitsemise ning teadus- ja arendustegevusele eraldavate ressursside taseme stabiilsusega võib aidata maksimeerida tootlikkusele ja majanduskasvule avalduvat mõju ning kooskõlas aruka spetsialiseerumise strateegiaga toetada majanduse üleminekut kõrgema lisandväärtusega tegevustele.
- (17) Ärikeskkonda on vaja veel parandada. Kuigi mitu reformi on vastu võetud, kulgeb nende elluviimine ettenähtust aeglasemalt. Ettevõtjad muretsevad endiselt korruptsiooni, institutsiooniliste puudujääkide ja tööjõu ebapiisavuse pärast. Avaliku halduse reformi ja e-valitsuse vallas on edasiminek aeglane. Avalikus sektoris tuleks valitsemise kasuks suurem läbipaistvus, selgemad eeskirjad ja pika perspektiivi arvestamine. Lisaks võiks vajaduse korral avaliku sektori asutuste poolt toetatuna olulisemaks muutuda sotsiaaldialoogi roll. Taristuga seotud puudujäägid väljenduvad ka transpordisektori tõhususe ja tulemuslikkuse piiratuses. Rongireisijate turule on olnud kahjulik tõhusa konkurentsi puudumine. Ei ole kehtestatud õhusaaste vähendamise sihtotstarbelisi ja tõhusaid meetmeid.
- (18) 2017. aastal jätkas Bulgaaria kohtusüsteemi reformimist ning korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise puudujääkide kõrvaldamist. Uued kõrgema justiitsnõukogu valimised kinnitasid, et 2015. ja 2016. aastal ellu viidud põhiseaduslikel ja seadusandlikel reformidel oli positiivne mõju. Vastu on võetud kriminaalseadustiku reformid kõrgetasemelistes korruptsioonijuhtumites süüdistuste esitamise süsteemi parandamiseks ja kaalutakse edasisi reforme. 2018. aasta alguses võeti vastu seadus, millega asutati uus korruptsioonivastase võitluse ühendamet, et tugevdada kõrgetasemelise korruptsiooni ennetamist ja tõkestamist. Komisjon jätkab Bulgaaria kohtureformi ning korruptsiooni- ja organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse seiret koostöö- ja jälgimiskorra raames. Seepärast Bulgaariale mõeldud riigipõhised soovitusel neid valdkondi ei hõlma, kuid need on olulised Bulgaarias positiivse ärikeskkonna arendamiseks.

- (19) Komisjon on Euroopa poolaasta (2018) raames Bulgaaria majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2018. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2018. aasta lähenemisprogrammi ja 2018. aasta riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Bulgaariale esitatud soovitude järeelmeetmeid. Komisjon ei ole arvesse võtnud mitte üksnes nende asjakohasust Bulgaaria eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka seda, mil määral need vastavad liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustesse liidu tasandi panus ja tugevdada seeläbi liidu üldist majandusjuhtimist.
- (20) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2018. aasta lähenemisprogrammiga tutvunud ja on arvamusel, ⁽¹⁾ et Bulgaaria täidab stabiilsuse ja kasvu pakti.
- (21) Võttes arvesse komisjoni põhjalikku analüüsi ja kõnealust hindamist, on nõukogu 2018. aasta riikliku reformikavaga ja 2018. aasta lähenemisprogrammiga tutvunud. Määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel antud nõukogu soovitusel kajastuvad allpool esitatud soovitustes 2 ja 3,

SOOVITAB Bulgaarial võtta 2018. ja 2019. aastal järgmisi meetmeid.

1. Parandada maksukogumist ja avaliku sektori kulutuste tõhusust, sh mitteametliku majanduse ulatuse vähendamise meetmete jõulisema elluviimisega. Ajakohastada riigile kuuluvate ettevõtete ühingujuhtimise raamistikku kooskõlas rahvusvaheliste heade tavadega.
2. Võtta finantssektori hindamise järeelmeetmed ja rakendada järelevalve tegevuskavad, et parandada sektoris järelevalvet ja stabiilsust. Tagada hinnangu andmise ja auditeerimise protsesside tugevdamisega vara hindamise piisavus, sh pangatagatise puhul. Viia lõpule maksejõuetusraamistiku reform ja edendada viivislaenude toimivat järeלטurgu.
3. Suurendada ebasoodsas olukorras olevate rühmade tööalast konkurentsivõimet, täiendades oskusi ja tugevdades aktiveerimismeetmeid. Parandada kvaliteetse kaasava tavahariduse pakkumist, eriti romadele ja teistele ebasoodsas olukorras olevate rühmadele. Parandada kooskõlas riikliku tervishoiustrateegia ja juurdekuulva tegevuskavaga tervisteenuste kättesaadavust, sh vähendades omaosalust ja leides lahenduse tervishoiutöötajate nappusele. Kehtestada miinimumsissetuleku korrapärase ja läbipaistva läbivaatamise kord ning parandada selle ulatust ja piisavust.

Brüssel, 13. juuli 2018

Nõukogu nimel
eesistuja
H. LÖGER

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 9 lõikele 2.

NÕUKOGU SOOVITUS,**13. juuli 2018,****milles käsitletakse Tšehhi Vabariigi 2018. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu aramus Tšehhi Vabariigi 2018. aasta lähenemisprogrammi kohta**

(2018/C 320/03)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja koostööstamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 9 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 22. novembril 2017 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2018) algust. Selles võeti nõuetekohaselt arvesse Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni poolt 17. novembril 2017 välja kuulutatud Euroopa sotsiaalõiguste sammast. Euroopa Ülemkogu kiitis 22. märtsil 2018 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. Samuti võttis komisjon 22. novembril 2017 Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1176/2011 ⁽²⁾ alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles Tšehhi Vabariiki ei nimetatud ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida.
- (2) 2018. aasta aruanne Tšehhi Vabariigi kohta avaldati 7. märtsil 2018. Selles hinnati Tšehhi Vabariigi edusamme nõukogu poolt 11. juulil 2017 vastu võetud riigipõhiste soovitude ⁽³⁾ täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitude järelemeetmeid ja Tšehhi Vabariigi edusamme strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel.
- (3) Tšehhi Vabariik esitas 30. aprillil 2018 oma 2018. aasta riikliku reformikava ja 2018. aasta lähenemisprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 25).⁽³⁾ ELT C 261, 9.8.2017, lk 1.

- (4) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi on võetud arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁽¹⁾ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.
- (5) Tšehhi Vabariigi suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa. Valitsuse 2018. aasta lähenemisprogrammi kohaselt peaks nominaalne eelarvepositsioon olema 2018.–2021. aastal ülejäägis. Keskpika perioodi eelarve-eesmärk – struktuurne puudujääk 1,0 % SKPst – täidetakse varuga kogu programmiperioodi kestel. 2018. aasta lähenemisprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse järk-järgult vähenema ja moodustama 2021. aastal 29,9 % SKPst. Kõnealuste eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on usutav. Eelarve-eesmärkide saavutamise seotud riskid tunduvad olevat üldjoontes tasakaalus ning oodata on avaliku sektori investeeringute taastumist ja avaliku sektori palkade edasist kasvu. Komisjoni 2018. aasta kevadprognoosi kohaselt väheneb struktuurne eelarvepositsioon 2018. aastal ligikaudu 0,9 %ni SKPst ja 2019. aastal 0,2 %ni SKPst ning ületab seega keskpika perioodi eelarve-eesmärki. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et Tšehhi Vabariik täidab 2018. ja 2019. aastal prognoosi kohaselt stabiilsuse ja kasvu pakti nõuded.
- (6) Pikas perspektiivis on Tšehhi Vabariigi eelarve jätkusuutlikkusega seotud riskid keskmised. Kuna rahvastiku vananemisega seotud kulud tekitavad tervishoiu ja pikaajalise hoolduse valdkonnas survet, on eriti oluline muuta pensionistsüsteemi. Rahvastiku vananemisega seotud kulutuste ajakohastatud prognoosid osutavad kulutuste kiiremale suurenemisele, kui seda eeldati 2015. aasta aruandes rahvastiku vananemise kohta. Pensionikulud, mis 2016. aastal moodustasid 8,2 % SKPst, peaksid 2070. aastaks suurenema 10,9 %ni SKPst. Pensionikulude prognoositav oodatust kiirem suurenemine on peamiselt seotud seadusjärgse pensionieaga, milleks on 65 aastat. Oodatava eluea ja seadusjärgse pensioniea seostamine ei toimu automaatselt, vaid valitsus vaatab alates 2019. aastast seadusjärgse pensioniea iga viie aasta järel läbi. Kuna see on jäetud valitsuse otsustada, ei võeta praegustes pensionikulude prognoosides seadusjärgse pensioniea läbivaatamisi arvesse. Lisaks on pensionide indekseerimise valem nüüd hulga soodsam ja selles kasutatakse reaalpalkade tõusu näitajana eelneva 33 % asemel nüüd 50 %. Nende muutuste mõju kulutustele 2070. aastaks on kokku 2 protsendipunkti SKPst. Praegu arutatavad muud muudatused, nagu põhipensioni summa suurendamine ja suuremad pensionid vanematele pensionäridele, halvendavad samuti jätkusuutlikkuse näitajaid. Avaliku sektori kulutused tervishoiule peaksid pikemas perspektiivis prognooside kohaselt suurenema 1,1 protsendipunkti võrra SKPst ja ületama liidu keskmiseks suurenemiseks prognoositavat 0,9 protsendipunkti SKPst. See annab märku ressursside ebatõhusast kasutamisest ambulatoorses ja statsionaarses ravis.
- (7) 2017. aasta alguses vastu võetud uue vastutustundliku eelarvepoliitika seadusega on Tšehhi Vabariigi eelarveraaamistikku suuresti tugevdatud ja moodustatud sõltumatu eelarvenõukogu. Praegu on talitustevahelises märkuste esitamise etapis sõltumatute auditite seaduse eelnõu, millega on kavas üle võtta seni üle võtmata nõukogu direktiiv 2011/85/EL⁽²⁾.
- (8) Tšehhi keskpang võib kehtestada makrotasandil hüpoteeklaenude soovituslikud piirmäärad, aga tema sanktsioonide kehtestamise volitused on piiratud, sest tal puudub ametlik pädevus karistusi täitmisele pöörata. Ehkki Tšehhi pangad peavad üldiselt teatavatest piirmääradest kinni, ei järgi nad Tšehhi keskpanga 2016. aasta suuniseid siiski täiel määral. Seadusega kehtestatud siduvad piirmäärad aitaksid nendest kinnipidamist Tšehhi pankade seas tõenäoliselt suurendada ning see aitaks tagada finantsstabiilsuse ja vähendada laenuvõtjate riske. 2018. aastal tuleb parlamendis eeldatavasti arutusele Tšehhi keskpanga seaduse muutmise seadus.
- (9) Tšehhi Vabariigil on endiselt probleeme riigihangete läbipaistvuse ja tõhususe parandamise ning korruptsiooni ennetamisega. Ehkki riigihangete raamistiku parandamiseks on astutud teatavaid samme, valmistab konkurentsi tase endiselt probleeme, sest peaaegu pool avalikest hanketest lõpeb ühe pakkumusega menetlusega. Samal ajal on elektrooniliste menetluste kasutamise kohustuse kehtestamisel potentsiaal läbipaistvust ja tõhusust suurendada. Tšehhi ametiasutused on investeerinud riigile kuuluvasse elektrooniliste riigihangete platvormi (*National Electronic Tool*), mis peaks muutuma üha kasutajasõbralikumaks ja usaldusväärsemaks ning täiendama Tšehhi turgu teenivaid erasektori platvorme. Haldustöke ja koondatud ja strateegilise tähtsusega riigihangete potentsiaali ärakasutamiseks tuleb siiski veel palju teha, et see aitaks avaliku sektori raha otstarbekamalt kasutada. Nii kesk- kui ka kohaliku tasandi ametiasutused on teinud sihipäraseid algatusi, et koolitada riigihangetega tegelevaid

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

⁽²⁾ Nõukogu 8. novembri 2011. aasta direktiiv 2011/85/EL liikmesriikide eelarveraamistiku nõuete kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 41).

töötajaid. Sellele vaatamata valmistab endiselt suuri probleeme ühishangete meetmete ettevalmistamine ja eksperditeadmiste hankimine teatavates valdkondades. Lisaks tekitab nii ettevõtjatele kui ka üldsusele muret korruptsioon ja altkäemaksude võtmine. Mitu korruptsioonivastase strateegia peamist reformi on küll vastu võetud, aga teatavates valdkondades ei ole veel ühtegi sammu astutud.

- (10) Riigi e-valitsus toimib liidu keskmist kehvemini, aga asjakohased seadusandlikud meetmed, millega püütakse tagada selliste teenuste juurdepääsetavust ja suurendada nende kättesaadavust, on juba vastu võetud. 2018. aastal peaks tehtama mõned suuremad algatused, aga nende edu sõltub ametiasutuste suutlikkusest inimeste teadlikkust suurendada ja sellest, kas nad on võimelised pakkuma kasutajasõbralikke lahendusi.
- (11) Investeeringuid pärsib teatavat laadi haldus- ja regulatiivne koormus, mis on peamiselt seotud ehituslubade ja maksustamise keerukusega. Tuleb siiski tunnistada, et ametiasutused on vastu võtnud ehitusseaduse muudatuse, millega on lihtsustatud ehituslubade andmise menetlust, sest keskkonnamõju hindamine on nüüd lisatud piirkondadeks jagamise otsuse tegemise või piirkondadeks jagamise ja ehitamise ühisloa andmise menetlusse. Paraku ei ole selge, kas see aitaks menetlusi ühtlustada ka suurte taristuprojektide puhul, sest paljud muud load ei ole ühisloa andmise süsteemi kaasatud. Parlamendis arutatakse praegu transporditaristu ehitamist reguleeriva kehtiva seaduse muutmist. Kuigi maksusüsteemi on muudetud, et maksude kogumist parandada, on maksude reguleerimine ja maksumäärad nihkunud ettevõtlusega tegelemist häirivate probleemide esirinda. Uus valitsus on teatanud võimalikest muudatustest, millega on kavas suurendada läbipaistvust ja lihtsustada maksusüsteemi, ning jätkab pooleliolevat tööd tulumaksunormide ajakohastamiseks. Nõuete täitmise kulud on pisut suurenenud ja ületavad endiselt liidu keskmist. Ehkki käibemaksu kontrolliaruanne on aidanud saada täiendavat maksutulu, on see ühtlasi pikendanud aega, mis kulub maksunõuete täitmisele. Hoolimata maksuseadustiku järgimiseks kuluvate tundide arvu märkimisväärselt vähendamisest võrreldes varasemaga, asub Tšehhi Vabariik sellel skaalal endiselt suurema tundide arvuga riikide hulgas. Käibemaksusüsteemi keerukust võivad lisaks sellele eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate jaoks veelgi suurendada uued vähendatud käibemaksumäärad.
- (12) Tšehhi majandus liigub teadmistemahuka tegevuse suunas, ent hästitoimiva teadus- ja innovatsioonisüsteemi väljaarendamist takistab endiselt mitu kitsaskohta. Ettevõtjate teadus- ja arendustegevuse investeeringud on suurenenud peamiselt tänu välismaistele otseinvesteeringutele. Kodumaiste ettevõtete kulutused teadus- ja arendustegevusele on viimase kahe aasta jooksul kahanenud. Vaatamata sellele, et avalik sektor on teadus- ja arendustegevusse kõvasti investeerinud, püsib Tšehhi Vabariigi avaliku sektori teadusbaasi kvaliteet paraku alla keskmise. Teadusasutuste ja ettevõtjate vaheliste sidemete loomiseks ning avaliku sektori teadusbaasi toimimise parandamiseks on vastu võetud konkreetseid poliitikameetmeid, aga nendega ei ole seni saavutatud piisavaid tulemusi ja reformid ei ole veel täielikult rakendatud. Lisaks on teadus- ja innovatsioonipoliitika juhtimine endiselt killustunud.
- (13) Pidades silmas süvenevaid kitsaskohti Tšehhi tööturul, on kvaliteetsel ja kaasaval haridusel ja koolitusel aina suurem tähtsus. Haridustulemusi mõjutab endiselt tugevasti õpilaste sotsiaal-majanduslik taust. Kaasava hariduse meetmed tuleb täielikult rakendada, pidades eriti silmas lapsi. Kvalifitseeritud õpetajate vähesus ja demograafilised väljavaated osutavad sellele, et õpetajate värbamine ja töö hoidmine võib muutuda üha keerulisemaks. Parlament ei ole vastu võtnud õpetajatele suunatud uusi karjäärisüsteeme, mille raames oleksid omavahel seotud pidev kutsealane areng, karjäär ja palk. Võrreldes teiste kolmanda taseme hariduse omandanud töötajatega, on õpetajate palgad endiselt madalad, aga eelolevatel aastatel kavatakse palku veel tõsta. Õpetaja elukutse ei ole seetõttu andekate noorte hulgas kuigi populaarne. Hariduse kaasavamaks muutmise reformi edu (reform algatati 2016. aastal Euroopa Sotsiaalfondi toel) sõltub sellest, kas riik on võimeline seda piisavalt ja kestlikult rahastama, kas õpetajatele ja abiõpetajatele pakutakse täiendavalt koolitusi ning kas suudetakse suurendada üldsuse teadlikkust kaasava hariduse eelistest.
- (14) Olukord Tšehhi Vabariigi tööturul on hea. Tööhõive on viimasel kuuel aastal pidevalt suurenenud ja tööpuudus tunduvalt vähenenud. Sellele vaatamata ei kasutata seni piisavalt ära naiste, madala kvalifikatsiooniga töötajate ja puuetega inimeste potentsiaali. Tööjõupuuduse suurenedes on selliste inimeste tööjõus osalemise määra suurendamine eriti oluline. Naiste ja meeste tööhõive erinevus ning sooline palgalõhe püsivad endiselt suured, ehkki hiljuti on võetud meetmeid vanemapuhkuse paindlikumaks muutmiseks ja lastehoiuasutuste arvu suurendamiseks. Naiste tööhõive määr jääb meeste omale kõvasti alla. Tööjõus osalemise määra mõjutab endiselt tugevasti emadus, mille lisanduvad veel taskukohase hinnaga lastehoiuteenuste vähesus, pikk vanemapuhkus, paindliku tööaja korralduse vähene kasutamine ja pikaajalise hoolduse pakkumise nappus. 2016. aastal käis ametlikes lastehoiuasutustes vaid 4,7 % alla kolmeaastastest lastest. Ehkki madala kvalifikatsiooniga töötajad moodustavad vaid väikese osa elanikkonnast, on nende tööhõive määr keskmise ja kõrge kvalifikatsiooniga töötajate omast tunduvalt madalam. Samamoodi jääb allapoole liidu keskmist puuetega inimeste tööhõive määr, ning seda hoolimata rekordiliselt madalast üldisest töötuse määrist ja tööturul valitsevast tööjõupuudusest. Selline

olukord peaks motiveerima kasutama ka puuetega inimeste potentsiaali. Avalikud tööturuasutused ei ole praegu oma piiratud suutlikkuse tõttu võimelised pakkuma töötajatele individuaalset ja püsivat toetust. Seni tööturult kõrvale jäänud rühmade osalemist aitaksid edendada avalike tööturuasutuste teavitustöö ja aktiivsuse suurendamise meetmed ning tõhusad ja suunatud aktiivsed tööturumeetmed ja personaalsed teenused. Tööturule juurdepääsu aitaksid parandada oskuste (sealhulgas digitaaloskuste) täiendamise algatused.

- (15) Komisjon on Euroopa poolaasta (2018) raames Tšehhi Vabariigi majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2018. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2018. aasta lähenemisprogrammi ja 2018. aasta riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Tšehhi Vabariigile esitatud soovitude järelmeetmeid. Komisjon ei ole arvesse võtnud mitte üksnes nende asjakohasust Tšehhi Vabariigi eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka seda, mil määral need vastavad liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustes liidu tasandi panus ja tugevdada seeläbi liidu üldist majandusjuhtimist.
- (16) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2018. aasta lähenemisprogrammiga tutvunud ja on arvamisel, ⁽¹⁾ et Tšehhi Vabariik täidab stabiilsuse ja kasvu pakti,

SOOVITAB Tšehhi Vabariigil võtta 2018. ja 2019. aastal järgmisi meetmeid.

1. Parandada eelarve ja eelkõige pensionisüsteemi pikaajalist jätkusuutlikkust. Kõrvaldada puudused riigihangete korraldamises, võimaldades eelkõige rohkem kvaliteedipõhist konkurentsi ja rakendades korruptsioonivastaseid meetmeid.
2. Vähendada investeerimisega seotud halduskoormust, kiirendades sealhulgas taristutöödeks vajalike lubade andmise menetlusi. Kõrvaldada teadus- ja arendustegevust ning innovatsiooni takistavad kitsaskohad, suurendades eeskätt kodumaiste ettevõtjate innovatsioonisuutlikkust. Tugevdada haridussüsteemi suutlikkust pakkuda kvaliteetset ja kaasavat haridust ning suurendada õpetaja elukutse väärtust. Soodustada naiste, väheste oskustega isikute ja puuetega inimeste tööhõivet, suurendades muu hulgas aktiivse tööturupoliitika tõhusust.

Brüssel, 13. juuli 2018

Nõukogu nimel
eesistuja
H. LÖGER

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 9 lõikele 2.

NÕUKOGU SOOVITUS,**13. juuli 2018,****milles käsitletakse Taani 2018. aasta riikliku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Taani 2018. aasta lähenemisprogrammi kohta**

(2018/C 320/04)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 9 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 22. novembril 2017 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2018) algust. Selles võeti nõuetekohaselt arvesse Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni poolt 17. novembril 2017 välja kuulutatud Euroopa sotsiaalõiguste sammast. Euroopa Ülemkogu kiitis 22. märtsil 2018 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. Samuti võttis komisjon 22. novembril 2017 Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1176/2011 ⁽²⁾ alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles Taanit ei nimetatud ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida.
- (2) 2018. aasta aruanne Taani kohta avaldati 7. märtsil 2018. Selles hinnati Taani edusamme nõukogu poolt 11. juulil 2017 vastu võetud riigipõhiste soovitude ⁽³⁾ täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitude järelmeetmeid ja Taani edusamme strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel.
- (3) Taani esitas 24. aprillil 2018 oma 2018. aasta riikliku reformikava ja 2018. aasta lähenemisprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (4) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi on võetud arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 ⁽⁴⁾ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks

⁽¹⁾ EÜTL 209, 2.8.1997, lk 1.⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 25).⁽³⁾ ELT C 261, 9.8.2017, lk 1.⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

nende muutmise ettepanekud. Suunistes, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.

- (5) Taani suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa. 2018. aasta lähenemisprogrammis on valitsus ette näinud, et 2018. aastal saavutatakse valitsemissektori nominaalne eelarvepuudujääk 0,7 % SKPst ja kogu programmiperioodi vältel kuni 2025. aastani järgitakse jätkuvalt keskpika perioodi eelarve-eesmärki – struktuurset eelarvepuudujääki 0,5 % SKPst. 2018. aasta lähenemisprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse langema 2018. aastal 35,6 %-le ja jätkama langust, jõudes 2020. aastal 34,2 %-le SKPst, kuid tõusma siis 2025. aastaks peaaegu 40 %-ni. Neid eelarveprognoose toetav makromajanduslik stsenaarium on programmiperioodi ulatuses usutav. Komisjoni 2018. aasta kevadprognoosi põhjal peaks struktuurne eelarvepositsioon jõudma 2018. aastal ülejääki 0,3 % SKPst ja 2019. aastal 0,9 % SKPst, mis ületab veidi 2018. aasta lähenemisprogrammi eesmärki ning ületab keskpika perioodi eelarve-eesmärki. Üldiselt on nõukogu prognooside põhjal seisukohal, et Taani täidab 2018. ja 2019. aastal stabiilsuse ja kasvu pakti nõuded.
- (6) Taani jätkusuutlik majanduskasv eeldab demograafilistest muutustest hoolimata tööjõu pakkumise tagamist ja teatud sektorites levivale tööjõupuudusele lahenduse leidmist. Tõenäoliselt suurendavad kvalifitseeritud töötajate arvu reformid, millega suurendatakse kutsehariduses ja -õppes osalejate ja selle läbijate määra, ning digitaaloskuste paremale tasemele viimise meetmed. Lisaks oleks selles suhtes abi meetmetest, millega marginaalseeritud ja ebasoodsas olukorras olevaid rühmi paremini tööturule kaasata. See kehtib madala haridustasemega noorte, vähenenud töövoime või puudega inimeste ja rändetaustaga inimeste suhtes. Hiljutiste tööintegreerimismeetmete juurutamine on kulgenud aeglaselt, kuid tundub, et need aitavad parandada äsja saabunud pagulaste olukorda. Rändetaustaga laste integreerimine haridussüsteemi on endiselt oluline lahendamist vajav probleem, sest praegu jääb selliste laste haridustase teiste lastega võrreldes madalamaks.
- (7) Tootlikkuse kiire kasv on ülioluline majanduskasvu toetamiseks, Taani suhteliselt kõrge heaolutaseme säilitamiseks ja riigi konkurentsivõime tagamiseks. Ehkki Taani tootlikkuse tase on võrreldes teiste liikmesriikidega kõrge, on tootlikkuse kasv pikka aega vähenenud ja seda pärsivad mitmesugused võimalikud takistused (millele on osutanud ka Taani tootlikkuse komitee ja konkurentsiamet). Riigisisese suunitlusega teenuste tootlikkuse areng on olnud loid valdkondades, kus valitsus võttis 2017. aastal konkurentsi suurendamiseks üksnes piiratud meetmeid, ja valdkondades, mis on osaliselt (nt hüpoteekpangad) väliskonkurentsi eest kaitstud. Vähene konkurents mitmes riigisisese suunitlusega teenustesektoris (nt jaekaubandus, finantsteenused, kommunaalteenused, transport ja ravimite hulgimüük) pärsib endiselt tootlikkust, investeeringuid ja töökohtade loomist.
- (8) Eluasemehinnad on mitu aastat märkimisväärselt tõusnud ja nüüd hakkavad ilmnema ülehindamise riskid, eriti peamistes linnapiirkondades. Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu hoiatas kaheksat liidu riiki, sh Taanit, et eluasemehindade tõus koos suure kodumajapidamiste võlaga teeb elamukinnisvara sektori keskpikas perspektiivis haavatavaks. Kodumajapidamised jätkasid 2017. aastal võla vähendamist, kuid komisjoni hinnangul on nende võlatase endiselt liidus üks kõrgemaid (protsendina SKPst) ning ületab majanduse põhinäitajatest ja usaldatavusnõuete piirmääradest tulenevat soovituslikku taset. Lisaks on alates 2013. aastast oluliselt suurenenud laenusumma ja sissetuleku väga kõrge suhtarvuga hüpoteekide osakaal, seda eelkõige Kopenhaagenis ja selle ümbruses. Taani ametiasutused on vastu võtnud mitu uut makrotasandi usaldatavusmeetmeid riskantsete laenude võtmise edasiseks piiramiseks (jõustuvad 2018. ja 2020. aastast) ja algatanud eluasemehindade piirkondliku ebavõrdsusega tegelemiseks kinnisvaramaksureformi (jõustub 2021. aastast). Sellegipoolest suurendab laenusumma ja sissetuleku väga kõrgete suhtarvude, suure võlakoormuse juures intressimäära suure tundlikkuse ja potentsiaalselt ülehinnatud eluasemete kombinatsioon riski, et toimub hinnakorrekatuur, mis võib kahjustada reaalmajandust ja pangandussektorit.
- (9) Komisjon on Euroopa poolaasta (2018) raames Taani majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud tulemused 2018. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2018. aasta lähenemisprogrammi ja 2018. aasta riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Taanile esitatud soovitude järelmeetmeid. Komisjon ei ole arvesse võtnud mitte üksnes nende asjakohasust Taani eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka seda, mil määral need vastavad liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustes liidu tasandi panus ja tugevdada seeläbi liidu üldist majandusjuhtimist.

- (10) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2018. aasta lähenemisprogrammiga tutvunud ja on arvamusel, ⁽¹⁾ et Taani täidab eelduste kohaselt stabiilsuse ja kasvu pakti,

SOOVITAB Taanil võtta 2018. ja 2019. aastal järgmisi meetmeid.

1. Suurendada konkurentsi riigisisese suunitlusega teenustesektorites, näiteks kommunaalteenuste pakkumisel ja finantssektoris.

Brüssel, 13. juuli 2018

Nõukogu nimel
eesistuja
H. LÖGER

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 9 lõikele 2.

NÕUKOGU SOOVITUS,**13. juuli 2018,****milles käsitletakse Saksamaa 2018. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Saksamaa 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2018/C 320/05)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta, ⁽²⁾ eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 22. novembril 2017 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2018) algust. Selles võeti nõuetekohaselt arvesse Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni poolt 17. novembril 2017 välja kuulutatud Euroopa sotsiaalõiguste sammast. Euroopa Ülemkogu kiitis 22. märtsil 2018 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. Samuti võttis komisjon 22. novembril 2017 määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles nimetati Saksamaad ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka soovitusel euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitusel kohta, mille Euroopa Ülemkogu kiitis heaks 22. märtsil 2018. Nõukogu võttis 14. mail 2018 vastu soovitusel euroala majanduspoliitika kohta ⁽³⁾ („euroala soovitus“).
- (2) Kuna Saksamaa rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riigid on üksteisega tihedalt seotud, peaks Saksamaa tagama euroala soovitusel täieliku ja õigeaegse täitmise, nagu on kajastatud allpool esitatud soovitusel 1 ja 2.
- (3) 2018. aasta aruanne Saksamaa kohta avaldati 7. märtsil 2018. Selles hinnati Saksamaa edusamme nõukogu poolt 11. juulil 2017 vastu võetud riigipõhiste soovitusel ⁽⁴⁾ täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.⁽²⁾ ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.⁽³⁾ ELT C 179, 25.5.2018, lk 1.⁽⁴⁾ ELT C 261, 9.8.2017, lk 1.

soovituste järelmeetmeid ja Saksamaa edusamme strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel. See sisaldas ka vastavalt määruse (EL) nr 1176/2011 artiklile 5 tehtud põhjalikku analüüsi, mille tulemused avaldati samuti 7. märtsil 2018. Komisjon järeldas oma analüüsi põhjal, et Saksamaal esineb makromajanduslik tasakaalustamatus. Eelkõige avaldab püsivalt suur jooksevkonto ülejääk piiriülest mõju ning annab tunnistust sellest, et investeeringud on võrreldes säästudega tagasihoidlikud nii era- kui ka avalikus sektoris. Ülejääk, mis on peamiselt liitu mitte kuuluvate riikidega, on alates 2016. aastast pisut vähenenud ja peaks tänu sisenõudluse suurenemisele järgmistel aastatel järk-järgult vähenema, kuid jääb prognoosiperioodil siiski rekordiliselt kõrgele tasemele. Kuigi sisenõudluse osakaal majanduskasvu praegu suureneb, jääb nii tarbimise kui ka investeeringute osakaal SKPst tagasihoidlikuks, hoolimata soodsatest tsüklilistest ja rahastamistingimustest ning vajadusest taristuinvesteeringute järele, milleks on eelarvevõimalused olemas. Kuigi on võetud mitmeid meetmeid avaliku sektori investeeringute edendamiseks, ei ole need suutnud püsivalt suurendada avaliku sektori investeeringute osakaalu SKPst. Edusammud soovituste järgimisel muudes valdkondades on samuti piiratud.

- (4) Saksamaa esitas 30. aprillil 2018 oma 2018. aasta riikliku reformikava ja 19. aprillil 2018 oma 2018. aasta stabiilsusprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (5) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi on võetud arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁽¹⁾ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovituste rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.
- (6) Saksamaa suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa ning võlareeglit. Valitsuse 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks eelarveülejääh jääma 2018.–2021. aastal 1 % ja 1,5% vahele SKPst. Keskpika perioodi eelarve-eesmärk – struktuurne puudujääk 0,5 % SKPst – täidetakse varuga kogu programmiperioodi kestel. Stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse järk-järgult vähenema ja jõudma 2021. aastal 53 %ni. Stabiilsusprogramm sisaldab loetelu ja kirjeldusi mitme 2018. aasta märtsi koalitsioonilepingus kavandatud meetme kohta, mis moodustavad ligikaudu 1,5 % SKPst aastatel 2018–2021, kuid need on veel vastu võtmata ega sisaldu seetõttu stabiilsusprogrammi prognoosides. Eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium, mida ükski sõltumatu asutus ei ole kinnitanud, on usutav⁽²⁾. Komisjoni 2018. aasta kevadprognoosi põhjal peaks struktuurne eelarvepositsioon olema 2018. aastal ülejäägis ligikaudu 1,2 % SKPst ja 2019. aastal 1 % SKPst ning seega keskpika perioodi eelarve-eesmärki ületama. Prognoosi põhjal jätkub kindlalt valitsemissektori võla kahanemine. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et Saksamaa täidab 2018. ja 2019. aastal prognoosi kohaselt stabiilsuse ja kasvu pakti nõuded. Pidades kinni keskpika perioodi eelarve-eesmärgist, on riigil samal ajal veel piisavalt ruumi kasutada eelarve- ja struktuuripoliitikat eelkõige haridusele, teadustegevusele ja innovatsioonile tehtavate avaliku ja erasektori investeeringute püsivaks suurenemiseks.
- (7) Avaliku sektori tegelikud investeeringud suurenesid 2015.–2017. aastal märgatavalt. See suundumus iseloomustab valitsuse jõupingutusi investeerimise hoogustamiseks. Avaliku sektori investeeringud on suurenemas, kuid osakaaluna SKPst on kasv endiselt tagasihoidlik ja püsib vähimimisväärtel mahajäämus kohalike omavalitsuste tasandil, hinnanguliselt 4 % SKPst. Avaliku sektori kapital on osakaaluna SKPst jätkuvalt vähenemas, mis on tingitud negatiivsest netoinvesteeringu positsioonist kohalike omavalitsuste tasandil (ligikaudu 6 miljardit eurot aastas ajavahemikus 2010–2016). Investeeringute mahajäämuse kõrvaldamine kohalike omavalitsuste tasandil eeldab täiendavaid iga-aastasi avaliku sektori investeeringuid 0,3 % SKPst järgmise kümne aasta vältel. Investeeringud osakaaluna valitsemissektori kapitalist ja avaliku sektori investeeringud osakaaluna avaliku sektori kulutustest on allpool euroala keskmist. Ametiasutus, mis loodi avaliku sektori investeeringute toetamiseks kohalike omavalitsuste tasandil, alustas tööd 2017. aastal, kuid investeeringute mahajäämuse kõrvaldamiseks on vaja täiendavaid jõupingutusi. Koos soodsa eelarvepositsiooniga viitab olukord sellele, et investeeringuid on võimalik suurendada kõikidel valitsemistasanditel, eelkõige piirkondlikul ja omavalitsuste tasandil.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

⁽²⁾ Vastavalt liiduvalitsuse majandusprognooside määrusele (*Vorausschätzungsverordnung*), mille majandus- ja energeetikaministerium võttis vastu rahandusministeriumi heakskiidul ja mis jõustub 2018. aasta juulis, on ühise majandusprognoosi projektirühm (*Gemeinschaftsdiagnose*) määratud sõltumatuteks organiteks, kes vastutab eelarvekvade ja stabiilsusprogrammide aluseks olevate majandusprognooside hindamise eest majandusprognooside seaduse (*Vorausschätzungsgesetz*) tähenduses.

- (8) Avaliku sektori kulutused haridusele olid 2016. aastal 4,2 % SKPst, mis on allpool liidu keskmist ehk 4,7 % SKPst. Kulutused haridusele ja teadustegevusele moodustasid 2016. aastal 9 % SKPst, millega ei saavutata riiklikku eesmärki 10 % SKPst. See vastab hinnanguliselt ligikaudu 33 miljardi euro suurusele investeerimispuudujäägile. Ehkki tegelikud kulutused haridusele on suurenenud, püsib investeeeringutes märkimisväärne mahajäämus. Samal ajal tuleb riikliku rahastamise kaudu lahendada muid probleeme, nagu õpilaste arvu kasv, õpetajate nappus ning alushariduse ja lapsehoiu jätkuv laienemine. Täiendavad kulutused haridusele, teadusuuringutele ja innovatsioonile on Saksamaa potentsiaalse majanduskasvu seisukohast äärmiselt tähtsad.
- (9) Digipööre Saksamaa majanduses edeneb aeglaselt ja riigil tuleb lahendada suuri probleeme. Linna- ja maapiirkondade vahel on selge digilõhe kiire internetiühenduse (järgmise põlvkonna juurdepääsuvõrgud kiirusega kuni 30 Mbit) kättesaadavuses (maapiirkondade puhul vaid 54 %). Saksamaa on jäänud maha ülisuure läbilaskevõimega lairibaühenduse (> 100 Mbit) kasutuselevõtus. Vaid väike osa (7,3 %) Saksamaa pindalast on kaetud kõrgjõudlusega kiudoptiliste juurdepääsuvõrkudega, samal ajal kui liidu keskmine on 26,8 %. Selle asemel on turgu valitseva ettevõtja eelistatav tehnoloogiline lahendus jätkuvalt olemasolevate vaskkaablivõrkude ajakohastamine (vektoreerimine). Paljud teenused tuginevad ülikiirele ühendusele ja 2017. aastal leidis 25,3 % Saksamaa ettevõtjatest, et nende internetiühendus on tegelike äri vajaduste rahuldamiseks liiga aeglane. Sellise ühenduse puudumine pärsib investeerimist, eriti VKEde puhul, kellest suur osa paikneb maa- või linnalähedastes piirkondades. Digitaalsete avaliku sektori teenuste ja e-tervise teenuste pakkumine jääb samuti tublisti allapoole liidu keskmist.
- (10) Ettevõtete teadus- ja arendustegevuse investeeeringud on suurenemas ja Saksamaa peaks varsti saavutama strateegia „Euroopa 2020“ raames talle seatud teadus- ja arendustegevuse intensiivsuse eesmärgi. Investeeeringud on aga üha enam koondunud suurtesse äriühingutesse ning kesktaaseme ja kõrgtehnoloogilisse tootmisse, samal ajal kui VKEde osakaal aina väheneb. Ettevõtlike arendamiseks, eelkõige riskikapitali investeeeringute soodustamiseks erasektoris, on võetud mitmesuguseid meetmeid. Saksamaa riskikapitali turg on aga vähem arenenud kui teiste rahvusvaheliste innovatsiooniliidrite oma.
- (11) Hoolimata mõningatest viimaste aastate edusammudest on Saksamaa maksusüsteem jätkuvalt ebatõhus, kuna see on keerukas ja moonutab otsuste tegemist näiteks investeerimise, rahastamise ja tööturul osalemise valdkonnas. Tulude suurendamiseks paneb Saksamaa üsna suurt rõhku otsestele maksudele, mistõttu on võimalik moonutatavat otsest maksustamist vähendada või asendada vähem moonutatavate maksudega kinnisvaralt, pärandilt ja tarbimiselt. Palgatulult võetavate maksude ja sotsiaalmaksete tase oli 2015. aastal liidus kuuendal kohal. Piirkonniti erinevad kapitalikulud ja keskmine tegelik äriühingu tulumaksu määr on liidu kõrgeimate seas (riigi koondnäitaja on 28,2 % võrreldes liidu keskmisega 20,9 %). Äriühingu tulumaksu, kohaliku ettevõtlusmaksu ja solidaarsusmaksu koosmõju muudab äriühingu maksustamise süsteemi keerukaks, suurendab maksude haldamise kulusid ning moonutab investeerimise taset piirkonniti. Lisaks mõjutab äriühingu tulumaks rahastamisotsuseid, mis kalduvad laenu raha kasuks. See kallutatus on liidus seitsmendal kohal. Kapitalikulude vähendamine võib aidata hoogustada erainvesteeeringuid ja toetada suhteliselt vähearenenud riskikapitaliturgu. Peale selle on kahjumi ülekandmist reguleerivad sätted jätkuvalt üsna ranged, piirates ülekandmise mahtu 60 %ga aastast maksustatavast tulust.
- (12) Saksamaa õigusaktid on ikka veel äärmiselt piiravad, eriti seoses äriteenuste, reguleeritud kutsealade ja haldusformaalsustega teenuste piiriüleseks osutamiseks. Peamised piirangud käsitlevad muu hulgas äriühingu õiguslikku vormi ja osalust. Äriteenuste peamiste valdkondade, nagu õigusteenuste, raamatupidamisteenuste ning arhitekti- ja inseneriteenuste uuenemise määr on allpool liidu keskmist, samal ajal kui tegevuse koguülejäägi osatähtsus on neis valdkondades üle keskmise, mis viitab väiksemale konkurentsivõimele. Kuna teenused toimivad vahesisenditena, suurendab nende vähem piirav reguleerimine tootlikkust järgmise etapi teenusemahukates tööstusharudes.
- (13) Saksamaa tööturunäitajad on olnud väga tugevad. Töötus langes 2017. aasta neljandas kvartalis rekordiliselt madalale (3,6 %) ja tööhõive tõusis 79,8 %ni. Noorte töötuse määr (6,8 % 2017. aastal) on üks ELi madalamaid. Saksamaal on üha suurem puudus oskustööjõust, samal ajal kui teatavate elanikkonna rühmade tööjõupotentsiaal on alakasutatud. Osalise tööajaga töötavate inimeste, eeskätt naiste ja rändetaustaga inimeste ning hoolduskohustusi täitvate isikute osakaal on üks liidu suurimaid. Naiste puhul on peamiseks põhjusteks tööaja pikendamist pärssivad tegurid ning lapsehoiu ja pikapäevarühma võimaluste vähesus. Pikemat tööaega takistavad ka spetsiifilised maksueeskirjad, eelkõige leibkondade teiste palgasaaajate ja madalapalgaliste töötajate puhul, ning 450 euro suuruse palga ülemmääraga minitöökohtade põhjustatud seotuse efekt. Madalapalgaliste töötajate,

suuremalt osalt naiste maksukiil on Saksamaal üks suurimaid. Osalise tööajaga töötavate naiste suure osakaaluga kaasneb üks liidu suurimaid soolisi ebavõrdsusi osajaga tööhõives (37,5 % võrreldes liidu keskmisega 23,1 %). See suurendab Saksamaa äärmiselt laia soolist palgalõhet.

- (14) Hoolimata töötuse rekordiliselt madalast tasemest ja vabade töökohtade kõrgest määra oli nominaalpalga kasv 2017. aastal tagasihoidlik (2,4 %). See suhteliselt tagasihoidlik määr on osaliselt tingitud tootlikkuse aeglasest kasvust teenustesektoris, kollektiivlääbirääkimiste piiratud ulatusest mõnes sektoris ja struktuurse tööpuuduse vähenemisest. Reageerimine inflatsiooni kiirenemisele jäi nõrgaks, nii et reaalpalkade tõus kahanes 1,8 %lt 2016. aastal 0,7 %le 2017. aastal. Alates 2018. aasta algusest peetud kollektiivlääbirääkimised võivad palgatõusu teataval määral kiirendada ja selles valdkonnas toimuvad sündmused väärivad jälgimist. Madalapalgaliste osakaal on jätkuvalt suur ja alumistes detiilides on töötundide arvul kasvuruumi. Suurenev sissetulek ei takistanud palgatõusu madalapalgalistes segmentides. Üldise miinimumpalga kehtestamine 2015. aastal ja selle tõstmine 2017. aastal suurendas sissetulekuid tulude jaotuse madalamas osas. Lisaks sissetulekute kasvatamisele tegelevad sotsiaalpartnerid palgalääbirääkimiste praeguses voorus tööaja paindlikkuse teemaga.
- (15) Saksamaal on üldiselt tugev sotsiaalkaitse süsteem. Kogu rahvastiku suhtelise vaesuse määr tõusis kuni 2015. aastani siiski stabiilselt enne teatavat langust 2016. aastal. Sissetulekute ebavõrdsus oli hakanud vähenema juba 2015. aastal, nii et sissetulekuvintiilide suhte kordaja vähenes tagasihoidlikul määral tänu vaesemate leibkondade sissetulekute suurenemisele. Palgavaesuse hiljutine vähenemine 2016. aastal oli samuti tagasihoidlik ja tõi kasu ainult meestele.
- (16) Saksamaa võiks soodustada vanemaealiste töötajate seotust tööturuga, mis aitaks suurendada vanaduspõlve sissetulekuid, parandada potentsiaalseid majandustulemusi, kohaneda pingelise olukorraga tööturul ja vähendada vajadust ettevaatussäätude järele vanemas eas. Ohud riigi rahanduse jätkusuutlikkusele on praegu väikesed, mis on valdavalt tingitud suhteliselt suurest esmasest eelarveülejäägist. Siiski peaks 2018. aasta rahvastiku vananemise aruande kohaselt olema Saksamaa pensionikulude kasv kuni 2070. aastani üks liidu kiireimaid. Vaesusrisk vanaduspõlves (alates 65. eluaastast) oli 2016. aastal 17,6 % ehk üle liidu keskmise (14,7 %). Kohustusliku esimese samba pensionide piisavuse edasine vähenemine suurendab vaesuse ohtu vanas eas, eeskätt madalapalgaliste, mittestandardsete töölepingutega isikute ja karjäärikatkestustega inimeste puhul. Sooline pensionilõhe on üks suurimaid liidus. Kuigi tööhõive määr 60–64aastaste töötajate seas oli üks liidu kõrgeimaid (58,4 % 2017. aastal), oli 65–69aastaste tööhõive määr liikmesriikide keskmises kolmandikus (16,1 %).
- (17) Sotsiaal-majanduslik taust on haridustulemuste ja tööturule integreerumise puhul jätkuvalt määra. Loodusteadustes tähendab see 2015. aasta rahvusvahelise õpilaste hindamise uuringu andmetel kolmele õpiaastale vastavat õpitulemuste erinevust kõige alumise ja kõige ülemise sotsiaalse kvartiili vahel. Riiklikud andmed kinnitavad märkimisväärset korrelatsiooni ka põhihariduse puhul. Eelkõige on probleeme rändetaustaga õpilastel. Saksamaal sündinud õpilastega võrreldes on neil palju suurem tõenäosus omandada põhioskused puudulikult ning varakult koolist lahkuda või kõrgkoolist välja langeda. Samuti ei kasutata täiel määral ära rändetaustaga inimeste tööturupotentsiaali. 2017. aastal oli tööhõive määr kolmandate riikide (20–64aastaste) kodanike seas üle 27 protsendipunkti madalam kui Saksamaa kodanike seas (naissoost kolmandate riikide kodanike seas 32 protsendipunkti madalam). Tööturu edasise toimumise muudab keerukaks töötajate osalemine täiskasvanuõppes, eriti nende 7,5 miljoni madala kvalifikatsiooniga täiskasvanu puhul, kellel puudub elementaarne lugemis- ja kirjutamisoskus.
- (18) Komisjon on Euroopa poolaasta (2018) raames Saksamaa majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2018. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2018. aasta stabiilsusprogrammi, 2018. aasta riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Saksamaale esitatud soovitude järelmeetmeid. Komisjon ei ole arvesse võtnud mitte üksnes nende asjakohasust Saksamaa eelarve- ja sotsiaal-majanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka seda, mil määral need vastavad liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustes liidu tasandi panus ja tugevdada seeläbi liidu üldist majandusjuhtimist.
- (19) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2018. aasta stabiilsusprogrammiga tutvunud ja on arvamisel, ⁽¹⁾ et Saksamaa täidab eelduste kohaselt stabiilsuse ja kasvu pakti nõuded.

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

- (20) Võttes arvesse komisjoni põhjalikku analüüsi ja kõnealust hindamist, on nõukogu 2018. aasta riikliku reformikavaga ja 2018. aasta stabiilsusprogrammiga tutvunud. Määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel antud nõukogu soovitusel kajastuvad allpool esitatud soovitudes 1 ja 2,

SOOVITAB Saksamaal võtta 2018. ja 2019. aastal järgmisi meetmeid.

1. Pidades kinni keskpika perioodi eelarve-eesmärgist, kasutada eelarve- ja struktuuripoliitikat eelkõige haridusele, teadustegevusele ja innovatsioonile tehtavate avaliku ja erasektori investeeringute püsivaks suurendamiseks kõigil valitsemistasanditel, eelkõige piirkondlikul ja omavalitsuste tasandil. Kiirendada jõupingutusi üleriigilise ülisuure läbilaskevõimega lairibataristu kasutuselevõtuks. Parandada maksusüsteemi tõhusust ja investeerimissõbralikkust. Tugevdada konkurentsi äriteenuste sektoris ja reguleeritud kutsealadel.
2. Vähendada pikemat tööaega pärssivaid tegureid, nagu suur maksukiil, eelkõige madalapalgaliste töötajate ja leibkondade teiste palgasaajate puhul. Võtta meetmeid pikema tööelu soodustamiseks. Luua kiiremat palgakasvu soodustavad tingimused, võttes seejuures arvesse sotsiaalpartnerite rolli. Parandada ebasoodsas olukorras olevate rühmade haridustulemusi ja oskuste taset.

Brüssel, 13. juuli 2018

Nõukogu nimel
eesistuja
H. LÖGER

NÕUKOGU SOOVITUS,**13. juuli 2018,****milles käsitletakse Eesti 2018. aasta riikliku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Eesti 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2018/C 320/06)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 22. novembril 2017 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2018) algust. Selles võeti nõuetekohaselt arvesse Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni poolt 17. novembril 2017 välja kuulutatud Euroopa sotsiaalõiguste sammast. Euroopa Ülemkogu kiitis 22. märtsil 2018 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. Samuti võttis komisjon 22. novembril 2017 Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1176/2011 ⁽²⁾ alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles Eestit ei nimetatud ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka soovitus euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitus kohta, mille Euroopa Ülemkogu kiitis heaks 22. märtsil 2018. Nõukogu võttis 14. mail 2018 vastu soovitus euroala majanduspoliitika kohta ⁽³⁾ („euroala soovitus“).
- (2) Kuna Eesti rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riigid on üksteisega tihedalt seotud, peaks Eesti tagama euroala soovitus täieliku ja õigeaegse täitmise, nagu on kajastatud allpool esitatud soovitustes, eelkõige soovitus 1.
- (3) 2018. aasta aruanne Eesti kohta avaldati 7. märtsil 2018. Selles hinnati Eesti edusamme nõukogu poolt 11. juulil 2017 vastu võetud riigipõhiste soovitusete täitmisel, ⁽⁴⁾ varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitusete järelemeetmeid ja edusamme strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel. Komisjon järeldas oma analüüsi põhjal, et Eestis ei esine makromajanduslikku tasakaalustamatust.
- (4) Eesti esitas 26. aprillil 2018 oma 2018. aasta riikliku reformikava ja 2018. aasta stabiilsusprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.

⁽¹⁾ EÜTL 209, 2.8.1997, lk 1.⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 25).⁽³⁾ ELT C 179, 25.5.2018, lk 1.⁽⁴⁾ ELT C 261, 9.8.2017, lk 1.

- (5) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi on võetud arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁽¹⁾ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.
- (6) Eesti suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa. Valitsuse kavade kohaselt jõuab valitsemissektori eelarve 2017. aasta puudujäägist 0,3 % SKPst 2018. aastal ülejääki 0,2 % SKPst ja 2019. aastal 0,5 % SKPst ning seejärel liigub eelarvetasakaalu suunas. Keskpika perioodi eelarve-eesmärk on struktuurne puudujääk 0,5 % SKPst. 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks ümberarvutatud⁽²⁾ struktuurne eelarvepuudujääk olema 2018. aastal 0,8 % SKPst ja 2019. aastal 0,4 % SKPst, püüdes seejärel kerges puudujäägis. Valitsemissektori võla suhe SKPse peaks jääma 2018. ja 2019. aastal alla 9 % SKPst ning vähenema 2022. aastaks 5,3 %-le. Kõnealuste eelarveprognoside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on optimistlik. Tulueelduste negatiivsed riskid on peamiselt seotud mõne meetmega, mis ei ole piisavalt täpselt kindlaks määratud ja mis mõjutab kogu programmiperioodi.
- (7) 2018. aastaks soovitati Eestil keskpika perioodi eelarve-eesmärgist kinni pidada. See on kooskõlas valitsemissektori esmaste netokulude⁽³⁾ maksimaalse nominaalse kasvumääraga 6,1 %, mis vastab struktuurse eelarvepositsiooni lubatud halvenemisele 0,2 % SKPst. Komisjoni 2018. aasta kevadproгноosi kohaselt on oht, et 2018. aastal kaldutakse sellest nõudest mõnevõrra kõrvale. Võttes arvesse, et Eesti prognoositav SKP lõhe on 2019. aastal 2,7 % SKPst ja prognoositav SKP kasv jääb allapoole hinnangulist potentsiaalset kasvumäära, ei tohiks valitsemissektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär 2019. aastal ületada 4,1 %, mis vastab struktuursele kohandusele 0,6 % SKPst, mis tuleneb stabiilsuse ja kasvu pakti raames ühiselt kokku lepitud eelarvekohanduste maatriksist. Komisjoni 2018. aasta kevadproгноosi kohaselt ja eeldusel, et poliitikat ei muudeta, on oht, et 2019. aastal ning 2018. ja 2019. aasta kokkuvõttes kaldutakse sellest nõudest mõnevõrra kõrvale. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et Eesti peab olema valmis võtma 2018. ja 2019. aastal nõude täitmiseks täiendavaid meetmeid.
- (8) Piisavama sotsiaalse turvavõrgu tagamine koos paremate teenuste osutamisega on Eestis jätkuvalt suureks väljakutseks. Eesti kulutab sotsiaalkaitsele vähem (ligikaudu 16 % SKPst) kui kulutatakse liidus keskmiselt (ligikaudu 28 % SKPst). Sotsiaalsiirete mõju vaesuse vähendamisel on paranemas, kuid on endiselt nõrk ja alla liidu keskmist. Suhtelise vaesuse määr on Eestis jätkuvalt kõrge, eelkõige puudega inimeste, töötä leibkondade ja eakate puhul, eriti kui inimesed elavad üksi. Sissetulekute ebavõrdsus (5,6 % 2016. aastal) on hoolimata hiljutistest edusammudest liidu keskmisest (5,2 % 2016. aastal) endiselt suurem. On võetud meetmeid suurtele peredele piisavate perehüvitiste tagamiseks, mis on veelgi vähendanud suhtelist vaesust laste hulgas. Toimetulekutoetuse taset suurendati, lisades stiimuleid tööle naasmiseks. Väikest pensioni saavatele ja üksi elavatele inimestele 115 euro suuruse hüvitise maksmine oli esimene samm väga kõrge suhtelise vaesuse määra vähendamiseks selle elanikkonnarühma puhul. Suhtelise vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse lõhe puudega ja puudeta inimeste vahel (20,9 % 2016. aastal) oli samuti suurem kui liidu keskmine (10,1 %). Pikaajalise hoolduse teenuste rahastamine ei vasta vananeva elanikkonna vajadustele. Käimasoleva haldusreformi mõju kvaliteetsete teenuste pakkumisele ilmneb hiljem.
- (9) Sooline palgalõhe on endiselt üks liidu suuremaid (25,3 %), kuigi see on vähenemas. Vanemapuhkuste ja -hüvitiste süsteemi hiljutiste muudatustega edendatakse töö ja eraelu tasakaalu. Need muudatused peaksid andma naistele stiimuli varasemaks tööle naasmiseks ning seeläbi aitama vähendada soolist palgalõhet Eestis. Muudatused rakendatakse aastatel 2018–2020. Praegu on arutlusel ettepanek vanemapuhkuse reformi teise etapi kohta. Selle raames ja laiemas perspektiivis on oluline jätkata koostööd sotsiaalpartneritega ja tugevdada nende suutlikkust

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

⁽²⁾ Tsükliliselt kohandatud eelarvepositsioon, milles ei ole arvesse võetud ühekordseid ja ajutisi meetmeid ning mille komisjon on ümber arvutanud ühiselt kokku lepitud meetodika kohaselt.

⁽³⁾ Valitsemissektori esmased netokulud saadakse, kui valitsemissektori kogukuludest arvatakse maha intressikulud, liidu programmidele tehtavad kulutused, mis kaetakse täielikult liidu fondide tuludest, ja kaalutusõigusevälised muudatused töötuskindlustushüvitise kuludes. Valitsemissektori rahastatud kapitali kogumahutused põhivarasse on jaotatud nelja aasta peale. Kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed või õigusaktide kohane tulude suurendamine arvatakse sisse. Ühekordsed tulu- ja kulumeetmed arvatakse välja.

väga väikse osalemismäära tingimustes. Soolise võrdõiguslikkuse seaduse muudatusi, mille eesmärk on parandada palkade läbipaistvust, ei ole veel vastu võetud ning nende vastuvõtmise korral kohaldatakse neid üksnes avaliku sektori asutuste suhtes. Sooliste palgaerinevuste analüüsi vahendit ei suudeta välja töötada enne 2019. aastat.

- (10) Eesti tootlikkuse aeglane kasv on seotud tagasihoidlike tulemustega teadusuuringute, tehnoloogia ja innovatsiooni valdkonnas. Võttes arvesse, et vähem kui 0,5 % Eesti ettevõtjatest tegeles 2016. aastal teadustegevusega, on ettevõtjate teadus- ja arendustegevuse intensiivsus ainult 0,7 % SKPst – pool liidu keskmisest, mis on 1,3 %. Mitmed innovatsiooni mõõtmise näitajad (nt väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad, kes loovad uusi tooteid ja protsesse või tegelevad ettevõttesisese innovatsiooniga) on viimastel aastatel märkimisväärselt halvenenud. Kuigi on mõned kõrge lisandväärtusega ja teadmispõhised majandusvaldkonnad, on ettevõtjate teadus- ja arendustegevuse intensiivsus, teaduse ja ettevõtluse vahelised sidemed ning ettevõtjate innovatsiooni- ja tehnoloogiline suutlikkus endiselt tagasihoidlikud. Avaliku sektori kulutused teadusele, tehnoloogiale ja innovatsioonile on traditsiooniliselt olnud liidu keskmisest suuremad. Siiski tekitab probleeme asjaolu, et avaliku sektori teadusuuringute prioriteedid ei ole piisava selgusega kindlaks määratud. Eesti on võtnud mitmeid meetmeid majanduses teadusuuringute ja innovatsiooni edendamiseks, kuid väljakutseks on maksimeerida nende mõju.
- (11) Komisjon on Euroopa poolaasta (2018) raames Eesti majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2018. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2018. aasta stabiilsusprogrammi, 2018. aasta riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Eestile esitatud soovitude järelmeetmeid. Komisjon ei ole arvesse võtnud mitte üksnes nende asjakohasust Eesti eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka seda, mil määral need vastavad liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustes liidu tasandi panus ja tugevdada seeläbi liidu üldist majandusjuhtimist.
- (12) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2018. aasta stabiilsusprogrammiga tutvunud ja tema arvamus ⁽¹⁾ kajastub eelkõige allpool esitatud soovitusel 1,

SOOVITAB Eestil võtta 2018. ja 2019. aastal järgmisi meetmeid:

1. Tagada, et valitsemissektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär ei ületa 2019. aastal 4,1 %, mis vastab igaaastasele struktuursele kohandusele 0,6 % SKPst. Parandada sotsiaalse turvavõrgu piisavust, eelkõige eakate ja puudega inimeste jaoks. Võtta meetmeid soolise palgalõhe vähendamiseks, suurendades sealhulgas palkade läbipaistvust erasektoris.
2. Edendada teadustegevust ja innovatsiooni, eelkõige nähes ette tõhusad stiimulid innovatsioonibaasi laiendamiseks.

Brüssel, 13. juuli 2018

Nõukogu nimel
eesistuja
H. LÖGER

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

NÕUKOGU SOOVITUS,**13. juuli 2018,****milles käsitletakse lirimaa 2018. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus lirimaa 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2018/C 320/07)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta, ⁽²⁾ eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 22. novembril 2017 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2018) algust. Selles võeti nõuetekohaselt arvesse Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni poolt 17. novembril 2017 välja kuulutatud Euroopa sotsiaalõiguste sammast. Euroopa Ülemkogu kiitis 22. märtsil 2018 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. Samuti võttis komisjon 22. novembril 2017 määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles nimetati lirimaad ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka soovitusel euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitusel kohta, mille Euroopa Ülemkogu kiitis heaks 22. märtsil 2018. Nõukogu võttis 14. mail 2018 vastu soovitusel euroala majanduspoliitika kohta ⁽³⁾ („euroala soovitus“).
- (2) Kuna lirimaa rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riigid on üksteisega tihedalt seotud, peaks lirimaa tagama euroala soovitusel täieliku ja õigeaegse täitmise, nagu on kajastatud allpool esitatud soovitusel, eelkõige soovitusel 1 ja 2.
- (3) 2018. aasta aruanne lirimaa kohta avaldati 7. märtsil 2018. Selles hinnati lirimaa edusamme nõukogu poolt 11. juulil 2017 vastu võetud riigipõhiste soovitusel ⁽⁴⁾ täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitusel järelmeetmeid ja lirimaa edusamme strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel. See sisaldas ka vastavalt määruse (EL) nr 1176/2011 artiklile 5 tehtud põhjalikku analüüsi, mille tulemused avaldati samuti 7. märtsil 2018. Komisjon järeldas oma analüüsi põhjal, et lirimaa esineb makromajanduslik

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.⁽²⁾ ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.⁽³⁾ ELT C 179, 25.5.2018, lk 1.⁽⁴⁾ ELT C 261, 9.8.2017, lk 1.

tasakaalustamatus. Eelkõige on nõrkadeks kohtadeks suur era- ja valitsemissektori koguvõlg ning väliskohustused. Siiski on olukord märgatavalt paranenud. Tootlikkuse tugev kasv viimastel aastatel on parandanud konkurentsivõimet ja toonud jooksevkonto positiivse saldo, mis tähendab suurte väliskohustuste kiiret vähenemist. Tugev majanduskasv toetab jätkuvalt finantsvõimenduse vähendamist erasektoris. Erasektori võlg püsib siiski suurena, ehkki ettevõtlussektori võlakooormuse hindamisel tuleb võtta arvesse hargmaiste ettevõtjate tugevat mõju, samal ajal paistab leibkondade võlatase olevat üldiselt kooskõlas majanduse põhinäitajatega. Valitsemissektori võlg peaks prognooside kohaselt vähenema ja eelarvepuudujääk läheneb eelarvetasakaalule. Eluasemehinnad kasvavad kiiresti, kuigi tõenäoliselt alahinnatud tasemelt, ja see aitab samuti tugevdada kodumajapidamiste rahalist olukorda. Pangad on hästi kapitaliseeritud ja nende kasumlikkus paraneb vähehaaval. Viivislaenu summa on küll suur, kuid siiski väheneb jätkuvalt. Kõnealuste nõrkade kohtade kõrvaldamiseks on võetud poliitikameetmeid, kuid nende oodatava mõju realiseerumiseks läheb aega.

- (4) Iirimaa esitas 18. aprillil 2018 oma 2018. aasta riikliku reformikava ja 30. aprillil 2018 oma 2018. aasta stabiilsusprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (5) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi on võetud arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁽¹⁾ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.
- (6) Iirimaa suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetavat osa ja võlareegliga seotud üleminekukorda. Valitsus eeldab oma 2018. aasta stabiilsusprogrammis, et 2018. aastal valitsemissektori eelarvepuudujääk veidi langeb, kuni 0,2 %-ni SKPst, ja jätkab seejärel järk-järgult paranemist, kuni muutub 2021. aastal eelarveülejäägiks (0,4 % SKPst). Keskpika perioodi eelarve-eesmärk, milleks on struktuurne puudujääk 0,5 % SKPst, on kavas saavutada alates 2019. aastast. Stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse langema 2018. aastal 66 %-ni SKPst ja jätkama langust, jõudes 2021. aastal 58,7 %-ni SKPst. Eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on usutav. Kuid meetmeid, mida on vaja kavandatud eelarvepuudujäägi eesmärkide saavutamiseks alates 2019. aastast, ei ole piisavalt täpselt kirjeldatud.
- (7) Nõukogu soovitas 11. juulil 2017 Iirimaa tagada, et valitsemissektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär ei ületaks 2018. aastal 2,4 %, mis vastab iga-aastasele struktuursele kohandusele 0,6 % SKPst. Samal ajal märkis nõukogu, et tuleb püüda saavutada selline eelarvepoliitika seisund, mis aitab kaasa nii käimasoleva majanduse elavnemise tugevdamisele kui ka Iirimaa rahanduse jätkusuutlikkuse tagamisele. Komisjoni 2018. aasta kevadprognoosi kohaselt on 2018. aastal ning 2017. ja 2018. aasta kokkuvõttes oht kalduda soovitatud eelarvekohandusest mõnevõrra kõrvale.
- (8) Iirimaa peaks saavutama 2019. aastal oma keskpika perioodi eelarve-eesmärgi. See on kooskõlas valitsemissektori esmaste netokulude nominaalse kasvumääraga, ⁽²⁾ mis ei ületa 5,3 %, ⁽³⁾ ja mis vastab iga-aastasele struktuursele kohandusele 0,1 % SKPst. Komisjoni 2018. aasta kevadprognoosi põhjal peaks struktuurne eelarvepositsioon jõudma 2019. aastal puudujääki 0,4 % SKPst ning ületama seega keskpika perioodi eelarve-eesmärgi. Prognoosi kohaselt järgib Iirimaa 2018. aastal üleminekuaja võlareeglit ja 2019. aastal võlareeglit. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et Iirimaa peab olema valmis võtma vajalikke meetmeid nõuete täitmise tagamiseks 2018. aastal ja prognoosib, et 2019. aastal täidab Iirimaa stabiilsuse ja kasvu pakti nõudeid. Pidades silmas erinevusi SKP ja sisemajanduse toodangu mõõtmise vahel Iirimaa ning selle mõju valitsemissektori võla suhtele SKPsse, Iirimaa praegustele tsüklilistele tingimustele ja suurenenud välisriskidele, oleks mõistlik kasutada kõiki juhuslikke tulusid üldise valitsemissektori võla edasiseks vähendamiseks.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

⁽²⁾ Valitsemissektori esmased netokulud saadakse, kui valitsemissektori kogukuludest arvatakse maha intressikulud, liidu programmidele tehtavad kulutused, mis kaetakse täielikult liidu fondide tuludest, ja kaalutusõigusevälised muudatused töötuskindlustushüvitise kuludes. Valitsemissektori rahastatud kapitali kogumahutused põhivarasse on jaotatud nelja aasta peale. Kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed või õigusaktide kohane tulude suurendamine arvatakse sisse. Ühekordsed tulu- ja kulumeetmed arvatakse välja. Iirimaa kulude kasvu eesmärk kajastab kohandust, mille eesmärk on korrigeerida moonutust potentsiaalse kasvu 10-aastases viitemääras, mille põhjustas erakordselt kiire SKP reaalkasv 2015. aastal. Võttes eeskuju Iirimaa ametiasutuste 2017. aasta eelarvearvutustest, on ka komisjon kasutanud 2014. ja 2016. aasta potentsiaalsete kasvumäärade keskmist.

⁽³⁾ Nagu 2018. aastal, kajastab kulude kasvu eesmärk kohandust, mille eesmärk on korrigeerida moonutust potentsiaalse kasvu 10-aastases viitemääras, mille põhjustas erakordselt kiire SKP reaalkasv 2015. aastal.

- (9) Riigi rahanduse olukord on toodangu jõulise kasvu najal järjest paranenud, kuid säilib tulude kõikumuse oht ja need vajavad majanduse kõikumusele ja šokkidele vastupanuvõimelisemaks muutmist. Tulude stabiilsust majanduse volatiilsuse ajal parandaks maksukulude ulatuse ja hulga piiramine ning maksubaasi laiendamine. Kuid mõned hiljutised maksumeetmed keskendusid kärbetele ja vähendustele ning paistab, et need suurendasid veelgi lootmist suurel määral protsüklilistele tuluallikatele. Iirimaa on peale selle veel potentsiaali parandada maksusüsteemi toetust keskkonnanäesmärkidele.
- (10) Nagu märgiti 2018. aasta euroala käsitlevas soovitusel, on ettevõtjatevaheliste konkurentsimoonutuste tõkestamiseks, maksumaksjate õiglaseks kohtlemiseks ja riigi rahanduse kaitsmiseks oluline võidelda maksumaksjate agressiivse maksuplaneerimise strateegiate vastu. Maksumaksjate agressiivse maksuplaneerimise strateegiate liikmesriikidevahelise ülekanduva mõju tõttu tuleb liidu õigusaktide täiendamiseks kooskõlastada liikmesriikide poliitikameetmeid. Litsentsitasude ja dividendimaksete suur osakaal SKPst viitab sellele, et Iirimaa maksueeskirju kasutavad ära agressiivset maksuplaneerimist viljelevad ettevõtted. Kuna maksude kinnipidamine Iirimaa asuvate ettevõtete poolt välismaale (s.o liidu residentidelt kolmandate riikide residentidele) makstavatelt litsentsitasudelt ja dividendidelt on piiratud, võib see viia olukorrani, et sellised maksed jäävad üldse maksustamata, kui neid ei maksustata ka vastuvõttas jurisdiktsioonis. Peale selle võivad äriühingud kasutada Iirimaa ja mõne muu riigi vaheliste kahepoolsete maksulepingute teatavaid sätteid ülimuslikuna Iirimaa 2015. aastal kehtestatud uue maksuresidentsuse nõude ees ja selle küsimuse täiendav analüüs on põhjendatud. Väljakuulutatud maksureformide kavandamiseks on oluline Iirimaa poolt pärast äriühingu tulumaksuseaduse sõltumatut läbivaatamist ette võetud konsulteerimise tulemus. Komisjon võtab arvesse hiljutisi väljakuulutatud või astunud positiivseid samme (s.o riigisisest agressiivse maksuplaneerimise vastu võitlemiseks astunud samme, võimalikke kaitsemeetmeid loetellu kantud koostööd mittetegevate jurisdiktsioonide vastu). Hiljutistele arvamuste vahetusele tuginedes jätkab komisjon konstruktiivset dialoogi võitluseks maksumaksjate agressiivse maksuplaneerimise strateegiate vastu.
- (11) Püsivad vananemise kuludega seotud ohud pikaajalisele riigi rahanduse jätkusuutlikkusele. Iirimaa on kasutusele võtnud mõned märkimisväärsed tõhusust parandavad meetmed, nagu kulude kokkuhoiu kokkulepe ravimitööstusega, finantsjuhtimise süsteem ja tegevuspõhine rahastamine. On võetud mõned meetmed esmatasandi tervishoiuteenuse kättesaadavuse parandamiseks. Siiski on Iirimaa tervishoiusüsteem kulukas ja sellel on palju probleeme, mida kiiresti vananev elanikkond süvendab. Pealegi ei suuda esmatasandi ja ambulatoorse ravi teenused veel leevendada kasvavat survet haiglate võimekusele ja kulukusele. Kavandatud üleminekut üldisele tervishoiuteenusele peab toetama mitmeaastane eelarvestamine ja kulude läbivaatamine. Peale selle tuleb sealjuures toetuda tervishoiusektori tulemuslikkuse ja tõhususe põhjaliku kulude läbivaatamise järeldustele. Peale selle tuleks kaaluda esmatasandi tervishoiu rolli tugevdamist Iirimaa ülekoormatud haiglate „juurdepääsu kontrollijana“. Hoolimata ulatuslikest reformidest riiklike pensionikulude piiramiseks, prognoositakse pikas perspektiivis üldise pensionisüsteemi puudujäägi märgatavat kasvu. Iirimaa pensionisüsteemi rahalise jätkusuutlikkuse tugevdamiseks on määrava tähtsus esitatud pensionireformi kava kiire rakendamine.
- (12) Majanduskrahhile järgnenud lahjad investeeringuaastad vähendavad asjakohase taristu kättesaadavust transpordi, puhta energeetika, veevarustuse, eluaseme ja telekommunikatsiooni valdkonnas. Püsivad varustuspuudujäägid koos kasvanud nõudlusega toidavad jätkuvalt kinnisvara hinnatõusu. Ehkki hinnad ei paistnud 2016. aastal ülemäära kõrged, on probleemiks taskukohasus. Kui sellega mitte tegeleda, võivad eluasemepakkumise piirangud põhjustada tasakaalustamatuse kasvu. Parandatud taristu koos ruumilise planeerimisega on asjakohase eluasemepakkumise, erasektori investeeringute suurendamise, tootlikkuse kasvu ja piirkondliku majanduse tasakaalustatud arengu määrav võimaldaja. Peale selle on Iirimaa eduka ülemineku jaoks väheste süsinikuheitega ja keskkonnasäästlikule majandusele olulised taristuinvesteeringud puhtasse energeetikasse, puhtasse avalikku transporti ja veevarustusse ning intensiivsed jõupingutused taastuvenergia ja ringmajanduse valdkonnas. Riiklik arengukava 2018–2027 ja riiklik planeerimisraamistik, mis on osa strateegiast „Iirimaa 2040“, on nende rakendamise korral tihedas koostöös sidusrühmadega tõhusad sammud õiges suunas.
- (13) Praegused pingutused kliimamuutuste leevendamiseks ei võimalda Iirimaa saavutada riigisisest oma Euroopa 2020. aasta kliimaeesmärke. Oluliste majandussektorite, eelkõige põllumajanduse, maanteetranspordi ja eluasemesektori dekarboniseerimisel on saavutatud vaid vähest edu. Seepärast peab Iirimaa kasutama

olemasolevat paindlikkust jõupingutuste jagamist käsitleva otsuse täitmiseks, näiteks ostes saastekvoote teistelt liikmesriikidelt. 2017. aastal avaldatud riiklikud prognoosid rõhutavad vajalike täiendavate pingutuste ulatust: jõupingutuste jagamist käsitleva otsuse (millega sätestatakse kohustuslikud kasvuhoonegaaside heidete sihttasemed aastateks 2013–2020) kohased heited suurenevad praeguse poliitika alusel eeldatavasti 2025. aastani, pärast mida stabiliseeruvad 2005. aasta omast veidi kõrgemal tasemel. Iirimaa võttis hiljuti vastu riikliku kliimamuutuste leevendamise kava, milles esitatakse tegevuskava vähese CO₂-heidetega majanduse saavutamiseks ja ühtne raamistik energeetikasektori püsivate probleemide lahendamiseks. Kahjuks pakub nimetatud kava vähe konkreetseid uusi leevendusmeetmeid. Tunnustades asjaolu, et piisav ruumiline planeerimine on kliimamuutuste leevendamise hädavajalik võimaldaja, arvestades, et elanikkond on laialt hajutatud ja Iirimaa on vähe suuri linnastuid, kus kõigis on suured ülekoormuse ja avaliku transpordi probleemid, on ka riiklikul planeerimisraamistikul oma kliimakomponent. Peale selle mängib majanduse dekarboniseerimisel tähtsat rolli riiklik arengukava 2018–2027. See kava määrab, millises ulatuses kaasatakse täiendavaid vahendeid energeetikasektori dekarboniseerimiseks, taastuvate energiaallikate kasutuselevõtmiseks ning avaliku transporditeenuse ja energiatõhususe parandamiseks.

- (14) Kaasava majanduskasvu tagamine on Iirimaa püsiv probleem. Töötus vähenes 2017. aastal 6,7 %-le, kuid teatavad elanikkonnarühmad on siiani tööturust suurel määral eraldatud ja sotsiaalselt tõrjutud. Sotsiaalhoolekande ja maksusüsteem on toiminud väga hästi vaesuse ja ebavõrdsuse vastu võitlemisel ning Iirimaa on võtnud meetmeid tööhõive stimuleerimiseks hüvitiste ja täiendavate toetuste järkjärgulise kaotamisega. Iirimaa püsivalt kõrge vaesuseohu või sotsiaalse tõrjutuse määr on seotud madala tööhõivega leibkondades elavate inimeste suure osatähtsusega (peaaegu kaks korda kõrgem kui liidu keskmine – 18,2 % võrreldes 10,5 % aastal 2016). See on eriti levinud üksikvanemaga kodumajapidamistes. Peaaegu kolmveerand Iirimaa mittetöötavatest inimestest on mitteaktiivsed. 2016. aastal vähenes nii üldine kui ka laste vaesuseohu või sotsiaalse tõrjutuse määr, kuid need on jäänud liidu keskmisest kõrgemaks. Seetõttu peab Iirimaa viima lõpule oma töötä leibkondade tegevuskava elluviimise, sh suurendades integreeritud toetust tööturust kõige kaugemal olevatele inimestele. Sotsiaalmajutuse pakkumine nõuab pidevat tähelepanu, et saavutada ambitsioonikad eesmärgid ja rahuldada suurt nõudlust.
- (15) Probleemiks jääb taskukohase, täisajaga ja kvaliteetse lastehoiuteenuse kättesaadavus. Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni andmeil oli Iirimaa lastehoiukulude suhe palkadesse 2015. aastal üksikvanemate puhul liidu suurim ja jäi paaride puhul suuruselt teisele kohale liidus. Suured lastehoiukulud võivad takistada palgatöö tegemist, eriti väikse sissetulekuga leibkondades, sh üksikvanemaga leibkondades. See mõjub negatiivselt naiste tööhõive määrale, mis oli 2016. aastal 65,4 %, mis on lähedal liidu keskmisele. Ühtse taskukohase lastehoiukava seaduse arutamine on parlamendis jõudmas lõpule. Selle rakendamise viivitused on juba ilmsed. Kvaliteetse lastehoiuteenuse pakkumist on edendatud eelkõige algatustega, mille eesmärk on tagada personali tugev kvalifikatsioon.
- (16) Madala, keskmise ja kõrge kvalifikatsiooniga töötajate tööhõive määrade erinevused olid 2016. aastal liidu kõrgeimate hulgas ning madala kvalifikatsiooniga tööjõu tööhõive määr oli 10 protsendipunkti madalam kui enne majanduskriisi. Selle tagajärjel ja seoses majandustegevuse muutusega muutuvad oskuste mittevastavus nõudlusele ja oskuste nappus mitmes valdkonnas üha ilmsemaks. See rõhutab vajadust kiirendada oskuste täiendamise ja ümberõppe poliitika arendamist ja meetmete võtmist. Iirimaa on töötavate madala kvalifikatsiooniga inimeste hulgas eriti madal elukestvas õppes osalemise tase, mis muudab nad tööjõunõudluse muutuse korral eriti haavatavaks. Iirimaa on üks madalamaid digitaaloskuste tasemeid liidus, mis on tugevas kontrastis loodusteaduste, tehnoloogia, inseneriteaduste ja matemaatika valdkonna erialade lõpetajate osatähtsusega Iirimaa kõrgharidussüsteemis. Iirimaa on üks madalamaid puuetega inimeste tööhõive määrasid liidus.
- (17) Iirimaa tootlikkuse kasvu peamised eestvedajad on hargmaised ettevõtjad. Kasvab tootlikkuse löhe nende ettevõtjate ja Iirimaa kohalike, peamiselt väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate vahel. Mõne hargmaise ettevõtja kõrge rahvusvaheline liikuvus ja praegune ebakindlus võib hakata pikas perspektiivis ohustama Iirimaa majanduse kestlikkust ja vastupanuvõimet. Hiljutine uurimus näitas, et Iirimaa tegutsevate hargmaiste ettevõtjate tegevuse mõju iirlastele kuuluvatele äriühingutele ja nende saadav kasu tootlikkuse kasvu, innovatsiooni ja ekspordi näol on piiratud. Kuid iiri äriühingud, kes tegelevad teadus- ja arendustegevusega, saavad hargmaiste ettevõtjate ülekanduvast mõjust kasu. Avaliku sektori stiimulid teadus- ja arendustegevusega tegelemiseks ja kvalifitseeritud tööjõu kättesaadavuse suurendamine Iirimaa väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele edendaks uute tehnoloogiate levikut nende ettevõtjate hulgas. Peale selle, ja nagu Iirimaa riiklik konkurentsivõime

nõukogu on korduvalt märkinud, nõuab Iirimaa äriühingute konkurentsivõime tagamine teatavate sisendite, eelkõige õigusabikulude piiramist. Jätkuvalt olid probleemiks tõkked õigusabiteenuste turul, mis pärssisid konkurentsi ja suurendasid teenusesaajate kulusid. Need mõjutavad peamiselt väikeettevõtjaid, sest suurendavad kohtuvaidluste kulusid. Seni puuduvad uue õigusteenuste reguleerimise seaduse rakendusmäärused. Suured on viivitused avalike konsultatsioonidega, mis on rakendusaktide eeltingimuseks.

- (18) Ehkki Iirimaa finantssektor on kestliku elavnemise teel, põhjustavad varasemad lahendamata probleemid takistusi. Ehkki Iirimaa jätkas edusammude tegemist viivislaenuvõlga vähendamisel, püsib nende osatähtsus kõigi laenuvõlgade hulgas (2017. aasta septembris 11,2 %) liidu kõrgeimate hulgas. Ülemäärane võlakoorumus, turu kontsentratsioon ja mõne eksportiva majandussektori suurenenud ebakindlus suruvad alla väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate niigi madalat krediidiinõudlust. Väga oluline on vähendada pikaajalisi võlgnevusi, mille puhul kauem kui kaks aastat hilinenud hüpoteeklaenuvõlgade moodustasid 2017. aastal umbes 60 % kõigist tasumata hüpoteeklaenuvõlgadest. Pikaajaliste võlgnevuste vähendamine võiks aidata lahendada ka ülemäärase võlakoorumuse probleemi, mis vähendab äriühingute, eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate stiimuleid kasutada laenu tootlikumalt. Kuigi Iirimaa keskpank märkis oma 2017. aasta neljanda kvartali aruandes eluaseme hüpoteeklaenuvõlgade ja sundtäitmise kohta, et ligikaudu 87 % ümberstruktureeritud hüpoteekidest vastab nõuetele, rõhutab ta, et ajutist vähendamist võimaldavad ümberkorralduslahendused on eriti aldis korduvatele makseviivitustele. Sundtäitmise ja mahakandmise kui viimase abinõu elujõulisust saaks suurendada ja täiendada tugeva tarbijakaitse raamistikuga, millega kaitstakse positiivseid arenguid teisese turu laenuvõlgade müügi puhul ja laenuvõlgade ümberstruktureerimise lahenduste vastupidavust.
- (19) Komisjon on Euroopa poolaasta (2018) raames Iirimaa majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2018. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2018. aasta stabiilsusprogrammi, 2018. aasta riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Iirimaa esitatud soovitude järelmeetmeid. Komisjon ei ole arvesse võtnud mitte üksnes nende asjakohasust Iirimaa eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka seda, mil määral need vastavad liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustes liidu tasandi panus ja tugevdada seeläbi liidu üldist majandusjuhtimist.
- (20) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2018. aasta stabiilsusprogrammiga tutvunud ja tema arvamus ⁽¹⁾ kajastub eelkõige allpool esitatud soovitus 1.
- (21) Võttes arvesse komisjoni põhjalikku analüüsi ja kõnealust hindamist, on nõukogu 2018. aasta riikliku reformikavaga ja 2018. aasta stabiilsusprogrammiga tutvunud. Määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel antud nõukogu soovitusel kajastuvad allpool esitatud soovitustes 1–3,

SOOVITAB Iirimaa võtta aastatel 2018–2019 järgmisi meetmeid.

1. Saavutada keskpika perioodi eelarve-eesmärk 2019. aastal. Kasutada juhuslikke tuluseid, et kiirendada valitsemissektori võla suhtarvu vähendamist. Piirata maksukulude ulatust ja hulka ning laiendada maksubaasi. Lahendada vananemisega seotud kulude eeldatava suurenemise probleem, suurendades tervishoiusüsteemi kulutasuvust ja viies ellu kavandatud pensionireformid.
2. Tagada riikliku arengukava õigeaegne ja tulemuslik rakendamine, sh puhas energeetika, transport, eluaseme-pakkumine, veevarustus ja taskukohase hinnaga kvaliteetsed lastehoiuteenused. Seada esmatähtsaks kohale täiskasvanud tööealise rahvastiku oskuste täiendamine, keskendudes digitaaloskustele.

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

3. Edendada liri äriühingute ja eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate tootlikkuse kasvu, stimuleerides teadusuuringuid ja innovatsiooni suunatud poliitika, otsesemate rahastamisviiside ja strateegilisema koostööga hargmaiste ettevõtjate, riiklike teaduskeskuste ja ülikoolidega. Edendada pikaajaliste võlgnevuste kiiremat ja kindlamat vähendamist teiste turgude kasutamise abil, tuginedes haavatavatele leibkondadele suunatud algatustele, ja kandes vajaduse korral maha lootusetud võlgnevused.

Brüssel, 13. juuli 2018

Nõukogu nimel

eesistuja

H. LÖGER

NÕUKOGU SOOVITUS,**13. juuli 2018,****milles käsitletakse Hispaania 2018. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamused Hispaania 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2018/C 320/08)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta, ⁽²⁾ eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 22. novembril 2017 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2018) algust. Selles võeti nõuetekohaselt arvesse Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni poolt 17. novembril 2017 välja kuulutatud Euroopa sotsiaalõiguste sammast. Euroopa Ülemkogu kiitis 22. märtsil 2018 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. Samuti võttis komisjon 22. novembril 2017 määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles nimetati Hispaaniat ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka soovitusel euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitusel kohta, mille Euroopa Ülemkogu kiitis heaks 22. märtsil 2018. Nõukogu võttis 14. mail 2018 vastu soovitusel euroala majanduspoliitika kohta ⁽³⁾ („euroala soovitus“).
- (2) Kuna Hispaania rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riigid on üksteisega tihedalt seotud, peaks Hispaania tagama euroala soovitusel täieliku ja õigeaegse täitmise, nagu on kajastatud allpool esitatud soovitusel 1 kuni 3.
- (3) 2018. aasta aruanne Hispaania kohta avaldati 7. märtsil 2018. Selles hinnati Hispaania edusamme nõukogu poolt 11. juulil 2017 vastu võetud riigipõhiste soovitusel ⁽⁴⁾ täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitusel järeelmeetmeid ja Hispaania edusamme strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel. See sisaldas ka vastavalt määruse (EL) nr 1176/2011 artiklile 5 tehtud põhjalikku analüüsi, mille tulemused avaldati samuti 7. märtsil 2018. Komisjon järeldas oma analüüsi põhjal, et Hispaanial esineb makromajanduslik tasakaalustamatus. Eelkõige avaliku ja erasektori suur välis- ja sisevõlg suure tööpuuduse tingimustes kujutab endast jätkuvalt piiriülese tähtsusega haavatavust. Maksebilansi tasakaalustamine edeneb tänu alates 2013. aastast täheldatud jooksevkonto ülejäägile, mida on toetanud kaubandustulemuste struktuurne paranemine. Netoväliskohustuste osakaal on jätkuvalt suur. Erasektori võla vähendamine edeneb hästi, mida toetavad soodsad majanduskasvu tingimused, kuid finantsvõimenduse vähendamise vajadus on endiselt alles. Tervem finantssektor

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.⁽²⁾ ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.⁽³⁾ ELT C 179, 25.5.2018, lk 1.⁽⁴⁾ ELT C 261, 9.8.2017, lk 1.

toetab majandustegevust. Hoolimata tugevast nominaalse SKP kasvust, väheneb valitsemissektori võla suhe SKPsse aeglaselt. Töötuse määr on kiiresti vähenenud, kuid on jätkuvalt väga kõrge, ja tööturu suur killustatus pärsib kiiremat tööviljakuse kasvu. Pärast suuri reforme aastatel 2012–2015 on edusammud soovitude rakendamisel muutunud tagasihoidlikumaks. Praegune majandusolukord annab võimaluse viia ellu vajalikke reforme, et muuta Hispaania majandus vastupidavamaks ja kiirendada tootlikkuse kasvu.

- (4) Hispaania suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti paranduslikku osa. 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt kavatseb Hispaania kõrvaldada ülemäärase eelarvepuudujäägi 2018. aastaks, mis on kooskõlas nõukogu otsusega (EL) 2017/984, millega teatatakse Hispaaniale, et ta peab võtma ülemäärase eelarvepuudujäägi kõrvaldamisel vajalikuks peetavaid puudujääki vähendavaid meetmeid⁽¹⁾. Valitsemissektori eelarvepositsioon peaks jätkuvalt paranema ja jõudma 2021. aastal ülejääki 0,1 % SKPst. 2018. aasta stabiilsusprogramm hõlmab kõiki meetmeid, mis sisalduvad 3. aprillil 2018 parlamendile esitatud eelarveseaduse eelnõus, ja 2018. aasta aprilli lõpus teatavaks tehtud lisameetmeid. Eelarve keskpika perioodi eesmärki, milleks on tasakaalus struktuurne eelarvepositsioon, ei ole kavas saavutada 2018. aasta stabiilsusprogrammiga hõlmatud perioodi jooksul. 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse vähenema 97,0 %-le 2018. aastal, 95,2 %-le 2019. aastal ja 89,1 %-le 2021. aastal. 2018. aasta stabiilsusprogrammi aluseks olevad makromajanduslikud eeldused on usutavad. Üldiselt põhineb valitsemissektori eelarve puudujäägi kavandatud eesmärkide saavutamine jätkuvalt soodsatel majandusväljavaadetel ja eeldusel, et valitsemissektori kulud suurenevad aeglasemalt kui SKP nominaalkasv. Eelarve-eesmärkide saavutamise riskid on seotud nii tulude suurema kasvu kui ka kulude piiratuma kasvuga kui komisjoni 2018. aasta kevadprognoosis ning edasiste tingimuslike kohustuste võimaliku realiseerumisega.
- (5) Nõukogu palus otsuses (EL) 2017/984 Hispaanial kõrvaldada ülemäärane eelarvepuudujääk 2018. aastaks ja eelkõige vähendada valitsemissektori eelarve puudujääki 4,6 %-le SKPst 2016. aastal, 3,1 %-le SKPst 2017. aastal ja 2,2 %-le SKPst 2018. aastal. Valitsemissektori eelarvepositsiooni paranemist peeti vastavaks komisjoni 2016. aasta ajakohastatud kevadprognoosi kohasele struktuurse eelarvepositsiooni halvenemisele 0,4 % SKPst 2016. aastal ja paranemisele 0,5 % SKPst nii 2017. kui ka 2018. aastal. Hispaania valitsemissektori nominaalne eelarvepuudujääk oli 2017. aastal 3,1 % SKPst, nagu oli nõutud nõukogu otsusega (EL) 2017/984. Komisjoni 2018. aasta kevadprognoosi kohaselt väheneb valitsemissektori nominaalne eelarvepuudujääk 2018. aastal tasemele 2,6 % SKPst, mis on 0,4 % SKPst suurem kui 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohane ja nõukogu kehtestatud valitsemissektori nominaalse eelarvepuudujäägi eesmärk. 2018. aasta stabiilsusprogrammiga võrreldes on komisjoni 2018. aasta kevadprognoosi kohaselt valitsemissektori tulude kasv väiksem ja kulud mõnevõrra suuremad. Komisjoni 2018. aasta kevadprognoosi kohaselt peaks struktuurne eelarvepositsioon halvenema 0,3 % SKPst 2018. aastal, mis on tingitud puudujääki suurendavatest meetmetest, mis on ette nähtud 3. aprillil 2018 parlamendile esitatud 2018. aasta eelarveseaduse eelnõus, ja paranema ainult pisut 2019. aastal. Seega ei ole eelarve struktuurne kohandamine 2018. aastal ja aastatel 2016–2018 eeldatavasti tagatud. Kuigi majanduskasv aitab kaasa puudujäägi vähendamisele, ei ole seda kasutatud riigi rahanduse struktuurseks tugevdamiseks. Oma arvamuses Hispaania ajakohastatud 2018. aasta eelarvekava kohta jõudis komisjon järeldusele, et kava on üldiselt kooskõlas stabiilsuse ja kasvu pakti nõuetega, kuna komisjoni 2018. aasta kevadprognoosi kohaselt korrigeeritakse ülemäärane eelarvepuudujääk õigel ajal, kuid on ekspansiivne.
- (6) Kui Hispaania suudab ülemäärase eelarvepuudujäägi õigeaegselt ja kestvalt korrigeerida, kohaldatakse 2019. aastal tema suhtes stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa ning võlareeglga seotud üleminekukorda. Võttes arvesse, et Hispaania valitsemissektori võla suhe SKPsse on üle 60 % ja prognoositav positiivne SKP lõhe on 2,3 %, peaksid valitsemissektori esmased nominaalsed netokulud⁽²⁾ vähenema 2019. aastal vähemalt 0,3 %, mis vastab struktuursele kohandusele 1,0 % SKPst, mis tuleneb stabiilsuse ja kasvu pakti raames ühiselt kokku lepitud eelarvekohanduste nõuete maatriksist. Samal ajal on märke, et majanduse kasutamata tootmisvõimsust on alahinnatud. Prognooside kohaselt on töötuse määr 2019. aastal Hispaanias jätkuvalt üks kõrgeimaid liidus, mis peaks piirama palgasurvet, eelkõige erasektoris, ning inflatsioon peaks jääma oluliselt alla 2 %. See osutab teatavale loidusele tööturul. Isegi kui komisjoni hinnang SKP lõhe usaldusväärsusele ei osuta ühiselt kokkulepitud metoodika põhjal teostatud SKP lõhe prognooside ebausaldusväärsusele, osutab see sellele, et Hispaania SKP lõhe

⁽¹⁾ ETL L 148, 10.6.2017, lk 38.

⁽²⁾ Valitsemissektori esmased netokulud saadakse, kui valitsemissektori kogukuludest arvatakse maha intressikulud, liidu programmidele tehtavad kulutused, mis kaetakse täielikult liidu fondide tuludest, ja kaalutusõigusevälised muudatused töötuskindlustushüvitise kuludes. Valitsemissektori rahastatud kapitali kogumahutused põhivarasse on jaotatud nelja aasta peale. Kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed või õigusaktide kohane tulude suurendamine arvatakse sisse. Ühekordsed tulu- ja kulumeetmed arvatakse välja.

usutavad prognoosid on üsna erinevad. Sellega seoses näib aastane struktuurne kohandus 0,65 %, mis vastab valitsemissektori esmaste netokulude maksimaalsele nominaalsele kasvumäärale 0,6 %, asjakohane. Komisjoni 2018. aasta kevadprognoosi kohaselt ja eeldusel, et poliitikat ei muudeta, on oht, et 2019. aastal kaldutakse nõutavast eelarvekohandusest märkimisväärselt kõrvale. Lisaks prognoositakse, et Hispaania ei järgi 2019. aastal võlareeglga seotud üleminekukorda. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et Hispaania peab olema valmis võtma edasisi meetmeid nõuete täitmise tagamiseks 2018. aastal ja et 2019. aastast alates tuleks võtta vajalikke meetmeid stabiilsuse ja kasvu pakti nõuete täitmiseks. Juhuslikke tulusid oleks mõistlik kasutada valitsemissektori võla suhtarvu edasiseks vähendamiseks.

- (7) Nõukogu palus otsuses (EL) 2017/984 võtta Hispaanial meetmeid eelarveraamistiku parandamiseks, et suurendada mehhanismide automaatsust, et hoida ära ja kõrvaldada kõrvalekalded eelarve-eesmärkidest ning tugevdada stabiilsusseaduse kulueeskirja osatähtsust eelarve konsolideerimisel. 2018. aasta stabiilsusprogrammis ei ole esitatud kavasad riikliku kulueeskirja tugevdamiseks. Samuti ei ole esitatud meetmeid, et suurendada õigusaktides parandus- ja ennetusmehhanismide automaatsust. Lisaks palus nõukogu Hispaanial võtta meetmeid riigihankepoliitika raamistiku parandamiseks. Hispaania on teinud eduamme ja 2017. aasta novembris võeti vastu uus riigihangete seadus. Uue õigusaktiga saab riigihangete tõhusust ja läbipaistvust parandada ainult juhul, kui see kiiresti ja igakülgsest rakendatakse, luues uue juhtimisstruktuuri ja tõhustades hankemenetluste kontrolli-mehhanisme kõigil valitsuse tasanditel. Eelkõige tuleks tulevases riiklikus riigihangete strateegias täpsustada uute struktuuride tehtavad eel- ja järelkontrollid. 2017. aasta juunis tellis valitsus sõltumatult eelarveasutuselt teatavate avaliku sektori toetuste puhul kulude läbivaatamise. Komisjon jälgib selle läbivaatamise rakendamist, mis viiakse eeldatavasti lõpule 2019. aasta alguseks.
- (8) Hispaania esitas 27. aprillil 2018 oma 2018. aasta riikliku reformikava ja 2018. aasta stabiilsusprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (9) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi on võetud arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁽¹⁾ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.
- (10) Tööhõive on Hispaanias jätkuvalt kiiresti kasvanud, mida toetavad varasemad tööturureformid ja palgatõusu aeglustumine. Töötuse määr jätkab vähenemist, kuid on endiselt üle riigi kriisieelse taseme ja üks liidu kõrgemaid. See tähendab, et oskuste potentsiaal on märkimisväärses osas kasutamata, eelkõige noorte töötute puhul. Selliste töötute osakaal, kes on olnud töötud rohkem kui aasta, on vähenenud, kuid moodustab siiski 44,5 % kõikidest töötutest. Hispaania võttis vastu hulganisti poliitikaalgatusi, et laiendada individuaalset toetust pikaajalistele töötutele ning aidata noortel tööturule siseneda ja suurendada nende tööalast konkurentsivõimet, eelkõige suurendades noortegarantii raames toetuse saajate arvu. Nende meetmete tõhusus sõltub ka piirkondlike avalike tööturu- ja sotsiaalasutuste suutlikkusest pakkuda töötajatele individuaalset toetust, mis on üksnes aeglaselt paranemas. Tuleb tõhustada koostööd ka tööandjatega, eelkõige suurendades tööturuasutuste vahendusel pakutavate vabade töökohtade osakaalu ja viies töötajate oskused paremini kooskõlla tööandjate vajadustega. Samal ajal tuleks jätkata jõupingutusi tööturu- ja sotsiaalasutuste koostöö tõhustamiseks, milles tehti 2017. aastal mõningaid edusamme.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

- (11) Tähtajaliste töölepingutega töötajate osakaal on üks liidu kõrgemaid ning sellised töötajad on enamasti noored ja madala kvalifikatsiooniga töötajad. Tähtajalised lepingud on sageli lühiajalised ja on harva hüppelauaks tähtajatu lepingu sõlmimisele. Nende laialt levinud kasutamine, sealhulgas sektorites, mis on vähem hooajalised või tsüklilised, võib pärssida kiiremat tootlikkuse kasvu ja sellega kaasnevad sageli madalamad sotsiaalhüvitised ja suurem vaesusrisk. Kuigi tähtajatute töölepingute osakaal tööhõive netokasvus on viimase kahe aasta jooksul suurenenud, tuleb võtta täiendavaid meetmeid, et soodustada üleminekut tähtajalistelt lepingutelt tähtajatutele lepingutele. Töölevõtmise stiimulite süsteem endiselt killustunud ega ole tõhusalt suunatud tähtajatu töösuhte edendamisele. Hispaania võttis vastu kava tähtajaliste töölepingute osakaalu vähendamiseks avalikus sektoris, kuid selle rakendamine on alles algusjärgus ja seda tuleb kiirendada, et saavutada 2019. aastaks seatud eesmärk 8 %. Tänu tööinspeksioonide suuremale suutlikkusele ja tõhususele võitluses tähtajaliste lepingute kuritarvitamise vastu on üha rohkem tähtajalisi lepinguid tehtud ümber tähtajatuteks, kuid see ei näi vähendavat tööandjate tahet jätkata nende laialdast kasutamist. Kolmepoolne ümarlaud, mis loodi 2017. aasta alguses tööhõive kvaliteedi üle arutamiseks, ei ole veel esitanud konkreetseid ettepanekuid. Sotsiaalpartnerite kaasamine poliitika kujundamisse on viimasel ajal suurenenud, kuid arenguruumi veel on.
- (12) Majanduskasv ja töökohtade loomine aitavad vähendada suhtelises vaesuses ja sotsiaalses tõrjutuses elavate inimeste osakaalu, mis sellest hoolimata on jätkuvalt liidu keskmisest suurem, nagu ka sissetulekute ebavõrdsus. Palgavaesus ohustab eelkõige kodumajapidamisi, kelle liikmed töötavad tähtajalise või osalise tööajaga lepingu alusel. Laste vaesuse määr on küll vähenemas, kuid on endiselt väga kõrge. Muude sotsiaalsiirete kui pensionid mõju vaesuse vähendamisele on alla liidu keskmise ja väheneb veelgi. Sissetuleku tagamise kavasid iseloomustavad suured piirkondlikud erinevused juurdepääsu tingimustes ja mitmete selliste siseriiklike kavade killustatus, mis on suunatud eri töötisjärühmadele ja mida haldavad eri ametiasutused. Selle tagajärjel ei saa paljud abivajajad toetust. Endiselt pole kokku lepitud tegevuskavas, mis tugineks hiljutisele uuringule, milles hinnati riiklike ja piirkondlike sissetuleku tagamise kavade tulemuslikkust. Universaalse sotsiaalkaardi süsteemi käivitamine peaks muutma sotsiaalhüvitised läbipaistvamaks ja lihtsustama osalemist asjaomastes aktiveerimis-meetmetes, kuigi see ei ole otseselt suunatud olemasolevate kavade puuduste kõrvaldamisele. Perekülvitiste tõhusus on samuti väike ja nendega hõlmatus on ebaühtlane. Hispaania pensionisüsteemil on oluline roll eakate elukvaliteedi säilitamisel. Sellest tulenevalt on eakate vaesusrisk oluliselt väiksem kui nooremate põlvkondade puhul. Praegused pensionid on suhtena palkadesse ühed liidu suurimad. Prognoosid, mis on esitatud 2018. aasta aruandes rahvastiku vananemise kohta ja aruandes pensionide piisavuse kohta,⁽¹⁾ osutavad, et 2011. ja 2013. aasta reformid on aidanud tagada pensionide jätkusuutlikkuse ja suhtelise piisavuse pikas perspektiivis. Kuid pensionide suurendamine ja 2018. aasta eelarveprojekti vastuvõtmise ajal ette pandud jätkusuutlikkusteguri edasilükkamine on nende reformide elluviimise kahtluse alla seadnud. Samas ei käsitle need tulevaste pensionäride sissetuleku piisavuse tagamise peamisi probleeme, mis on pigem seotud suure tööpuuduse ja tööturu killustatusega.
- (13) Hispaania ettevõtete innovatsioonisuutlikkuse kitsaskohtade kõrvaldamine võiks parandada ettevõtete tootlikkust. Innovatsioonitulemusi ja tootlikkuse kasvu pärssivad endiselt vähesed investeeringud teadus- ja arendustegevusse, mistõttu on strateegia „Euroopa 2020“ teadus- ja arendustegevuse intensiivsuse riikliku eesmärgi (2 %) saavutamine väga ebatõenäoline. Seda suundumust tugevdab avaliku sektori teadus- ja arendustegevuse eelarve madal ja langev täitmise määr. Kuigi riikliku teadus- ja innovatsioonipoliitika juhtimist muudetakse sujuvamaks (osaliselt uue riikliku teadusagentuuri kaudu), on poliitika kavandamise, rakendamise ja hindamise koordineerimine riiklikul ja piirkondlikul tasandil endiselt puudulik. Sellise hindamiskorra väljatöötamine, mis võimaldaks süstemaatilisel hinnata tugiprogrammide ja -meetmete tulemuslikkust, annaks võimaluse õppida poliitika kogemustest ja tekitaks sünergiat valitsuse eri tasandite vahel.
- (14) Hispaania ettevõtete piiratud innovatsioonisuutlikkus on tingitud ka oskuste tööturu nõudlusele mittevastavusest, mis mõjutavad negatiivselt tootlikkuse kasvu pikaajalist potentsiaali. Töötajate ala- ja ülekvalifitseeritus on Hispaanias laialt levinud. Hoolimata sellest, et madala haridustasemega noorte osakaal on viimase kümnendi jooksul märkimisväärselt vähenenud, on see tugevasti üle liidu keskmise. Koos õpitulemustega on need piirkonniti väga erinevad ja võivad kahjustada võrdseid võimalusi. Nende erinevuste vähendamisele suunatud programmidel on seni olnud piiratud mõju. Riiklik sotsiaalne ja poliitiline hariduspakt, mille eesmärk on haridussüsteemi põhjalikult reformida, on veel läbiraakimise etapis. Õpetajate erialase enesetäiendamise toetamiseks vähendatakse tähtajaliste töölepingute arvu ja eraldatakse rohkem vahendeid õpetajate koolitamiseks. Samal ajal on kolmanda taseme hariduse omandanutel eriti raske leida sobivat stabiilset tööd tööturul. Haridusasutuste ja ettevõtete

⁽¹⁾ Euroopa Komisjon (2018), 2018. aasta aruanne pensionide piisavuse kohta: vanemaealiste inimeste sissetulekute piisavus ELis nüüd ja tulevikus, I ja II osa, sotsiaalkaitsekomitee ja Euroopa Komisjoni (tööhõive, sotsiaalküsimuste ja sotsiaalse kaasatuse peadirektoraat) ühisaruanne, Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, Luxembourg, 2018.

tihedam koostöö võib parandada noorte kõrgkooli lõpetanute juurdepääsu tööturule, pakkudes ettevõtetele oskusi, mida on vaja nende innovatsioonisuutlikkuse edendamiseks. Sellega seoses tunnistatakse uue riikliku digitaalstrateegia ettepanekuga vajadust parandada digitaaloskusi. Probleemid on seotud info- ja kommunikatsioonitehnoloogia spetsialistide nappusega ning puudustega haridussüsteemi rollis digitaaloskuste edendamisel. Töötajate ümberõpe digitaaloskuste valdkonnas võimaldab Hispaania ettevõtetel säilitada konkurentsivõime üha enam digiteeritud majanduses.

- (15) Ärikeskkonna regulatiivsed erinevused pärsivad ka tootlikkuse kasvu. Praeguses olukorras suurendavad ärikeskkonna regulatiivsed erinevused ja piirangud hinnalisandeid, vähendavad ettevõtete ja töötajate geograafilist liikuvust ning pärsivad tootlikkuse kasvu. Turu ühtsuse seadust, mille eesmärk on need probleemid lahendada, on rakendatud üksnes osaliselt. Kõnealuse seaduse piirkondlikul ja kohalikul tasandil rakendamise järelevalvet tuleb tõhustada ning valdkondlike konverentside rolli suurendada. Nimetatud seadusega kehtestati põhimõte, et teatavate nõuete täitmine ühes piirkonnas võimaldab ettevõtjatel tegutseda kogu riigi territooriumil. Mitmes 2017. aastal avaldatud kohtuotsuses leidis kohus, et see põhimõte ei kehti juhul, kui puuduvad ühtsed või samaväärsed majandustegevuse ja sellele juurdepääsu miinimumnõuded. Kõnealuseid kohtuotsuseid silmas pidades võib järjepidevate ühtsete või samaväärsete nõuete kehtestamine kogu territooriumil aidata saavutada selle seaduse eesmärgi. Lisaks sellele tuleks parandada eri valitsemistasandite koostööd rakendamise igas etapis, et tõhusamalt kõrvaldada killustatuse negatiivne mõju ettevõtetele. Tuleks kiirendada tööd, mida teeb parema õigusloome komitee, mis loodi selleks, et tagada teenustevaldkonna õigusaktide kooskõla liidu õigustikuga. Teenuste paketi, mis võeti vastu 2017. aasta jaanuaris, toodi esile ka piirangud, mis mõjutavad teatavaid reguleeritud kutsealasid nagu insenerid ja arhitektid, ning konkreetseid meetmeid nende kõrvaldamiseks ei ole seni võetud.
- (16) Üldiselt võib institutsioonide kvaliteedi parandamine aidata suurendada usaldust Hispaania majanduse vastu ja võimendada kasu meetmetest, mida on võetud tootlikkuse kasvu suurendamiseks. Edusamme on tehtud parteide rahastamise läbipaistvuse ning varade ja huvide konfliktide avalikustamise vallas. Ettevõtluskeskkonnale on tulnud kasuks ka korrupsioonivastases võitluses saavutatud edu, kuigi selles valdkonnas on ikka veel probleeme. Samuti on paranenud kohtusüsteemi sõltumatuse tunnetamine kodanike ja ettevõtjate hulgas. Jõupingutused kohtusüsteemi tõhususe edasiseks parandamiseks on käimas ja neid tuleks jätkata. Kuigi selles laias valdkonnas on tehtud mõningaid edusamme, on kõigil valitsemistasanditel institutsioonide vastu usalduse suurendamine endiselt väljakutse.
- (17) Transpordi-, energia- ja veetaristu täiendav parandamine edendaks territoriaalset ühtekuuluvust, paremat integreerumist ühtse turuga ja tootlikkuse kasvu. Piiriülestesse transpordi- ja energiaühendustesse ning veetaristusse investeeritakse liiga vähe. Raudtee reisijate- ja kaubaveotaristut saaks paremini ära kasutada. Hispaanias, Portugalis ja Prantsusmaal kasutatavad eri rööpmelaiused on tõsine takistus parema raudteeühenduse loomisel, kuigi hiljuti on valmis saanud uued rahvusvaheliselt levinud standardse rööpmelaiusega trassid. Puudusi on leitud ka raudtee kaubaveol Atlandi ookeani ja Vahemere ranniku peamiste sadamate ning sisemaa tööstuspiirkondade vahel. Samuti takistab ebapiisav ühenduvus tihedamat integreerumist liidu elektri- ja gaasituruga. Uusi taristuinvesteeringuid on vaja veemajanduse parandamiseks, nt reovee puhastamiseks, torustiku lekete vähendamiseks ja veevarustuse parandamiseks. See annaks Hispaaniale kasu majanduse, keskkonna ja sotsiaalsest seisukohast.
- (18) Komisjon on Euroopa poolaasta (2018) raames Hispaania majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2018. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2018. aasta stabiilsusprogrammi, 2018. aasta riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Hispaaniale esitatud soovitude järelmeetmeid. Komisjon ei ole arvesse võtnud mitte üksnes nende asjakohasust Hispaania eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka seda, mil määral need vastavad liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustes liidu tasandi panus ja tugevdada seeläbi liidu üldist majandusjuhtimist.
- (19) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2018. aasta stabiilsusprogrammiga tutvunud ja tema arvamus ⁽¹⁾ kajastub eelkõige allpool esitatud soovitusel 1.

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

- (20) Võttes arvesse komisjoni põhjalikku analüüsi ja kõnealust hindamist, on nõukogu 2018. aasta riikliku reformikavaga ja 2018. aasta stabiilsusprogrammiga tutvunud. Määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel antud nõukogu soovitusel kajastuvad allpool esitatud soovitudes 1 kuni 3,

SOOVITAB Hispaania võtta 2018. ja 2019. aastal järgmisi meetmeid.

1. Tagada, et järgitakse nõukogu otsust (EL) 2017/984, millega esitati nõuded ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse raames, võttes sealhulgas meetmeid ka eelarve- ja riigihankeraamistiku nõuete täitmise tagamiseks kõigil valitsemistasanditel. Seejärel tagada, et valitsemissektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär ei ületa 2019. aastal 0,6 %, mis vastab iga-aastasele struktuursele kohandusele 0,65 % SKPst. Kasutada juhuslikke tulusid, et kiirendada valitsemissektori võla suhtarvu vähendamist.
2. Tagada, et tööhõive- ja sotsiaalasutused suudavad pakkuda töötajatele tõhusat toetust, sealhulgas tööandjatega parema koostöö tegemise kaudu. Edendada üleminekut tähtajatutele töölepingutele. Parandada peretoetusi ja suurendada sissetuleku tagamise kavade tõhusust, kõrvaldades hõlmatusüngad, lihtsustades riiklike kavade süsteemi ja vähendades piirkondlikele kavadele juurdepääsu tingimuste erinevusi. Vähendada madala haridustasemega noorte osakaalu ja piirkondlike erinevusi õpitulemustes, eelkõige toetades paremini õpilasi ja õpetajaid.
3. Suurendada avaliku sektori investeeringuid teadusuuringutesse ja innovatsiooni ning süstemaatiliselt hinnata toetusmeetmeid selles valdkonnas, et tagada nende tõhusus. Suurendada haridusasutuste ja ettevõtete koostööd, et vähendada olemasolevat oskuste tööturu nõudlusele mittevastavust. Jätkata turu ühtsuse seaduse rakendamist, tagades, et kõigil valitsemissektori tasanditel on majandustegevust (eeskätt teenuste puhul) ja sellele juurdepääsu reguleerivad õigusnormid kooskõlas kõnealuse seaduse põhimõtetega, ja parandades ametiasutuste koostööd.

Brüssel, 13. juuli 2018

Nõukogu nimel

eesistuja

H. LÖGER

NÕUKOGU SOOVITUS,**13. juuli 2018,****milles käsitletakse Prantsusmaa 2018. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Prantsusmaa 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2018/C 320/09)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta, ⁽²⁾ eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 22. novembril 2017 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2018) algust. Selles võeti nõuetekohaselt arvesse Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni poolt 17. novembril 2017 välja kuulutatud Euroopa sotsiaalõiguste sammast. Euroopa Ülemkogu kiitis 22. märtsil 2018 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. Samuti võttis komisjon 22. novembril 2017 määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles nimetati Prantsusmaad ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka soovitusel euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitusel kohta, mille Euroopa Ülemkogu kiitis heaks 22. märtsil 2018. Nõukogu võttis 14. mail 2018 vastu soovitusel euroala majanduspoliitika kohta ⁽³⁾ („euroala soovitus“).
- (2) Kuna Prantsusmaa rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riigid on üksteisega tihedalt seotud, peaks Prantsusmaa tagama euroala soovitusel täieliku ja õigeaegse täitmise, nagu on kajastatud allpool esitatud soovitusel, eelkõige soovitusel 1 ja 2.
- (3) 2018. aasta aruanne Prantsusmaa kohta avaldati 7. märtsil 2018. Selles hinnati Prantsusmaa edusamme nõukogu poolt 11. juulil 2017 vastu võetud riigipõhiste soovitusel ⁽⁴⁾ täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitusel järeelmeetmeid ja Prantsusmaa edusamme strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel. See sisaldas ka vastavalt määruse (EL) nr 1176/2011 artiklile 5 tehtud põhjalikku analüüsi, mille tulemused avaldati samuti 7. märtsil 2018. Komisjon järeldas oma analüüsi põhjal, et Prantsusmaal esineb makromajanduslik tasakaalustamatus. Haavatavus tuleneb eelkõige valitsemissektori suurest võlast ja nõrgast konkurentsivõime dünaamikast tootlikkuse aeglase kasvu tingimustes. Eriti märkimisväärne on võimalik kahjulik mõju Prantsusmaa majandusele ning majanduse suurust arvestades ka võimalik negatiivse mõju ülekandumine teistesse majandus- ja rahaliidu riikidesse.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.⁽²⁾ ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.⁽³⁾ ELT C 179, 25.5.2018, lk 1.⁽⁴⁾ ELT C 261, 9.8.2017, lk 1.

- (4) Prantsusmaa esitas 25. aprillil 2018 oma 2018. aasta riikliku reformikava ja 2018. aasta stabiilsusprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (5) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi on võetud arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁽¹⁾ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.
- (6) Pärast ülemäärase eelarvepuudujäägi õigeaegset ja kestvat korrigeerimist ning nõukogu otsust (EL) 2018/924⁽²⁾ ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse lõpetamise kohta kohaldatakse Prantsusmaa suhtes stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa ning võlareegliga seotud üleminekukorda. Valitsus kavandab 2018. aasta stabiilsusprogrammis parandada järk-järgult valitsemissektori eelarvepositsiooni – 2,6 %-lt SKPst 2017. aastal + 0,3 %-le SKPst 2022. aastal. Keskpika perioodi eelarve-eesmärki, milleks on struktuurne puudujääk 0,4 % SKPst, ei ole kavas saavutada 2018. aasta stabiilsusprogrammiga hõlmatud perioodi jooksul. 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt väheneb valitsemissektori võla suhe SKPse 97,0 %-lt 2017. aastal 89,2 %-le 2022. aastal. Kõnealuste eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on usutav. Kuid meetmeid, mida on vaja kavandatud eelarvepuudujäägi eesmärkide saavutamiseks alates 2019. aastast, ei ole piisavalt täpselt kirjeldatud.
- (7) Nõukogu soovitas 11. juulil 2017 Prantsusmaal tagada, et valitsemissektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär⁽³⁾ ei ületaks 2018. aastal 1,2 %, mis vastab iga-aastasele struktuursele kohandusele 0,6 % SKPst. Samal ajal märgiti, et 2018. aasta eelarvekava hindamisel ja sellele järgneval 2018. aasta eelarvetulemuste hindamisel tuleb eesmärgina nõuetekohaselt arvesse võtta sellise eelarvepoliitika seisundi saavutamist, mis aitab kaasa nii käimasoleva majanduse elavnemise tugevdamisele kui ka riigi rahanduse jätkusuutlikkuse tagamisele. Vastavalt komisjoni hinnangule Prantsusmaa majanduse elavnemise tugevuse kohta, milles võeti arvesse Prantsusmaa kestlikkusprobleeme ja mis koostati Prantsusmaa 2018. aasta eelarvekava käsitleva arvamuse raames, ei ole selles suhtes mingeid muid elemente vaja arvestada. Komisjoni 2018. aasta kevadprognoosi kohaselt on oht, et 2018. aastal kaldutakse keskpika perioodi eelarve-eesmärgi suunas soovitud kohandamiskavast märkimisväärselt kõrvale.
- (8) Võttes arvesse, et Prantsusmaa prognoositav valitsemissektori võla suhe SKPse on 60 % ja prognoositav SKP lõhe on 0,6 %, ei tohiks valitsemissektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär 2019. aastal ületada 1,4 %, mis vastab struktuursele kohandusele 0,6 % SKPst, mis tuleneb stabiilsuse ja kasvu pakti raames ühiselt kokku lepitud eelarvekohanduste nõuete maatriksist. Komisjoni 2018. aasta kevadprognoosi kohaselt ja eeldusel, et poliitikat ei muudeta, on oht, et 2019. aastal ning 2018. ja 2019. aasta kokkuvõttes kaldutakse sellest nõudest märkimisväärselt kõrvale. Prognoosi kohaselt näib esmapilgul, et Prantsusmaa ei täida 2018. ja 2019. aastal võlareegliga seotud üleminekukorda. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et 2018. aastal tuleks võtta täiendavaid meetmeid stabiilsuse ja kasvu pakti nõuete täitmiseks. Juhuslikke tuluseid oleks mõistlik kasutada valitsemissektori võla suhtarvu edasiseks vähendamiseks.
- (9) Prantsusmaa avaliku sektori kulutuste tase on üks liidu kõrgemaid. Kulude suhe SKPse peaks 2018. aastal eeldatavasti jõudma 56,0 %-ni, mis on liidu keskmisest 10,6 protsendipunkti võrra suurem. Kuigi viimastel aastatel on konsolideerimisstrateegia saanud tuge peamiselt langevatest intressimääradest ja avaliku sektori investeeringute kärpimisest, on madalate intressimäärade püsimine keskpikas perspektiivis ebatõenäoline ja tulustate investeeringute kärpimine võib pärssida tulevast majanduskasvu potentsiaali. Alates 2014. aastast

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

⁽²⁾ Nõukogu 22. juuni 2018. aasta otsus (EL) 2018/924, millega tunnistatakse kehtetuks otsus 2009/414/EÜ ülemäärase eelarvepuudujäägi kohta Prantsusmaal (ELT L 164, 29.6.2018, lk 44).

⁽³⁾ Valitsemissektori esmased netokulud saadakse, kui valitsemissektori kogukuludest arvatakse maha intressikulud, liidu programmidele tehtavad kulutused, mis kaetakse täielikult liidu fondide tuludest, ja kaalutusõigusevälised muudatused töötuskindlustushüvitise kuludes. Valitsemissektori rahastatud kapitali kogumahutused põhivarasse on jaotatud nelja aasta peale. Kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed või õigusaktide kohane tulude suurendamine arvatakse sisse. Ühekordsed tulu- ja kulumeetmed arvatakse välja.

toimunud kulude läbivaatamised ei ole toonud märkimisväärset kokkuhoidu ning asjakohaste järelmeetmete puudumise ja vähesa poliitilise isevastutuse tõttu on tõhususe kasv olnud piiratud. Viimasest kulutuste läbivaatamise strateegiast on loobutud ja see asendatakse 2022. aasta avaliku sektori meetme algatusega (*Action Publique 2022*), mille põhimõtted on sätestatud valitsuse poolt 2017. aasta oktoobris antud volituses. 2022. aasta avaliku sektori meetme algatuse komitee (*Comité Action Publique 2022*) peab enne 2018. aasta suve koostama aruande ja analüüsima, milliseid meetmeid tuleb võtta. Konkreetseid meetmeid ei ole siiski veel ette pandud ja selle raamistiku uusi kokkuhoiumeetmeid hakatakse rakendama alles alates 2020. aastast. Eelarve konsolideerimise vajadust lühikeses kuni keskpikas perspektiivis toetaks kulude kärpimise meetmete kiire rakendamine.

- (10) Praegu on Prantsusmaal 37 erinevat pensioniskeemi. Need käsitlevad erinevaid töötajate rühmi ning toimivad erinevate õigusnormide kohaselt. Nende õigusnormide järkjärguline ühtlustamine parandaks süsteemi läbipaistvust, suurendaks põlvkondadevahelist õiglust ja edendaks tööjõu liikuvust. Arvutamisreeglite ühtlustamine aitaks samuti paremini kontrollida avaliku sektori kulusid. Kuigi juba vastuvõetud pensionireformid peaksid vähendama riiklike pensionikulude taset pikas perspektiivis, tooks lihtsam ja tõhusam pensionisüsteemi täiendavat kokkuhoidu ja aitaks vähendada riigi rahanduse jätkusuutlikkuse riske keskpikas perspektiivis. Vastavalt hiljutisele uuringule, mille tegi *La Fondation pour la recherche sur les administrations et les politiques publiques* (iFRAP), annaks avaliku ja erasektori eri pensionisüsteemide ühtlustamine 2022. aastaks rohkem kui viis miljardit eurot avaliku sektori kulude kokkuhoidu.
- (11) Töötuse määr langes 10,4 %-lt 2015. aastal 9,4 %-le 2017. aastal ja prognooside kohaselt peaks see lähiaastatel vähenema veelgi, samas kui tööhõive määr tõusis 2017. aastal 70,6 %-le. Kuid tööturu tingimused noorte, madala kvalifikatsiooniga ja rändetaustaga inimeste (nii esimene kui ka teine põlvkond) jaoks on endiselt suhteliselt keerulisemad. 2017. aastal oli tööga hõivatud üksnes 55,6 % väljaspool ELi sündinud inimestest (20-64 aastased), mis on 17,0 protsendipunkti võrra vähem kui Prantsusmaal sündinud inimeste vastav näitaja. Kõige mahajäänumate piirkondade (*Quartiers de la politique de la ville*) elanikel, sealhulgas rändetaustaga inimestel, on jätkuvalt raskusi tööturul. Hoolimata poliitikameetmetest on sotsiaal-majandusliku ja rändetausta mõju õpitulemustele suhteliselt suur ja takistab tööturule integreerumist. On tõendeid ka tööturul diskrimineerimise kohta. Tööturul võrdsete võimaluste edendamiseks on esmatähtis tulemuslik aktiivne tööhõivetoetus, sealhulgas keeleõpe, intensiivne tööalane nõustamine, värbamistoetus ja karmimad meetmed diskrimineerivate tavade vastu.
- (12) Tööd, sotsiaalse dialoogi ajakohastamist ja ametialaste arenguvõimaluste tagamist käsitleva 2016. aasta seaduse eesmärk on parandada ettevõtete suutlikkust kohanduda majandus tsüklitega ja vähendada tähtajaliste lepingutega töötajate osakaalu. Kuigi tähtajatu lepingu alusel võetakse tööle rohkem inimesi, on tööturu killustatus endiselt probleem ja üleminekut avatumatele tööhõivevormidele tuleks edendada. Sellega seoses on oluline viia lõpule käimasoleva ambitsioonika reformikava rakendamine, mis hõlmab hiljuti vastu võetud tööõiguse reformi, töötushüvitiste süsteemi kavandatud läbivaatamist ning kutsehariduse ja -õppe (kaasa arvatud õpipõisõppe) süsteemi reformi.
- (13) Maksukiilu vähendamise meetmete järkjärguline rakendamine on alates 2013. aastast parandanud Prantsusmaa kulupõhist konkurentsivõimet, kuid varasemat kuhjunud konkurentsivõime kaotust ei ole veel täielikult kompenseeritud. Keskmise palga puhul olid 2016. aastal Prantsusmaal tööandjate sotsiaalkindlustusmaksete määrad protsendina tööjõu kogukulust endiselt ühed liidu kõrgeimad. Olemasolevaid poliitikameetmeid tööjõukulude vähendamiseks tuleks alates 2019. aastast veelgi kindlustada ja tugevdada. Selle raames on teatavaks tehtud konkurentsivõime ja tööhõive maksuvähenduse (CICE) muutmine tööandjate üldiseks sotsiaalmaksumääraks ja täiendavad maksusoodustused madalapalgaliste puhul, et edendada madala kvalifikatsiooniga inimeste tööhõivet.
- (14) Alates 2013. aastast on Prantsusmaal miinimumpalga puhul järgitud indekseerimiskorda ja mingit erakorralist miinimumpalga tõstmist ei ole toimunud. Selle tulemusel on madala inflatsiooni ja aeglase palgakasvu tingimustes kasvanud miinimumpalk aeglasemalt kui selle kujundamise aluseks olevad palgad (2017. aastal 1,23 %, võrreldes 1,31 %ga keskmise palga puhul). Kuigi rahvusvahelises plaanis on miinimumpalk võrreldes keskmise palgaga suur, on miinimumpalga puhul tööjõukulud tänu sotsiaalmaksete kärpimisele oluliselt vähenenud. Sellised kärpeid suurendatakse ja need muudetakse alaliseks alates 2019. aastast. Kuigi miinimumpalga indekseerimine on oluline töötajate ostujõu säilitamiseks, võib praegune mehhanism (liidus ainulaadne) vähendada palgade võimet kohanduda vastavalt muutuvatele tingimustele, millel võib olla negatiivne mõju konkurentsivõimele. Sõltumatute ekspertide rühm hindab igal aastal miinimumpalka ja esitab selle suundumuste kohta mittesiduvaid arvamusi. 2017. aastal soovitas rühm läbi vaadata indekseerimise reegli, näiteks piirdudes indekseerimise puhul üksnes inflatsiooniga.

- (15) Praegune esmase kutsehariduse ja -õppe süsteem ei toeta piisavalt tööturule integreerimist, eelkõige kuna märkimisväärne hulk õpilastest õpib valdkondades, mille puhul tööväljavaated on piiratud. Lisaks on Prantsusmaa kutsehariduses ja -õppes osalevate õpilaste õpitulemused kehvemad kui liidus keskmiselt, samas kui üldharidust omandavate õpilaste õpitulemused on palju paremad. Sellega seoses on noorte tööhõive toetamiseks ja võrdsete võimaluste edendamiseks esmatähtis võtta meetmeid õpipoisiõppe edendamiseks, mis tagab paremad väljavaated tööturul, ja koolipõhise õppe tulemuste parandamiseks. Samal ajal on oluline võtta ka meetmeid, et parandada madala kvalifikatsiooniga töötajate ja tööotsijate juurdepääsu jätkuõppele ning soodustada kõrgema kvalifikatsiooni omandamist, mida toetatakse asjakohase nõustamisega. Võttes arvesse neid probleeme ja eelkõige vajadust parandada süsteemi juhtimist, tagada selle vastavus tööturu vajadustele, koolituse kvaliteet ja kättesaadavus ning kindlustada üleminek tööturul, esitas valitsus 27. aprillil 2018 seaduseelnõu õpipoisiõppe ning jätkukutsehariduse ja -õppe süsteemi reformimise kohta. 2018. aasta riiklikus reformikavas kinnitatakse kavatsust rakendada 14 miljardi euro suurune investeerimiskava oskuste täiendamiseks ja käivitada koolipõhise esmakutsehariduse täiendav reform.
- (16) Üldiselt on sotsiaalkaitse süsteemi tulemused head. Siiretejärgne sissetuleku ebavõrdsus on allpool liidu keskmist ja hoolimata hiljutisest suurenemisest on suhtelises vaesuses ja sotsiaalses tõrjutuses elavate inimeste arv endiselt suhteliselt väike. Mõne rühma puhul on vaesusrisk siiski suurem, eelkõige üksikvanemaga peredes, väljaspool liitu sündinud inimeste ja mahajäänud linnapiirkondades elavate inimeste puhul. Sobiva eluaseme ebapiisav kättesaadavus vaesuses elavatele inimestele on endiselt murettekitav. Hoolimata olukorra hiljutisest paranemisest on mõnes piirkonnas sotsiaaleluasemeid endiselt liiga vähe.
- (17) Hoolimata käimasolevatest reformidest, mille eesmärk on vähendada ettevõtete maksukoormust ja toetada tootlikke investeeringuid, on Prantsuse maksusüsteem jätkuvalt väga keerukas ning maksukulud, ebatõhusad maksud ja tootmismaksud takistavad ärikeskkonna toimimist. Suur hulk maksukulusid (maksuvähendused, maksuvabastused, maksusoodustused) tekitab ettevõtjatele ja eelkõige VKEdele täiendavat koormust, suurendades nõuete täitmise kulusid ja ebakindlust. See tekitab täiendavat kontrollikulu ka maksuhalduri jaoks. Maksukulude hulk ja väärtus suureneb 2018. aasta eelarveseaduse kohaselt veelgi ning on 2018. aastal 99,8 miljardit eurot (4,2 % SKPst), võrreldes 93 miljardi euroga 2017. aastal. Lisaks on alates 2014. aastast kindlaks tehtud ligikaudu 192 vähest tulu (alla 150 miljoni euro aastas) andvat maksu, kuid ainult väga vähesed neist on kaotatud ⁽¹⁾. Prantsusmaa tootmismaksud on võrreldes liidu keskmisega ⁽²⁾ väga suured (3,1 % SKPst 2016. aastal). Need koosnevad peamiselt kapitali- ja tööjõumaksudest, mida ettevõtted peavad maksma tulenevalt nende tootmistevõrdsusest ja olenemata nende majandustulemustest.
- (18) Turuteenuste arvele jäi 2016. aastal rohkem kui 50 % lisandväärtusest, 40 % tööhõivest ja 20 % töötleva tööstuse ekspordi lisandväärtusest. Kuigi konkurents turuteenuste valdkonnas mõjutab kogu majandust, takistavad seda endiselt regulatiivsed nõuded ja halduskoormus, mis pärsivad ka ettevõtete kasvusuutlikkust. Kui teenuste valdkonna reformid on piisavalt ambitsioonikad ja need rakendatakse täielikult, võib neil olla märkimisväärne positiivne mõju majandusele. Reformiprioriteetide seadmisel on oluline võtta arvesse teenuste allsektorite majanduslikku tähtsust ja tulemusi. Näitajapõhine lähenemisviis teenustesektoris prioriteetsete reformide kindlaksmääramiseks on esile toonud mitmed äriteenused (arhitekti- ja inseneriteenused, õigus- ja raamatupidamisteenused ning haldus- ja tugiteenused), jaekaubanduse, majutus- ja toitlustusteenused ja tervishoiu. 6. augusti 2015. aasta majanduskasvu, -tegevuse ja võrdsete majanduslike võimaluste seadusega (nn Macroni seadus) vähendati konkreetsete kutsealateenuste valdkonnas piiranguid piiratud hulga kutsealade puhul, peamiselt õiguselukutse esindajate puhul. Kutsealateenuste valdkonnas on veel võimalusi täiendavateks reformideks. Edasised reformid võiksid olla suunatud konkreetsetele turule sisenemise ja majandustegevuse piirangutele (nt reserveeritud tegevusalad, hääleõiguse piirangud, aktsiaosaluse piirangud, valdkondadevahelised piirangud ja *numerus clausus* piirangud), mida peetakse ülemäärasteks. Ettevõtete kasvu peamiste takistuste kõrvaldamisele suunatud reformid võiks hõlmata ettevõtte suuruse kriteeriumidega seotud künniste kaotamist õigusaktides ja ettevõtete halduskoormuse vähendamist. Prantsusmaa kiire lairibaühenduse katvuse suurendamine aitaks rohkem kasu saada digitaalmajandusest.
- (19) Euroopa innovatsioonitegevuse tulemustabeli kohaselt on Prantsusmaa innovatsioonitulemused hoolimata suhteliselt suurest avaliku sektori toetusest liidu innovatsiooniliidrite tulemustest jätkuvalt nõrgemad. Innovatsioonitulemusi aitaks eelkõige parandada avaliku sektori toetuskavade, sealhulgas teadus- ja arendustegevuse

⁽¹⁾ Inspection Générale des Finances (2014), *Les taxes à faible rendement*.

⁽²⁾ Tootmismaksude all tuleks mõista Eurostati kohaseid „muid tootmismakse“ (kategooria D29).

maksuvähenduse (*Crédit d'Impôt Recherche*) tõhususe suurendamine. Sellega seoses tuleb käimasoleva hindamise tulemusi võtta arvesse avaliku sektori innovatsioonitoetuse struktuuri parandamisel. Ebapiisav teadmussiire riiklike teadusasutuste ja ettevõtete vahel on jätkuvalt probleemiks ning see piirab teadusuuringute tulemuste äriotstarbelist kasutamist. Võrreldes teiste liidu riikidega on Prantsusmaa tulemused nõrgad avaliku ja erasektori koostööväljaannete ning avaliku ja erasektori koostöös rahastatud teadus- ja arendustegevuse valdkonnas. Teadusasutuste ja ettevõtete vahelist siirdemehhanismi on võimalik tõhustada partnerlusel põhinevate teadusuuringute lihtsustamise ja teadlaste liikuvuse edendamise kaudu.

- (20) Komisjon on Euroopa poolaasta (2018) raames Prantsusmaa majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2018. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2018. aasta stabiilsusprogrammi, 2018. aasta riikliku reformikava ning varasematel aastatel Prantsusmaale esitatud soovitude järelmeetmeid. Komisjon ei ole arvesse võtnud mitte üksnes nende asjakohasust Prantsusmaa eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka seda, mil määral need vastavad liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustes liidu tasandi panus ja tugevdada seeläbi liidu üldist majandusjuhtimist.
- (21) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2018. aasta stabiilsusprogrammiga tutvunud ja tema arvamus ⁽¹⁾ kajastub eelkõige allpool esitatud soovitusel 1.
- (22) Võttes arvesse komisjoni põhjalikku analüüsi ja kõnealust hindamist, on nõukogu 2018. aasta riikliku reformikavaga ja 2018. aasta stabiilsusprogrammiga tutvunud. Määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel antud nõukogu soovitusel kajastuvad allpool esitatud soovitusel 1–3,

SOOVITAB Prantsusmaal võtta 2018. ja 2019. aastal järgmisi meetmeid.

1. Tagada, et valitsemissektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär ei ületa 2019. aastal 1,4 %, mis vastab igaaastasele struktuursele kohandusele 0,6 % SKPst. Kasutada juhuslikke tulusid valitsemissektori võla suhte SKPsse vähendamise kiirendamiseks. Rakendada kulude kokkuhoid 2018. aastal ja määrata täielikult kindlaks eesmärgid ja uued meetmed, mida on vaja 2022. aasta avaliku sektori meetme algatuse raames, et tagada 2019. aasta eelarves konkreetne kulude kokkuhoid ja tõhususe suurenemine. Järk-järgult ühtlustada olemasolevaid erinevaid pensioniskeeme käsitlevaid õigusnorme, et muuta skeemid õiglasemaks ja jätkusuutlikumaks.
2. Jätkata kutsehariduse ja -õppe süsteemi reforme, et suurendada selle vastavust tööturu vajadustele ja parandada koolituse kättesaadavust, eelkõige madala kvalifikatsiooniga töötajate ja tööotsijate puhul. Edendada võrdseid võimalusi ja juurdepääsu tööturule, sealhulgas rändetaustaga inimeste ja mahajäänud piirkondades elavate inimeste puhul. Tagada, et miinimumpalga suundumused oleksid kooskõlas töökohtade loomise ja konkurentsivõimega.
3. Lihtsustada maksusüsteemi, piirates maksukulude kasutamist, kaotades ebatõhusad maksud ja vähendades ettevõtete tootmismakse. Vähendada regulatiivset ja halduskoormust, et suurendada konkurentsi teenuste valdkonnas ja edendada ettevõtete kasvu. Tugevdada jõupingutusi, et suurendada innovatsioonisüsteemi tulemuslikkust, eelkõige parandades avaliku sektori toetuskavade tõhusust ning edendades teadmussiiret riiklike teadusasutuste ja ettevõtete vahel.

Brüssel, 13. juuli 2018

Nõukogu nimel
eesistuja
H. LÖGER

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

NÕUKOGU SOOVITUS,**13. juuli 2018,****milles käsitletakse Horvaatia 2018. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus
Horvaatia 2018. aasta lähenemisprogrammi kohta**

(2018/C 320/10)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 9 lõiget 2,võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta, ⁽²⁾ eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 22. novembril 2017 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2018) algust. Selles võeti nõuetekohaselt arvesse Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni poolt 17. novembril 2017 välja kuulutatud Euroopa sotsiaalõiguste sammast. Euroopa Ülemkogu kiitis 22. märtsil 2018 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. Samuti võttis komisjon 22. novembril 2017 määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles nimetati Horvaatiat ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida.
- (2) 2018. aasta aruanne Horvaatia kohta avaldati 7. märtsil 2018. Selles hinnati Horvaatia edusamme nõukogu poolt 11. juulil 2017 vastu võetud riigipõhiste soovitude ⁽³⁾ täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitude järelmeetmeid ja edusamme strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel. See sisaldas ka vastavalt määruse (EL) nr 1176/2011 artiklile 5 tehtud põhjalikku analüüsi, mille tulemused avaldati samuti 7. märtsil 2018. Komisjon järeldas oma analüüsi põhjal, et Horvaatias esineb endiselt ülemäärane makromajanduslik tasakaalustamatus, ehkki see on vähenemas. Haavatavus tuleneb avaliku ja erasektori võla ning välisvõla endiselt kõrge tasemest – need võlad on kõik suurel määral nomineeritud välisvaluutas. Viivislaenude tase püsib kõrge, eriti finantssektoriväliste äriühingute puhul. Horvaatia potentsiaalne majanduskasv ei ole püsivaks kohandumiseks endiselt piisav ning tööjõu kasutamise püsivalt madala taseme ja tootlikkuse aeglase kasvu probleemidega tegelemiseks ei ole poliitikameetmeid piisavalt rakendatud. Konkurentsivõimet ja investeerimist pidurdavad ikka veel ettevõtluskeskkonna piirangud ning tõhusate avalike teenuste pakkumist häirib avaliku halduse killustatus.
- (3) Horvaatia esitas 26. aprillil 2018 oma 2018. aasta riikliku reformikava ja 2018. aasta lähenemisprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste programmide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.⁽²⁾ ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.⁽³⁾ ELT C 261, 9.8.2017, lk 41.

- (4) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi on võetud arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁽¹⁾ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.
- (5) Horvaatia suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa ning võlareeglit. Lähtudes valitsemissektori 2017. aasta eelarveülejäägist 0,8 % SKPst, on 2018. aasta lähenemisprogrammis kavandatud 2018. aastaks nominaalse eelarvepositsiooni puudujääk 0,5 % SKPst ja seejärel selle järkjärguline paranemine kuni 0,5 %-lise ülejäägini 2021. aastal. Keskpika perioodi eelarve-eesmärk – struktuurne eelarvepuudujääk 1,75 % SKPst – kavatsetakse programmiperioodi kestel ületada. 2018. aasta lähenemisprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPse võrreldes 2017. aasta 78,0 %-ga vähenema 2018. aastal 75,1 %-ni ja 2021. aastaks 65,9 %-ni SKPst. Eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on usutav, aga kavandatud eelarve-eesmärgid tunduvad ettevaatlikud. Komisjoni 2018. aasta kevadprognoosi kohaselt on valitsemissektori eelarvepositsioon 2018. ja 2019. aastal vastavalt 0,7 % ja 0,8 % SKPst.
- (6) 11. juulil 2017 soovitas nõukogu Horvaatiale oma 2018. aastal keskpika perioodi eelarve-eesmärgist kinni pidada. Komisjoni 2018. aasta kevadprognoosi kohaselt püsib struktuurne eelarvepositsioon 2018. aastal – 0,3 % juures ja 2019. aastal – 0,6 % juures SKPst ning ületab seega keskpika perioodi eelarve-eesmärgi. Prognooside kohaselt täidab Horvaatia 2018. ja 2019. aastal võlareeglit. Üldiselt on nõukogu prognooside põhjal seisukohal, et Horvaatia täidab 2018. ja 2019. aastal stabiilsuse ja kasvu pakti nõuded.
- (7) Kavandatud oluliste õigusaktide vastuvõtmine Horvaatia eelarveraamistiku parandamiseks on kaua viibinud. Puudused arvudes väljendatud eelarve-eeskirjades muudavad need eeskirjad eelarvepoliitika kavandamisel kasutuks ning eelarvepoliitika komisjoni kui sõltumatu organi mõju on endiselt nõrk. Horvaatia valitsemissektori suur võlg ja selle avatus valuutariskile tähendab, et endiselt on väga oluline järgida võla usaldusväärse haldamise tava. 2017. aastal tugevdati võla haldamise funktsiooni ja koostati võla haldamise strateegia, mida tuleb korrapäraselt ajakohastada. Seadusega juba sätestatud omandimaksu kehtestamine on edasi lükatud ning ei ole teada, kas ja kuna see maks kehtestatakse. Seega saab Horvaatia kinnisvara korduvast maksustamisest vähe tulu. Korduv omandimaks aitaks parandada tulude kogumise üldist majanduskasvu soodustavat mõju ning tagada kohalikele omavalitsusüksustele kindla ja prognoositava tuluallika.
- (8) Horvaatia tööturu taastumine 2017. aastal jätkus. Paraku püsivad tööhõive ja aktiivsuse määrad oluliselt allpool liidu keskmist ning see pidurdab potentsiaalset majanduskasvu. Praegu on naiste seadusjärgne pensioniiga 62 aastat ja meeste oma 65 aastat. Seadusjärgse pensioniea lähendamine ja tõstmine edeneb aeglaselt: mõlemast soost isikute pensioniiga jõuab 67 aastani alles 2038. aastal. Lisaks sellele saavad eakad töötajad kasutada mitmesuguseid ennetähtaegselt pensionile jäämise võimalusi ja pensionisüsteemis sisaldub hulk eripensioniskeeme, millega pakutakse soodsamaid pensionile jäämise tingimusi. Naiste tööjõus osalemise määra alandavad endiselt nende hoolduskohustused. Sellest tuleneva lühikese tööelu keskmise kestusega kaasneb praeguse või tulevase pensioni ebapiisavus ja vaesusrisk vanemas eas. Väljakuulutatud meetmeid pikema tööelu soodustamiseks ei ole veel rakendatud.
- (9) Ehkki sotsiaaldialoogi struktuur on Horvaatias paigas, on ametiasutuste ja sidusrühmade tegelik suhtlus poliitika ettevalmistamisel piiratud ja on seni seisnenud peamiselt kirjaliku tagasiside andmises valitsuse ettepanud meetmetele. Lisaks sellele on ametühingute üldine suutlikkus sotsiaaldialoogis osaleda nende killustatuse tõttu piiratud.
- (10) Hoolimata olukorra hiljutisest paranemisest, on vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus oleva elanikkonna osakaal endiselt suur ning erineb palju maakondade lõikes. Eriti on sellest mõjutatud vanemaealised, väheste oskustega ja

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

puuetega inimesed. Sotsiaalkaitseüsteemis on vajakajäämisi tulemuslikkuse ja võrdsuse vallas ning sotsiaalhüvitistest vaesuse vähendamiseks ei piisa. Institutsioonidevahelise koordineerimise puudumise ja vaesemate omavalitsusüksuste väiksema fiskaalvõimekuse tõttu pakutakse sotsiaalhüvitisi ebaühtlaselt.

- (11) Horvaatia püsib allpool liidu keskmist haridusse tehtavate investeeringute, alushariduse ja lapsehoiu, põhioskuste, kolmanda taseme hariduse omandamise ning selle poolest, kuivõrd vastavad kutseharidus ja -koolitus tööturu vajadustele. Horvaatia on käivitanud haridus-, teadus- ja tehnoloogiastrateegia raames mitu reformi. Õppekavade reformil on tõenäoliselt positiivne mõju Horvaatia hariduse kvaliteedile, kui see rakendatakse täies ulatuses ja kooskõlas strateegia raames kavandatud muude meetmetega. Kutsehariduse ja -õppe programmide vastavus tööturu vajadustele tundub olevat piiratud. Sellele osutab asjaolu, et üle poole registreeritud töötutest on kutsehariduse omandanud või kutseõppe läbinud inimesed. Vajalike oskuste paremaks kindlakstegemiseks peavad avaliku sektori asutused ja tööandjad omavahel kooskõlastatult suhtlema. Täiskasvanuõppe süsteemi, mille eesmärk on aidata kaasata inimesi tööturule, iseloomustavad suur pakkujate arv ja pakkumiste ebaühtlane jaotus riigi piires ning õppekavad, mida ei ole nõuetekohaselt hinnatud. Osalus täiskasvanuõppes ja aktiivse tööturupoliitika meetmete osana pakutavates haridusprogrammides on äärmiselt väike.
- (12) Horvaatia avaliku halduse territoriaalne killustatus ja pädevuste lai jagunemine eri valitsustasanditele pärsivad avalike teenuste osutamise tõhusust ja mõjutavad avaliku sektori kulutusi. Paljudel väikestel kohalikel üksustel puudub detsentraliseeritud ülesannete täitmiseks piisav finants- ja haldussuutlikkus. Avaliku halduse tõhususe näitajad jäävad allapoole liidu keskmist ning see takistab avaliku poliitika kavandamist ja rakendamist, samuti Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tulemuslikumat kasutamist. Keskvalitsuse kohalike üksuste arvu kavandatud vähendamine ja riigiametite süsteemi ühtlustamine on veelgi edasi lükatud. Avaliku halduse ja selle talituste palgakujundusraamistiku ebaühtlus tõkestab võrdset kohtlemist ja valitsuse kontrolli avaliku sektori palgakulude üle. Raamistiku ühtlustamiseks kavandatud õigusaktide vastuvõtmine on lükatud edasi 2018. aasta keskpaika. Ametiasutused on teinud esimesi samme haiglate teatavate ülesannete integreerimiseks, et parandada tervishoiuteenuste osutamise tõhusust ja nende kättesaadavust. Paraku kuhjuvad tervishoiusüsteemi ebatõhusa rahastamismudeli tõttu võlad, mis on eriti suured statsionaarse ravi puhul.
- (13) Majanduses mängivad endiselt suurt rolli riigile kuuluvad ettevõtted. Nende juhtimise parandamiseks võetud meetmed ei avalda veel olulist mõju ning seetõttu tegutsevad need ettevõtted vähesel tootlikkuse ja kasumlikkusega. Vastu on võetud riigivara haldamist ja kasutamist reguleerivad uued õigusaktid.
- (14) Novembris 2017 jõudis lõpule Horvaatia Rekonstruktsiooni- ja Arengupanga varade kvaliteedi sõltumatu läbivaatamine. Arvestades panga tähtsust liidu rahastamisvahendite ja Euroopa investeerimiskava rakendamisel ning otsese laenuandmise suurenevat osatähtsust selle tegevuses, tuleks läbivaatamise tulemusi kasutada panga järelevalve- ja õigusraamistiku ning juhtimise tugevdamiseks.
- (15) Ettevõtluskeskkonda halvendavad endiselt halduskoormus ja maksutaolised lõivud. Halduskoormust on pidevalt vähendatud, ent vaid mõõdukas tempos. Maksutaolisi lõive on kärbitud ainult vähesel määral ja läbipaistvus on kehv, sest registrit ei ole korrapäraselt ajakohastatud ja kavandatud kärpemeetmeid ei ole hinnatud.
- (16) Selleks et saavutada 2015.–2020. aasta korruptsioonivastase strateegia eesmärgid, tuleb 2017.–2018. aasta korruptsioonivastane tegevuskava täielikult rakendada. Endiselt on tarvis parandada mitmesuguseid olulisi elemente, eelkõige varade ja huvide konflikti avalikustamist, suurendada teadlikkust rikkumisest teatamise kanalitest ning kontrollida tõhusalt riigihangetega seotud riske, kuna riigihanked on riigile kuuluvates ettevõtetes toimuva ettevõttesise lepingute sõlmimise tava tõttu korruptsioonile endiselt vastuvõtlikud.
- (17) Konkurentsi pärsivad piiravad eeskirjad kaupade ja teenuste turul, eelkõige üleliia reguleeritud kutsealade suur arv. Eeskirjade lõdvendamine on huvirühmade tugeva vastuseisu tõttu edenenud aeglaselt.
- (18) Kohtusüsteemi ja ka ettevõtluskeskkonna kvaliteeti ja tõhusust koormavad pikalevenivad kohtumenetlused ja pooleliolevate kohtuasjade suur arv. Pooleliolevate kohtuasjade arvu tajutud vähenemine on peamiselt tulenenud uute kohtuasjade väiksemast arvust, mitte pooleliolevate kohtuasjade kiiremast lahendamisest. Hoolimata olukorra paranemisest, kasutatakse vaidluste lahendamisel ja maksejõuetusmenetlustes endiselt liiga vähe elektroonilist sidet.

- (19) Horvaatia teadus- ja innovatsioonisüsteemi reformimiseks tehakse aruka spetsialiseerumise strateegia raames teatavaid sihipäraseid jõupingutusi. Poliitiline vastutus teadus- ja uuendustegevuse toetamise eest ei paista olevat koordineeritud ning see nõrgendab valdkonna strateegia rakendamist. Suurte ülikoolide juhtimisstruktuur on väga killustunud ja haldusnormid paindumatud. Teadusasutuste ja ettevõtlussektori koostöö jätab soovida. Teadus- ja innovatsioonipoliitika mõju ei jälgita ega hinnata korrapäraselt ning see ei võimalda nõuetekohaselt prioriteete seada. Kolmanda taseme haridussüsteemile tuleksid kasuks kvaliteedi parandamise ja tööturu vajadustele vastavuse suurendamise stiimulid.
- (20) Komisjon on Euroopa poolaasta (2018) raames Horvaatia majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2018. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2018. aasta lähenemisprogrammi ja 2018. aasta riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Horvaatiale esitatud soovitude järelmeetmeid. Komisjon ei ole arvesse võtnud mitte üksnes nende asjakohasust Horvaatia eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka seda, mil määral need vastavad liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustes liidu tasandi panus ja tugevdada seeläbi liidu üldist majandusjuhtimist.
- (21) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2018. aasta lähenemisprogrammiga tutvunud ja on arvamusel, ⁽¹⁾ et Horvaatia täidab stabiilsuse ja kasvu pakti.
- (22) Võttes arvesse komisjoni põhjalikku analüüsi ja kõnealust hindamist, on nõukogu 2018. riikliku reformikavaga ja 2018. lähenemisprogrammiga tutvunud. Määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel antud nõukogu soovitusel kajastuvad allpool esitatud soovitustes 1–4,

SOOVITAB Horvaatiale võtta 2018. ja 2019. aastal järgmisi meetmeid.

1. Tugevdada eelarveraamistikku, suurendades muu hulgas eelarvepoliitika komisjoni sõltumatust ja volitusi. Kehtestada korduv omandimaks.
2. Vähendada ennetähtaegselt pensionile jäämist, kiirendada seadusjärgse pensioniea tõstmist ja viia erikategooriaid käsitlevad pensionisätted vastavusse üldise pensionisüsteemi normidega. Minna edasi haridus- ja koolitussüsteemi reformiga, et parandada süsteemi kvaliteeti ja selle vastavust tööturu vajadustele nii noorte kui ka täiskasvanute jaoks. Konsolideerida sotsiaalhüvitisi ja suurendada nende vaesust vähendavat mõju.
3. Vähendada avaliku halduse territoriaalset killustatust, ühtlustada pädevuste funktsionaalset jaotust ja suurendada avaliku poliitika kavandamise ja rakendamise suutlikkust. Võtta sotsiaalpartneritega konsulteerides kasutusele ühtlustatud palgakujundusraamistik avaliku halduse ja selle talituste töötajate jaoks.
4. Parandada riigile kuuluvate ettevõtete üldjuhtimist ning soodustada riigile kuuluvate ettevõtete ja tootmisega mitteseotud varade müüki. Vähendada tunduvalt ettevõtjate koormust, mis tuleneb maksutaolistest lõivudest ning piiravatest haldus- ja õiguslikest nõuetest. Soodustada konkurentsi äriteenuste sektoris ja reguleeritud kutsealadel. Lühendada kohtumenetluste kestust ja soodustada elektroonilise side kasutamist kohtutes.

Brüssel, 13. juuli 2018

Nõukogu nimel

eesistuja

H. LÖGER

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 9 lõikele 2.

NÕUKOGU SOOVITUS,**13. juuli 2018,****milles käsitletakse Itaalia 2018. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Itaalia 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2018/C 320/11)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta, ⁽²⁾ eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 22. novembril 2017 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2018) algust. Selles võeti nõuetekohaselt arvesse Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni poolt 17. novembril 2017 välja kuulutatud Euroopa sotsiaalõiguste sammast. Euroopa Ülemkogu kiitis 22. märtsil 2018 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. Samuti võttis komisjon 22. novembril 2017 määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles nimetati Itaaliat ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka soovitusel euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitusel kohta, mille Euroopa Ülemkogu kiitis heaks 22. märtsil 2018. Nõukogu võttis 14. mail 2018 vastu soovitusel euroala majanduspoliitika kohta ⁽³⁾ („euroala soovitus“).
- (2) Kuna Itaalia rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riigid on üksteisega tihedalt seotud, peaks Itaalia tagama euroala soovitusel täieliku ja õigeaegse täitmise, nagu on kajastatud allpool esitatud soovitusel 1 kuni 4.
- (3) 2018. aasta aruanne Itaalia kohta avaldati 7. märtsil 2018. Selles hinnati Itaalia edusamme nõukogu poolt 11. juulil 2017 vastu võetud riigipõhiste soovitusel ⁽⁴⁾ täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitusel järeelmeetmeid ja Itaalia edusamme strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel. See

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.⁽²⁾ ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.⁽³⁾ ELT C 179, 25.5.2018, lk 1.⁽⁴⁾ ELT C 261, 9.8.2017, lk 1.

sisaldas ka vastavalt määruse (EL) nr 1176/2011 artiklile 5 tehtud põhjalikku analüüsi, mille tulemused avaldati samuti 7. märtsil 2018. Komisjon järeldas oma analüüsi põhjal, et Itaalia esineb ülemäärane makromajanduslik tasakaalustamatus. Viivislaenude suure, ehkki kahaneva mahu ja kõrge, ehkki väheneva töötuse määra tingimustes tähendavad valitsemissektori suur võlg ja tootlikkuse pikaajaline nõrk areng ennekõike piiriülese tähtsusega riske. Meetmete võtmine on eriti oluline selleks, et vähendada võimalikku kahjulikku mõju Itaalia majandusele ning – selle suurust ja piiriülest tähtsust arvestades – majandus- ja rahaliidule.

- (4) Itaalia esitas 16. mail 2018 oma 2018. aasta riikliku reformikava ja 2018. aasta stabiilsusprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (5) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi on võetud arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁽¹⁾ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.
- (6) Itaalia suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa ning võlareeglit. Ametist lahkuva valitsuse poolt esitatud 2018. aasta stabiilsusprogramm põhineb eeldusel, et õigusakte ei muudeta. Itaalia ametiasutused prognoosivad valitsemissektori nominaalse eelarvepuudujäägi vähenemist 2017. aasta 2,3 %-lt SKPst 2018. aastal 1,6 %-le ja 2019. aastal 0,8 %-le SKPst ning üldiselt tasakaalustatud eelarvepositsiooni saavutamist 2020. aastaks. Keskpika perioodi eelarve-eesmärk, milleks on tasakaalustatud struktuurne eelarvepositsioon, on kavas saavutada 2020. aastaks ja säilitada seda 2021. aastal, samal ajal kui ümberarvutatud (?) struktuurne eelarvepositsioon viitab mõlemal aastal väiksele struktuursele eelarvepuudujäägile (0,2 % SKPst). 2018. aasta stabiilsusprogrammis prognoositakse, et valitsemissektori võla suhe SKPse, mis 2017. aastal pisut vähenes (2016. aasta 132,0 %-lt 131,8 %-le), väheneb 2018. aastal ühe protsendipunkti võrra SKPst, st 130,8 %-le ja jõuab 2021. aastal 122,0 %-le, muu hulgas tänu prognoositud erastamistulule (ajavahemikul 2018–2020 0,3 % aastas). Ent viimastel aastatel on erastamiseesmärgid saavutamata jäänud. Komisjoni 2018. aasta kevadprognoos, mis põhineb eeldusel, et poliitikat ei muudeta, ennustab 2019. aastaks väiksemat SKP reaalkasvu ja suuremat eelarvepuudujääki kui 2018. aasta stabiilsusprogrammis. Nimelt ei hõlma komisjoni prognoos käibemaksutõusu (0,7 % SKPst), mis kehtestati seadusega kui nn kaitseklausel, et saavutada 2019. aasta eelarve-eesmärgid.
- (7) Komisjon esitas 23. mail 2018 ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 3 kohaselt koostatud aruande, kuna esmapilgul ei täitnud Itaalia 2016. ja 2017. aastal võlareeglit. Pärast kõigi asjaomaste tegurite hindamist jõuti aruandes järeldusele, et ELi toimimise lepingus ja nõukogu määruses (EÜ) nr 1467/97⁽²⁾ määratletud võlakriteerium tuleks praegu lugeda täidetuks ja et seega ei ole õigustatud ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse alustamine, võttes eriti arvesse seda, et järelandmete põhjal täitis Itaalia 2017. aastal ennetuslikku osa. Komisjon hindab nõuete täitmist 2019. aasta kevadel esitamisele kuuluvate 2018. aasta andmete alusel uuesti.
- (8) 2018. aasta stabiilsusprogrammist ilmneb, et pagulaste erakorralisel sissevoolul ja kaitsel seismiliste riskide eest on märkimisväärne mõju eelarvele, ning programmis esitatakse piisavad tõendid täiendavate eelarvekulude ulatuse ja olemuse kohta. Komisjoni hinnangul ulatusid pagulaste erakorralise sissevoolu ja seismiliste riskide eest kaitsmisega seoses lubatud lisakulud 2017. aastal vastavalt 0,16 %-ni SKPst ja 0,19 %-ni SKPst. Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõike 1 ja artikli 6 lõike 3 sätteid arvestavad selle lisakuluga, sest pagulaste sissevool ja seismilisusega seotud riskid on erakorralised sündmused, mille mõju Itaalia riigi rahandusele on märkimisväärne, ning keskpika perioodi eesmärgist ajutise kõrvalekaldumise lubamine ei seaks ohtu riigi rahanduse jätkusuutlikkust. Seepärast on nõutavat kohandust keskpika perioodi eelarve-eesmärgi suunas 2017. aastaks vähendatud, et neid täiendavaid kulusid arvesse võtta.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

⁽²⁾ Tsükliliselt kohandatud eelarvepositsioon, milles ei ole arvesse võetud ühekordseid ja ajutisi meetmeid ning mille komisjon on ümber arvutanud ühiselt kokku lepitud metoodika kohaselt.

⁽³⁾ Nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (EÜT L 209, 2.8.1997, lk 6).

- (9) 11. juulil 2017 soovitas nõukogu Itaalia tagada, et valitsemissektori esmaste netokulude⁽¹⁾ nominaalne kahanemise määr oleks 2018. aastal vähemalt 0,2 %, mis vastab iga-aastasele struktuursele kohandusele 0,6 % SKPst. Samal ajal märgiti, et 2018. aasta eelarvekava hindamisel ja sellele järgneval 2018. aasta eelarvetulemuste hindamisel tuleb eesmärgina nõuetekohaselt arvesse võtta sellise eelarvepoliitika seisundi saavutamist, mis aitab kaasa nii käimasoleva majanduse elavnemise tugevdamisele kui ka riigi rahanduse jätkusuutlikkuse tagamisele. Itaalia majanduse elavnemisele antud hinnangu põhjal, mille komisjon koostas Itaalia 2018. aasta eelarvekava käsitleva arvamuse raames, ja võttes asjakohaselt arvesse riigi jätkusuutlikkusprobleeme, on 2018. aastal vajalik eelarve struktuurne kohandamine vähemalt 0,3 % ulatuses SKPst, ilma et ühe aasta jooksul jääks täiendava kõrvalekaldumise ruumi. See tähendab valitsemissektori esmaste netokulude nominaalset kasvumäära, mis ei ületa 0,5 %. Seda asjaolu üldhinnangus arvesse võttes ja komisjoni 2018. aasta kevadprognoosi kohaselt on oht, et 2018. aastal kaldutakse keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks soovitatud kohandamiskavast märkimisväärselt kõrvale.
- (10) Võttes arvesse, et Itaalia valitsemissektori võla suhe SKPsse on üle 60 % ja prognoositav SKP lõhe on 0,5 %, ei tohiks valitsemissektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär 2019. aastal ületada 0,1 %, mis vastab struktuursele kohandusele 0,6 % SKPst, mis tuleneb stabiilsuse ja kasvu pakti raames ühiselt kokku lepitud eelarvekohanduste maatriksist. Kui poliitikat ei muudeta, on 2019. aastal ning 2018. ja 2019. aasta kokkuvõttes oht kalduda sellest nõudest märkimisväärselt kõrvale. Esmapilgul ei saa prognoosida, et Itaalia täidab 2018. ja 2019. aastal võlareeglit. Lisaks sellele tähendab Itaalia valitsemissektori võla suur suhtarv (umbes 130 % SKPst) seda, et võla teeninduskulude katmiseks on määratud märkimisväärsed sihtotstarbelised vahendid, mis on toimunud rohkem majanduskasvu soodustavate kuluartiklite, sealhulgas hariduse, innovatsiooni ja taristu arvelt. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et alates 2018. aastast tuleks võtta stabiilsuse ja kasvu pakti nõuete täitmiseks vajalikke meetmeid. Mõistlik oleks kasutada juhuslikke tulusid valitsemissektori võla suhtarvu edasiseks vähendamiseks.
- (11) Itaalia kulutused vanaduspensionitele (umbes 15 % SKPst) on nüüdseks liidu kõrgeimate hulgas. Eelmiste pensionireformidega kärbiti elanikkonna vananemisest tulenevaid kaudseid kohustusi ning parandati seeläbi Itaalia pikaajalist jätkusuutlikkust, muu hulgas kohandades pensioniiga järk-järgult ootavatava elueaga. Ent nii 2017. kui ka 2018. aasta eelarve sisaldasid sätteid, mis need reformid osaliselt tühistasid. Üle 65aastaste osakaal Itaalia elanikkonnast on suurem kui liidu keskmine. Prognoosi kohaselt suureneb see aja jooksul veelgi, mistõttu Itaalia vanadussõltuvusmäär veelgi suureneb. Niisiis prognoositakse keskpikas perspektiivis pensionikulude suurenemist. See, et vanaduspensionite osakaal avaliku sektori kulutustes on suur, seab piirid ka muudele sotsiaalkulutustele, sealhulgas vaesusevastasele võitlusele, ning majanduskasvu soodustavatele kuluartiklitele, nagu haridus, mille osakaal kulutustes on alates 2000. aastate algusest vähenenud. Märkimisväärselt säästu võimaldaks sammude astumine suurte ja sissemakseid ületavate pensioniõiguste suhtes, austades seejuures õigluse ja proportsionaalsuse põhimõtet.
- (12) Itaalia maksusüsteem koormab tugevalt kapitali ja tööjõudu ning sellel on negatiivne mõju majanduskasvule. Hiljuti laiendati sihipäraseid maksusoodustusi, ent tootmistegurite maksukoorem kuulub endiselt liidu kõrgeimate hulka, pärssides investeringuid ja tööhõivet. Seda oleks võimalik eelarveneutraalsel viisil vähendada, minnes üle vähem kasvu pidurdavatele maksubaasidele, nagu omand ja tarbimine. 2015. aastal vabastati esmane eluase korduvast omandimaksust, kusjuures vabastus kehtis ka jõukamatele kodumajapidamistele. Lisaks sellele on katastriväärtused suures osas aegunud ning reform nende vastavusseviimiseks praeguste turuväärtustega on ikka veel pooleli. Maksukulud on väga palju ja need on väga suured, eriti vähendatud käibemaksumäärade puhul, ning nende lihtsustamist on täiendavalt edasi lükatud hoolimata sellest, et riigi õigusaktid seda nõuavad. Samuti oleks võimalik kergendada maksukuulekate ettevõtete ja kodumajapidamiste koormat, vähendades maksuseadustiku keerukust ja suurendades üldist maksukuulekust. Positiivne samm selles suunas on elektroonilise arveldamiskohustuse laiendamine kõigile erasektori tehingutele alates 2019. aastast. Ent sularahamaksete seaduslike ülempiire tõsteti ja see võib pärssida elektrooniliste maksete kasutamist, mille kohustuslikkus võib suurendada maksukuulekust. Itaalia riikliku statistikainstituudi hinnangul oli varimajanduse maht 2015. aastal umbes 12,6 % SKPst, ent kavandatud ei ole strateegilisi meetmeid selle probleemi lahendamiseks. Osaliselt või täielikult deklareerimata on umbes 15,9 % kogu tööhõivest ja teatavates sektorites läheneb see näitaja 50 %-le.

(1) Valitsemissektori esmased netokulud saadakse, kui valitsemissektori kogukuludest arvatakse maha intressikulud, liidu programmidele tehtavad kulutused, mis korvatakse täielikult liidu fondide tuludest, ja kaalutusõigusevõlald muudatused töötuskindlustushüvitise kuludes. Valitsemissektori rahastatud kapitali kogumahutused põhivarasse on jaotatud nelja aasta peale. Kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed või õigusaktide kohane tulude suurendamine arvatakse sisse. Ühekordsed tulu- ja kulumeetmed arvatakse välja.

- (13) Investeeringud vähenesid kriisi jooksul järsult ja ei ole veel naasnud oma 2007. aasta tasemele. Hoolimata investeeringute taseme tõusust 2017. aastal on see muude liidu riikidega võrreldes endiselt madal. Eriti väikesed on olnud erasektori investeeringud, mida kammitsevad struktuursed tegurid. Nende hulgas on ebasoodsam ettevõtluskeskkond, vähearenenud kapitaliturgudega seotud rahalised piirangud, probleemid pangalaenuvõttega ning kvalifitseeritud töötajate nappus, mis on muu hulgas tingitud ajude äravoolust ja pidevõppe piiratusest. Immateriaalne vara, nagu teadus- ja arendustegevus, innovatsioon ja töötajate koolitamine, on tootlikkuse ja majanduskasvu seisukohast väga olulised ning nendega on võimalik seletada eri riikide erinevat tootlikkust. Ent investeeringud sellisesse varasse on endiselt allpool liidu keskmist. Selle põhjuseks on mikroettevõtete suur arv, Itaalia vähene spetsialiseerumine teadmistemahukatele sektoritele ning piiratud digiteerimine ja digitaaloskused. Samal ajal on vähendatud avaliku sektori kogukulutusi teadus- ja arendustegevusele. Väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete rahastus sõltub endiselt suurel määral pangandussektorist ja hoolimata rekordiliselt madalatest rahastamiskuludest on laenuvõttegevus jätkuvalt loid. Samuti on piirkonniti väga suured erinevused teadus- ja arendustegevusse tehtavates investeeringutes, innovaatilistele ettevõtetele suunatud uute poliitikastiimulite kasutamises ja hariduse kvaliteedis. Majanduskasvu rahastamise ja „Tööstus/ettevõtte 4.0“ algatuste raames võetud erinevate tööstuslike meetmete tulemuste praeguse hindamise põhjal tundub asjakohane luua pikaajaline investeeringute toetamise poliitikaraamistik, mis suudaks tugevdada innovatsiooni toetavaid tegureid, nagu krediidi kättesaadavus, tugev teadusbaas, kõrgharidus ja sobilikud oskused. Samuti oleks asjakohane arvestada tööstuse ja haridussüsteemi piirkondlike erinevustega.
- (14) Itaalia kohtusüsteemi tõhusus on viimastel aastatel ainult veidi paranenud ja endiselt on muret tekitav menetluste kestus, eriti kõrgemates kohtuastmetes. Näiteks 2016. aastal oli tsiviil- ja kaubandusvaidluste lahendamiseks kuluv aeg kõigis kohtuastmetes endiselt üks liidu pikemaid. Jätkuvalt kasvas kassatsioonikohtus (*Corte suprema di Cassazione*) pooleliolevate kohtuasjade arv, mis on elanike arvuga võrreldes endiselt üks liidu suuremaid. Itaalia parlamendis on kaks aastat menetlemisel olnud oluline seadus, millega lihtsustatakse tsiviilkohtumenetluse norme ja karmistatakse pahatahtliku kohtusse pöördumise vastaseid meetmeid. Lisaks sellele ei ole apellatsioonikohtud hakanud vähimisi kasutama hagide arvu piiramise ja menetlusedistsipliini karmistamise eesmärgil võetud meetmete hulka kuuluvat lihtsustatud menetlust (*rito sommario*) ning teise astme kohtud sõeluvad vastuvõetamatuid apellatsioonkaebusi välja ebajärjekindlalt ja piiratud ulatuses, mistõttu uute kohtuasjade hulga loodetud vähenemine on tulemata jäänud. Tsiviilasjade arv pigem kasvas 2016. aastal nii esimese kui ka teise astme kohtutes, osaliselt ka tulenevalt üha suurenevast edasikaebuste määrast. 2016. aastal suurenes vastuvõetamatuks tunnistatud kassatsioonikaebuste osakaal, mis kinnitas hiljutist kasvutendentsi. Kassatsioonikohtu suutlikkust tegeleda sissetulevate kohtuasjadega mõjutas negatiivselt asjaolu, et märgatavalt suurenes muude kui kriminaalasjade, peamiselt maksudega seotud juhtumite arv, ja see võib kahjustada tema rolli. Usaldusväärsele ja tõhusale õigusemõistmisele võiks kaasa aidata ka menetluseeskirjade asjakohane jõustamine, sealhulgas seoses kohtumenetluse väärkasutusega.
- (15) Korruptsioon on Itaalia ettevõtluskeskkonna ja riigihangete vallas endiselt üks peamisi probleeme. Itaalia parandas oma korruptsioonivastast raamistikku, vaadates läbi hagi aegumise tähtsajad, laiendades erasektori töötajatele kaitset, mis antakse rikkumisest teatajatele, ja viies eraisikute korruptsioonijuhtumite käsitlemise rahvusvaheliste standarditega paremini kooskõlla. Ehkki hagi aegumise osas vastuvõetud reformiga ei katke aegumine esimeses kohtuastmes tehtud süüdimõistva otsuse järel, nagu on soovitanud Euroopa Nõukogu riikide korruptsioonivastane ühendus, võib see vähendada võimalust, et advokaadid kuritarvitavad kriminaalmenetlust kõrgemates kohtuastmetes ja kasutavad seda venitamistaktikana. Sellisel moel võib see leevendada pikaajalist muret, et korruptsioonijuhtumid aeguvad pärast esimeses kohtuastmes tehtud süüdimõistvat otsust. Kui kriminaalõiguse tõhusust suurendada, võimaldaks see paremini korruptsiooni vastu võidelda. 2014. aastal oli Itaalias nii teises kui ka kolmandas kohtuastmes kõige rohkem uusi ja pooleliolevaid kriminaalasju liidus, osaliselt ka tulenevalt kõrgeimate hulga kuuluvast kassatsioonikaebuste määrast. Selle tulemuseks olid ühed kõige pikemad kriminaalmenetlused. Kriminaalmenetluste ja korruptsioonivastase võitluse tulemuslikkuse suurendamisele võiks kaasa aidata stiimulite loomine kiirendatud menetluse kasutamiseks ja kohtumenetluse kuritarvitamise ärahoidmine. Lisaks sellele täidab uue korruptsioonivastase raamistiku rakendamises võtmerolli riiklik korruptsioonivastane amet.
- (16) Itaalia avaliku halduse kvaliteedi parandamine mõjutaks positiivselt ettevõtluskeskkonda, investeeringuid ja ettevõtete suutlikkust kasutada ära innovatsioonivõimalusi. Kuna haldusasutuste reageerimisvõimekus on ettevõtetega suhtlemisel piirkonniti väga erinev, tähendab see, et teatavate piirkondade ettevõtjatel on äritegevuses suuremad raskused. 2015. aastal võeti vastu ulatuslik avalikku haldust reformiv seadus, millel on potentsiaal suurendada tõhusust ja tuua nii kasu majandusele. 2017. aasta lõpuks oli reform täielikult rakendatud ja nüüd tuleb see jõustada, eriti kõige halvemate tulemustega piirkondades. Riigiettevõtete puhul on reformi eesmärk tagada riigiettevõtteid ja eraettevõtteid reguleerivate normide parem kooskõla. Seatud eesmärkideks on suurendada riigiettevõtete otstarbekohasust ühinemise, mittekasumlike ettevõtete liitmise ja erastamise kaudu; suurendada järelejäänud ettevõtete tõhusust; vältida tulevikus riigiettevõtete rohkust vähemolulistest valdkondades. Uue raamistiku jõustamine on nende eesmärkide saavutamisel võtmetähtsusega. Lisaks on

kohalikud avalikud teenused kaitstud turusisese ja -välise konkurentsi eest, mis mõjutab töö tõhusust ja teenuste kvaliteeti ning tingib tarbijate rahulolematuse. 2015. aasta avaliku halduse reformiga kavandati ka uut raamistikku kohalike avalike teenuste haldamise reformimiseks. Ent 2016. aasta novembris kuulutas konstitutsioonikohus teatavate seadusandlike dekreetide, sealhulgas kohalike avalike teenuste käsitleva dekreeidi vastuvõtmisel järgitud menetluse konstitutsioonivastaseks. Kuna dekreeidi kehtivus lõppes 2016. aasta novembris, on vaja uut seadusandlikku algatust.

- (17) Ettevõtluskeskkonna parandamine õhutaks ettevõtlusvaimu, samas kui paremad konkurentsi raamtingimused soodustaksid vahendite tõhusamat jaotust ja tootlikkuse kasvu. 2017. aasta augustis võeti vastu 2015. aasta iga-aastane konkrentsiseadus, mis tuleb nõuetekohaselt rakendada. Ent teatavates sektorites, nagu ametitöomingud, kohalik ühistransport, raudtee- ja jaemüügisektor, püsivad märkimisväärsed konkrentsitõkked. Paremad konkrentsipõhised menetlused teenuste hankelepingute sõlmimisel ja avalike hüvede kasutamise kontsessioonide andmisel mõjutaksid teenuste kvaliteeti positiivselt. Riigihangete valdkonnas sõltub hiljutisest reformist saadav kasu selle õigeaegselt lõpuleviimisest, e-riigihangete ja hangete koondamise kavade järjekindlast kohaldamisest ning sellest, kas realselt alustab tööd hangete eest vastutav poliitika koordineerimise keskasutus (*Cabina di regia per gli appalti pubblici*).
- (18) Pärast 2017. aastal võetud meetmeid mitme nõrgema pangaga tegelemiseks suurenes turu usaldus Itaalia pankade vastu. Paranenud majandustingimuste ja järelevalve surve varal on tehtud edusamme viivislaenude hulga vähendamisel, ent bilansis on neid endiselt palju. See pärsib pankade kasumlikkust ja nende suutlikkust ettevõttesiseselt kapitali genereerida. Selleks et veelgi tugevdada finantsstabiilsust ja suurendada reaalmajandusele antavaid laene, tuleb hoida viivislaenude likvideerimise tempot, mis hõlmab viivislaenude järelturu süvendamist. Samuti tuleks toetada bilansside täiendavat restruktureerimist ja konsolideerimist, sealhulgas väikeste ja teise taseme pankade puhul. See hõlmab meetmete võtmist pankade struktuurselt väikese kasumlikkuse suhtes ulatuslike kulukärbete ja ärimudeli optimeerimise kaudu.
- (19) Käimas on erinevad äriühingute üldjuhtimise reformid, aga pangandussektori üldist seisukorda parandaks suurte ühistupankade ja väikeste hoiu-laenuühistute reformide täielik rakendamine. Maksejõuetuse ja sundtäitmise raamistik ei paku endiselt küllaldast toetust viivislaenude probleemi kiirele lahendamisele ja nende restruktureerimisele. Struktuursete puuduste kõrvaldamisel oleks abi maksejõuetusreformi jaoks vajalike seadusandlike meetmete kiirest vastuvõtmisest ja rakendamisest. Endiselt ei ole kasutuses 2016. aastal vastu võetud meetmed, mis kiirendavad pankade jaoks tagatise sissenõudmist. Raamistik kohtuväliseks tagatise sissenõudmiseks ei ole kodumajapidamiste suhtes ikka veel täies ulatuses kohaldatav ning muutus ettevõtete suhtes kohaldatavaks alles hiljuti.
- (20) Hoolimata viimastel aastatel vastu võetud mitme poliitikameetmega tehtud edusammudest on juurdepääs rahastamisele endiselt oluliseks takistuseks investeringutele ja majanduskasvu rahastamisele, eriti väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete puhul. Ettevõtete rahastamine on jätkuvalt valdavalt pangapõhine, samas kui kapitaliturg on võrreldes teiste liidu riikidega vähe arenenud. Omakapitali kaudu rahastamise osakaal väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete puhul on liidu keskmisega võrreldes eriti väike. Omakapitali toetussüsteemi kehtestamine oli oluline reform, kuid seejärel vähendati viiteintressimäära, mis kahjustas reformi positiivset mõju. Selleks, et mitmekesistada ettevõtete rahastamisallikaid ning toetada seeläbi investeringuid ja majanduskasvu, on äärmiselt oluline edendada ettevõtete turupõhist juurdepääsu rahastamisele.
- (21) Viimastel aastatel on põhjalikult reformitud tööturuasutusi. Tingimused tööturul paranevad jätkuvalt: 2017. aastal suurenes töötajate arv 1,2 % võrra ja ületas 23 miljoni inimese piiri, jõudes tagasi kriisieelsele tasemele. Tööhõive määr (20–64aastased) ületas eelmisel aastal 62 %, ehkki suuresti tulenes see ajutistest töökohtadest. See aga on ikkagi märkimisväärselt allapoole liidu keskmist. Töötuse määr langes 2017. aastal 11,2 %-le, kuid töötundide koguarv on siiski märkimisväärselt väiksem kui enne majanduslangust. Pikaajalise ja noorte töötuse vallas on toimunud paranemine, ent see on jätkuvalt suur, ohustades sotsiaalset ühtekuuluvust ja kasvu. Mittetöötavate ja mitteõppivate noorte osakaal oli 2017. aastal 20,1 %, mis on jätkuvalt üks liidu kõrgemaid näitajaid, kusjuures piirkonniti esinesid laialdased ja püsivad erinevused.

- (22) Kollektiivläbirääkimisi peetakse ettevõtte või territooriumi tasandil endiselt vähe, osaliselt ka seetõttu, et Itaalias on ülekaalus väikefirmad. See võib takistada palkade kiiret kohanemist kohalike majandustingimustega. 2018. aasta veebruari lõpus kirjutasid Confindustria ja Itaalia kolm peamist ametiühingut (Cgil, Cisl ja Uil) alla raamlepingule, milles toonitati teise tasandi kollektiivläbirääkimiste rolli ja millega suurendati õiguskindlust, kehtestades selgemad eeskirjad sotsiaalpartnerite esindatuse kohta läbirääkimistel. 2017. aastal kindlustati teise taseme kokkuleppes kehtestatud maksusoodustusi tootlikkusega seotud palgatõusule, ent soodustuste tulemuslikkust on raske hinnata. Ehkki kollektiivlepingute koguarv suureneb, on neist ainult väiksele osale alla kirjutanud peamised ametiühingud ja tööandjate organisatsioonid.
- (23) 2017. aastal tehti vähe edusamme tööseaduses visandatud aktiivse tööturupoliitika reformi vallas. Arvestades Itaalia tööturu suurenenud paindlikkust ja ajutiste töölepingute üha suuremat osakaalu, on koolitus ja ümberõpe eriti olulised. Veel ei ole rakendatud üldiselt siduvaid teenuste standardeid ning tööturuasutustel on puudu töötajatest ja asjakohasest järelevalvest, kuigi uus 2018. aasta eelarveseadus nägi piirkondade avalikele tööturuasutustele ette täiendavad rahalised ja inimressursid. Töötajate arvu suurendamine ja nende piisava tööhõive-teenuste ja sotsiaalteenuste alase kvalifikatsiooni tagamine on ülioluline ka selleks, et rakendada nõuetekohaselt 2018. aastal kasutusele võetud vaesusevastast kava, ja seoses noortegarantiiga, mille eesmärk on pakkuda abi vajavatele noortele õigeaegselt sobilikku tööd või koolitust.
- (24) Tööturul osalevate naiste osakaal küll suureneb, ent on endiselt liidu madalaimate hulgas. Itaalia ametiasutused ei ole veel hinnanud mõju, mis on olnud hiljuti võetud meetmetel, mis keskendusid majanduslikust olukorrast sõltumatutele rahalistele toetustele lapse sünni puhul. Olemasolevad andmed viitavad sellele, et need rahaülekanded ei pruugi naiste tööturul osalemist tulemuslikult suurendada. Lisaks sellele on ebatõenäoline, et need suurendaksid sündimust, mis on viimased 20 aastat püsinud väga väiksena. Puudub terviklik strateegia pere- ja tööelu ühitamiseks. Neid puudusi peegeldavad vajakajäämised seoses vanemapuhkuse ülesehituse soolise tasakaalu ja töökorralduse paindlikkusega ning asjakohase, mõistliku hinnaga ja kvaliteetsete lapsehoiu- ja hooldusteenuste nappus.
- (25) Meetmed inimkapitali ja oskuste suurendamiseks aitaksid parandada tööalast konkurentsivõimet ja rahuldada tööturu tulevase vajadusi. Itaalia koolihariduse üldine kvaliteet paraneb, ent piirkondade vahel on endiselt suured erinevused. Koolist lõputunnistust saamata lahkuvate õppurite osakaal on üle liidu keskmise, eriti välismaal sündinud õpilaste puhul (30,1 %, samas kui liidu keskmine on 19,4 %). Koolireformi rakendamiseks ollakse üldiselt graafikus ning kutseharidus ja -õpe paraneb. Kolmanda taseme haridust (mis on tõsiselt alarahastatud – sellele tehtavad avaliku sektori kulutused on alla 0,4 % SKPst) iseloomustab suur väljalangemise määr ja pikalevenivad õpingud. Sellest tulenevalt on hariduse omandamise tase üks madalaimaid liidus (26,9 % 30–34-aastastest). Täiskasvanute koolitusprogrammides osalemise määr tõuseb, ent see on endiselt liidu kõige madalaimate hulgas, eriti väheste oskustega täiskasvanute puhul. Soodustada tuleks oskuste täiendamist ja ümberõpet ning tööandjaid tuleks õhutada töötajatele rohkem õppimisvõimalusi andma. Ülioluline on 2017. aasta oktoobris algatatud ulatusliku oskusi käsitleva riikliku strateegia rakendamine.
- (26) Vastupidiselt liidu suundumusele on vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus olevate inimeste osakaal järjest suurenenud, olles 2016. aastal 30 %, mis on tunduvalt üle liidu keskmise. See mõjutab eriti lapsi, ajutisi töötajaid ja rändajaid. Sissetulekute ebavõrdsus on suur ja suureneb. 2016. aastal oli kodumajapidamiste kõige rikkama 20 % sissetulek 6,3 korda suurem kui kõige vaesema 20 % oma. See suhtarv on veelgi suurem tööealiste inimeste puhul, kuna välistatud on pensionite ümberjaotav mõju. Oluliseks sotsiaalpoliitika alaseks edusammuks on uue alalise vaesusevastase kava (*Reddito di Inclusione*) kehtestamine. Kava, mis kujutab endast üldist siiret teatavatele vaesustingimustele vastavatele inimestele, suurendab eelduste kohaselt sotsiaaltoetuste praegu väikest mõju vaesuse vähendamisele. Kava põhineb tugevatel juhtimismehhanismidel ja seda hinnatakse korrapäraselt. Oluline on see, et muu hulgas nähakse sellega ette töötajate arvu märkimisväärse suurendamine riigi sotsiaalteenistustes, kus tööjõudu napib. Reformi sujuval rakendamisel on ülioluline tihedam koostöö sotsiaalteenistuse ja avalike tööturuasutuste vahel ning küllaldaste vahendite eraldamine. Esimese sammuna sotsiaalsete kulutuste sihipärasemaks muutmise suunas hõlmab kava endist töötusabisüsteemi (ASDI). Itaalia tervishoiusüsteem tagab üldise tervisekindlustuse ja elanikkonna tervis on üldiselt hea. Ent inimeste endi esitatud teabe põhjal on rahuldamata arstiabi vajadused suured ning endiselt püsivad tervishoiu korralduse ja kvaliteedi vallas piirkondlikud erinevused. Itaalia on teinud mõningaid jõupingutusi, et tagada tervishoiuteenuste asjakohane kättesaadavus, sealhulgas vaadates läbi tervishoiuteenuste seadusjärgsete miinimumhüvitiste paketi ja laiendades seda.

- (27) Komisjon on Euroopa poolaasta (2018) raames Itaalia majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2018. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2018. aasta stabiilsusprogrammi, 2018. aasta riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Itaaliale esitatud soovitude järelmeetmeid. Komisjon ei ole arvesse võtnud mitte üksnes nende asjakohasust Itaalia eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka seda, mil määral need vastavad liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustes liidu tasandi panus ja tugevdada seeläbi liidu üldist majandusjuhtimist.
- (28) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2018. aasta stabiilsusprogrammiga tutvunud ja tema arvamus ⁽¹⁾ kajastub eelkõige allpool esitatud soovitus 1.
- (29) Võttes arvesse komisjoni põhjalikku analüüsi ja kõnealust hindamist, on nõukogu 2018. aasta riikliku reformikavaga ja 2018. aasta stabiilsusprogrammiga tutvunud. Määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel antud nõukogu soovitusel kajastuvad allpool esitatud soovitustes 1 kuni 4,

SOOVITAB Itaalia võtta 2018. ja 2019. aastal järgmisi meetmeid:

1. Tagada, et valitsemissektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär ei ületa 2019. aastal 0,1 %, mis vastab iga-aastasele struktuursele kohandusele 0,6 % SKPst. Kasutada juhuslikke tulusid, et valitsemissektori võla suhet SKPsse kiiremini vähendada. Nihutada maksukoormus tööjõult mujale, sealhulgas vähendades maksukulusid ja reformides aegunud katastriväärtusi. Suurendada jõupingutusi varimajandusega võitlemiseks, sealhulgas suurendades elektronmaksete kohustuslikkust sularahamaksetele madalamate seaduslike künniste kehtestamisega. Vähendada vanaduspensionite osakaalu avaliku sektori kulutustes, et luua võimalusi muudeks sotsiaalkulutusteks.
2. Vähendada kõigis kohtuastmetes tsiviilmenetluste kestust, jõustades ja lihtsustades menetlusnorme, muu hulgas neid, mida seadusandja praegu kaalub. Saavutada kriminaalmenetluste kestuse lühendamise ja uue korruptsioonivastase raamistiku rakendamise kaudu paremaid tulemusi korruptsiooni ennetamisel ja takistamisel. Tagada riigiettevõtete uue raamistiku jõustamine ning suurendada kohalike avalike teenuste tõhusust ja kvaliteeti. Tegeleda asjaoludega, mis piiravad konkurentsi (sh teenuste valdkonnas), muu hulgas uue iga-aastase konkurentsiseaduse kaudu.
3. Hoida viivislaenude suure osakaalu vähendamise tempot ja toetada pankade bilansside täiendavat restruktureerimist ja konsolideerimist, sealhulgas väikeste ja keskmise suurusega pankade puhul, ning rakendada kiiresti maksejõuetusreform. Parandada äriühingute turupõhist juurdepääsu rahastamisele.
4. Kiirendada aktiivse tööturupoliitika reformi rakendamist, et tagada võrdne juurdepääs tulemuslikule tööotsimisabile ja koolitusele. Soodustada naiste osalemist tööturul ulatusliku strateegia, perekondade toetamise poliitika ratsionaliseerimise ja lapsehoiuteenuste kättesaadavuse suurendamise kaudu. Edendada paremini suunatud investeeringute varal uurimistegevust, innovatsiooni, digitaaloskusi ja taristut ning suurendada osalemist kutsesuunitlusega kolmanda taseme hariduses.

Brüssel, 13. juuli 2018

Nõukogu nimel

eesistuja

H. LÖGER

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

NÕUKOGU SOOVITUS,**13. juuli 2018,****milles käsitletakse Küprose 2018. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamust
Küprose 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2018/C 320/12)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta, ⁽²⁾ eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 22. novembril 2017 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2018) algust. Selles võeti nõuetekohaselt arvesse Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni poolt 17. novembril 2017 välja kuulutatud Euroopa sotsiaalõiguste sammast. Euroopa Ülemkogu kiitis 22. märtsil 2018 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. Samuti võttis komisjon 22. novembril 2017 määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles nimetati Küprost ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka soovitusel euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitusel kohta, mille Euroopa Ülemkogu kiitis heaks 22. märtsil 2018. Nõukogu võttis 14. mail 2018 vastu soovitusel euroala majanduspoliitika kohta ⁽³⁾ („euroala soovitus“).
- (2) Kuna Küprose rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riigid on üksteisega tihedalt seotud, peaks Küpros tagama euroala soovitusel täieliku ja õigeaegse täitmise, nagu on kajastatud allpool esitatud soovitusel 1, 3 ja 5.
- (3) 2018. aasta aruanne Küprose kohta avaldati 7. märtsil 2018. Selles hinnati Küprose edusamme nõukogu poolt 11. juulil 2017 vastu võetud riigipõhiste soovitusel ⁽⁴⁾ täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitusel järeelmeetmeid ja Küprose edusamme strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.⁽²⁾ ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.⁽³⁾ ELT C 179, 25.5.2018, lk 1.⁽⁴⁾ ELT C 261, 9.8.2017, lk 1.

See sisaldas ka vastavalt määruse (EL) nr 1176/2011 artiklile 5 tehtud põhjalikku analüüsi, mille tulemused avaldati samuti 7. märtsil 2018. Komisjon järeltas oma analüüsi põhjal, et Küprosel esineb ülemäärane makromajanduslik tasakaalustamatus. Eelkõige on tähtis, et riik tegeleks era- ja avaliku sektori võlakooormuse ning välisvõla näol esineva suuremahulise tasakaalustamatusega ja viivislaenude suure osakaaluga.

- (4) Küpros esitas 19. aprillil 2018 oma 2018. aasta riikliku reformikava ja 30. aprillil 2018 oma 2018. aasta stabiilsusprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (5) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi on võetud arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁽¹⁾ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.
- (6) Küprose suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa ning võlareeglit. Valitsuse 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks nominaalne eelarvepositsioon olema ülejäägis umbes 1,7 %ga SKPst 2018. aastal ja veidi alla 2 %ga SKPst kogu programmiperioodi vältel. Keskpika perioodi eelarve-eesmärk – struktuurselt tasakaalustatud eelarvepositsioon – on kavas saavutada 2018.–2021. aastal. Valitsemissektori võla suhe SKPsse langes 2017. aastal 97,5 %-le SKPst; 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse suurenema 2018. aastal 105,6 %ni ja seejärel langema, jõudes 2021. aastaks 88 %le SKPst. Nende eelarveprognoside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on usutav. Stabiilsusprogrammis esitatud makromajanduslike eeldustega seonduvad langusriskid, mis on peamiselt seotud viivislaenude suure osakaaluga finantssektoris.
- (7) 11. juulil 2017 soovitas nõukogu Küprosel 2018. aastal keskpika perioodi eelarve-eesmärgist kinni pidada. See on kooskõlas valitsemissektori esmaste netokulude⁽²⁾ maksimaalse nominaalse kasvumääraga 1,9 % 2018. aastal, mis vastab struktuurse eelarvepositsiooni lubatud halvenemisele 0,4 % SKPst. Komisjoni 2018. aasta kevadprognoosi põhjal peaks struktuurne eelarvepositsioon olema 2018. aastal ülejäägis 0,8 % SKPst ja 2019. aastal 0,5 % SKPst ning seega ületama keskpika perioodi eelarve-eesmärki. Prognoosi kohaselt järgib Küpros 2018. aastal üleminekuaja võlareeglit ja 2019. aastal võlareeglit. Üldiselt on nõukogu prognooside põhjal seisukohal, et Küpros täidab 2018. ja 2019. aastal stabiilsuse ja kasvu pakti nõuded. Samal ajal tuleks lühikeses ja keskpiikas perspektiivis hoolikalt jälgida kulude kasvu, võttes enne kõike arvesse võimalikke tulevasi ohte tulude stabiilsusele.
- (8) Hoolimata hiljutistest jõupingutustest e-valitsuse teenuste, õigusloome kvaliteedi ja töötajate liikuvuse parandamiseks, on avaliku halduse vähene tõhusus jätkuvalt probleemiks, mis mõjutab ettevõtluskeskkonda. Selle lahendamiseks kavandatud peamised seadusandlikud ettepanekud on endiselt tegemata. Nende seas on õigusaktide eelnõud avaliku halduse ja kohalike omavalitsuste reformimiseks. Riigile kuuluvate üksuste juhtimisraamistiku puudused võivad lihtsustada avaliku sektori tingimuslike kohustuste kuhjumist ning pärssida suutlikkust investeerida kommunaalteenustesse, nagu telekommunikatsioonid ja energeetika. Avaliku sektori palkade piiramisel on olnud märkimisväärne roll Küprose eelarve konsolideerimises. Samal ajal kaotab avaliku sektori palkade kasvu piirav kollektiivleping 2018. aastal kehtivuse ning püsivat lahendust ei ole seni leitud.
- (9) 2017. aasta detsembris võeti vastu riiklik korruptsioonivastane strateegia ja tegevuskava. Olemasolev korruptsioonivastane organ on jätkuvalt alarahastatud, kuid valitsus kavandab uue sõltumatu ameti loomist. Parlamendis on praegu analüüsimisel mitmesugused seadusandlikud algatused, näiteks rikkumistest teatajate kaitse, lobitöö ja varade deklareerimise kohta, mis vastuvõtmise korral aitavad samuti tugevdada riiklikku korruptsioonivastast raamistikku.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

⁽²⁾ Valitsemissektori esmased netokulud saadakse, kui valitsemissektori kogukuludest arvatakse maha intressikulud, liidu programmidele tehtavad kulutused, mis korvatakse täielikult liidu fondide tuludest, ja kaalutusõigusevõlald muudatused töötuskindlustushüvitise kuludes. Valitsemissektori rahastatud kapitali kogumahutused põhivarasse on jaotatud nelja aasta peale. Kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed või õigusaktide kohane tulude suurendamine arvatakse sisse. Ühekordsed tulu- ja kulumeetmed arvatakse välja.

- (10) Nagu märgiti 2018. aasta euroala käsitlevas soovitusel, on ettevõtjatevaheliste konkurentsimoonutuste tõkestamiseks, maksumaksjate õiglaseks kohtlemiseks ja riigi rahanduse kaitsmiseks oluline võidelda agressiivse maksuplaneerimise strateegiate vastu. Maksumaksjate agressiivse maksuplaneerimise strateegiate liikmesriikidevahelise ülekanduva mõju tõttu tuleb liidu õigusaktide täiendamiseks kooskõlastada liikmesriikide poliitika-meetmeid. Dividendi- ja intressimaksete suur osakaal SKPs viitab sellele, et Küprose maksueeskirju kasutavad ära agressiivset maksuplaneerimist viljelevad ettevõtted. Kuna Küprosel asuvate ettevõtete poolt kolmandate riikide residentidele (s.t liidu residentidelt kolmandate riikide residentidele) makstavatelt dividendidelt, intressidelt ja paljudel juhtudel ka litsentsitasudelt makse kinni ei peeta, võib see viia olukorrani, et sellised maksed jäävad üldse maksustamata, kui neid ei maksustata ka vastuvõtvast jurisdiktsioonis. Selliste maksude puudumine koos äriühingu tulumaksu residentsuse normidega võib hõlbustada agressiivset maksuplaneerimist. Tingliku intressi mahaarvamise süsteemid aitavad küll vähendada võlakohustuste ja omakapitali vahelist kallutatust, kuid neid saab toimivate kuritarvituste vastaste normide puudumisel kasutada ka maksudest kõrvalehoidumiseks. Komisjon võtab arvesse hiljuti välja kuulutatud või võetud positiivseid meetmeid (näiteks kavatsus vaadata läbi äriühingu tulumaksu residentsuse sätted ja kavandatavad muudatused siirdehindu käsitlevates sätetes). Hiljutistele arvamuste vahetusele tuginedes jätkab komisjon konstruktiivset dialoogi võitluseks maksumaksjate agressiivse maksuplaneerimise strateegiate vastu.
- (11) Kohtusüsteemi puudujäägid piiravad jätkuvalt lepingute jõustamist ning kiireid kohtulahendeid tsiviil- ja kaubandusajades. Tülikad tsiviilmenetlused ja kohtuotsuste ebapiisav jõustamine vähendavad pankade motivatsiooni kasutada viivislaenude mahu vähendamiseks maksejõuetus- ja sundtäitmisaamistikke. Kohtusüsteemi peamiste probleemide, näiteks kohtute digiteerimise madala taseme ja kohtunike elukestva õppe puudumise lahendamiseks on algatatud mitu reformi.
- (12) Uute maksejõuetus- ja sundtäitmisaamistike kasutamine on piiratud, mis mõjub kahjulikult viivislaenude vähendamise nimel tehtavatele jõupingutustele. Nende raamistike rakendamise ja toimivuse läbivaatamiseks loodi sidusrühmadest koosnev tööühm. Omandiõigust tõendavate dokumentide väljaandmisel esineva mahajäämuse vähendamiseks on võetud mõningaid haldusmeetmeid. Mahajäämused on aga suured ning kinnisvaratehingute süsteemi (s.t omandiõigust tõendavate dokumentide väljastamine ja õiguste üleandmine) puuduste kõrvaldamiseks puudub seni struktuurne lahendus.
- (13) Viivislaenude suur osakaal on pangandussektori peamine nõrkus ja see mõjutab ka laenuvõtmist. Pankadel on jätkuvalt raskusi võlgade sissenõudmisega võlakohustuse täitmata jätnud laenuvõtjatel ja nõrga tagasimaksestispliiniiga. Tänu võlgade restruktureerimisele mahakandmistele ja kapitali vastu vahetamise kaudu vähenes 2017. aastal viivislaenude hulk, ehkki eri pankades eri määral. Pankade vähendamiskavade jätkusuutlikkuse osas valitseb jätkuvalt ebakindlus, kuna korduvate makseviivituste ja laenude ümberstruktureerimise osakaal on suur ning pankade otsene riskipositsioon kinnisvaraturuga seoses kasvab. Need tegurid osutavad vajadusele võtta kiiresti kasutusele ulatuslikum strateegia, et kiirendada pankade bilansside korrastamist, võttes arvesse sotsiaalseid tagajärgi haavatavatele rühmadele ja hoolikalt kavandatud stiimuleid tagasimaksestispliini tugevdamiseks. Selle strateegia raames näib olevat vajalik teha seadusandlikke muudatusi, mis võimaldaksid võlanõuete tulemuslikku sissenõudmist ja lihtsustaksid laenude müüki ning käsitleksid ühtlasi laenuvõtjate kaitset ja elektrooniliste oksjonite kasutuselevõttu. Lisaks sellele on kindlustus- ja pensionifondide järelevalve juhtimine ja haldussuutlikkus jätkuvalt nõrgad. Valitsusel on kavas esitada 2018. aasta jooksul sellekohased seadusandlikud ettepanekud.
- (14) Majanduskasvu tegevuskava elluviimine on aidanud saavutada teatavat edu strateegiliste investeeringute, ettevõtluse ja parema õigusloome valdkonnas. Mitu tähtsat reformi on aga takerdunud, eelkõige see, mis käsitleb lubade andmist investimisprojektidele. Juurdepääs rahastamisele on paranenud tänu tagatisnõuete teatavale täiustamisele, kuid eriti VKEde jaoks on see endiselt keskne probleem. Finantsabi meetmed on peamiselt toetuspõhised. Alternatiivsed rahastamisallikad, nagu riskikapital, omakapitali kaudu rahastamine ja ühisrahastamine, on Küprose ettevõtjate jaoks jätkuvalt marginaalse tähtsusega. Erastamine, mille eesmärk on meelitada ligi tootlikkust suurendavaid välisinvesteeringuid, on paljudel juhtudel takerdunud ja vaid üksikud erastamisprojektid (nt Larnaca sadam) edenevad järk-järgult.
- (15) Tööhõive on suurenemas ja töötuse tase kiires languses, ehkki noorte ja pikaajaliste töötute seas on see jätkuvalt kõrge. Avalike tööturuasutuste haldussuutlikkuse suurendamine jätkub. Probleeme on aga jätkuvalt töandajatele suunatud teenuste, klientide liigitamise ning individuaalse juhendamise ja abiga, sealhulgas garanteeritud

miinimumsissetuleku saajatele. Mittetöötavate ja mitteõppivate noorte (15–24aastaste) osakaal on ikka veel üks suurimaid liidus. Noortele suunatud teavitusmeetmed ning õigeaegne ja vajadustele kohandatud abi on piiratud, mida kinnitab ka nende vähene arv asjaomastes aktiveerimiskavad.

- (16) Haridusvaldkonna ajakohastamine edeneb, kuid suured probleemid on veel lahendamata. Hiljutiste edusammude seas on koolide õppekavade põhjalik läbivaatamine ja õpetajate uue ametissenimetamise süsteemi kasutuselevõtt. Küprose kulutused haridusele on üle liidu keskmise, mis näitab suurt pühendumist haridusele, koolitusele ja elukestvale õppele. Haridusalased saavutused on aga kesised ja haridussüsteemist varakult lahkumine, mis on küll tublisti alla liidu keskmise, on märgatavalt sagenenud. Kutsehariduses ja -koolituses osalemise määr on madal, õpetajate hindamissüsteemi reformimine ikka veel pooleli ning suur hulk kolmanda taseme haridusega inimesi töötab töökohtadel, kus ei ole tingimata vaja akadeemilist kraadi.
- (17) Küpros on teinud märgatavaid edusamme tervishoiu, võttes vastu õigusakti uue riikliku tervishoiusüsteemi loomise kohta. Uue süsteemiga kavatakse parandada juurdepääsu, kehtestada üldine tervisekindlustus, vähendada omaosaluse kõrget taset ja suurendada hooldusteenuste tõhusust avalikus sektoris. Enne kui süsteem 2020. aastal täielikult toimima hakkab, on vaja lahendada suured rakenduslikud probleemid ja rahuldada investeerimisvajadused. Jätkuvalt tuleks tegeleda võimalike ülekulude vältimisega, tervishoiuteenuse, sh esmatasandi arstiabi osutajate ajakohastamise ja tõhustamisega, e-tervise teenuste kasutuselevõtuga ja riikliku ravimiorganisatsiooni loomisega. Pikaajalise hoolduse tase on kehv ja elanikkonna vananemist arvesse võttes püsib see probleem ka edaspidi.
- (18) Komisjon on Euroopa poolaasta (2018) raames Küprose majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2018. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2018. aasta stabiilsusprogrammi, 2018. aasta riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Küprosele esitatud soovitude järelemeetmeid. Komisjon ei ole arvesse võtnud mitte üksnes nende asjakohasust Küprose eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka seda, mil määral need vastavad liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustesse liidu tasandi panus ja tugevdada seeläbi liidu üldist majandusjuhtimist.
- (19) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2018. aasta stabiilsusprogrammiga tutvunud ja on arvamisel, ⁽¹⁾ et Küpros täidab eelduste kohaselt stabiilsuse ja kasvu pakti nõudeid.
- (20) Võttes arvesse komisjoni põhjalikku analüüsi ja kõnealust hindamist, on nõukogu 2018. riikliku reformikava ja 2018. stabiilsusprogrammiga tutvunud. Määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel antud nõukogu soovitusel kajastuvad allpool esitatud soovitustes 1–5,

SOOVITAB Küprosel võtta 2018.–2019. aastal järgmisi meetmeid.

1. Võtta vastu olulised seadusandlikud reformid, mille eesmärk on suurendada avaliku sektori tõhusust ja mis käsitlevad eeskätt avaliku halduse toimimist ning riigile kuuluvate üksuste ja kohalike omavalitsuste juhtimist.
2. Kiirendada jõupingutusi kohtusüsteemi tõhususe parandamiseks, vaadates läbi tsiviilkohtumenetlused, parandades kohtute spetsialiseerumist ja kehtestades täielikult toimiva e-kohtu süsteemi. Võtta meetmeid, et rakendada täielikult maksejõuetuse ja sundtäitmise raamistikud ning tagada omandiõigust tõendavate dokumentide väljaandmise ja kinnisvaraga seotud õiguste üleandmise usaldusväärsete ja kiirete süsteemide olemasolu.
3. Kiirendada viivislaenu osakaalu vähendamist, rakendades ulatusliku strateegia koos seadusandlike muudatustega, mis võimaldavad võlanõuete tulemuslikku sissenõudmist ja lihtsustavad laenu müüki. Integreerida ja tugevdada kindlustusandjate ja pensionifondide järelevalvet.
4. Seada prioriteediks majanduskasvu tegevuskava põhielementide rakendamine, keskendudes eeskätt strateegiliste investeeringute kiiremale menetlemisele, ja võtta täiendavaid meetmeid, et parandada VKEde juurdepääsu rahastamisele. Parandada riigile kuuluvate ettevõtete toimimist, taaskäivitades muu hulgas erastamisprojektide elluviimise.

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

5. Viia lõpule reformid, mille eesmärk on suurendada avalike tööturuasutuste suutlikkust ja tulemuslikkust, ning suurendada mittetöötavatele ja mitteõppivatele noortele suunatud teavitustööd ja aktiveerimistuge. Viia lõpule haridus- ja koolitussüsteemi reform, mis hõlmab õpetajate hindamist ning kutsehariduse ja -õppe suutlikkuse suurendamise meetmeid. Võtta meetmeid riikliku tervishoiusüsteemi täielikuks toimimiseks 2020. aastal, nagu kavandatud.

Brüssel, 13. juuli 2018

Nõukogu nimel

eesistuja

H. LÖGER

NÕUKOGU SOOVITUS,**13. juuli 2018,****milles käsitletakse Läti 2018. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Läti 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2018/C 320/13)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 22. novembril 2017 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2018) algust. Selles võeti nõuetekohaselt arvesse Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni poolt 17. novembril 2017 välja kuulutatud Euroopa sotsiaalõiguste sammast. Euroopa Ülemkogu kiitis 22. märtsil 2018 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. Samuti võttis komisjon 22. novembril 2017 Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1176/2011 ⁽²⁾ alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles Lätit ei nimetatud ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka soovitusel euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitusel kohta, mille Euroopa Ülemkogu kiitis heaks 22. märtsil 2018. Nõukogu võttis 14. mail 2018 vastu soovitusel euroala majanduspoliitika kohta ⁽³⁾ („euroala soovitus“).
- (2) Kuna Läti rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riigid on üksteisega tihedalt seotud, peaks Läti tagama euroala soovitusel täieliku ja õigeaegse täitmise, nagu on kajastatud allpool esitatud soovitusel, eelkõige soovitusel 1 ja 2.
- (3) 2018. aasta aruanne Läti kohta avaldati 7. märtsil 2018. Selles hinnati Läti edusamme nõukogu poolt 11. juulil 2017 vastu võetud riigipõhiste soovitusel ⁽⁴⁾ täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitusel järelemeetmeid ja Läti edusamme strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel.
- (4) Läti esitas 11. aprillil 2018 oma 2018. aasta riikliku reformikava ja 16. aprillil 2018 oma 2018. aasta stabiilsusprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.

⁽¹⁾ EÜTL 209, 2.8.1997, lk 1.⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 25).⁽³⁾ ELT C 179, 25.5.2018, lk 1.⁽⁴⁾ ELT C 261, 9.8.2017, lk 1.

- (5) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi on võetud arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁽¹⁾ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.
- (6) Läti suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa. Oma 2018. aasta stabiilsus-programmis on valitsus ette näinud, et nominaalne eelarvepositsioon halveneb ning puudujääk, mis 2017. aastal oli 0,5 % SKPst, suureneb 2018. ja 2019. aastal 0,9 %-ni SKPst, ent 2020. ja 2021. see väheneb ja jõuab 0,4 %-ni SKPst. See areng on kooskõlas keskpika perioodi eelarve-eesmärgiga, milleks on struktuurne eelarvepuudujääk 1 % SKPst, ja lubatud kõrvalekalletega, mis põhinevad pensionireformil ja tervishoiusektori struktuurireformi klauslil. Ümberarvutatud⁽²⁾ struktuurse eelarvepositsiooni puudujääk peaks prognoosi kohaselt suurenema: 2017. aastal oli see – 1,2 % SKPst, 2018. aastal peaks see jõudma – 1,7 %-ni SKPst ning 2019. aastal vähenema – 1,5 %-ni SKPst. 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt väheneb valitsemissektori võla suhe SKPsse 40,1 %-lt SKPst 2017. aastal 36 %-le SKPst 2021. aastal. 2018. aasta stabiilsusprogrammi prognoosid SKP kasvu kohta näivad võrreldes komisjoni prognoosiga 2018. aastaks silmatorkavalt optimistlikud ja 2019. aastaks usutavad. Eelarvepositsiooni ohustavad riskid näitavad langustendentsi – selle põhjuseks on maksukuulekuse parandamise meetmete tootluse optimistlik prognoos.
- (7) 11. juulil 2017 esitas nõukogu Lätile soovitus saavutada 2018. aastal oma keskpika perioodi eelarve-eesmärk, võttes arvesse lubatud ajutisi kõrvalekaldeid, mis on seotud süsteemse pensionireformi ja struktuurireformide rakendamisega. See on kooskõlas valitsemissektori esmaste netokulude⁽³⁾ maksimaalse nominaalse kasvumääraga 6,0 % 2018. aastal, mis vastab struktuurse eelarvepositsiooni lubatud halvenemisele 0,3 % SKPst. Komisjoni 2018. aasta kevadprognoosi kohaselt on 2018. aastal oht kalduda keskpika perioodi eelarve-eesmärgist oluliselt kõrvale. Tänu 2017. aasta oodatust parematele tulemustele võib selline oht olla 2018. aastal siiski väiksem. Samal ajal osutab komisjoni 2018. aasta kevadprognoosil põhinev usutavusvahend suurele ebakindlusele Läti SKP lõhe hinnangus, mis on tehtud ühiselt kokku lepitud meetodikat järgides. Kui need osutuvad tõeseks, käsitletakse neid tegureid 2018. aasta järelhindamises 2019. aasta kevadel.
- (8) 2019. aastal peaks Läti saavutama oma keskpika perioodi eelarve-eesmärgi, arvestades talle 2017.–2019. aastaks lubatud ajutist kõrvalekallet, mis on seotud struktuurireformi rakendamisega tervishoiusektoris. Selleks ei tohi valitsemissektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär 2019. aastal ületada 4,3 %, mis vastab struktuurse eelarvepositsiooni nõutud paranemisele 0,4 % SKPst. Komisjoni 2018. aasta kevadprognoosi kohaselt on oht, et 2019. aastal ning 2018. ja 2019. aasta kokkuvõttes kaldutakse sellest nõudest oluliselt kõrvale. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et alates 2018. aastast tuleks võtta stabiilsuse ja kasvu pakti nõuete täitmiseks vajalikke meetmeid.
- (9) Sissetulekud jaotuvad Lätis ebavõrdseks. Kõige rikkama 20 % ja kõige vaesema 20 % hulka kuuluvate leibkondade sissetulekute suhe oli 2017. aastal 6,3, mis oli üks liidu kõrgemaid näitajaid, kuna maksusoodustuste süsteemi kaudu ei jaotata sissetulekuid piisavalt ümber. Läti maksusüsteem on põhjalikult läbi vaadatud ja üksikisiku tulumaksu astmelisust suurendatud, ent madalapalgaliste maksukiil on endiselt suhteliselt suur ega innusta inimesi ametlikke töösuhteid sõlmima. Maksureform on olnud piiratud, sest eesmärki nihutada maksukoormus allikatele, mis ei pärsi nii tugevalt majanduskasvu, ja poliitilist eesmärki suurendada maksutulu osa SKPs, ei ole piisavalt saavutatud. Maksutulu vähenemine osa SKPs piirab avalike teenuste jätkusuutlikuks osutamiseks ja sotsiaalseks kaasamiseks vajalikke ressursse. Võrreldes teiste liidu riikidega, kasutatakse omandi- ja kapitalimaksude tulupotentsiaali liiga vähe. Ehkki maksudest kõrvalehoidumise vastases võitluses on tehtud mõningaid edusamme, valmistab maksukuulekus endiselt tõsiseid probleeme.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

⁽²⁾ Tsükliliselt kohandatud eelarvepositsioon, milles ei ole arvesse võetud ühekordseid ja ajutisi meetmeid ning mille komisjon on ümber arvutanud ühiselt kokku lepitud meetodika kohaselt.

⁽³⁾ Valitsemissektori esmased netokulud saadakse, kui valitsemissektori kogukuludest arvatakse maha intressikulud, liidu programmidele tehtavad kulutused, mis korvatakse täielikult liidu fondide tuludest, ja kaalutusõigusevõlised muudatused töötuskindlustushüvitise kuludes. Valitsemissektori rahastatud kapitali kogumahutused põhivarasse on jaotatud nelja aasta peale. Kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed või õigusaktide kohane tulude suurendamine arvatakse sisse. Ühekordsed tulu- ja kulumeetmed arvatakse välja.

- (10) Sotsiaalse turvavõrgu nõrkusi kajastab vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus olevate inimeste suur osakaal ning see osutab miinimumsissetuleku, pensionide ja puuetega inimeste kaasamisega seotud probleemidele. Puuetega inimeste ja eakate vaesuse määr on viimastel aastatel tõusnud ning püsib liidu kõrgeimate hulgas. 2014. aastal välja kuulutatud miinimumsissetulekutaseme reformi ei ole rakendatud ning see avaldab negatiivset mõju kõige vaesematele leibkondadele. Sotsiaalabi piisavus on suurenenud vaid vähesel määral ja püsib endiselt madal. Vanaduspensioni miinimummäära ei ole 2006. aastast saadik tõstetud. Väga halbades tingimustes elavate inimeste osakaal on üks liidu suurimaid ja sotsiaaleluruumide pakkumine napp.
- (11) Tööturu olukord on negatiivse demograafilise arengu ja väljarände tõttu pingestumas. Tööhõive suurenemist pärsib üha enam tööjõu vähenev pakkumine ning tööhõivevõimalused on eri piirkondade ja oskuste eri tasemetel erinevad. Kutsehariduse ja -õppe õppekavade reform, mille eesmärk on viia haridus vastavusse tänapäeva oskustajadustega, on edenenud. Selle täielikuks rakendamiseks ning nii esma- kui ka jätkukutsehariduses ja -õppes osalevate inimeste arvu suurendamiseks tuleb siiski teha veel jõupingutusi. Sotsiaalpartnerite ja ettevõtjate osalusel on hakatud rakendama uut, töökohal toimuvat väljaõppe kava. Paraku on selle kava alusel registreerunud vaid väike arv õppureid. Täiskasvanuõppes osalemine on vaid veidi suurenenud ja töötute osalemine aktiivsetes tööturumeetmetes on väiksem kui enamikus teistes liikmesriikides. Väheste oskustega isikute suure töötuse kontekstis tekitab selline olukord muret. Laiemas kontekstis on oluline suurendada sotsiaalpartnerite suutlikkust, et soodustada nende osalust.
- (12) Reforme on ellu viidud tervishoiusüsteemis. Tervishoiu suurem rahastamine peaks aitama vähendada mõningaid juurdepääsupiiranguid, mis on seotud teenuste pakkumise aastaste piirangute ja pikkade ootejärjekordadega. Tervishoiuteenuste riiklik rahastamine püsib paraku ikka veel tunduvalt allpool liidu keskmist ja tõhususe suurendamise meetmed, sealhulgas tõhusad ennetusmeetmed, haiglasectori ühtlustamine, esmatasandi arstiabi parandamine ja kvaliteedijuhtimine, tuleb alles rakendada. Tervisenäitajad on võrdlemisi kehvad ja kõik inimesed ei pääse taskukohastele tervishoiuteenustele aegsasti juurde. Levinud komme, mille kohaselt patsiendid tasuvad tervishoiuteenuste eest sageli omast taskust, ja teenuste jagunemine kahte kategooriasse („täisteenused“ ja „miinimumteenused“) võib mõne rühma juurdepääsu nendele teenustele piirata ja tuua kaasa negatiivsed tervisenäitajad.
- (13) Ettevõtluskeskkonda kahjustavad reguleerimise kvaliteedi puudujäägid ning avaliku halduse vähene tõhusus ja tulemuslikkus. 2017. aastal võttis valitsus vastu ulatuslikku reformikava vähem mahuka ja professionaalsema avaliku sektori saavutamiseks, püüdes parandada tõhusust töötajate arvu vähendamise ja tugifunktsioonide tsentraliseerimise teel ning tugevdada samal ajal töö tasustamist tulemuste järgi ja suurendada läbipaistvust. See kava piirdub aga üksnes keskvalitsustasandiga, hoolimata asjaolust, et tõhusust saaks olulisel määral suurendada ka kohalike omavalitsuste tasandil. Riigile kuuluvaid ettevõtteid, mis moodustavad märkimisväärse osa majandusest, koordineeritakse valitsuse tasandil. Keskvalitsusele kuuluvad ettevõtted on hõlmatud äriühingu üldjuhtimise tsentraliseeritud raamistikuga, ent sadamate ja kohalikele omavalitsustele kuuluvate ettevõtete kohta see ei kehti.
- (14) Läti ettevõtluskeskkonda pärsib endiselt korruptsioon ning huvide konfliktide ennetamine püsib jäik ja formalistlik. Rikkumisest teatajate kaitset käsitlevate õigusaktide vastuvõtmise viibimine kahjustab avaliku halduse usaldusväärsust ja tõhusust. Maksejõuetusmenetluse reguleerimist on viimastel aastatel oluliselt tugevdatud ja kuritarvitamise võimalusi seega vähendatud. Kohtute nõukogu on siiski soovitanud tegeleda maksejõuetussüsteemis varasemate rikkumissüüdistuste uurimisega ja vaadata teatavad juhtumid uuesti läbi. Ta on ka soovitanud parandada kohtunike kvalifikatsiooni hindamist ja vaadata läbi olemasolevad distsiplinaarmed.
- (15) Mitteresidentidest kliente teenindavatel Läti pankadel on suurem oht olla kaasatud rahapesuga seotud tehingutesse. See tekitab probleeme Läti finantssüsteemi usaldusväärsusele, võib kahjustada selle mainet ning mõjutada negatiivselt investeringuid ja majanduskasvu. Rahapesuvastast raamistikku on hiljuti tugevdatud, ent olukorra kestlikuks parandamiseks on tarvis teha järjepidevaid jõupingutusi. Läti võttis hiljuti vastu seaduse, mille eesmärk on tunduvalt piirata rahapesu ohtu Läti finantssektorile. Selle peamised elemendid on finantseerimis- ja õiguskaitseasutuste vahelise teabevahetuse süvendamine ning varifirmadega toimuvate tehingute piiramine. Kõnealuse seaduse mõju ja tagajärgi on tarvis jälgida.
- (16) Komisjon on Euroopa poolaasta (2018) raames Läti majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2018. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2018. aasta stabiilsusprogrammi, 2018. aasta riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Lätile esitatud soovitude järelmeetmeid. Komisjon ei ole arvesse võtnud

mitte üksnes nende asjakohasust Läti eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka seda, mil määral need vastavad liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustesse liidu tasandi panus ja tugevdada seeläbi liidu üldist majandusjuhtimist.

- (17) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2018. aasta stabiilsusprogrammiga tutvunud ja tema arvamus ⁽¹⁾ kajastub eelkõige soovitusel 1,

SOOVITAB Lätil võtta 2018. ja 2019. aastal järgmisi meetmeid:

1. Saavutada 2019. aastal keskpika perioodi eelarve-eesmärk, võttes arvesse struktuurireformide rakendamiseks ajutise kõrvalekaldumisega lubatud paindlikkust. Vähendada madalapalgaliste maksustamist, nihutades maksukoormuse muudele allikatele, eelkõige kapitalile ja omandile, ja parandades maksukuulekust.
2. Parandada miinimumsissetuleku toetuse, minimaalse vanaduspensioni ja puuetega inimeste sissetulekutoetuse piisavust. Suurendada kutsehariduse ja -õppe süsteemi vastavust tööturu vajadustele ning soodustada väheste oskustega töötajate ja tööotsijate oskuste täiendamist. Parandada tervishoiuteenuste kättesaadavust, kvaliteeti ja kulutasuvust.
3. Suurendada avaliku sektori tõhusust, eelkõige seoses kohalike omavalitsuste ja riigile kuuluvate ettevõtetega. Tugevdada avaliku halduse aruandluskohustust, kaitstes rikkumisest teatajaid, ennetades huvide konfliktide teket ja võttes järelmeetmeid pärast seda, kui on selgunud praegu toimuva varasemate maksejõuetusmenetluste läbivaatamise tulemused.

Brüssel, 13. juuli 2018

Nõukogu nimel

eesistuja

H. LÖGER

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

NÕUKOGU SOOVITUS,**13. juuli 2018,****milles käsitletakse Leedu 2018. aasta riikliku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Leedu 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2018/C 320/14)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 22. novembril 2017 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2018) algust. Selles võeti nõuetekohaselt arvesse Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni poolt 17. novembril 2017 välja kuulutatud Euroopa sotsiaalõiguste sammast. Euroopa Ülemkogu kiitis 22. märtsil 2018 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. Samuti võttis komisjon 22. novembril 2017 Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1176/2011 ⁽²⁾ alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles Leedut ei nimetatud ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka soovitus euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitus kohta, mille Euroopa Ülemkogu kiitis heaks 22. märtsil 2018. Nõukogu võttis 14. mail 2018 vastu soovitus euroala majanduspoliitika kohta ⁽³⁾ („euroala soovitus“).
- (2) Kuna Leedu rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riigid on üksteisega tihedalt seotud, peaks Leedu tagama euroala soovitus täieliku ja õigeaegse täitmise, nagu on kajastatud allpool esitatud soovitustes, eelkõige soovitus 1.
- (3) 2018. aasta aruanne Leedu kohta avaldati 7. märtsil 2018. Selles hinnati Leedu edusamme nõukogu poolt 11. juulil 2017 vastu võetud riigipõhiste soovitus ⁽⁴⁾ täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitus järelemeetmeid ja Leedu edusamme strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel.
- (4) Leedu esitas 26. aprillil 2018 oma 2018. aasta riikliku reformikava ja 30. aprillil 2018 oma 2018. aasta stabiilsusprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.

⁽¹⁾ EÜTL 209, 2.8.1997, lk 1.⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 25).⁽³⁾ ELT C 179, 25.5.2018, lk 1.⁽⁴⁾ ELT C 261, 9.8.2017, lk 1.

- (5) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi on võetud arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁽¹⁾ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.
- (6) Leedu suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa. 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt kavatseb valitsus säilitada 2018.–2020. aastal oma nominaalse eelarveülejäägi suurusjärgus 0,6 % SKPst, ning seejärel prognoositakse selle vähenemist 0,3 %-ni SKPst 2021. aastal. Keskpika perioodi eelarve-eesmärk – struktuurne eelarvepuudujääk 1 % SKPst – kavatsetakse kogu programmiperioodi kestel täita. 2016. ja 2017. aastal võimaldati Leedule ka ajutist kõrvalekaldumist seoses süsteemse pensionireformi ja struktuurireformide rakendamisega. Need ajutised kõrvalekalded kantakse üle kolmeks aastaks. 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemis sektori võla suhe SKPsse langema 39,7 %-lt 2017. aastal 35,3 %-le SKPst 2021. aastal. Kõnealuste eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on usutav. Samas ei ole piisavalt täpselt kirjeldatud meetmeid, mida on vaja kavandatud eelarveülejäägi eesmärkide saavutamiseks alates 2019. aastast.
- (7) 11. juulil 2017 esitas nõukogu Leedule 2017. aasta soovitus, mille kohaselt võiks Leedu 2018. aastal oma keskpika perioodi eelarve-eesmärgist kinni pidada, võttes arvesse lubatud ajutisi kõrvalekaldeid, mis on seotud süsteemse pensionireformi ja struktuurireformide rakendamisega. See on kooskõlas valitsemis sektori esmaste netokulude⁽²⁾ maksimaalse nominaalse kasvumääraga 6,4 % 2018. aastal, mis vastab struktuurse eelarvepositsiooni lubatud halvenemisele 0,6 % SKPst. Komisjoni 2018. aasta kevadprognoosist lähtuvalt peaks Leedu struktuurne eelarvepuudujääk olema 2018. aastal 0,7 % SKPst ja 2019. aastal 0,6 % SKPst. Seega prognoositakse, et struktuurne eelarvepositsioon ületab mõlemal aastal keskpika perioodi eelarve-eesmärki. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et Leedu täidab 2018. ja 2019. aastal prognoosi kohaselt stabiilsuse ja kasvu pakti nõuded.
- (8) Keskkonnamaksudest ja korduvatest omandimaksudest laekuv tulu jääb allapoole liidu keskmist. Leedu on alustanud omandimaksu süsteemi reformi, mille käigus lisatakse sellesse süsteemi astmelisuse element, ning on kaotanud aktsiisivabastused kütteks kasutatavalt kivisöelt ja koksilt. Riik peaks siiski jätkuvalt püüdma laiendada oma maksubaasi majanduskasvu vähem pärssivatele allikatele. Ehkki Leedu on viimastel aastatel teinud edusamme maksukogumise parandamisel, kuulub ta endiselt käibemaksu alalaekumise poolest liidus esimeste hulka. Leedu võtab uusi meetmeid maksudest kõrvalehoidumise vastu võitlemiseks ja maksukuulekuse parandamiseks ning tema hiljuti rakendanud meetmed on juba andnud esimesi positiivseid tulemusi. Maksukuulekuse edasine suurendamine aitaks suurendada eelarvetulu ning parandada maksusüsteemi õiglust.
- (9) Uue pensionide indekseerimise valemi kasutuselevõtmisega 2018. aastal, millega seostatakse pensionid palgafondi kasvuga, tagatakse prognooside kohaselt kuni 2040. aastani riiklike pensionikulude muutumatu osakaal SKPs. See tagaks Leedu pensionisüsteemi eelarvelise jätkusuutlikkuse. Paraku on oodata pensionisüsteemi kulude ja tulude suhte halvenemist, sest tööelise elanikkonna kiire kahanemise tõttu kasvab palgafond tervikuna prognoosi kohaselt palkadest aeglasemalt. See tekitab muret pensionide piisavuse pärast, sest see on Leedus juba praegu üks kehvemaid liidus. Samuti ei ole selge, kuidas nimetatud reform praktikas toimib, sest valitsusel on õiguslik kohustus teha asendusmäära vähenemise korral ettepanek meetmete võtmiseks. Kui asendusmäär hoitaks muutumatuna, suureneks kogupensionikulu osakaal SKPs 2040ndate aastate lõpuks peaaegu 45 % võrra ning seaks riigi rahanduse surve alla. Seetõttu on oluline tuua selgust küsimustesse, mis on seotud pensionialastest õigusaktidest tuleneva õigusliku ebakindlusega, tagada pensionisüsteemi pikaajaline eelarveline jätkusuutlikkus ja tegeleda samal ajal pensionide vähese piisavuse probleemiga.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

⁽²⁾ Valitsemis sektori esmased netokulud saadakse, kui valitsemis sektori kogukuludest arvatakse maha intressikulud, liidu programmidele tehtavad kulutused, mis korvatakse täielikult liidu fondide tuludest, ja kaalutusõigusevõlald muudatused töötuskindlustushüvitise kuludes. Valitsemis sektori rahastatud kapitali kogumahutused põhivarasse on jaotatud nelja aasta peale. Kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed või õigusaktide kohane tulude suurendamine arvatakse sisse. Ühekordsed tulu- ja kulumeetmed arvatakse välja.

- (10) Tööturu olukord on kiiresti pingestumas nii jõudsa majanduskasvu tulemusena kui ka negatiivse demograafilise arengu ja väljarände tõttu. Uha enam hakkab maad võtma oskuste nappus. Selline olukord nõuab haridus- ja koolitussüsteemi, mis suudab tagada igaühele asjakohased oskused. Ehkki möödunud aastal algatatud reformid on samm õiges suunas, on oluline, et Leedu neid ka rakendaks, parandamaks oma haridus- ja koolitussüsteemi tulemuslikkust. Leedu kolmanda taseme hariduse rahastamise ja akrediteerimise eeskirjad aitavad suurendada kolmanda taseme hariduse omandanud inimeste arvu, aga on samal ajal suurendanud ka muret selle kvaliteedi, killustatuse ja tööturu vajadustele vastavuse pärast. Käimasolev ülikoolide konsolideerimine peaks juhul, kui koos sellega muudetakse ka akrediteerimise ja rahastamise eeskirju, aitama praeguseid probleeme lahendada. Lisaks on püsiv demograafiline surve vähendanud haridussüsteemi tõhusust ja toonud üha enam esile pakilise vajaduse tagada võrdne juurdepääs kvaliteetsele ja kaasavale haridusele. Selleks et parandada Leedu õpilaste keskmisest kehvemaid põhioskusi, on tarvis reformida õpetajate põhikoolitust, nende karjäärivõimalusi ja töötingimusi, ning täiendavalt tuleb ellu viia veel teisi kvaliteedi parandamise reforme.
- (11) Täiskasvanuõppes osalemise väike protsent Leedus näitab, et täiskasvanuõpe on endiselt vähe arenenud ega too majandusele kasu täiendatud oskuste, innovatsiooni ega ebasoodsas olukorras olevate inimeste (näiteks eakamate, töötute või mitteaktiivsete täiskasvanute) tööturule integreerimise näol. Ehkki taristusse on tehtud investeeringuid, on kutsehariduse ja -õppe koolituskavad sageli vananenud ning kutseharidust ja -õpet tuleks rohkem kohandada kohalike ja piirkondlike tööturgude vajadustele. Töökohal toimuv väljaõpe on endiselt algaasis ja seda tuleks laiendada. Aktiivse tööturupoliitika meetmed sisaldavad rohkem koolitusi, aga nende pakkumist tuleks veelgi suurendada. Selles valdkonnas hiljuti algatatud reformid ja võetud meetmed ei ole seni märkimisväärselt tulemusi andnud. Laiemas kontekstis on oluline suurendada sotsiaalpartnerite suutlikkust, et soodustada nende kaasatust.
- (12) Probleemid tervisenäitajatega püsivad; neil on negatiivne mõju tööviljakusele, majanduse konkurentsivõimele ja elukvaliteedile. Tervishoiuteenuste osutamine on endiselt liiga haiglapõhine ja jätab ruumi esmatasandi tervishoiuteenuste arendamisele. Tervishoiuteenuste tõhustamiseks tuleks vahendeid veelgi ratsionaliseerida ja võtta meetmeid nii haiglaravi kui ka esmatasandi arstiabi kvaliteedi parandamiseks. Haiguste ennetamise ja tervise edendamise strateegiad peaksid aitama riskikäitumist tugevamini ja kiiremini ohjeldada. Paraku on selliste strateegiate haare endiselt väike, sektoritevaheline koostöö vähe arenenud ja vastutus tulemuste eest ei ole kohalikult tasandil piisavalt juurdunud. Tervishoiusüsteemi tõhusust vähendab tava, mille kohaselt patsiendid tasuvad teenuste eest sageli omast taskust, samuti tervishoiukulude madal tase ja vahendite ebatõhus jaotamine.
- (13) Leedu peamised probleemid, mis vähendavad tema majanduskasvu väljavaateid, on endiselt vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus olevate inimeste suur osakaal ja sissetulekute suur ebavõrdsus. Lisaks ohustavad need sotsiaalset ühtekuuluvust ja võivad soodustada väljarännet. Hoolimata jätkuvast majanduskasvust, on kõige suuremas vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse ohus eakad, puuetega inimesed, lapsed, üksikvanemaga leibkonnad ja töötud. Leedu maksu- ja hüvitiste süsteemi korrigeeriv mõju on üks väiksemaid liidus. Ehkki vaesuse ja sissetulekute ebavõrdsusega võitlemiseks on tehtud esimesed olulised sammud, on riigil selles valdkonnas liidu keskmiseni jõudmiseks veel pikk tee käia. Madalapalgaliste töötajate võrdlemisi suur maksukiil võib vähendada nende motivatsiooni tööd teha ning suurendada vaesuse ja ebavõrdsuse riski. Vaesuse ja ebavõrdsuse taset saaks alandada, pakkudes tööturul osalemiseks stiimuleid, eelkõige haavatavatesse rühmadesse kuuluvatele inimestele ja madalapalgalistele töötajatele, ning tugevdades maksu- ja hüvitiste süsteemi korrigeerivat mõju ja toetades seda maksude parema kogumisega. Sellised meetmed võivad samuti aidata suurendada sotsiaalset õiglust.
- (14) Tootlikkuse kasv, mis oli alates 2012. aastast tagasihoidlik, taastus 2017. aastal ning leevendas kulupõhisele konkurentsivõimele avalduvat survet. Paraku on selle positiivse arengu mootoriks eelkõige erasektor. Avaliku sektori investeeringute tõhususe parandamisel on saavutatud vaid piiratud edu. Avaliku sektori teadus- ja arendustegevuse kulutuste tõhusus ning ettevõtjate ja teadusasutuste vaheline koostöö on endiselt vähene. Lisaks sellele vähenesid avaliku sektori investeeringud teadus- ja arendustegevusse 2016. aastal märkimisväärselt. Teadus- ja innovatsioonipoliitika killustatud juhtimise ja kooskõlastamisega kaasneb tegevuse ebatõhusus ja see ei lase ettevõtjatel erinevatest toetuskavadest täielikult kasu saada. Uued edusammud avalik-õigusliku teadussektori korralduse ja rahastamise käimasoleval reformimisel peaksid aitama olemasolevaid vahendeid paremini ära kasutada.

- (15) Leedu on teinud edusamme oma korrupsiooni ennetamise raamistiku tugevdamisel, olles võtnud vastu õigusakti, mis käsitleb lobitööd ja rikkumisest teatajate kaitset nii avalikus kui ka erasektoris. See õigusakt tuleb aga alles rakendada. Endiselt valmistab muret korrupsioon tervishoiusektoris, ehkki valitsuse nn „puhaste käte“ programm on andnud kiiduväärseid tulemusi.
- (16) Komisjon on Euroopa poolaasta (2018) raames Leedu majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2018. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2018. aasta stabiilsusprogrammi, 2018. aasta riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Leedule esitatud soovitude järelmeetmeid. Komisjon ei ole arvesse võtnud mitte üksnes nende asjakohasust Leedu eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka seda, mil määral need vastavad liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustes liidu tasandi panus ja tugevdada seeläbi liidu üldist majandusjuhtimist.
- (17) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2018. aasta stabiilsusprogrammiga tutvunud ja on arvamusel, ⁽¹⁾ et Leedu täidab eelduste kohaselt stabiilsuse ja kasvu pakti nõudeid,

SOOVITAB Leedul võtta 2018. ja 2019. aastal järgmisi meetmeid:

1. Parandada maksukuulekust ja laiendada maksubaasi majanduskasvu vähem pärssivatele allikatele. Tagada pensionisüsteemi pikaajaline jätkusuutlikkus ja tegeleda samal ajal pensionide piisavuse küsimusega.
2. Parandada hariduse ja koolituse, sealhulgas täiskasvanuõppe kvaliteeti, tulemuslikkust ja tööturu vajadustele vastavust. Parandada tervishoiusüsteemi toimimist, nihutades selle keset veelgi rohkem haiglaravilt ambulatoorsele ravile, tugevdades haiguste ennetamise meetmeid, sealhulgas kohalikul tasandil, ning suurendades hooldusteenuste kvaliteeti ja muutes need taskukohasemaks. Parandada maksu- ja hüvitiste süsteemi ülesehitust, et vähendada vaesust ja sissetulekute ebavõrdsust.
3. Stimuleerida tootlikkuse kasvu, parandades avaliku sektori investeeringute tõhusust, tagades teadus- ja innovatsiooni poliitika tõhusa kooskõlastamise valitsustasandil ning tegeledes ettevõtjate ja teadusasutuste vahelist koostööd soodustavate avaliku sektori meetmete puuduste ja ebatõhususe probleemiga.

Brüssel, 13. juuli 2018

Nõukogu nimel

eesistuja

H. LÖGER

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

NÕUKOGU SOOVITUS,**13. juuli 2018,****milles käsitletakse Luksemburgi 2018. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamused
Luksemburgi 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2018/C 320/15)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 22. novembril 2017 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2018) algust. Selles võeti nõuetekohaselt arvesse Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni poolt 17. novembril 2017 välja kuulutatud Euroopa sotsiaalõiguste sammast. Euroopa Ülemkogu kiitis 22. märtsil 2018 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. Samuti võttis komisjon 22. novembril 2017 Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1176/2011 ⁽²⁾ alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles Luksemburgi ei nimetatud ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka soovitusel euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitusel kohta, mille Euroopa Ülemkogu kiitis heaks 22. märtsil 2018. Nõukogu võttis 14. mail 2018 vastu soovitusel euroala majanduspoliitika kohta ⁽³⁾ („euroala soovitus“).
- (2) Kuna Luksemburgi rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riigid on üksteisega tihedalt seotud, peaks Luksemburg tagama euroala soovitusel täieliku ja õigeaegse täitmise, nagu on kajastatud allpool esitatud soovitusel 1 kuni 2.
- (3) 2018. aasta aruanne Luksemburgi kohta avaldati 7. märtsil 2018. Selles hinnati Luksemburgi edusamme nõukogu poolt 11. juulil 2017 vastu võetud riigipõhiste soovitusel ⁽⁴⁾ täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitusel järelmeetmeid ja Luksemburgi edusamme strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel.
- (4) Luksemburg esitas 30. aprillil 2018 oma 2018. aasta riikliku reformikava ja 2018. aasta stabiilsusprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.

⁽¹⁾ EÜTL 209, 2.8.1997, lk 1.⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 25).⁽³⁾ ELT C 179, 25.5.2018, lk 1.⁽⁴⁾ ELT C 261, 9.8.2017, lk 1.

- (5) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi on võetud arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁽¹⁾ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.
- (6) Luksemburgi suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa. Valitsus on oma 2018. aasta stabiilsusprogrammis näinud ette, et valitsemissektori nominaalne eelarveülejääk väheneb ja jõuab 2017. aasta 1,5 %-lt SKPst 2018. aastaks 1,1 %-le SKPst, millele järgneb seejärel praktiliselt stabiilne kasv, nii et ülejääk jõuab 2022. aastaks 2,4 %-ni SKPst. Keskpika perioodi eelarve-eesmärk – struktuurne puudujääk 0,5 % SKPst – täidetakse varuga kogu programmiperioodi kestel. 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse püsima märkimisväärselt allpool aluslepingus sätestatud kontrollväärtust (60 % SKPst). Nende eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on kuni 2020. aastani optimistlik ja edaspidi usutav. Komisjoni 2018. aasta kevadprognoosi põhjal peaks struktuurne eelarvepositsioon olema 2018. aastal ülejäägis 0,8 % SKPst ja 2019. aastal 0,3 % SKPst, mis on (eriti 2019. aasta puhul) vähem kui 2018. aasta stabiilsusprogrammis toodud, ent ületab siiski keskpika perioodi eelarve-eesmärki. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et Luksemburg täidab 2018. ja 2019. aastal prognoosi kohaselt stabiilsuse ja kasvu pakti nõuded.
- (7) Luksemburgi majanduse jõuline kasv jätkub ja selle tulemused on olnud paremad kui euroala keskmine alates 2009. aasta üleilmsest majanduslangusest. Majanduskasvu peamiseks mootoriks on endiselt finantssektor, mis püsib tugev ja kasumlik. See kajastub nii teenuste bilansi kui ka jooksevkonto kui terviku suures ülejäägis. Ajavahemikul 2013–2016 oli välissektoriga seotud tegevuse suhteline osakaal SKP reaalkasvus keskmiselt 61 % hoolimata sellest, et kaubandusbilanss oli korduvalt negatiivne. Luksemburg on ülejäänud maailma netovõlausaldaja ning 2016. aasta lõpuks oli riigil 10,5 triljoni euro ulatuses brutovälisvarasid ja -kohustusi. Riigi ametiasutused on rakendanud täiendavaid meetmeid makrotasandi usaldatavusjärelevalve ja kontrolli vallas ning asjaomased finantsvahendajad kohanevad riigi ja liidu muutuva poliitikaraamistikuga.
- (8) Nagu märgiti euroala käsitlevas soovitusel, on ettevõtjatevaheliste konkurentsimoontonutuste tõkestamiseks, maksumaksjate õiglaseks kohtlemiseks ja riigi rahanduse kaitsmiseks oluline võidelda agressiivse maksuplaneerimise strateegiate vastu. Maksumaksjate agressiivse maksuplaneerimise strateegiate liikmesriikidevahelise ülekanduva mõju tõttu tuleb liidu õigusaktide täiendamiseks kooskõlastada liikmesriikide poliitikameetmeid. Hoolimata Luksemburgi finantssektori suurusest viitab dividendi-, litsentsitasude ja intressimaksete suur osakaal SKPst sellele, et riigi maksueeskirju kasutavad agressiivset maksuplaneerimist viljelevad ettevõtted. Enamik välismaistest otseinvesteeringutest on nn eriotstarbeliste üksuste omanduses. Kuna välismaale (st liidu residentide poolt kolmandate riikide residentidele) tehtavatelt intressi- ja litsentsitasude maksetelt makse kinni ei peeta ning teatavatel tingimustel vabastatakse dividendimaksed maksude kinnipidamisest, võib see viia olukorrani, et sellised maksed jäävad üldse maksustamata, kui neid ei maksustata ka vastuvõtvas jurisdiktsioonis. Komisjon võtab arvesse Luksemburgi tehtud positiivseid samme (nt rahvusvaheliste normidega kooskõlas oleva patenditulu maksustamist käsitleva erikorra vastuvõtmine). Tuginedes hiljutistele arvamuste vahetusele Luksemburgi ametiasutustega, jätkab komisjon konstruktiivset dialoogi võitluseks maksumaksjate agressiivse maksuplaneerimise strateegiate vastu.
- (9) Luksemburgi ametiasutused on mitme aastakümne jooksul aktiivselt püüelnud majanduse mitmekesistamise poole, arendades sel eesmärgil valitud sektoreid, sealhulgas info- ja kommunikatsioonitehnoloogia ning kosmosesektorit. Kuna riigi tööjõukulud on suured, võimaldavad suurema lisandväärtusega tegevusalad kasutada ära alternatiivseid majanduskasvu allikaid. Seega sõltub Luksemburgi majanduse edukas mitmekesistamine suuresti sellistest sektoritest, mis on tööjõukulude taseme suhtes vähem tundlikud. Need põhinevad enamjaolt teadusuuringutel ja innovatsioonil, mis on sageli tehnoloogia- ja teadmistemahukad. Seda strateegiat on hiljuti tugevdatud. Nimetatud prioriteetsete sektorite arendamiseks on lisaks muudele meetmetele rakendamisel suured riiklikud investeerimisprojektid, sealhulgas teadus- ja arendustegevuse ning tureregulatsioonide vallas. Ajavahemikul 2000–2016 viiekordistas Luksemburg teadus- ja arendustegevusele tehtud avaliku sektori kulutusi, nii et praeguseks moodustavad need 0,60 % SKPst. Need investeeringud on aidanud Luksemburgil ehitada kiiresti üles

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

hästi toimiva avaliku sektori teadusuuringute süsteemi. Aga kui avaliku sektori investeeringud teadus- ja arendustegevusse on euroala keskmisest suuremad, siis teadus- ja arendustegevusse ning innovatsioonitulemustesse tehtavad erasektori investeeringud, mida mõeldakse Euroopa innovatsiooni tulemustabelis, on pidevalt vähenenud. Osaliselt on ettevõtete teadus- ja arendustegevuse rahvusvahelises võrdluses väiksem intensiivsus seletatav Luksemburgi majanduse struktuuriga, kuna need sektorid, mis moodustavad lõviosa Luksemburgi SKPst, nimelt teenuste- ja eriti finantssektor, tavatsevad teadus- ja arendustegevusse vähem investeerida. Siiski on see suundumus Luksemburgis liidu keskmisega võrreldes tugevam ning ettevõtete teadus- ja arendustegevuse intensiivsus on langenud 2000. aasta 1,5 %-lt SKPst 2016. aastaks 0,64 %-le SKPst. Erasektori investeeringute vähenemine viitab sellele, et nimetatud valdkonnas on veel kõrvaldamata takistusi. Samuti annab see tunnistust sellest, et avaliku sektori jõupingutused teadus- ja arendustegevuse vallas ei õhuta ettevõtlussektorit investeerimisele. Seega tuleb avaliku sektori teadussektori loomine paremini lõimida innovatsiooni ökosüsteemi tervikliku lähenemisviisiga. 2017. võeti vastu uus seadus, millega uuendati teadus- ja arendustegevusele ning innovatsioonile antavate toetuste kavasad ning laiendati olemasolevate riiklike toetuste ulatust.

- (10) Luksemburg ei saavuta eelduste kohaselt talle 2020. aastaks seatud kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise eesmärki. Öhusaaste ja tippunni liikluse summikud on riigi jaoks suur probleem, mis suurendab lämmastikdioksiidi kontsentratsiooni ja kasvuhoonegaaside heidet. 2015. aastal pärines enam kui pool kasvuhoonegaaside heitest transpordisektorist. Peamised tegurid, millest tulenevalt on erasõidukite kasutamise tase kõrge ja piiriüleste töötajate arv suurenenud, on mootorikütuse madalad maksumäärad, ametiautode suur arv ja eluasemete kõrge hinnatase. Mootorikütuse maksumäärad on liidu madalaimate hulgas ning need loovad stiimulid suurenenud kütusetarbimiseks, mis hõlmab kütuse piiriülest müüki. Säästvama liikuvuse väljakujundamist on siiski soodustanud hiljutiste meetmetega, eriti 2016. aasta maksureformiga, ent samuti avalikesse transporditeenustesse tehtud märkimisväärsed investeeringutega. Kõige kiireloomulisemad probleemid on eelkõige raudteetaristu väljaehitamine ja nüüdisajastamine.
- (11) Luksemburg on endiselt kindlal nõul vähendada äriteenuste sektoris regulatiivseid piiranguid. Hiljutiste meetmete tähelepanu keskmes olid sellised elukutsed nagu arhitektid ja insenerid ning teada on antud täiendavatest reformidest neile kahele elukutsele kehtivate piirangute edasiseks vähendamiseks. Lisaks sellele kehtestati 2017. aasta märtsis vastu võetud nn koondõigusaktiga meetmed haldustoimingute lihtsustamiseks, st mis võimaldavad haldusmenetluste horisontaalset sõeluurimist. Ent äriteenuste sektoris kehtivad endiselt regulatiivsed piirangud. Üks piirangute põhjuseid võib olla see, et puudub konkreetne menetlus erialase kindlustuse nõuete võrdväärsuse hindamiseks, mis võimaldaks muude liikmesriikide teenuseosutajatel pakkuda samaväärset kindlustuskatet. Liidu keskmisega võrreldes väga piiravad eeskirjad mõjutavad eriliselt advokaadi kutsealal tegutsemist. Kaitstud tegevusala lai ulatus mõjutab advokaatide või muude teenusepakkujate osutatavate õigusnõustamisteenuste pakkumist, eriti internetiteenuste puhul. Muud piirangud hõlmavad äriühingu õigusliku vormi ja osalusega seotud nõudeid, ametikohtade kokkusobimatuse reegleid ja valdkondadevaheliste ettevõtete asutamise piiranguid.
- (12) Tulenevalt vananemisega seotud kulude prognoositavast suurenemisest on jätkuvalt murettekitav riigi rahanduse pikaajaline jätkusuutlikkus. Luksemburgis prognoositakse, et sõltuvate eakate osakaal elanikkonnast suureneb 2070. aastaks märkimisväärselt, ja sotsiaalkindlustusameti 2016. aasta prognooside kohaselt on pensionisüsteemi tegevuseelarve 2023. aastaks puudujäägis. Siiski on pensionisüsteemi möödunud aastate ja praegune ülejääk alles hoitud ning kogutud varud hoiaksid süsteemi veel 20 aasta jooksul elujõulisena. Vastavalt 2018. aasta aruandele vananemise kohta oodatakse 2016. ja 2070. aasta vahel vananemisega seotud kulude suurenemist 13 protsendipunkti SKPst, mis ületab jätkusuutlikkuse künnist ja on eelkõige tingitud pensionidest (8,9 protsendipunkti SKPst). Kulutused pikaajalisele hooldusele osakaaluna SKPst on liikmesriikides ühed suurimad. Hoolimata 2017. aastal vastu võetud reformist prognoositakse, et 2070. aastaks kasvavad need kulutused praegusega võrreldes 3 protsendipunkti võrra.
- (13) Eakate tööhõive määr on endiselt märkimisväärselt madal ning selleks, et parandada nende tööalast konkurentsi- võimet ja võimalusi tööturul, on vaja täiendavaid meetmeid. See on oluline ka riigi rahanduse pikaajalise jätkusuutlikkuse tagamiseks. Endiselt on levinud töötajaid töölt lahkuma ohutavad ennetähtaegselt pensionile jäämise kavad: 59,2 % uutest pensionitest on ennetähtaegsed vanaduspensionid. 2017. aasta detsembris võeti vastu õigusakt, millega kaotati üks ennetähtaegselt pensionile jäämise kava, ent akti otsene mõju tegelikule pensionilejäämise eale ja kulutustele on ebaselge, kuna sellega kergendati muude ennetähtaegselt pensionile jäämise kavade tingimusi. Kehva tööhõivealase olukorra põhjuseks võivad osaliselt olla ka mittetöötamist motiveerivad rahalised stiimulid, mis on kõnealuse rühma puhul suhteliselt suured. Vanamaealiste töötajate tööhõive soodustamiseks on vaja terviklikku strateegiat, sealhulgas meetmeid, mis aitaksid töötajatel töötamist

jätkata. Endiselt on parlamendis menetlemisel parlamendile 2014. aasta aprillis esitatud seaduseelnõu, mille eesmärk on kutsuda üle 150 töötajaga ettevõtteid üles vanemaealisi töötajaid värbama ja hoidma (nn tööea pakt). Hariduse vallas peab Luksemburg tegelema õppurite sotsiaal-majandusliku tausta tugeva mõjuga nende haridustulemustele, mis on oluline ka selleks, et rahuldada suurt nõudlust väga spetsiifiliste oskuste järele.

- (14) Jätkunud on kinnisvarahindade kasv. See võib ohustada Luksemburgi suutlikkust meelitada ligi ja hoida kinni kvalifitseeritud töötajaid, kellest suur hulk ei ole Luksemburgi kodanikud. Hinnasurve eluasemeturul tuleneb pakkumise ja nõudluse põhimõttelisest mittevastavusest. Pakkumise poolelt vaadates näib, et maa ebapiisav kättesaadavus ning eraomanike motivatsioonipuudus maa või hoonete müümiseks on uute eluasemete loomisel kitsaskoht. Vaja on jätkata tööd eluasemeinvesteeringute soodustamiseks, suurendades kinnisvara müüma õhutavaid stiimuleid, täiustades ehituslubade andmisel kasutatavaid haldusmenetlusi ja pakkudes taskukohaseid sotsiaaleluruume. Hindade jätkuva tõusutrendiga arvestades on ebatõenäoline, et hiljuti vastu võetud maksureform, mis puudutas kinnisvara müügist saadavat kapitalikasumit, ja sotsiaalmajutuskava nüüdisajastamine võiks eluasemepakkumist suurendada. Nõudluse poolel ajab suur rahvaarvu ja tööhõive kasv hinnad üles. Olukord eluasemeturul teravdab ka liiklusummikute ja saaste probleemi. Lisaks sellele mõjutab eluasemehindade tõus leibkondade võlakooormust ja tekitab muret selle jätkusuutlikkuse pärast. Leibkondade võlakooormus on viimase 10 aasta jooksul kiiresti tõusnud, jõudes 2016. aastal hinnanguliselt 165 %-le netotulust, mis peegeldab inflatsiooni kinnisvara vallas, kuna umbes 80 % leibkondade võlakooormusest moodustavad eluasemelaenu. Luksemburg on siiski juba võtnud asjakohaseid makrotasandi usaldatavusmeetmeid, et märkimisväärselt vähendada potentsiaalseid finantsstabiilsust ohustavaid riske. Riikliku süsteemse riski komitee ettepanekute alusel esitas valitsus hiljuti ka seaduseelnõu, millega nähakse ette laenuvõtmisel põhinevate meetmete raamistik leibkondade haavatavuse kasvu vältimiseks, ehkki parlament ei ole seda veel heaks kiitnud.
- (15) Komisjon on Euroopa poolaasta (2018) raames Luksemburgi majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2018. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2018. aasta stabiilsusprogrammi, 2018. aasta riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Luksemburgile esitatud soovitude järelmeetmeid. Komisjon ei ole arvesse võtnud mitte üksnes nende asjakohasust Luksemburgi eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka seda, mil määral need vastavad liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustesse liidu tasandi panus ja tugevdada seeläbi liidu üldist majandusjuhtimist.
- (16) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2018. aasta stabiilsusprogrammiga tutvunud ja on arvamisel, ⁽¹⁾ et Luksemburg täidab eelduste kohaselt stabiilsuse ja kasvu pakti nõuded,

SOOVITAB Luksemburgil võtta 2018. ja 2019. aastal järgmisi meetmeid:

1. Tõsta vanemaealiste inimeste tööhõive määra, suurendades nende võimalusi tööd saada ja tööalast konkurentsivõimet, ning jätkata samal ajal ennetähtaegselt pensionile jäämise piiramist, et parandada ka pensionisüsteemi pikaajalist jätkusuutlikkust.
2. Vähendada veelgi äriteenuste sektoris kehtivaid regulatiivseid piiranguid.

Brüssel, 13. juuli 2018

Nõukogu nimel

eesistuja

H. LÖGER

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

NÕUKOGU SOOVITUS,**13. juuli 2018,****milles käsitletakse Ungari 2018. aasta riikliku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Ungari 2018. aasta lähenemisprogrammi kohta**

(2018/C 320/16)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 9 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 22. novembril 2017 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2018) algust. Selles võeti nõuetekohaselt arvesse Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni poolt 17. novembril 2017 välja kuulutatud Euroopa sotsiaalõiguste sammast. Euroopa Ülemkogu kiitis 22. märtsil 2018 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. Samuti võttis komisjon 22. novembril 2017 määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles Ungarit ei nimetatud ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida.
- (2) 2018. aasta aruanne Ungari kohta avaldati 7. märtsil 2018. Selles hinnati Ungari edusamme nõukogu poolt 11. juulil 2017 vastu võetud riigipõhiste soovitude ⁽²⁾ täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitude järelmeetmeid ja Ungari edusamme strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel.
- (3) Ungari esitas 30. aprillil 2018 oma 2018. aasta riikliku reformikava ja 2018. aasta lähenemisprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (4) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi on võetud arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 ⁽³⁾ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.⁽²⁾ ELT C 261, 9.8.2017, lk 1.⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

- (5) Ungari suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa ning võlareeglit. Valitsuse 2018. aasta lähenemisprogrammi kohaselt halveneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 2 %-lt 2017. aastal 2,4 %-le 2018. aastal ning seejärel hakkab see järk-järgult paranema ja jõuab 2022. aastaks 0,5 %-le SKPst. Keskpika perioodi eelarve-eesmärk, milleks on struktuurne puudujääk 1,5 % SKPst, on kavas saavutada 2020. aastaks. Ümberarvutatud struktuursest eelarvepositsioonist ⁽¹⁾ ilmneb, et keskpika perioodi eelarve-eesmärk saavutatakse 2022. aastaks. Lähenemisprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse järk-järgult vähenema ja langema 2022. aasta lõpuks veidi alla 60 %. Eelarveprognoside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on optimistlik ja see kujutab endast märkimisväärset ohtu eelarvepuudujäägi eesmärkide saavutamisele.
- (6) 2018. aasta lähenemisprogramm osutab, et julgeolekuga seotud meetmetel oli 2017. aastal märkimisväärne mõju eelarvele, ning programmi esitatakse piisavad tõendid täiendavate eelarvekulude ulatuse ja olemuse kohta. Komisjoni hinnangul ulatusid julgeolekuga seotud meetmete tõttu moodustasid lubatud lisakulud 2017. aastal 0,17 % SKPst. Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõike 1 ja artikli 6 lõike 3 sätteid võimaldavad nende lisakuludega arvestada, sest suur terrorioht on erakorraline sündmus, selle mõju Ungari riigi rahandusele on märkimisväärne ning jätkusuutlikkust ei seataks ohtu, kui lubataks ajutist kõrvalekaldumist keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast. Seepärast on nõutavat kohandust keskpika perioodi eelarve-eesmärgi suunas 2017. aastaks vähendatud, et neid täiendavaid kulusid arvesse võtta.
- (7) Nõukogu esitas 12. juulil 2016 Ungarile soovitus saavutada keskpika perioodi eelarve-eesmärgini jõudmiseks 2017. aastal iga-aastane eelarvekohandus 0,6 % SKPst, v.a juhul, kui keskpika perioodi eelarve-eesmärgini jõutakse väiksema jõupingutusega. 2017. aasta arvandmete põhjal selgus, et Ungari on keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamise kohandamiskavast märkimisväärselt kõrvale kaldunud. Kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 121 lõikega 4 ja määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 10 lõikega 2 saatis komisjon 23. mail 2018 Ungarile hoiatuse selle kohta, et 2017. aastal täheldati märgatavat kõrvalekaldumist keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast. Pärast seda võttis nõukogu 22. juunil 2018 vastu uue soovitus, ⁽²⁾ milles kinnitati, et Ungari peab võtma vajalikud meetmed tagamaks, et valitsemissektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär ⁽³⁾ ei ületa 2018. aastal 2,8 %, mis vastab iga-aastasele struktuursele kohandusele 1 % SKPst. Komisjoni 2018. aasta kevadprognosi kohaselt on oht soovitatud kohandamise tasemest kõrvale kalduda.
- (8) Võttes arvesse, et Ungari prognoositav valitsemissektori võla suhe SKPsse on 60 % ja prognoositav SKP lõhe on 2,3 %, ei tohiks valitsemissektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär 2019. aastal ületada 3,9 %, mis vastab struktuursele kohandusele 0,75 % SKPst, mis tuleneb stabiilsuse ja kasvu pakti raames ühiselt kokku lepitud eelarvekohanduste nõuete maatriksist. Komisjoni 2018. aasta kevadprognosi kohaselt on oht, et 2019. aastal kaldutakse sellest nõudest märkimisväärselt kõrvale. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et võttes arvesse tugevasti halvenevat eelarveväljavaadet, on stabiilsuse ja kasvu pakti sätete täitmiseks vaja alates 2018. aastast võtta märkimisväärsed lisameetmed, kooskõlas Ungarile saadetud 22. juuni 2018. aasta soovitusel korrigeerida täheldatud märkimisväärselt kõrvalekallet keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamise kohandamiskavast.
- (9) Üldine tööhõive määr on märgatavalt tõusnud ja soodsas suunas arenev majandus annab võimaluse eeskätt töötute uuesti tööturule integreerimiseks. Sooline tööhõivelõhe on suur, eelkõige 25–39aastaste seas, mis on osaliselt seletatav kvaliteetsete lapsehoiuteenuste piiratud pakkumisega. Alla kolmeaastaste laste lapsehoius osalemise määr jääb tublisti alla Barcelona eesmärgile ja liidu keskmisele. Ehkki ühiskondliku töö programm on jätkuvalt peamine aktiivne tööturumeede, on selles osalejate arv tunduvalt vähenenud, mis kujutab endast positiivset suundumust. Programm ei ole siiski piisavalt hästi suunatud ja selle tulemuslikkus osalejate avatud tööturule taasintegreerimises on tööturu olukorda arvestades endiselt piiratud. Oskuste täiendamisele ja ümberõppele keskendunud aktiivset tööturupoliitikat ei ole piisavalt arendatud.
- (10) Vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus olevate inimeste osakaal vähenes 2016. aastal 26,3 %ni, kuid on endiselt üle liidu keskmise. Lapsed puutuvad vaesusega üldiselt rohkem kokku kui muud vanuserühmad. Miinimumsissetulekutoetuste tase üheliikmelistes leibkondades on alla 50 % vaesuspiirist ehk üks ELi madalaimaid. Töötushüvitised

⁽¹⁾ Tsükliiselt kohandatud eelarvepositsioon, milles ei ole arvesse võetud ühekordseid ja ajutisi meetmeid ning mille komisjon on ümber arvutanud ühiselt kokku lepitud meetodika kohaselt.

⁽²⁾ Nõukogu 22. juuni 2018. aasta soovitus, mis esitatakse eesmärgiga korrigeerida Ungaris oluline kõrvalekalle keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast (ELT C 223, 27.6.2018, lk 1).

⁽³⁾ Valitsemissektori esmased netokulud saadakse, kui valitsemissektori kogukuludest arvatakse maha intressikulud, liidu programmidele tehtavad kulutused, mis kaetakse täielikult liidu fondide tuludest, ja kaalutusõigusevälistatud muudatused töötuskindlustushüvitise kuludes. Valitsemissektori rahastatud kapitali kogumahutused põhivarasse on jaotatud nelja aasta peale. Kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed või õigusaktide kohane tulude suurendamine arvatakse sisse. Ühekordsed tulu- ja kulumeetmed arvatakse välja.

on valdavalt ebapiisavad – nende maksimaalne kestus on kolm kuud, mis on ELi lühim ja moodustab vaid ligikaudu veerandi keskmisest ajast, mida töötajad töökoha leidmiseks vajavad. Peale selle on maksete tase üks ELi madalamaid.

- (11) Ungari sotsiaaldialoogi struktuure ja protsesse ei ole piisavalt arendatud ning need ei võimalda sotsiaalpartnerite sisukat kaasamist poliitika kujundamisse ja elluviimisse. Puudujäägid sidusrühmade kaasamises ja vähene läbipaistvus mõjutavad poliitikakujundamise tõendusbaasi ja kvaliteeti, tekitades investorites ebakindlust ja aeglustades lähenemist.
- (12) Maksusüsteemi parandamiseks on võetud meetmeid, kuid siiski esineb veel mõningaid probleeme. Tööjõu maksukiil küll väheneb, eelkõige teatavates väikese sissetulekuga rühmades, kuid on võrdluses liiduga endiselt suur. Jätakuvalt on puuduseks maksusüsteemi üldine keerukus koos moonutavate sektoripõhiste maksude püsimisega. Ettevõtjatevaheliste konkurentsimoonutuste tõkestamiseks, maksumaksjate õiglaseks kohtlemiseks ja riigi rahanduse kaitsmiseks on oluline võtta meetmeid maksumaksjate agressiivse maksuplaneerimise strateegiate vastu. Maksumaksjate agressiivse maksuplaneerimise strateegiate liikmesriikidevahelise ülekanduva mõju tõttu tuleb liidu õigusaktide täiendamiseks kooskõlastada liikmesriikide poliitikameetmeid. Ungaris on suhteliselt suur kapitali sissevool ja väljavool eriotstarbeliste üksuste kaudu, mis ei ole reaalmajandusega seotud. Kuna Ungaris asuvate ettevõtete poolt välismaale (s.o liidu residentidelt kolmandate riikide residentidele) makstavatelt dividendidelt, intressidelt ja litsentsitasudelt makse kinni ei peeta, võib see viia olukorrani, et sellised maksed jäävad üldse maksustamata, kui neid ei maksustata ka vastuvõtvas jurisdiktsioonis. Komisjon võtab arvesse Ungari teadlikkust sellest, et välismaale tehtavad maksed võivad väärkasutamise korral tuua kaasa agressiivse maksuplaneerimise. Hiljutistele arvamuste vahetusele tuginedes jätkab komisjon konstruktiivset dialoogi võitluseks maksumaksjate agressiivse maksuplaneerimise strateegiate vastu.
- (13) Regulatiivsed tõkked teenustesektoris, eriti jaemüügis, kahjustavad selle sektori toimimist ning pärsivad vahendite tõhusat ümberjaotamist, tootlikkust ja innovatsiooni. Jätakuvalt püsib suundumus jätta teatavad teenused spetsiaalselt selleks otstarbeks asutatud riigiettevõtete hooleks, mis kahjustab avatud konkurentsi. Samuti on probleemiks õigusraamistiku prognoosimatus, eriti jaemüügisektoris, mida käsitlevaid õigusnorme on viimastel aastatel sageli muudetud. Kuna õigusaktide ettepanekutes arvestatakse sageli käibe või kaubanduspinna suurusega, mõjutavad need peamiselt välismaiseid jaemüügiketke. See suurendab ettevõtjate ebakindlust ja võib pärssida investeerimist. Vaja on stabiilset ja konkurentsi soodustavat õiguskeskonda. Kutsealasid reguleerivad õigusnormid on Ungaris jätakuvalt piiravad, eelkõige oluliste kutsealade, nagu raamatupidamise ja õigusteenuste puhul.
- (14) Korruptsiooni ennetamine ja korruptsioonijuhtumites vastutusele võtmine valmistavad jätakuvalt muret. Mitme näitaja kohaselt on Ungari korruptsioonitase viimastel aastatel tõusnud ja korruptsiooniriskid võivad kahjustada riigi kasvupotentsiaali. Prokuratuuri toimimine on korruptsiooni ja rahapesu vastases võitluses väga tähtis ning ehkki pisikorruptsiooni vastu võitlemise meetmeid on rakendatud teatava eduga, ei keskenduta piisavalt uurimiste algatamisele kõrgetasemeliste juhtumite puhul. Korruptsioonivastaseid meetmeid takistavad ka piiratud läbipaistvus ja teabe juurdepääsu piirangud. Märkimisväärsed edusamme on tehtud riigihangete valdkonnas, kuid hankemenetluste läbipaistvust ja konkurentsi on võimalik veelgi suurendada. Seda on võimalik saavutada muu hulgas seeläbi, et üldsusele tehakse kättesaadavaks e-hangete süsteemist saadud andmed.
- (15) Põhioskuste taseme haridustulemused on tunduvalt allpool liidu keskmist, eelkõige ebasoodsatest sotsiaal-majanduslikest oludest pärit laste puhul. Õpilased suunatakse varakult eri tüüpi koolidesse, mille haridustulemuste ja karjäärivõimaluste vahel on suured käärid. Ebasoodsas olukorras olevad lapsed, sh roma lapsed, on sageli koondunud kutsekeskkoolidesse, mida iseloomustavad põhioskuste madalam tase ja kõrgem väljalangemiste määr. Neist koolidest tulnud õpilastel on keskmisest madalamad palgad. Madala haridustasemega noorte osakaal suurenes keskmiselt 12,4 %ni, olles eriti suur roma laste seas. Need probleemid on eriti pakilised kvaliteetse ja kaasava hariduse seisukohast. Kolmanda taseme hariduse taotlejate kahanev arv ja koolist väljalangenute suur osakaal piiravad veelgi selle taseme omandanute määra, samal ajal kui nõudlus kvalifitseeritud oskustööjõu järele üha suureneb.
- (16) Vaatamata käimasolevatele jõupingutustele rahvatervise parandamiseks on tervisenäitajad jätakuvalt kehvad ja ebatervisliku elustiiliharjumuste tõttu halvenemas, millel on negatiivne mõju inimkapitalile. Kulutused tervishoiule on väikesed ning koos vahendite ebatõhusa jaotamisega piirab see Ungari tervishoiusüsteemi tõhusust. Koos laialdase omaosalusele tuginemisega kahjustab see õigeaegset juurdepääsu taskukohastele, ennetavatele ja kvaliteetsetele tervishoiu- ja raviteenustele. Samuti takistab tervishoiuteenustele juurdepääsu tervishoiutöötajate

nappus, ehkki hiljutised palgatõusud on seda probleemi leevendanud. Käimasolevate reformipüüdluste eesmärk on piirata haiglaraviteenuste liigkasutust, mille peamine põhjus on selles, et esmatasandi tervishoiuteenuse osutajad ei ole piisavalt pädevad teenusele juurdepääsu hindama. Haiglaressursside kasutamise täiendav ratsionaliseerimine koos sihtotstarbeliste investeeringutega esmatasandi tervishoiuteenuste tugevdamiseks aitaks vähendada ebavõrdsust tervishoiuteenuste kättesaadavusel, suurendaks tõhusust ja parandaks tulemuslikult tervisenäitajaid.

- (17) Komisjon on Euroopa poolaasta (2018) raames Ungari majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2018. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2018. aasta lähenemisprogrammi ja 2018. aasta riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Ungarile esitatud soovitude järelmeetmeid. Komisjon ei ole arvesse võtnud mitte üksnes nende asjakohasust Ungari eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka seda, mil määral need vastavad liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustes liidu tasandi panus ja tugevdada seeläbi liidu üldist majandusjuhtimist.
- (18) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2018. aasta lähenemisprogrammiga tutvunud ja tema arvamus ⁽¹⁾ kajastub eelkõige allpool esitatud soovitusel 1,

SOOVITAB Ungaril võtta 2018.–2019. aastal järgmisi meetmeid:

1. Tagada 2018. aastal nõukogu 22. juuni 2018. aasta soovitude täitmine, et korrigeerida märkimisväärset kõrvalekaldumist keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamise kohandamiskavast. Tagada, et valitsemissektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär ei ületa 2019. aastal 3,9 %, mis vastab iga-aastasele struktuursele kohandusele 0,75 % SKPst.
2. Jätkata maksusüsteemi lihtsustamist, vähendades eelkõige sektoripõhiseid makse. Parandada otsustusprotsessi kvaliteeti ja läbipaistvust tulemusliku sotsiaaldialoogi ja teiste sidusrühmade kaasamise kaudu ning korrapäraste ja piisavate mõjuhindangute kaudu. Tugevdada korruptsioonivastast raamistikku ja prokuratuuri tööd ning parandada riigihangete läbipaistvust ja konkurentsi, muu hulgas e-hangete süsteemi edasiarendamise kaudu. Tugevdada konkurentsi ja õiguskindlust ning suurendada läbipaistvust teenustesektoris, eriti jaemüügi alal.
3. Võtta kasutusele tööjõureservid, parandades aktiivse tööturupoliitika kvaliteeti. Parandada haridustulemusi ning suurendada ebasoodsas olukorras olevate rühmade (eriti romade) osalust kvaliteetses ja kaasavas tavahariduses. Suurendada sotsiaalabitoetuste ja töötushüvitiste piisavust ja katvust.

Brüssel, 13. juuli 2018

Nõukogu nimel

eesistuja

H. LÖGER

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 9 lõikele 2.

NÕUKOGU SOOVITUS,**13. juuli 2018,****milles käsitletakse Malta 2018. aasta riikliku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Malta 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2018/C 320/17)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 22. novembril 2017 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2018) algust. Selles võeti nõuetekohaselt arvesse Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni poolt 17. novembril 2017 välja kuulutatud Euroopa sotsiaalõiguste sammast. Euroopa Ülemkogu kiitis 22. märtsil 2018 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. Samuti võttis komisjon 22. novembril 2017 määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles Maltat ei nimetatud ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka soovitusel euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitusel kohta, mille Euroopa Ülemkogu kiitis heaks 22. märtsil 2018. Nõukogu võttis 14. mail 2018 vastu soovitusel euroala majanduspoliitika kohta ⁽²⁾ („euroala soovitus“).
- (2) Kuna Malta rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riigid on üksteisega tihedalt seotud, peaks Malta tagama euroala majanduspoliitikat käsitleva soovitusel täieliku ja õigeaegse täitmise, nagu on allpool esitatud soovitusel, eelkõige soovitusel 1. 2018. aasta aruanne Malta kohta avaldati 7. märtsil 2018. Selles hinnati Malta edusamme nõukogu poolt 11. juulil 2017 vastu võetud riigipõhiste soovitusel ⁽³⁾ täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitusel järeelmeetmeid ja Malta edusamme strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel.
- (3) Malta esitas 13. aprillil 2018 oma 2018. aasta riikliku reformikava ja 2018. aasta stabiilsusprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.⁽²⁾ ELT C 179, 25.5.2018, lk 1.⁽³⁾ ELT C 261, 9.8.2017, lk 1.

- (4) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi on võetud arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁽¹⁾ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.
- (5) Malta suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa. Valitsus kavatseb oma 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt hoida nominaalse eelarvepositsiooni 2018.–2021. aastal ülejäägis. Keskpika perioodi eelarve-eesmärki, milleks on tasakaalus eelarvepositsioon SKP suhtes, täidetakse kogu programmi-perioodi kestel endiselt varuga. Stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse jääma alla aluslepingus sätestatud kontrollväärtuse 60 % SKPst, langedes järk-järgult 2017. aasta 50,8 %-lt SKPst 2021. aastal umbes 36 %-le. Nende eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on ajavahemikul 2018–2019 usutav ja ajavahemikul 2020–2021 optimistlik. Komisjoni 2018. aasta kevadprognoosi põhjal peaks struktuurne eelarvepositsioon olema 2018. aastal ülejäägis 0,6 % SKPst ja 2019. aastal 1,1 % SKPst ning seega ületama keskpika perioodi eelarve-eesmärki. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et Malta täidab 2018. ja 2019. aastal prognoosi kohaselt stabiilsuse ja kasvu pakti nõuded. Samal ajal tuleks lühikeses ja keskpikas perspektiivis hoolikalt jälgida kulude kasvu, võttes ennekoike arvesse võimalikke tulevase ohte tulude stabiilsusele.
- (6) Nagu märgiti 2018. aasta euroala käsitlevas soovitusel, on ettevõtjatevaheliste konkurentsimoonutuste tõkestamiseks, maksumaksjate õiglaseks kohtlemiseks ja riigi rahanduse kaitsmiseks oluline võidelda agressiivse maksuplaneerimise strateegiate vastu. Maksumaksjate agressiivse maksuplaneerimise strateegiate liikmesriikidevahelise ülekanduva mõju tõttu tuleb liidu õigusaktide täiendamiseks kooskõlastada liikmesriikide poliitika-meetmeid. Kuna Maltal asuvate ettevõtete poolt välismaale (st liidu residentidelt kolmandate riikide residentidele) makstavatelt dividendidelt, intressidelt ja litsentsitasudelt makse kinni ei peeta, võib see viia olukorran, et sellised maksed jäävad üldse maksustamata, kui neid ei maksustata ka vastuvõtvas riigis. Malta uus tingliku intressi mahaarvamise süsteem aitab küll vähendada võlakohustuste omakapitalile eelistamist, kuid ebapiisavad kuritarvitusevastased eeskirjad koostoiimes suhteliselt kõrge määra ja aktsiapõhise korraga võivad luua võimalused maksudest kõrvalehoidumiseks. Ettevõtted võivad maksustamise vältimise eesmärgil kasutada teatavaid Malta ja teiste liikmesriikide vaheliste kahepoolsete maksulepete sätteid kombineerituna Malta maksusüsteemiga, mille kohaselt Malta residentid äriühing, mille asukoht ei ole Malta, kuulub maksustamisele nende tulude alusel, mis on tekkinud kohapeal või Maltale üle kantud (*source and remittance basis*). Komisjon võtab arvesse Malta pühendumust võitlusele maksumaksjate agressiivse maksuplaneerimise vastu. Hiljutistele arvamuste vahetusele tuginedes jätkab komisjon konstruktiivset dialoogi võitluseks maksumaksjate agressiivse maksuplaneerimise strateegiate vastu.
- (7) Maltal on jätkuvalt probleemiks riigi rahanduse pikaajaline jätkusuutlikkus. See on täielikult tingitud elanikkonna vananemisega seotud kulude, näiteks tervishoiu- ja pikaajalise hoolduse kulude ning pensionikulude mõjust eelarvele. Pensionisüsteemi ees seisab kahetine probleem: tagada ühelt poolt jätkusuutlikkus ja teiselt poolt piisav pensionisissetulek. Pensionikulude pikaajalise jätkusuutlikkuse väljavaated on paranenud, peamiselt tänu sellele, et Malta pikaajalist kasvupotentsiaali on hinnatud positiivsemaks. Siiski mõjutasid 2016. aasta eelarvega kehtestatud meetmed pensionisüsteemi pikaajalist jätkusuutlikkust ainult piiratud määral ja seega on see endiselt tõsine probleem. Hoolimata võetud meetmetest pensionite piisavuse parandamiseks on sooline pensionilõhe endiselt suur. Tervishoiusüsteemi toimivus on paranenud ja ooteajad lühenenud. Ent endiselt on probleeme haiglate vahendite ja ravitegevuse ümbersuunamisega esmatasandi tervishoidu. Esmatasandi tervishoiuteenuste osutamise institutsioonilise raamistiku tõttu on surve all nii haiglad kui ka erakorraline meditsiiniabi. Haiglaravi ja esmatasandi arstiabi ei ole hästi kooskõlastatud ning esmaabi kasutatakse endiselt ebatõhusalt. Endiselt on problemaatiline innovatiivsete ravimite kättesaadavus, seda ka eelarve seisukohast. Pikaajalise hoolduse valdkonnas käivitati algatusi suureneva nõudluse rahuldamiseks, nagu stiimulid kogukonnapõhisele ja koduhooldusele.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

- (8) Teatavat edu on saavutatud piiriülese koostöö parandamisel. Ent tundub, et Malta finantsteenuste ametil ei ole endiselt piisavalt töötajaid ja jätkuvalt on probleeme tema suutlikkusega teostada järelevalvet ulatusliku piiriülese finantssüsteemi üle, eriti segmendis, mis ei tegele pangandusega. Ehkki teenustesektor, eriti internetipõhiste hasartmängude sektor on andnud märkimisväärse panuse riigi jõulisesse majanduskasvu, võib see seada ohtu finantssüsteemi tervikluse ja nõuda tugevat rahapesuvastast raamistikku. Malta võttis hiljuti üle neljanda rahapesuvastase direktiivi, mille rakendamise tulemuslikkust ei ole veel hinnatud. Pärast direktiivi ülevõtmist siseriiklikku õigusesse esitasid Malta ametiasutused lisaks sellele hiljuti integreeritud strateegia võitluseks rahapesu ja terrorismi rahastamise vastu. Muude meetmete hulgas on loodud riiklik rahapesu ja terrorismi rahastamise vastase võitluse koordineerimiskomitee, kuhu kuuluvad valitsuse ja muude asjaomaste riiklike ametiasutuste esindajad. Ent endiselt püsivad probleemid hiljuti vastu võetud õigusraamistiku nõuetekohasel rakendamisel ja tulemuslikul jõustamisel.
- (9) Jõulise majanduskasvu ning naiste tööhõivet ja töötajate oskuste täiendamist soodustavate reformide varal on Malta tööturu väljavaated veelgi paranenud. Ent endiselt on problemaatiline suur sooline erinevus tööhõives ning vanemate kui 30aastaste naiste ja puuetega inimeste madal tööturul osalemise määr. Isapuhkus ja vanemapuhkus on endiselt suhteliselt kesisel tasemel, ent see on oluline sooliselt tasakaalus hoolduskohustuste ja töötavate naiste suurema toetamise seisukohast. Tööjõupuudus suureneb ja oskuste nõudlusele mittevastavus püsib. Märkimisväärsel osal Malta tööjõust on endiselt madal kvalifikatsioon ning samal ajal suureneb tööjõu ja oskuste nappusega toimetulekul sõltuvus välistööjõust. Eelduste kohaselt jätkuvad tööturu, oskuste ja sotsiaalse kaasatuse vallas praegu rakendatavad poliitilised algatused, ent need peavad tuginema tulemuspõhisele kontrollile ja hindamisele.
- (10) Madala haridustasemega noorte osakaal (2017. aastal 18,6 %) on endiselt liidu kõrgeim ja näitaja ei ole võrreldes eelmise aastaga paranenud. Samuti on Maltal suurim madala haridustasemega puuetega isikute määr, kelle osakaal (50 %) on kaks korda kõrgem kui liidu keskmine. Lisaks sellele mõjutab õpiväljundeid tugevalt sotsiaal-majanduslik taust, kooli liik ja puudestaatuse. Loodusteadustes on vahe kõige nõrgemate ja kõige paremate tulemustega koolide vahel üks suuremaid liidus ning võrdub 1,5-kordse Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni keskmisega. Matemaatikas, loodusteadustes ja lugemises on madala õppeedukusega õpilaste osakaal liidus neljandal kohal. Vaja on terviklikku lähenemisviisi, millega parandada hariduse kvaliteeti ning vähendada sotsiaalsete rühmade ja erinevat liiki koolide õpitulemuste ebavõrdsust.
- (11) Jõuline majanduskasv on suurendanud survet taristule ja loodusvaradele. Eriti tõsised probleemid taristu ja pikaajalise jätkusuutlikkusega on maanteetranspordisektoris. Investeeringuid tõkestavad ebapiisav transporditaristu ja üha sagenevad liikluseummikud. Sõidukite arvu suurenemine ja tihenev liiklus tingib kasvuhooonegaaside heite suurenemise ja mõjutab negatiivselt õhu kvaliteeti. Samuti võib see mõjutada negatiivselt turismi, mis on üks Malta majanduse olulisi alustalasid. Seega käib vajadus tegeleda taristu puudujääkidega käsikäes vajadusega keskkonnahoidlike transpordilahenduste järele. 2016. aastal võttis valitsus vastu riikliku transpordistrateegia kuni aastani 2050 ja transpordi rakendusliku üldkava kuni aastani 2025. Samuti teatas ta 700 miljoni euro suuruse eelarvega projektist teedevõrgu nüüdisajastamiseks. Eelduste kohaselt vähendavad need meetmed üheskoos liikluseummikute majanduskulusid vähem kui 20 %. Üha aktiivsemaks muutuv majandustegevus võib suurendada taristu olemasolevate kitsaskohtade problemsust ja panna keskkonnaressursid veelgi suurema surve alla. Lisaks sellele ei seata kavas selget eesmärki seoses transpordi põhjustatud kasvuhooonegaaside heite vähendamisega ja selles ei pakuta välja teatatud meetmete tulemuslikku järelevalvesüsteemi (kui mitte arvestada viieaastast läbivaatamistsükli). Seega on oluline seada eesmärgid ja rakendada meetmed seoses liikluseummikute ja transpordi põhjustatud kasvuhooonegaaside heite olulise vähendamisega 2025. aastaks, nähes ette edusammude korrapärase jälgimise.
- (12) Riigi suurusest ja saarelisusest tulenevad probleemid muudavad vajaduse minna üle ulatuslikumale ringmajandusele eriti keerukaks. Nutikad investeeringud võivad aidata vähendada saare habrastele loodusressurssidele langevat survet. Näiteks kui jätta unarusse raskused ehitus- ja lammutusjäätmete kõrvaldamisel, võib see vähendada keskkonna kvaliteeti ja riigi atraktiivsust turismisihtkohana. Ehkki Malta ökoinnovatsiooni-alased tulemused on püsinud kõige madalamate seas (ökoinnovatsiooni indeksi kohaselt oli see liidus langenud 2013. aasta 18. kohalt 2016. aastaks 26. kohale), on tal potentsiaal kaasata investeeringuid uuenduslike

lahenduste loomiseks või kasutuselevõtuks ehitustööstuse ressursi- ja energiatõhususe suurendamiseks, samuti jäätme- ja reoveekäitluse parandamiseks. Ennekõike tuleb parandada jäätmekäitlust ning sellega paralleelselt investeerida ehitus- ja lammutusjäätmete ringlussevõtu kohtadesse, samuti rakendada kontrollmeetmeid, et vältida ehitus- ja lammutusjäätmete ebaseaduslikku mahapanekut või merre uputamist.

- (13) Kohtusüsteemil on endiselt probleeme tõhususega ning selleks et tagada hea ettevõtluskeskkond, on vaja rangemat õigus- ja institutsioonilist raamistikku korruptsioonivastaseks võitluseks. Korruptsioonivastase raamistiku puudused võivad mõjutada negatiivselt ettevõtluskeskkonda ja investeeringuid. Malta poolt korruptsioonivastases võitluses tehtavate jõupingutuste tulemuslikkust tuleb suurendada, eriti seoses korruptsioonijuhtumite uurimise ja nende eest süüdistuste esitamisega. Selleks et säilitada Malta maine ja atraktiivsus rahvusvaheliste investeeringute sihtriigina, on ülioluline parandada juhtimisraamistikku.
- (14) Komisjon on Euroopa poolaasta (2018) raames Malta majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2018. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2018. aasta stabiilsusprogrammi, 2018. aasta riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Maltale esitatud soovitude järelmeetmeid. Komisjon ei ole arvesse võtnud mitte üksnes nende asjakohasust Malta eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka seda, mil määral need vastavad liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustes liidu tasandi panus ja tugevdada seeläbi liidu üldist majandusjuhtimist.
- (15) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2018. aasta stabiilsusprogrammiga tutvunud ja on arvamisel, ⁽¹⁾ et Malta täidab eelduste kohaselt stabiilsuse ja kasvu pakti nõuded,

SOOVITAB Maltal võtta 2018. ja 2019. aastal järgmisi meetmeid:

1. Tugevdada üldist juhtimisraamistikku, tõhustades riiklikku järelevalvet Maltal litsentsitud rahvusvahelise orientatsiooniga finantsettevõtjate üle, tagades rahapesuvastase raamistiku tulemusliku rakendamise ja andes täiendavat hoogu korruptsioonivastasele võitlusele.
2. Tagada tervishoiu- ja pensionisüsteemi jätkusuutlikkus, sealhulgas tõstes seaduslikku pensioniiga ja piirates ennetähtaegselt pensionile jäämist.

Brüssel, 13. juuli 2018

Nõukogu nimel

eesistuja

H. LÖGER

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

NÕUKOGU SOOVITUS,**13. juuli 2018,****milles käsitletakse Madalmaade 2018. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus
Madalmaade 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2018/C 320/18)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta, ⁽²⁾ eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 22. novembril 2017 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2018) algust. Selles võeti nõuetekohaselt arvesse Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni poolt 17. novembril 2017 välja kuulutatud Euroopa sotsiaalõiguste sammast. Euroopa Ülemkogu kiitis 22. märtsil 2018 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. Samuti võttis komisjon 22. novembril 2017 määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles nimetati Madalmaid ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka soovitusel euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitusel kohta, mille Euroopa Ülemkogu kiitis heaks 22. märtsil 2018. Nõukogu võttis 14. mail 2018 vastu soovitusel euroala majanduspoliitika kohta ⁽³⁾ („euroala soovitus“).
- (2) Kuna Madalmaade rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riigid on üksteisega tihedalt seotud, peaks Madalmaad tagama euroala soovitusel täieliku ja õigeaegse täitmise, nagu on kajastatud allpool esitatud soovitusel 1 kuni 2.
- (3) 2018. aasta aruanne Madalmaade kohta avaldati 7. märtsil 2018. Selles hinnati Madalmaade edusamme nõukogu poolt 11. juulil 2017 vastu võetud riigipõhiste soovitusel ⁽⁴⁾ täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitusel järeelmeetmeid ja Madalmaade edusamme strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel. See sisaldas ka vastavalt määruse (EL) nr 1176/2011 artiklile 5 tehtud põhjalikku analüüsi, mille tulemused avaldati samuti 7. märtsil 2018. Komisjon järeldas oma analüüsi põhjal, et Madalmaades esineb makromajanduslik tasakaalustamatus. Eelkõige on Madalmaade kolme aasta keskmine jooksevkonto ülejääk SKPst euroala liikmesriikide hulgas kõige suurem. Ülejääk osutab sellele, et vahendid ei ole optimaalselt jaotatud ning et neid saaks majanduskasvu ja heaolu suurendamiseks paremini ära kasutada. Erasektori võlatase on kõrge; eriti suur on kodumajapidamiste hüpoteeklaenude maht ja hargmaiste ettevõtete võlakooormus. Suured varad ja kohustused muudavad kodumajapidamised finantsvõimevustel suhtes haavatavaks.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.⁽²⁾ ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.⁽³⁾ ELT C 179, 25.5.2018, lk 1.⁽⁴⁾ ELT C 261, 9.8.2017, lk 1.

- (4) Madalmaad esitasid 30. aprillil 2018 oma 2018. aasta riikliku reformikava ja 26. aprillil 2018 oma 2018. aasta stabiilsusprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (5) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi on võetud arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 (⁽¹⁾) artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.
- (6) Madalmaade suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa. 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt on valitsusel kavas vähendada valitsemissektori eelarve ülejääki 2017. aasta 1,1 %-lt SKPst 2021. aastaks 0,3 %-le SKPst. Keskpika perioodi eelarve-eesmärgi, milleks on struktuurne eelarvepuudujääk 0,5 % SKPst, täidetakse kogu programmiperioodi jooksul. 2018. aasta stabiilsusprogrammis prognoositu kohaselt väheneb valitsemissektori võla suhe SKPsse 2021. aastal 44,0 %-le SKPst. Nende eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on usutav. Komisjoni 2018. aasta kevadprognoosi põhjal prognoositakse, et struktuurne eelarvepositsioon, mis oli 2017. aastal ülejäägis 0,5 % SKPst, halveneb ning jõuab 2018. aastal puudujääki 0,1 % SKPst ja 2019. aastal puudujääki 0,3 % SKPst, mis ületab keskpika perioodi eelarve-eesmärgi. Valitsemissektori koguvõlg püsib prognoosi kohaselt kindlalt vähenemiskursil ja allpool aluslepingus sätestatud kontrollväärtust. Üldiselt on nõukogu prognooside põhjal seisukohal, et Madalmaad täidavad 2018. ja 2019. aastal stabiilsuse ja kasvu pakti nõudeid. Samas on veel võimalusi kasutada eelarve- ja struktuuripoliitikat teadus- ja arendustegevusse ning innovatsiooni tehtavate avaliku ja erasektori investeeringute suurendamiseks, pidades samal ajal kinni keskpika perioodi eelarve-eesmärgist.
- (7) Madalmaadel on tõhus teadus- ja arendustegevuse sektor ning riigi kõrgetasemeline haridussüsteem ja teadusbaas loovad kindla aluse selleks, et edendada hariduse ning teadus- ja arendustegevuse kaudu innovatsiooni ja kasvupotentsiaali. Välja on kuulutatud märkimisväärne lisainvesteering, mis võiks aidata stabiliseerida avalikus ja erasektoris toimuva teadus- ja arendustegevuse intensiivsust. Endiselt pole kindel, kas Madalmaad saavutavad strateegia „Euroopa 2020“ raames neile määratud eesmärgid, eriti seoses investeeringutega teadus- ja arendustegevusse ning taastuvenergiaga.
- (8) Kodumajapidamiste suure võlakoormuse probleemi lahendamise võti peitub eluasemeturul, kus aastakümnete jooksul on suurenenud jäikus ja turgu moonutavad stiimulid, mis on mõjutanud rahastamist eluasemeturul ja sektoripõhist säästmist. Alates 2012. aastast rakendatud meetmed on olukorda veidi leevendanud. 2017. aastal teatas valitsus kavast kiirendada alates 2020. aastast piiranguid hüpoteeklaenu intresside maksustatavast tulust mahaarvamise võimalustele. Ent kuna üüriturul puudub hästi toimiv keskmine lõik, õhutab see kodumajapidamisi üürimise asemel ostma, mistõttu võla osakaal sissetulekutest on suur ja noored on rahaliselt ebakindlas olukorras. Sotsiaaleluruumide sektor on üks suuremaid liidus, kuid eluasemed ei ole alati nende valduses, kes seda tegelikult vajavad. Sotsiaaleluruumides elavad suure sissetulekuga kodumajapidamised, kuna sotsiaaleluruumidega tegelevad ettevõtted ei tõsta üüri nii kiiresti, nagu see seaduslikult võimalik oleks. Valitsus on küll teatanud kavatsusest toetada taskukohaste eluasemete pakkumist erasektori üüriturul, ent selle toetuse konkreetset kava pole veel esitatud.
- (9) Nagu märgiti euroala käsitlevas soovitusel, on ettevõtjatevaheliste konkurentsimoонutuste tõkestamiseks, maksumaksjate õiglaseks kohtlemiseks ja riigi rahanduse kaitsmiseks oluline võidelda agressiivse maksuplaneerimise strateegiate vastu. Maksumaksjate agressiivse maksuplaneerimise strateegiate liikmesriikidevahelise ülekanduva mõju tõttu tuleb liidu õigusaktide täiendamiseks kooskõlastada liikmesriikide poliitikameetmeid. Madalmaade kaudu makstavate dividendide, litsentsitasude ja intresside suur hulk viitab sellele, et riigi maksueeskirju kasutavad agressiivset maksuplaneerimist viljelevad ettevõtted. Suur osa välismaistest otseinvesteeringutest on nn eriotstarbeliste üksuste omanduses. Kuna välismaale (st liidu residentide poolt kolmandate riikide residentidele) tehtavatelt litsentsitasude ja intressimaksetelt makse kinni ei peeta, võib see viia olukorrani, et sellised maksed jäävad üldse maksustamata, kui need ka makse saaja jurisdiktsioonis maksustamisele ei kuulu.

(¹) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

Samuti võib agressiivset maksuplaneerimist hõlbustada kuritarvitusevastaste eeskirjade puudumine, eriti hübriidüksuste puhul. Komisjon tunnustab Madalmaade pühendumust võitlusele agressiivne maksuplaneerimise vastu, nagu see on välja kuulutatud maksureformide kavas, mis hõlmab maksude kinnipidamist kuritarvituste korral või madalate maksudega riikidesse tehtavatelt dividendi-, litsentsitasude ja intressimaksetelt; kava on positiivne samm agressiivse maksuplaneerimise vähendamise poole ning see tuleks kiiresti rakendada ja selle üle tuleks teha hoolikat kontrolli. Tuginedes hiljutistele arvamuste vahetusele Madalmaade ametiasutustega, jätkab komisjon konstruktiivset dialoogi võitluseks maksumaksjate agressiivse maksuplaneerimise strateegiate vastu.

- (10) Hoolimata töötuse madalast määrast ja vabade töökohtade kõrgest määrast oli nominaalpalga kasv 2017. aastal tagasihoidlik (1,5 %). See on vähem, kui võiks eeldada inflatsiooni, tootlikkuse ja töötuse põhjal. Palkade tagasihoidlik kasv võib osaliselt olla seotud tootlikkuse aeglase suurenemise, tööturul püsiva loidusega ja tööturu suurenenud killustatusega. 2017. aastal võttis valitsus vastu mitu eelarvemeedet, millega vähendatakse tööjõu maksukoormust ja mille eesmärk on suurendada kodumajapidamiste kasutada olevat netosissetulekut töötavate inimeste puhul. Kui aidata rohkem kaasa kodumajapidamiste kasutada oleva netosissetuleku suurenemisele, luues tingimused palkade kasvu edendamiseks ja reformides pensionisüsteemi teist sammast, et muuta see läbipaistvamaks, põlvkondade lõikes õiglasemaks ja vapustuste suhtes vastupidavamaks, toetaks see sisenõudlust ja aitaks kaasa euroala tasakaalustamisele.
- (11) Tööhõive hiljutise kasvu võib panna suurel määral ajutise töölepinguga töötajate ja füüsilisest isikust ettevõtjate arvu suurenemise arvele. Ajutise töölepinguga töötajate osakaal oli juba enne suur, kuid kasvab veelgi, ning ilma töötajateta füüsilisest isikust ettevõtjaid tuleb kiiresti juurde, sest kohaldatavates tööõiguse, töötajate kaitse, maksu- ja sotsiaalkindlustusnormides on suuri erinevusi. Ehkki selles valdkonnas on teatavaid meetmed juba võetud ja hiljuti teatati uutest meetmetest, loovad osa nendest teguritest endiselt rahalisi stiimuleid palgatöötajatele füüsilisest isikust ettevõtjaks hakkamiseks või ajutise töölepinguga töötajate palkamiseks. Lisaks sellele on näilise füüsilisest isikust ettevõtjana töötamise vastaste meetmete kohaldamine kuni 2020. aastani edasi lükatud. Füüsilisest isikust ettevõtjatel on sagedamini ebapiisav töövõimevus-, töötus- ja pensionikindlustus. See võib pikas perspektiivis mõjutada sotsiaalkindlustussüsteemi jätkusuutlikkust.
- (12) Hoolimata üldiselt hästi toimivast tööturust on endiselt olemas suur kasutamata tööhõivepotentsiaal. Eelkõige on endiselt problemaatiline osalise tööajaga töötavate naiste suur arv ning rändetaustaga inimeste tööhõive olukord. Väljaspool ELi sündinud rändajate tööhõive määr on 20,6 protsendipunkti madalam kui Madalmaades sündinutel ja väljaspool ELi sündinud naiste puhul on vahe veelgi suurem.
- (13) Viimastel aastatel on suurenenud kodumajapidamiste hoiuste määr, sest muu hulgas regulatiivse keskkonna mõjul on kasvanud pensionisüsteemi teise samba (kohustuslikud täiendavad erakindlustusskeemid) hoiused. Kodumajapidamised saaksid hakata raha paigutama majanduskasvu paremini toetaval viisil, kui kulud ja riskid põlvkonnasiselt ja põlvkondade vahel asjakohaselt ära jaotada, minnes kaugemale indekseerimise ja finantspuhvrte vallas vastu võetud eeskirjadest (finantshindamise raamistik). Valitsus on kinnitanud oma kavatsust teist pensionisammast põhjalikult reformida, et luua kaetum, läbipaistvam, paindlikum ja kindlustusmatemaatilisel õiglasem süsteem. Riigi rahanduse jätkusuutlikkuse vallas osutatakse 2018. aasta aruandes rahvastiku vananemise kohta rahanduse jätkusuutlikkusele pikaajalises perspektiivis avalduvale keskmisele ohule, kuna 2070. aastaks prognoositakse pikaajalisele hooldusele tehtavate kulutuste tõusmist 3,5 %-lt 6,0 %-le SKPst.
- (14) Komisjon on Euroopa poolaasta (2018) raames Madalmaade majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2018. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2018. aasta stabiilsusprogrammi ja 2018. aasta riikliku reformikava ning varasematel aastatel Madalmaadele esitatud soovitude järelmeetmeid. Komisjon on võtnud arvesse mitte üksnes nende asjakohasust Madalmaade eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka seda, mil määral need vastavad liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustes liidu tasandi panus ja tugevdada nii liidu üldist majandusjuhtimist.
- (15) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2018. aasta stabiilsusprogrammiga tutvunud ja on arvamusel, (⁽¹⁾) et Madalmaad täidavad eelduste kohaselt stabiilsuse ja kasvu pakti nõuded.
- (16) Võttes arvesse komisjoni põhjalikku analüüsi ja kõnealust hindamist, on nõukogu 2018. aasta riikliku reformikavaga ja 2018. aasta stabiilsusprogrammiga tutvunud. Määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel antud nõukogu soovitusel kajastuvad allpool esitatud soovitustes 1 ja 2,

(⁽¹⁾) Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

SOOVITAB Madalmaadel võtta 2018. ja 2019. aastal järgmisi meetmeid:

1. Kasutada eelarve- ja struktuuripoliitikat selleks, et suurendada teadus- ja arendustegevusse ning innovatsiooni tehtavaid avaliku ja erasektori investeeringuid, pidades samal ajal kinni keskpika perioodi eelarve-eesmärgist. Võtta meetmeid kodumajapidamiste võlguoleku soosimise pidurdamiseks ja eluasemeturu allesjäänud moonutuste vähendamiseks, eelkõige toetades erasektori üürituru arengut.
2. Vähendada stiimuleid ajutiste lepingute ja töötajateta füüsilisest isikust ettevõtjate kasutamiseks, edendades samal ajal füüsilisest isikust ettevõtjate küllaldast sotsiaalkaitset, ning võidelda näilise füüsilisest isikust ettevõtjana töötamise vastu. Luua kiiremat palgakasvu soodustavad tingimused, võttes seejuures arvesse sotsiaalpartnerite rolli. Tagada, et pensionisüsteemi teine samm on läbipaistvam, põlvkondade lõikes õiglasem ja vapustuste suhtes vastupidavam.

Brüssel, 13. juuli 2018

Nõukogu nimel
eesistuja
H. LÖGER

NÕUKOGU SOOVITUS,**13. juuli 2018,****milles käsitletakse Austria 2018. aasta riikliku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Austria 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2018/C 320/19)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja koostööstamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 22. novembril 2017 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2018) algust. Selles võeti nõuetekohaselt arvesse Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni poolt 17. novembril 2017 välja kuulutatud Euroopa sotsiaalõiguste sammast. Euroopa Ülemkogu kiitis 22. märtsil 2018 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. Samuti võttis komisjon 22. novembril 2017 määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles Austriat ei nimetatud ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka soovitusel euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitusel kohta, mille Euroopa Ülemkogu kiitis heaks 22. märtsil 2018. Nõukogu võttis 14. mail 2018 vastu soovitusel euroala majanduspoliitika kohta ⁽²⁾ („euroala soovitus“).
- (2) Kuna Austria rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riigid on üksteisega tihedalt seotud, peaks Belgia tagama euroala soovitusel täieliku ja õigeaegse täitmise, nagu on kajastatud allpool esitatud soovitusel 1–2.
- (3) 2018. aasta aruanne Austria kohta avaldati 7. märtsil 2018. Selles hinnati Austria edusamme nõukogu poolt 11. juulil 2017 vastu võetud riigipõhiste soovitusel ⁽³⁾ täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitusel järelemeetmeid ja Austria edusamme strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel.
- (4) Austria esitas oma 2018. aasta riikliku reformikava 25. aprillil 2018 ja oma 2018. aasta stabiilsusprogrammi 21. märtsil 2018. Selleks et võtta arvesse kõnealuste programmide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.⁽²⁾ ELT C 179, 25.5.2018, lk 1.⁽³⁾ ELT C 261, 9.8.2017, lk 1.

- (5) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi on võetud arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁽¹⁾ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.
- (6) Austria suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa ning võlareeglit. Valitsus loodab oma 2018. aasta stabiilsusprogrammis nominaalse eelarvepositsiooni paranemist, nii et 2022. aastal saavutatakse 2017. aasta puudujäägi (0,7 % SKPst) asemel ülejääk 0,4 % SKPst. Keskpika perioodi eelarve-eesmärk, milleks on alates 2017. aastast struktuurne eelarvepuudujääk 0,5 % SKPst, saavutatakse prognoosi kohaselt 2019. aastal. Stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse langema järk-järgult 78,1 %lt SKPst 2017. aastal 62,2 %le SKPst 2022. aastal. Nende eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on 2018. aastal optimistlik ja edaspidi usutav. Keskpika perioodi eelarveplaneerimist ohustavad eelkõige 2020. aastaks kavandatavad kaalutusõigusel põhinevad poliitikameetmed, nagu väljakuulutatud üksikisiku tulumaksu reform, mille netomõju eelarvele ei ole veel täpsustatud.
- (7) Stabiilsusprogrammist ilmneb, et pagulaste erakorralisel sissevoolul ja julgeolekuga seotud meetmetel on märkimisväärne mõju eelarvele, ning programmis esitatakse piisavad tõendid täiendavate eelarvekulude ulatuse ja olemuse kohta. Komisjoni hinnangul ulatusid pagulaste erakorralise sissevoolu tõttu lubatud lisakulud 2017. aastal 0,03 %ni SKPst; julgeolekuga seotud meetmetega lisakulud ei kaasnud. Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõike 1 ja artikli 6 lõike 3 sätteid võimaldavad nende lisakuludega arvestada, sest pagulaste sissevool ja suur terrorioht on erakorralised sündmused, nende mõju Austria riigi rahandusele on märkimisväärne ning jätkusuutlikkust ei seataks ohtu, kui lubataks ajutist kõrvalekaldumist keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast. Seepärast on nõutavat kohandust keskpika perioodi eelarve-eesmärgi suunas 2017. aastaks vähendatud, et võtta arvesse pagulastega seotud lisakulusid.
- (8) Nõukogu soovitas 11. juulil 2017 Austria tagada, et 2018. aastal kaldutaks keskpika perioodi eelarve-eesmärgist kõrvale ainult nii palju, nagu on lubatud seoses pagulaste erakorralisest sissevoolust ja julgeolekuga seotud meetmetest tingitud eelarvemõjuga. Selleks ei tohi valitsemissektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär 2018. aastal ületada 3,3 %, mis vastab struktuurse eelarvepositsiooni lubatud halvenemisele 0,2 % SKPst. Võttes arvesse lubatud kõrvalekaldeid, osutatakse komisjoni 2018. aasta kevadprognoosis ohule, et 2018. aastal ning 2017. ja 2018. aasta kokkuvõttes kaldutakse sellest nõudest mõnevõrra kõrvale.
- (9) 2019. aastal peaks Austria saavutama keskpika perioodi eelarve-eesmärgi, võttes arvesse erakorraliste sündmuste tõttu lubatud ajutist kõrvalekaldumist. Selleks ei tohi valitsemissektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär ületada 2,9 %, mis vastab struktuurse eelarvepositsiooni paranemisele 0,3 % SKPst. Komisjoni 2018. aasta kevadprognoosist nähtub, et kui poliitikat ei muudeta, on Austria 2018. ja 2019. aasta kõrvalekallete koondmõju tõttu 2019. aastal oht kalduda sellest nõudest oluliselt kõrvale. Samal ajal peaks Austria mahajäämus keskpika perioodi eelarve-eesmärgist olema 2019. aastal 0,1 % SKPst. Prognoosi kohaselt täidab Austria 2018. ja 2019. aastal võlareeglit. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et Austria peab olema valmis võtma täiendavaid meetmeid nõuete täitmise tagamiseks 2018. aastal ja et 2019. aastal tuleks võtta täiendavaid meetmeid stabiilsuse ja kasvu pakti nõuete täitmiseks.
- (10) 2018. aasta aruandes rahvastiku vananemise kohta on pensionide, tervishoiu ja pikaajalise hooldusega seotud kulude prognoositav kasv keskmiseks ohuks Austria rahanduse jätkusuutlikkusele keskpikas ja pikaajalises perspektiivis. Austria avaliku sektori kulutused pensionidele on üle liidu keskmise (13,8 % SKPst võrreldes 11,2 % ga SKPst 2016. aastal) ja nende täiendavat kasvu on oodata 2070. aastani (0,5 % võrreldes – 0,2 %ga SKPst). Hiljutised reformid on edukalt stimuleerinud hilisemat pensionile jäämist. Kuid seadusjärgset pensioniiga

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

töstmata ei paranda hüvitise saamise õiguste edasine kogunemine pikenenud tööea jooksul pikaajalist jätkusuutlikkust. Naiste seadusjärgne pensioniiga (60 aastat) on üks madalamaid liidus. Selle järkjärgulist kohandamist kavandatakse alles 2024. aastast, nii et ühtlustumine meeste seadusjärgse pensionieaga leiaks aset alles 2033. aastal. Üldiselt aitaksid seadusjärgse pensioniea tõstmine ja ennetähtaegselt pensionile jäämise piiramine tagada pensionide jätkusuutlikkuse rahvastiku vananemise kontekstis.

- (11) Riikliku tervishoiusektori kulud on üle liidu keskmise (7 % SKPst võrreldes 6,8 %ga SKPst 2016. aastal) ja see kasvab eelduste kohaselt kiiremini kui liidu keskmine (1,3 % SKPst võrreldes 0,9 %ga SKPst), mille tulemusena moodustaksid riikliku tervishoiusektori kulud 2070. aastaks 8,3 % SKPst. Prognooside kohaselt kahekordistuvad pikaajalise hoolduse kulud 2070. aastaks 1,9 %lt 3,8 %le SKPst. 2017. aasta rahalise tasakaalustamise seaduses sätestatud kulutuste ülemmäärad ning esmatasandi tervishoidu tugevdav ja haiglasektorile toetumist vähendav reform on hakanud jätkusuutlikkuse probleemi leevendama. Tervisekindlustusasutuste jätkuvalt suur arv viitab täiendavate säästude võimalusele juhtimis- ja halduskuludes. Peale selle aitaksid tulemuslikumad riigihanked (näiteks üleliidulised hanked, hinnavälised lepingu sõlmimise kriteeriumid ja piirkonnaülesed koondhanked) parandada kvaliteeti ja kulutõhusust. Pikaajalise hoolduse valdkonnas peaksid hiljutised poliitikameetmed, nagu otsus keelata eraisikute vara kasutamine pikaajalise statsionaarse ravi rahastamiseks, kulusid pigem suurendama kui piirama.
- (12) 2017. aasta rahalise tasakaalustamise seadus on aidanud ühtlustada eri valitsemistasandite vahelisi eelarvesuhteid, kehtestades ülesandepõhise rahastamise, lihtsustades valitsustevahelisi ülekandeid ja määraates liidumaadele oma tuluallika. Neist reformidest hoolimata on eelarveraamistik aga endiselt läbipaistmatu ning kulude ja maksukogumisega seotud ülesanded on väga ebaühtlaselt jaotunud, mistõttu on piirkondliku tasandi tõhususe suurendamise stiimulid nõrgad.
- (13) 2016. aasta maksureformist hoolimata on tööjõu maksukoormus suur ning peaks aja jooksul järk-järgult suurenema, kui maksuastmeid inflatsiooniindeksiga ei seota. Suurema sissetulekuga töötajatele andis reform suhteliselt suure eelise madalama sissetulekuga töötajate ees ning viimaste maksukoormus on jätkuvalt suur. Ühtlasi oli maksureformist rohkem kasu meestele kui naistele. Majanduskasvu vähem pärssivad tuluallikad, nagu korduvad omandimaksud, näivad olevat alakasutatud, peamiselt mitmeti vananenud maksubaasi tõttu. Korduvatest omandimaksudest saadav tulu on Austrias väike ja moodustab 0,2 % SKPst, samal ajal kui liidu keskmine oli 2016. aastal 1,6 %. Seda probleemi võiks aidata lahendada maksukoormuse nihutamine tööjõult vähem pärssivatele tuluallikele.
- (14) Tööturg toimib hästi, ent siiski on probleeme teatavate rühmade (näiteks naiste ja rändetaustaga inimeste) puhul. Hoolimata naiste üldiselt kõrgest tööhõivemäärast on tööturuväljundid täistööaja puhul küllaltki kesised. Naiste osaaajatöö määr oli 2017. aastal 47,9 % (20–64aastaste seas), mis on üks liidu kõrgemaid (liidu keskmine on 31,1 %). Selles on oma osa probleemidel ametlike lastehoiuteenuste kättesaadavusega, sealhulgas eriti väljaspool linnapiirkondi. Püsivalt suure soolise palgalõhe põhjuste seas on naiste osaaajatöö kõrge määr, mis on suuresti tingitud naiste tähtsatest tasustamata tökohustustest, nagu laste ja sugulaste eest hoolitsemine, ning samuti väiksem tunnitasu. Viimane mõjutab aga otseselt naiste pensionioiguste kogunemist, mis toob kaasa suure pensionilõhe.
- (15) Ebasoodsas olukorras õpilaste õpiväljundid ei ole paranenud. Rändetaustaga ja rändetaustata õpilaste õpitulemuste vahel on suur lõhe. 2016. aastal tehtud riiklikud testid kinnitasid, et ligikaudu veerand 8. klassi õpilastest ei vasta või vastavad üksnes osaliselt saksa keele haridusstandarditele. Hiljutised rahvusvahelised testid kinnitasid samuti laienevat lõhet lugemisoskustes madalama sotsiaal-majandusliku staatuse või rändetaustaga inimeste puhul. Kui võrrelda 2012. ja 2015. aasta rahvusvahelise õpilaste hindamise programmi (PISA) tulemusi, siis on kesiste tulemustega õpilaste osakaal kasvanud kõigis kolmes vaadeldud põhivaldkonnas, s.t matemaatikas, lugemises ja loodusteadustes. Austrias sündinud õpilased edestavad esimese põlvkonna rändajaid tasemega, mis võrdub peaaegu kolme õpiaastaga.
- (16) Ehkki tootlikkus on Austrias kõrgel tasemel, on selle kasv jäänud viimastel aastatel tagasihoidlikuks hoolimata Austria märkimisväärsetest jõupingutustest, nagu investeerimine teadus- ja arendustegevusse ning idufirmade raamistiku arendamine. Muudeks tootlikkuse kasvu toetavateks hoobadeks on digipööre ettevõtluses, ettevõtete

kasv ja teenustesektori konkurentsivõime. Austrias on äriteenuste osutamisel ja reguleeritud kutsealadel märkimisväärsed juurdepääsutõkkeid ja piiravaid norme. Nende seas on konkreetseid osalusega seotud nõuded, palju reserveeritud tegevusalasid ja valdkondadevahelised piirangud. Tähtsad abinõud selle küsimuse lahendamisel on järjepidevad jõupingutused koormuse vähendamiseks ja Austria kaubanduslitsentsi seaduse (*Gewerbeordnung*) kavandatav hindamine.

- (17) Tihedam konkurents teenustesektoris aitaks ületada Austria ees seisvaid raskusi digitehnoloogia ja digitaalsete ärimudelite levitamisel, eriti mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate seas. Nende ettevõtjate üleminek digitehnoloogiale on Austria jaoks eriti tähtis, kuna just nemad on Austria majanduse selgroog. Lahenduseks on algatused, nagu „KMU Digital“ ja „AT.net“ ning Austria digitaalvaldkonna tegevuskava rakendamine. Teine probleem seisneb äriühingute, eelkõige väga innovaatiliste äriühingute laiendamises. Kitsaskohaks on hilisem rahastamine näiteks kasvufirmadele suunatud riskikapitalina ja juurdepääsuna avalikele kapitaliturgudele. Kiire kasvuga äriühingud on uute, sh digitaalsete tehnoloogiate ja ärimudelite levitamise ning seega tootlikkuse kasvu juures määrava tähtsusega.
- (18) Komisjon on Euroopa poolaasta (2018) raames Austria majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2018. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2018. aasta stabiilsusprogrammi, 2018. aasta riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Austriale esitatud soovitude järelmeetmeid. Komisjon ei ole arvesse võtnud mitte üksnes nende asjakohasust Austria eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka seda, mil määral need vastavad liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustesse liidu tasandi panus ja tugevdada seeläbi liidu üldist majandusjuhtimist.
- (19) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2018. aasta stabiilsusprogrammiga tutvunud ja tema arvamus ⁽¹⁾ kajastub eelkõige allpool esitatud soovitus 1,

SOOVITAB Austrial võtta 2018. ja 2019. aastal järgmisi meetmeid:

1. Saavutada 2019. aastal keskpika perioodi eelarve-eesmärk, võttes arvesse erakorraliste sündmuste tõttu lubatud ajutist kõrvalekaldumist. Tagada tervishoiu-, pikaajalise hoolduse ja pensionisüsteemide jätkusuutlikkus, sealhulgas seadusliku pensioniea tõstmise ja ennetähtaegselt pensionile jäämise piiramise kaudu. Tõhustada avaliku sektori teenuseid, sealhulgas nende rahastamis- ja kulukohustuste ühtlustamise teel.
2. Vähendada eeskätt madala sissetulekuga töötajate maksukiilu, nihutades maksukoormust tuluallikatele, mis pär�ivad majanduskasvu vähem. Suurendada naiste osalemist tööturul. Arendada ebasoodsas olukorras olevate noorte ja rändetaustaga inimeste põhioskusi. Toetada tootlikkuse kasvu, soodustades ettevõtete kasvu ja üleminekut digitehnoloogiale ning vähendades regulatiivseid tõkkeid teenustesektoris.

Brüssel, 13. juuli 2018

Nõukogu nimel

eesistuja

H. LÖGER

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

NÕUKOGU SOOVITUS,**13. juuli 2018,****milles käsitletakse Poola 2018. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Poola 2018. aasta lähenemisprogrammi kohta**

(2018/C 320/20)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 9 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 22. novembril 2017 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2018) algust. Selles võeti nõuetekohaselt arvesse Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni poolt 17. novembril 2017 välja kuulutatud Euroopa sotsiaalõiguste sammast. Euroopa Ülemkogu kiitis 22. märtsil 2018 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. Samuti võttis komisjon 22. novembril 2017 Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1176/2011 ⁽²⁾ alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles Poolat ei nimetatud ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida.
- (2) 2018. aasta aruanne Poola kohta avaldati 7. märtsil 2018. Selles hinnati Poola edusamme nõukogu poolt 11. juulil 2017 vastu võetud riigipõhiste soovitude ⁽³⁾ täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitude järelmeetmeid ja Poola edusamme strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel.
- (3) Poola esitas 26. aprillil 2018 oma 2018. aasta riikliku reformikava ja 2018. aasta lähenemisprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (4) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi on võetud arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 ⁽⁴⁾ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.

⁽¹⁾ EÜTL 209, 2.8.1997, lk 1.⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 25).⁽³⁾ ELT C 261, 9.8.2017, lk 1.⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

- (5) Poola suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa. Valitsuse 2018. aasta lähenemisprogrammi kohaselt on valitsusel kavas järk-järgult parandada nominaalset eelarvepositsiooni ning saavutada 2017. aasta puudujäägi 1,7 % SKPst asemel 2021. aastaks ülejääk 0,7 % SKPst. Keskpika perioodi eelarveeesmärki, milleks on struktuurne eelarvepuudujääk 1,0 % SKPst, eeldatavasti ei saavutata 2021. aastaks, st lähenemisprogrammi lõpuks. Ümberarvutatud struktuurne eelarvepositsioon ⁽¹⁾ osutab puudujäägile 1,3 % SKPst 2021. aastal. 2018. aasta lähenemisprogrammi kohaselt väheneb valitsemissektori võla suhe SKPsse eeldatavasti 50,6 %lt SKPst 2017. aastal 50,4 %le SKPst 2018. aastal ja langeb 2021. aastaks 46,0 %le SKPst. Nende eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on 2018. aastal ettevaatlik ja edaspidi usutav.
- (6) Nõukogu soovitas 11. juulil 2017 Poolal tagada, et valitsemissektori esmaste netokulude ⁽²⁾ nominaalne kasvumäär ei ületa 2018. aastal 3,7 %, mis vastab iga-aastasele struktuursele kohandusele 0,5 % SKPst. Samal ajal märgiti, et 2018. aasta eelarvekava hindamisel ja sellele järgneval 2018. aasta eelarvetulemuste hindamisel tuleb eesmärgina nõuetekohaselt arvesse võtta sellise eelarvepoliitika seisundi saavutamist, mis aitab kaasa nii käimasoleva majanduse elavnemise tugevdamisele kui ka riigi rahanduse jätkusuutlikkuse tagamisele. Komisjon andis kvalitatiivse hinnangu Poola majandusliku olukorra tugevusele, võttes asjakohasel viisil arvesse riigi jätkusuutlikkusprobleeme. Selle põhjal võib järeldada, et muid elemente ei ole vaja arvesse võtta. Komisjoni 2018. aasta kevadprognoosi kohaselt on 2018. aastal oht sellest soovitatud kohandusest olulisel määral kõrvale kalduda.
- (7) Võttes arvesse, et Poola prognoositav SKP lõhe on 1,5 %, ei tohiks valitsemissektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär 2019. aastal ületada 4,2 %, mis vastab struktuursele kohandusele 0,6 % SKPst, mis tuleneb stabiilsuse ja kasvu pakti raames ühiselt kokku lepitud eelarvekohanduste nõuete maatriksist. Komisjoni 2018. aasta kevadprognoosi kohaselt on oht, et 2019. aastal kaldutakse sellest nõudest märkimisväärselt kõrvale. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et stabiilsuse ja kasvu pakti nõuete täitmiseks tuleks alates 2018. aastast võtta meetmeid.
- (8) Keskpikas ja pikas perspektiivis ootab Poolat kulusurve mitmes valdkonnas, eriti seoses elanikkonna vananemisega, ja see nõuab uusi mehhanisme, millega hinnata avaliku sektori kulutuste tõhusust ja tulemuslikkust ning lihtsustada ressursside ümberjaotamist. Selleks on valitsus alustanud eelarveprotsessi reformimist, eelkõige et tugevdada keskpika perioodi eelarveraamistikku ning lisada eelarveprotsessi kulude läbivaatamise. Poola on ainus liikmesriik, kellel ei ole täieõiguslikku sõltumatut eelarvenõukogu ega ole ka teada, et seda kavatsetak moodustada, isegi kui sõltumatud asutused täidavad osa funktsioone, mis on harilikult eelarvenõukogu pädevuses. 2018. aasta riigiaruande põhjal ei ole Poola teinud edusamme vähendatud käibemaksumäära laialdase kasutamise piiramisel. Poola rahandusministeerium töötab aga selle nimel, et lihtsustada kohaldatavate määrade kehtestamist kaupadele ja teenustele.
- (9) Poola tööturg on viimastel aastatel hästi toiminud ja tööhõive määr jätkuvalt kasvanud. Teatavate elanikkonnarühmade, eelkõige naiste, madala kvalifikatsiooniga töötajate ja vanemaealiste tööturul osalemine on aga võrreldes teiste liikmesriikidega jäänud piiratuks. Mitu hiljutist poliitikameedet on töötamise motivatsiooni pigem vähendanud, eriti naiste ja vanemaealiste puhul. Poola sotsiaalkaitse süsteem ei paku tööleasumiseks piisavaid stiimuleid. Samal ajal kui lapsetoetus on vaesust ja ebavõrdsust vähendanud, on see juba avaldanud ka negatiivset mõju lapsevanemate, eelkõige naiste tööjõus osalemise määrale, kuna toetuse suurus ja majandusliku olukorra piiratud hindamine vähendavad muudes sotsiaaltoetustes sisalduvate tööleasumise stiimulite mõju. Teine naiste tööturul osalemist takistav tegur on ametlikes lastehoiuasutustes käivate alla kolmeaastaste laste määr, mis on liidu üks madalamaid. Pikaajalist hooldust pakkuvatele isikutele kättesaadava toetuse piiratus takistab nende tööturule sisenemist. Seadusjärgse pensioniea alandamine on ergutanud eakamaid töötajaid tööturult lahkuma. Sisseränne väljastpoolt ELi mõjub soodsalt tööjõunõudluse kasvule.
- (10) Täiendav võimalus toetada nii tööturul osalemist kui ka majanduse innovatsioonivõimet on varustada õpilased ja täiskasvanud piisavate oskuste ja pädevustega, mis soodustaksid tööhõivet kiiresti muutuval tööturul.

⁽¹⁾ Tsükliliselt kohandatud eelarvepositsioon, milles ei ole arvesse võetud ühekordseid ja ajutisi meetmeid ning mille komisjon on ümber arvutanud ühiselt kokku lepitud meetodika kohaselt.

⁽²⁾ Valitsemissektori esmased netokulud saadakse, kui valitsemissektori kogukuludest arvatakse maha intressikulud, liidu programmidele tehtavad kulutused, mis kaetakse täielikult liidu fondide tuludest, ja kaalutusõigusevälised muudatused töötuskindlustushüvitise kuludes. Valitsemissektori rahastatud kapitali kogumahutused põhivarasse on jaotatud nelja aasta peale. Kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed või õigusaktide kohane tulude suurendamine arvatakse sisse. Ühekordsed tulu- ja kulumeetmed arvatakse välja.

Täiskasvanute hariduses ja koolituses osalemise määr on palju madalam kui liidu keskmine. Koos teatavate puudujääkidega digioskustes ning ka kirja- ja arvutamisoskuses, eriti kõrghariduseta täiskasvanute puhul, takistab see nende tööalast konkurentsivõimet. Veel ei ole teada, millist mõju avaldavad oskustasemetele hiljuti kasutusele võetud ja kavandatud poliitikameetmed, näiteks muudatused üld-, kutse- ja kõrghariduse korralduses.

- (11) Poola on jätkanud meetmete võtmist tööturu killustatuse vähendamiseks, piirates tähtajalise töösuhte kuritarvitamise võimalust, suurendades sotsiaalmakseid mittestandardsete töölepingute puhul ja kehtestades teatavale osale neist lepingutest minimaalse tunnitasu. Tähtajatute töölepingute arv ja osakaal on alates 2016. aasta lõpust suurenenud, kuid tähtajaliste lepingute osakaal on endiselt üks liidu suurimaid. Tööseadustiku reformimisega võivad kaasneda veel mõned tööturu duaalsusega seotud seadusemuudatused. Füüsilisest isikust ettevõtjate ja teatavate mittestandardsete töölepingutega isikute sotsiaalkaitse on uus potentsiaalne probleem, arvestades eelkõige tulevaste pensionide piisavust. Alates 2015. aastast on võetud mõningaid meetmeid FIEde ja mittestandardsete töölepingutega isikute sotsiaalkaitse täiustamiseks.
- (12) Keskmine pensioniiga on viimastel aastatel tõusnud tänu varasematele reformidele, nagu ennetähtaegselt pensionile jäämise võimaluste kaotamine ja seadusjärgse pensioniea järkjärguline tõstmine. Tegelik pensioniea jätkuv kasv on väga tähtis keskpika perioodi majanduskasvu seisukohast ning pensionisüsteemi piisavuse ja eelarve jätkusuutlikkuse tagamiseks. Naiste seadusjärgse pensioniea hiljutine alandamine 60 aastale ja meestel 65 aastale on aga samm vastupidises suunas. Samal ajal ühtlustati üldkohtute mees- ja naissoost kohtunike pensioniiga 65 eluaastale, mis on kooskõlas komisjoni nõudmisega. Põllumajandustootjate erisotsiaalkindlustussüsteem, mida toetatakse ligi 1 % ulatuses SKPst, on üks töötajate vähese liikuvuse ja varjatud töötuse põhjus põllumajandussektoris.
- (13) Poola tervisenäitajate paranemiseks on vaja parandada tervishoiuteenuste kättesaadavust ja suurendada tulemuslikkust. Rahuldamata vajadus arstiabi järele inimese enda hinnangul on üks liidu suurimaid ning ootejärjekorrad on teatavat liiki arstiabi puhul eriti pikad. Haiglavoodikohtade arv on suhteliselt suur ja geograafiliselt mitte kõige optimaalsemalt jaotatud. Ambulatoorne ja esmatasandi arstiabi on enamasti vähearenenud ning arstidele on kasulik suunata patsiendid uuringuteks ja raviks spetsialistide juurde. Nende probleemide lahendamine on eriti keeruline, kui võtta arvesse, et avaliku sektori finantseerimise tase ning arstide ja õdede arv teatavatel erialadel on Poolas liidu keskmisest tublisti madalam. 2017. aastal tehti jõupingutusi tervishoiuressursside tõhusamaks jaotamiseks, kuid nende meetmete mõju laseb ennast veel oodata.
- (14) Majanduse innovatsioonivõime suurendamine on väga tähtis, et Poola üleilmses väärtusahelas ülespoole liiguks, säilitades seega võimaluse elatustaseme tõusuks. Selleks on vaja mitmesuunalisi poliitikameetmeid järk-järgult ja mitme aasta vältel. Peamiste asjaomaste poliitikavaldkondade seas on õiguskeskkonna usaldusväärsuse suurendamine, ettevõtjate teadus- ja arendustegevuse kulutuste stimuleerimine, teadusbaasi tugevdamine muu hulgas kõrgharidusreformi ja teadmiste vaba liikumise soodustamise teel ning tihe koostöö ettevõtjate ja teadusasutuste vahel. Viimane sisaldab ka soodsate tingimuste tagamist teadustegevuse turustamisele, mida arendatakse ja toetatakse avaliku sektori kaudu. Mitu poliitikameedet on nendes valdkondades juba võetud ja valitsus on kavandamas edasisi meetmeid.
- (15) Regulatiivsete muutuste kiire kulg ning avaliku ja ühiskondliku arutelu piiratud kasutamine mitme keske õigusakti puhul kahjustavad õigusloome kvaliteeti ning suurendavad ettevõtjate ebakindlust. Õigusriigi põhimõtte järgimise tagamine ja kohtusüsteemi sõltumatus on selle saavutamiseks samuti esmatähtsad. Siinkohal tuleb märkida, et 2017. aasta detsembris esitas komisjon nõukogule põhjendatud ettepaneku võtta vastu otsus, millega järeldatakse ilmset ohtu, et Poola rikub oluliselt õigusriigi põhimõtet. Õiguskindlus ning usaldus õigusloome-, maksu- ja muu poliitika ning institutsioonide kvaliteedi ja prognoositavuse vastu on olulised tegurid, mis võivad suurendada investeringute määra. Konkreetsed mõju eel- ja järelhinnangud ning selgelt kavandatud ja korraldatud ühiskondlik ja avalik arutelu aitaks õigusloome kvaliteeti parandada, piiraks vajadust täiendavate muudatuste järele ning parandaks seeläbi õiguskeskkonna prognoositavust. Samuti võiks see aidata vähendada uute seaduste võimalikke lühiajalisi negatiivseid kõrvalmõjusid, nagu halduskoormuse ajutine suurenemine maksualaste õigusnormide muutmise tõttu.

- (16) Teedevõrk on tänu liidu rahastamisele kiirelt arenenud, kuid liiklussurmade arv on endiselt üks suuremaid liidus. Peale selle on linnades üha suuremaid probleeme liikuvusega, nagu liiklusummikud ja õhusaaste, mida põhjustavad kasvav sõiduautopark ja vanade sõiduautode suur osakaal. Praegused stiimulid kollektiivsete, vähesaastavate ja aktiivsete transpordivõimaluste kasutamiseks ei ole piisavad, et nimetatud probleeme lahendada. Liidu kaasrahastatud raudteeprojektide elluviimisel esineb jätkuvalt märkimisväärsed kitsaskohti, mis on tingitud peamiselt ehitussektori piiratud suutlikkusest ja raudteetaristuettevõtja institutsioonilistest puudustest. Kuigi valitsus kavatseb ajakohastada asjakohast strateegiadokumenti, ei ole praegu piisavalt teavet kõigi transpordiliikide transpordivõrkude pikaajalise arenduse strateegilise visiooni kohta pärast 2023. aastat. Nende otstarve tuleb selgelt kindlaks määrata ja kinnitada selles dokumendis. Lisaks sellele püsivad energiavõrkudes ja -taristutes vaatamata viimastel aastatel tehtud investeeringutele kitsaskohad ja puudujäägid.
- (17) Komisjon on Euroopa poolaasta (2018) raames Poola majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2018. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2018. aasta lähenemisprogrammi ja 2018. aasta riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Poolale esitatud soovitude järelmeetmeid. Komisjon ei ole arvesse võtnud mitte üksnes nende asjakohasust Poola eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka seda, mil määral need vastavad liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustes liidu tasandi panus ja tugevdada seeläbi liidu üldist majandusjuhtimist.
- (18) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2018. aasta lähenemisprogrammiga tutvunud ja tema arvamus ⁽¹⁾ kajastub eelkõige allpool esitatud soovitusel 1,

SOOVITAB Poolal võtta 2018. ja 2019. aastal järgmisi meetmeid:

1. Tagada, et valitsemissektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär ei ületa 2019. aastal 4,2 %, mis vastab igaaastasele struktuursele kohandusele 0,6 % SKPst. Parandada avaliku sektori kulutuste tõhusust, sealhulgas eelarveprotsessi täiustamise kaudu.
2. Suurendada tööturul osalemist, sealhulgas lastehoiu kättesaadavuse parandamisega ja tööturul vajalike oskuste edendamisega, eelkõige täiskasvanuõppe kaudu, ning kõrvaldada takistused püsivamate töölepingute sõlmimiseks. Tagada pensionisüsteemi jätkusuutlikkus ja piisavus, astudes samme tegeliku pensioniea tõstmiseks ja eripensionide süsteemi reformimiseks.
3. Tugevdada majanduse innovatsioonivõimet, sealhulgas soodustades tihedamat koostööd ettevõtjate ja teadusasutuste vahel. Parandada õiguskeskkonda, tagades eelkõige tulemusliku avaliku ja ühiskondliku arutelu õigusloomeprotsessis.

Brüssel, 13. juuli 2018

Nõukogu nimel
eesistuja
H. LÖGER

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 9 lõikele 2.

NÕUKOGU SOOVITUS,**13. juuli 2018,****milles käsitletakse Portugali 2018. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamust Portugali 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2018/C 320/21)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta, ⁽²⁾ eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeltusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 22. novembril 2017 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2018) algust. Selles võeti nõuetekohaselt arvesse Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni poolt 17. novembril 2017 välja kuulutatud Euroopa sotsiaalõiguste sammast. Euroopa Ülemkogu kiitis 22. märtsil 2018 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. Samuti võttis komisjon 22. novembril 2017 määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles nimetati Portugali ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka soovitusel euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitusel kohta, mille Euroopa Ülemkogu kiitis heaks 22. märtsil 2018. Nõukogu võttis 14. mail 2018 vastu soovitusel euroala majanduspoliitika kohta ⁽³⁾ („euroala soovitus“).
- (2) Kuna Portugali rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riigid on üksteisega tihedalt seotud, peaks Portugal tagama euroala soovitusel täieliku ja õigeaegse täitmise, nagu on kajastatud allpool esitatud soovitusel 1 kuni 3.
- (3) 2018. aasta aruanne Portugali kohta avaldati 7. märtsil 2018. Selles hinnati Portugali edusamme nõukogu poolt 11. juulil 2017 vastu võetud riigipõhiste soovitusel ⁽⁴⁾ täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitusel järeelmeetmeid ja Portugali edusamme strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel. See sisaldas ka vastavalt määruse (EL) nr 1176/2011 artiklile 5 tehtud põhjalikku analüüsi, mille tulemused avaldati samuti 7. märtsil 2018. Komisjon järeldas oma analüüsi põhjal, et Portugalil esineb makromajanduslik tasakaalustamatus. Eelkõige põhjustavad netoväliskohustuste suur maht, era- ja valitsemissektori kõrge võlatase ning viivislaenu suur osakaal tootlikkuse väikse kasvu tingimustes haavatavust. Netoväliskohustuste kohandamiseks tuleb tagada konservatiivne jooksevkonto saldo ja säilitada konkurentsivõime kasv. Varasem kõrge erasektori võla suhe langeb jätkuvalt tänu taastunud nominaalkasvule ja pisut negatiivsetele krediitvoogudele

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.⁽²⁾ ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.⁽³⁾ ELT C 179, 25.5.2018, lk 1.⁽⁴⁾ ELT C 261, 9.8.2017, lk 1.

ning valitsemissektori võla suhe SKPse peaks finantsvõimenduse vähendamise püsiva vajaduse kontekstis prognooside kohaselt vähenema. Finantssektori sekkumised aitasid vähendada stabiilsusriske, ehkki pankade kasumlikkus püsib madalana ja viivislaenude maht suurena, kuigi see on vähenemas. Tootlikkuse kiirem kasv on esmatähtis konkurentsivõime parandamise, finantsvõimenduse vähendamise ja kasvupotentsiaali suurendamise seisukohast. Töötuse tase on viimastel aastatel kiiresti langenud. Jätkuvalt on poliitikalinki, eelkõige viivislaenude vähendamiseks ja ettevõtluskeskkonna parandamiseks kavandatud meetmete rakendamisel. Tuleb jälgida mitme reformikava (sealhulgas tööturu killustatuse vähendamise meetmed ja riigi rahanduse jätkusuutlikkuse parandamiseks suunatud eelarve- ja struktuurireformid) vastuvõtmist ja rakendamist.

- (4) Portugal esitas 27. aprillil 2018 oma 2018. aasta riikliku reformikava ja 2018. aasta stabiilsusprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal. 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPse kindlalt vähenema. Portugali 2018. aasta riiklik reformikava sisaldab kohustusi nii lühikeseks kui ka keskpikaks perioodiks ning selles käsitletakse 2018. aasta riigiaruandes tuvastatud probleeme. Eelkõige tehakse selles teatavaks meetmed kvalifikatsioonide ja innovatsiooni valdkonnas, mis võivad suurendada tootlikkust ja tõsta Portugali ekspordi väärtust. Esitatud viivislaenude vähendamise strateegia ja kindla kapitaliseerimise edendamise meetmed aitavad vähendada Portugali majanduse võlakooormust ja puhastada pankade bilansse. Üldiselt toetaks esitatud kavade tulemuslik rakendamine tasakaalustamatuse korrigeerimist.
- (5) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi on võetud arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁽¹⁾ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.
- (6) Portugali suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetavat osa ja võlareegliga seotud üleminekukorda. 2018. aasta stabiilsusprogrammis kavatseb Portugal viia 2018. aastal valitsemissektori nominaalse eelarvepuudujäägi 0,7 %-le ja 2019. aastal 0,2 %-le SKPst ning 2021. aastaks jõuda ülejäägini 1,4 % SKPst. Need plaanid ei hõlma võimalikke puudujääki suurendavaid pankade toetusmeetmeid alates 2019. aastast. Keskpika perioodi eelarve-eesmärk, milleks on struktuurne ülejääk 0,25 % SKPst, on kavas saavutada 2020. aastaks. 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPse jõudma 122,2 %-le 2018. aastal ja 118,4 %-le 2019. aastal ning seejärel 107,3 %-le 2021. aastal. 2018. aasta puhul on eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium usutav, kuid järgnevatel aastatel optimistlik. Ent meetmeid, mida on vaja kavandatud eelarvepuudujäägi eesmärkide saavutamiseks alates 2018. aastast, ei ole piisavalt täpselt kirjeldatud.
- (7) Portugali 2018. aasta stabiilsusprogrammis osutatakse, et 2017. aasta ulatuslikel metsa- ja maastikupõlengutel oli märkimisväärne mõju eelarvele, ning programmis esitatakse piisavad tõendid nende täiendavate eelarvekulude ulatuse ja olemuse kohta. Eelkõige märgitakse 2018. aasta stabiilsusprogrammis, et 2018. aasta eelarve hõlmab 0,07 % ulatuses SKPst erakorralisi kulusid seoses ennetavate meetmetega riigi territooriumi kaitsmiseks metsa- ja maastikupõlengute eest. 2018. aasta stabiilsusprogrammis on esitatud ühekordseks meetmeks liigitatud hädaolukordade ohjamise ning ennetamisega seonduvad kulud. Nende kulude integreeritud olemuse ja otsese seose tõttu 2017. aasta ulatuslike metsa- ja maastikupõlengutega võib metsa- ja maastikupõlengute ennetamise kulusid lugeda „erakorralise sündmuse klausli“ kohaldamiseks. Komisjoni hinnangul ulatuvad ennetusmeetmete tõttu lubatud lisakulud 2018. aastal 0,07 %ni SKPst. Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõike 1 ja artikli 6 lõike 3 sätted võimaldavad nende lisakuludega arvestada, sest pretsedenditult ulatuslikud metsa- ja maastikupõlengud on erakorraline sündmus, selle mõju Portugali riigi rahandusele on märkimisväärne ning jätkusuutlikkust ei seataks ohtu, kui lubatakse ajutist kõrvalekaldumist keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast. Lõplik hinnang, sh rahastamiskõlblike summade kohta, antakse 2019. aasta kevadel Portugali ametiasutuste esitatud 2018. aasta tegelike andmete alusel.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

- (8) 11. juulil 2017 soovitas nõukogu Portugalil tagada, et valitsemissektori esmaste netokulude ⁽¹⁾ nominaalne kasvumäär ei ületaks 2018. aastal 0,1 %, mis vastab iga-aastasele struktuursele kohandusele vähemalt 0,6 % SKPst. Samal ajal märgiti, et 2018. aasta eelarvekava hindamisel ja sellele järgneval 2018. aasta eelarvetulemuste hindamisel tuleb eesmärgina nõuetekohaselt arvesse võtta sellise eelarvepoliitika seisundi saavutamist, mis aitab kaasa nii käimasoleva majanduse elavnemise tugevdamisele kui ka riigi rahanduse jätkusuutlikkuse tagamisele. Vastavalt komisjoni hinnangule Portugali majanduse elavnemise tugevuse kohta, milles võeti nõuetekohaselt arvesse Portugali kestlikkusprobleeme ja mis koostati Portugali 2018. aasta eelarvekava käsitleva arvamuse raames, ei ole selles suhtes mingeid muid elemente vaja arvestada. Komisjoni 2018. aasta kevadprognoosi kohaselt on oht, et 2018. aastal ning 2017. ja 2018. aasta kokkuvõttes kaldutakse sellest soovitatud kohandusest märkimisväärselt kõrvale.
- (9) Võttes arvesse, et Portugali valitsemissektori võla suhe SKPsse on üle 60 % ja prognoositav SKP lõhe on 1,3 %, ei tohiks valitsemissektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär 2019. aastal ületada 0,7 %, mis vastab struktuursele kohandusele 0,6 % SKPst, mis tuleneb stabiilsuse ja kasvu pakti raames ühiselt kokku lepitud eelarvekohanduste maatriksist. Kui poliitikat ei muudeta, on 2019. aastal ning 2018. ja 2019. aasta kokkuvõttes oht kalduda sellest nõudest märkimisväärselt kõrvale. Samal ajal prognoositakse, et Portugal täidab 2018. ja 2019. aastal võlareeglga seotud üleminekukorda. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et stabiilsuse ja kasvu pakti nõuete täitmiseks on alates 2018. aastast vaja võtta meetmeid. Mõistlik oleks kasutada juhuslikke tulusid valitsemissektori võla suhtarvu edasiseks vähendamiseks.
- (10) Valitsemissektori võla jätkusuutlikkuse tagamine sõltub eelarve jätkusuutlikust konsolideerimisest riigi rahanduse struktuurse puudujäägi vähendamise teel, mis saavutatakse tõhusama tulude kogumise ja kulude kontrolli abil. Siinjuures mängivad pearolli kulude kontrolli tõhustamine, kohustuste kontrollimise seaduse tulemuslik kohaldamine, eelarveraamistiku seaduse range ja õigeaegne rakendamine ning pidev kulude läbivaatamine ja ratsionaliseerimine. Eelarve kavandamine ja täitmine on jätkuvalt arvestatav probleem, eelkõige tervishoiusektoris, kus püsib väga kõrge viivismaksete (võlgnevuste) tase, mis osutab ka raamatupidamisarvestuse kontrolli ja juhtimistavade puudustele. Eelarve jätkusuutlikuks konsolideerimiseks tuleks pöörata tähelepanu suurtele ja kasvavatele vananemisega seotud kuludele. Keskpikas perspektiivis võib oodata, et suuremad vananemisega seotud eelarveriskid on olulisel määral seotud pensionide rahastamise kuludega, samal ajal kui pikas perspektiivis suureneb tervishoiukulude surve. Neid riske aitaksid leevendada pensionisüsteemi keskpika perioodi jätkusuutlikkuse parandamise meetmed koos igakülgse strateegiaga vananemisega seotud tervishoiukulude vähendamiseks.
- (11) Samamoodi saaks kulude kontroll, võla haldamine ja riigi osalusega ettevõtete üldise finantsilise kestlikkuse parandamine aidata olulisel määral kaasa riigi rahanduse struktuursele parandamisele. Ehkki üldine netotulu on jätkuvalt negatiivne, on riigi osalusega ettevõtete majandustulemused viimastel aastatel üldiselt paranenud, v.a tervishoiusektor, kus need on halvenenud. Kõrgena püsib ka valitsussektori võlas sisalduv avaliku sektori ettevõtete kogu konsolideerimata võlg, mis moodustas 2017. aasta lõpus 18,3 % SKPst. Võetakse meetmeid riigile kuuluvate ettevõtete seire täiustamiseks, kuid nende mõju peab veel ootama. Riigile kuuluvate ettevõtete praegune võla haldamine ja rekaptaliseerimine kava peaks vähendama võlgnevust ja intressikulusid, kuid positiivseid stiimuleid saaks tõhustada, tagades piiratud eelarveliste ümberpaigutuste jaoks prognoositava ja läbipaistva raamistiku.
- (12) Koos majandustulemuste paranemisega jätkub ka Portugali tööturu elavnemine. 2017. aastal lisandus majandusse üle 150 000 uue töökoha ning 20–64aastaste vanuserühma tööhõive määr tõusis 2017. aastal 73,4 %-le, s.o kriisieelsele tasemele. Töötuse määr vähenes oluliselt ja on nüüd alla euroala keskmise. Pikaajalise töötuse määr on samuti kiiresti vähenenud, ehkki see on ikka veel suhteliselt suur. Lisaks praegusele aktiivsele tööturupo-liitkale, vabastustele sotsiaalkindlustusmaksetest ja avalikes tööturuasutustes kasutatavale töötajate isikustatud toetusmudelile rakendab Portugal 2018. aastal ka ühtsed tööhõive kontaktpunktid. See võiks mängida olulist rolli aktiveerimismeetmete ulatuse suurendamisel. Paranenud on ka vaesus- ja ebavõrdsuse näitajad. Vaesusrisi või

⁽¹⁾ Valitsemissektori esmased netokulud saadakse, kui valitsemissektori kogukuludest arvatakse maha intressikulud, liidu programmidele tehtavad kulutused, mis kaetakse täielikult liidu fondide tuludest, ja kaalutusõigusevälised muudatused töötuskindlustushüvitise kuludes. Valitsemissektori rahastatud kapitali kogumahutused põhivarasse on jaotatud nelja aasta peale. Kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed või õigusaktide kohane tulude suurendamine arvatakse sisse. Ühekordsed tulu- ja kulumeetmed arvatakse välja.

sotsiaalse tõrjutuse määr läheneb liidu keskmisele ning 20 % kõige vaesemate sissetulek on alates 2015. aastast suurenenud. Ometi on sissetulekute ebavõrdsus ikka veel suur. Pealegi on sotsiaalsete siirete (v.a pensionid) tulemuslikkus inimeste vaesusest väljaaitamisel väike, miinimumsissetuleku kava piisavus (ehkki see on paranenud) jääb piiratuks ja eluaseme kättesaadavus on väikese sissetulekuga kodumajapidamiste jaoks üha suurem probleem.

- (13) Hoolimata alaliste töökohtade arvu märkimisväärsest suurenemisest 2017. aastal, püsis ajutiste töötajate osatähtsus stabiilselt 22 % juures, mis oli endiselt üks liidu kõrgemaid tasemeid. 2017. aastal oli ligikaudu 82 % ajutistest töötajatest selles olukorras sunnitud. Samal ajal kui üha enam inimesi liigub ajutistelt töökohtadelt alalistele, jäävad ajutised töölepingud tööd leidvate töötute jaoks normiks. Peale selle suurenes kriisi ajal ajutiste ja alaliste töötajate (niigi suur) palgalõhe. Meetmed, millega edendatakse alaliste töökohtade loomist (nt *Contratto-Emprego*), ja sotsiaalmaksetest vabastamine vastutasuks haavatavatesse rühmadesse kuuluvate inimeste töölevõtmise eest on osutunud tulemuslikuks, kuid nende ulatus piiratuks. Töökaitsealaste õigusaktide ja koormavate kohtumenetluste mõningad aspektid võivad ikkagi heidutada sõlmimast tähtajatuid töölepinguid. Siiski ei kavandata praegu mingeid meetmeid vallandamise õigusraamistiku läbivaatamiseks. Valitsus plaanib meetmeid tööturu killustatuse vähendamiseks kolmepoolsete arutelude kaudu sotsiaalpartneritega.
- (14) Täisealise elanikkonna üldine oskuste tase on üks madalamaid liidus ning see kahjustab riigi innovatsiooni-suutlikkust ja konkurentsivõimet. See puudutab ka digitaaloskusi: 2017. aastal oli üksnes 50 %-l 16–74aastastest põhilised või suuremad digitaaloskused (võrreldes liidu keskmisega, mis on 57 %). Seoses sellega algatatakse programme (eelkõige *Qualifica* ja riiklik digitaaloskuste algatus „*Incode 2030*“), kuid nende mõjususe töötajate põhiliste oskuste (arvutuoskus, kirjaoskus ja digitaaloskused) suurendamisel ja seeläbi tootlikkuse tõstmisel sõltub pakutava koolituse ulatusest ja kvaliteedist, ulatudes kaugemale oskuste tunnustamisest. Samal ajal kui tõendid viitavad, et miinimumpalga hiljutine tõus (mis on 2014. aastast kokku 18,3 %) ei ole madala kvalifikatsiooniga töötajate tööhõive määra kahjustanud, põhjustas sellest mõjutatud töötajate arvu märkimisväärne kasv – 2017. aasta kolmandas kvartalis kuni 20,4 % – palgavahemiku kokkusurumise. See ähvardab vähendada oskustega seotud palgavahet, eriti madala ja keskmise kvalifikatsiooniga töötajate vahel, mis vähendab madala kvalifikatsiooniga töötajate motivatsiooni investeerida haridusse ja koolitusse. Valitsus koos sotsiaalpartneritega jälgib tähelepanelikult miinimumpalga muutumisi.
- (15) Haridussüsteemist varakult lahkumine püsib liidu keskmisest kõrgemana, kuid on pikas perspektiivis vähenemas, seda osaliselt tänu õpiedu stimuleerimise ja väljalangemise määra vähendamise meetmetele. Õpitulemused jätkavad paranemist, kuid püsib mure võrdsete võimaluste pärast, sest kesiste tulemustega õpilaste osakaal alumises ja ülemises sotsiaalmajanduslikus kvartiilis erineb märkimisväärselt. Kolmanda taseme hariduse omandamine (30–34aastaste vanuserühmas) vähenes 2016. aasta 34,6 %-lt 2017. aastal 33,9 %-le, mis on kaugelt alla 2020. aastaks seatud riikliku eesmärgi 40 %. Hoolimata loodusteaduste, inseneriteaduste, tehnoloogia ja matemaatika valdkonna erialade lõpetajate suurest tööalasest konkurentsivõimest, on nendele erialadele astujate arv väike.
- (16) Vaatamata Portugali teadus- ja innovatsioonisüsteemi positiivsele arengule viimastel aastatel, eelkõige inimressursi ja teadustoodangu kvantiteedi ja kvaliteedi mõttes, püsivad märkimisväärsed raskused ettevõtete ja teadusasutuste koostöö tugevdamise kultuuri ja tingimuste loomisel. Need hõlmavad tõkkeid teadmiste ja tehnoloogia siirdele ja teadustulemuste turustamisele ning teaduskarjääre, mis ei stimuleeri teadlasi piisavalt otsima „ettevõtliku teadustöö“ võimalusi ja koostöö võimalusi tööstusega. Teadlikkuse edasine suurendamine intellektuaalomandi kohta ja intellektuaalomandi selguse parandamine teadusasutuste ja äriühingute vahel võiks aidata kaasa lepinguliste eesmärkide täitmise aja lühendamisele, teaduslike teadmiste rahaks muutmisele ning nende majanduspotentsiaali tõstmisele.
- (17) Rakendatakse laiapõhjalist strateegiat probleemse vara kiiremaks vähendamiseks. See aitab vähendada viivislaenu osakaalu laenu kogusummas 17,2 %-lt 2016. aasta lõpus 13,3 %-le 2017. aasta neljandas kvartalis. Erilist muret tekitavad äriühingute viivislaenud, sest need moodustavad umbes kaks kolmandikku kõigist viivislaenudest; endiselt on suur ka äriühingute viivislaenu osakaal laenu kogusummas – 25,2 %. Probleemse vara küsimuse lahendamine on väga oluline laenuvõimaluste vabastamiseks uute investeeringute ja kestliku arengu jaoks. Ometi jäävad maksejõuetute äriühingute suhtes kohaldatavad menetlused ja probleemse vara õhuke järelturg oluliseks takistuseks viivislaenu osakaalu vähendamisel. Ehkki kapitali kasv koos kulude vähendamiseks käimasolevate jõupingutustega ning mõned hiljutisemad viivislaenu seotud positiivsed arengud parandavad finantssektori väljaateid, on kasumlikkus endiselt madal, avatus riigi võlakohustusega seotud riskidele suur ja kapitalipuhvrid nõrgad.

- (18) Portugali majanduse üheks suurimaks probleemiks jääb juurdepääs rahastamisele. Stabiilsete rahastamisvõimaluste ja eriti omakapitali hankimist loetakse Portugali ettevõtjate üheks suurimaks probleemiks, mida raskendab veelgi finantsvõimenduse vähendamise surve. Alternatiivsete rahastamisallikate tähtsus on suhteliselt väike. Viimastel aastatel on käivitatud uusi programme ja krediidiiline ning lihtsustatud ärikeskkonda, kuid ikkagi on veel parandamisruumi. Samal ajal püsib kõrgena (kuigi on veidi vähenenud) viivislaenude osakaal ja ettevõtlussektori võlakoorumus ning investeerimiskeskkonnale tuleks kasuks kapitali suunamine tootlikumatesse äriühingutesse.
- (19) Hoolimata edusammudest kodanike ja ettevõtjate igapäevaelu mõjutavates valdkondadevahelistes küsimustes tehtud halduslikul lihtsustamisel, takistavad sektoripõhised regulatiivsed ja haldustõkked ikka veel investeerimist ja vahendite tõhusat jaotust. Sellega seoses on väga vajalikuks sektoripõhiseks reformiks menetluslike töövoogude muutmine, lühendades otsustamistähtaegu, tehes vaikiva heakskiidu põhimõttest erandi üksnes väga piiratud juhtudel ning vahetades välja sellised autoriseerimiskeemid, mis nõuavad „vastutavatelt deklarantidelt“ rohkete dokumentide esitamist. Ehitussektori halduskulud tuleks viia sobivasse vahekorda tegelike kuludega. Kuigi konkurents riigihangete valdkonnas jääb piiratuks, on läbivaadatud riigihangete seadustiku eesmärk edendada läbipaistvust, konkurentsi ja riigihankepingute paremat haldamist. Jälgida tuleks uute normide rakendamist, sh rangemate normide mõju otselepingute kasutamisele. Ehkki Portugali kohtusüsteem jätkab tõhustumist, jääb probleemiks menetluste kestus halduskohtutes. Peale selle teevad ettevõtjatele ikka veel muret korruptsioon ja läbipaistvuse puudumine. Kuigi on jätkatud edusammude tegemist süüdistuste esitamisel korruptsiooni eest, ei ole jõupingutustel aususe kultuuri parandamiseks riiklikes institutsioonides seni piisavaid tulemusi olnud.
- (20) Regulatiivsed reformid on olnud pärast finantsabi programmi harvad ning selles kontekstis kokku lepitud reforme kas peatanud või isegi vastupidiseks pööranud. Kontsernidel on keelatud osutada mitmeid kutsealaseid teenuseid. Teatavaid äriteenuseid, eelkõige õigusteenuseid reguleerivad määrused ei ole sama ambitsioonikad kui raamseadus sellistes otsustavates küsimustes nagu õiguslik vorm, osalus, juhtimine, reklaam ja mitmel kutsealal tegutsemine. Ehitusteenuse osutajate tegevusloa ja registreerimise reformi ei ole peaaegu täiendatud paigaldusteenuste kontrolli või ehituskontrolli lõdvendamisega.
- (21) Komisjon on Euroopa poolaasta (2018) raames Portugali majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2018. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2018. aasta stabiilsusprogrammi, 2018. aasta riikliku reformikava ning varasematel aastatel Portugalile esitatud soovitude järelmeetmeid. Komisjon ei ole arvesse võtnud mitte üksnes nende asjakohasust Portugali eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka seda, mil määral need vastavad liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustes liidu tasandi panus ja tugevdada nii liidu üldist majandusjuhtimist.
- (22) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2018. aasta stabiilsusprogrammiga tutvunud ja tema arvamus ⁽¹⁾ kajastub eelkõige allpool esitatud soovitus 1.
- (23) Võttes arvesse komisjoni põhjalikku analüüsi ja kõnealust hindamist, on nõukogu 2018. aasta riikliku reformikavaga ja 2018. aasta stabiilsusprogrammiga tutvunud. Määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel antud nõukogu soovitusel kajastuvad allpool esitatud soovitustes 1 kuni 3,

SOOVITAB Portugalil võtta 2018. ja 2019. aastal järgmisi meetmeid:

1. Tagada, et valitsemissektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär ei ületa 2019. aastal 0,7 %, mis vastab iga-aastasele struktuursele kohandusele 0,6 % SKPst. Kasutada juhuslikke tuluseid, et kiirendada valitsemissektori võla vähendamist. Tugevdada kulude kontrolli, kulutõhusust ja piisavat eelarvestamist, eelkõige tervishoiusektoris, kus tuleks keskenduda haiglate võlgnevuse vähendamisele. Suurendada riigile kuuluvate ettevõtete finantsilist kestlikkust, suurendades eelkõige nende üldist netotulu ja vähendades võla.
2. Edendada tähtajatute lepingutega töölevõtmist soodustavat ärikeskkonda, sealhulgas vaadata sotsiaalpartneritega konsulteerides läbi asjaomane õigusraamistik. Suurendada täiskasvanud elanikkonna oskuste taset, sh digitaalset kirjaoskust, tugevdades ja laiendades täiskasvanute kvalifikatsiooni tõstmise programmide koolituskomponendi ulatust. Suurendada kõrghariduse omandamist, eelkõige loodusteaduste ja tehnoloogia valdkondades.

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

3. Suurendada maksejõuetus- ja sissenõudmismenetluse tõhusust ning vähendada takistusi viivislaenude järelturul. Parandada ettevõtjate juurdepääsu rahastamisele. Vähendada halduskoormust, lühendades menetluslikke tähtaegu, kasutades rohkem vaikivat heakskiitu ja vähendades dokumentide esitamise nõudeid. Kaotada püsivad regulatiivsed piirangud, tagades rangelt reguleeritud kutsealade raamseaduse nõuetekohase rakendamise. Suurendada halduskohtute tõhusust, muuhulgas lühendades menetluste kestust.

Brüssel, 13. juuli 2018

Nõukogu nimel

eesistuja

H. LÖGER

NÕUKOGU SOOVITUS,**13. juuli 2018,****milles käsitletakse Rumeenia 2018. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamust Rumeenia 2018. aasta lähenemisprogrammi kohta**

(2018/C 320/22)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 9 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 22. novembril 2017 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2018) algust. Selles võeti nõuetekohaselt arvesse Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni poolt 17. novembril 2017 välja kuulutatud Euroopa sotsiaalõiguste sammast. Euroopa Ülemkogu kiitis 22. märtsil 2018 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. Samuti võttis komisjon 22. novembril 2017 määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles Rumeeniat ei nimetatud ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida.
- (2) 2018. aasta aruanne Rumeenia kohta avaldati 7. märtsil 2018. Selles hinnati Rumeenia edusamme nõukogu poolt 11. juulil 2017 vastu võetud riigipõhiste soovitude ⁽²⁾ täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitude järelmeetmeid ja Rumeenia edusamme strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel.
- (3) Rumeenia esitas 10. mail 2018 oma 2018. aasta riikliku reformikava ja 14. mail 2018 oma 2018. aasta lähenemisprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (4) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi on võetud arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 ⁽³⁾ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.⁽²⁾ ELT C 261, 9.8.2017, lk 1.⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

- (5) Rumeenia suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa. Valitsus plaanib oma 2018. aasta lähenemisprogrammis saavutada 2018. aastal valitsemissektori nominaalse eelarvepuudujäägi 2,95 % SKPst ning vähendada seda järk-järgult kuni 1,45 %-le 2021. aastal. Keskpika perioodi eelarve-eesmärgi (struktuurne puudujääk 1 % SKPst) ei täideta eelduste kohaselt 2021. aastaks, mil programmiperiood lõpeb. Ümberarvutatud struktuurne eelarvepositsioon jõuab 2021. aastal eelduste kohaselt – 2,1 %-ni. Lähenemisprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse jääma 2021. aastaks alla 40 %. Kõnealuste eelarveprognoside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on optimistlik. Lisaks sellele ei ole kavandatud eelarvepuudujäägi eesmärkide saavutamiseks võetavaid meetmeid piisavalt täpselt kirjeldatud.
- (6) 16. juunil 2017 otsustas nõukogu kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 121 lõikega 4, et 2016. aastal täheldati Rumeenias märkimisväärselt kõrvalekaldumist keskpika perioodi eesmärgist. Kindlaks tehtud olulise kõrvalekalde tõttu esitas nõukogu 16. juunil 2017 Rumeeniale soovitus võtta vajalikud meetmed tagamaks, et valitsemissektori esmaste netokulude ⁽¹⁾ nominaalne kasvumäär ei ületa 2017. aastal 3,3 %, mis vastab iga-aastasele struktuursele kohandusele 0,5 % SKPst. 5. detsembril 2017 leidis nõukogu, et Rumeenia ei olnud võtnud nõukogu 16. juuni 2017. aasta soovitusel tulemuslikke meetmeid, ja väljastas täiendatud soovitus. Uues soovitus palus nõukogu Rumeenial võtta vajalikud meetmed tagamaks, et valitsemissektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär ei ületaks 2018. aastal 3,3 %, mis vastab iga-aastasele struktuursele kohandusele 0,8 % SKPst. 22. juunil 2018 leidis nõukogu ⁽²⁾, et Rumeenia ei olnud võtnud nõukogu 5. detsembri 2017. aasta soovitusel tulemuslikke meetmeid. Peale selle leiti 2017. aasta andmetele tuginedes, et Rumeenia kaldus 2017. aastal soovitatud kohandusest märkimisväärselt kõrvale.

Kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 121 lõikega 4 ja määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 10 lõikega 2 saatis komisjon 23. mail 2018 Rumeeniale hoiatuse selle kohta, et 2017. aastal täheldati märgatavat kõrvalekaldumist keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast. 22. juunil 2018 võttis nõukogu ⁽³⁾ vastu uue soovitusel, milles kinnitati, et Rumeenia peab võtma vajalikud meetmed tagamaks, et valitsemissektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär ei ületa 2018. aastal 3,3 %, mis vastab iga-aastasele struktuursele kohandusele 0,8 % SKPst. Komisjoni 2018. aasta kevadprognoosi kohaselt on oht, et 2018. aastal kaldutakse sellest soovituselt kõrvale.

- (7) 22. juunil 2018 soovitas nõukogu Rumeenial võtta 2019. aastal vajalikud meetmed tagamaks, et valitsemissektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär ei ületaks 5,1 %, mis vastab iga-aastasele struktuursele kohandusele 0,8 % SKPst. Komisjoni 2018. aasta kevadprognoosi kohaselt on oht, et 2019. aastal kaldutakse sellest nõudest kõrvale. Lisaks on komisjoni 2018. aasta kevadprognoosi kohaselt valitsemissektori eelarvepuudujääk 2018. ja 2019. aastal vastavalt 3,4 % ja 3,8 % SKPst, mis on suurem kui aluslepingus sätestatud kontrollväärtus 3 % SKPst. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et võttes arvesse tugevasti halvenevat eelarveväljavaadet, on stabiilsuse ja kasvu pakti sätete täitmiseks vaja alates 2018. aastast võtta märkimisväärsed lisameetmeid, kooskõlas Rumeeniale 22. juunil 2018 esitatud soovitusel korrigeerida täheldatud märkimisväärne kõrvalekalle keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast.
- (8) Rumeenia eelarve kavandamisel ignoreeritakse pidevalt tema eelarveraamistiku nõudeid, hoolimata vajadusest vastutustundliku eelarvepoliitika järele. Rumeenia vastutustundliku eelarvepoliitika seadusega võetakse fiskaalkokkulepe üle siseriiklikusse õigusse. Selle normid on hästi kavandatud, kuid jäetakse praktikas pidevalt tähelepanuta. 2016. aastal kasvas struktuurne eelarvepuudujääk puudujäägireeglit rikkudes üle keskpika perioodi eelarve-eesmärgi. Nii 2017. kui ka 2018. aasta eelarves on valitsemissektori nominaalse eelarvepuudujäägi eesmärk lähedal 3 %-le SKPst, mis viitab struktuurse eelarvepositsiooni reeglivastasele halvenemisele. Kahes 2017. aasta eelarveparanduses ei järgitud norme, millega keelatakse vastavalt valitsemissektori ja esmase eelarvepuudujäägi ülemäära ning personali ja valitsemissektori üldkulude suurendamine eelarveaasta jooksul. Peale selle esitati 2017. aastal nagu varasematelgi aastatel ajakohastatud eelarvestrateegia parlamendile kohustuslikust tähtajast palju hiljem, suutmata seega tagada pikaajalist perspektiivi eelarve planeerimiseks.

⁽¹⁾ Valitsemissektori esmased netokulud saadakse, kui valitsemissektori kogukuludest arvatakse maha intressikulud, liidu programmidele tehtavad kulutused, mis kaetakse täielikult liidu fondide tuludest, ja kaalutusõigusevälised muudatused töötuskindlustushüvitise kuludes. Valitsemissektori rahastatud kapitali kogumahutused põhivarasse on jaotatud nelja aasta peale. Kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed või õigusaktide kohane tulude suurendamine arvatakse sisse. Ühekordsed tulu- ja kulumeetmed arvatakse välja.

⁽²⁾ Nõukogu 22. juuni 2018. aasta otsus (EL) 2018/923, millega tehakse kindlaks, et Rumeenia ei ole võtnud nõukogu 5. detsembri 2017. aasta soovitusel järgimiseks tõhusaid meetmeid (ELT L 164, 29.6.2018, lk 42).

⁽³⁾ Nõukogu 22. juuni 2018. aasta soovitus, mis esitatakse eesmärgiga korrigeerida Rumeenias oluline kõrvalekalle keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast (ELT C 223, 27.6.2018, lk 3).

- (9) Maksukuulekus on endiselt madal, eriti käibemaksu puhul. Rumeenia saavutas eelmisel aastal piiratud edu korduva riigipõhise soovitusel täitmisel, mis käsitles maksukuulekuse ja maksude kogumise tõhustamist. Käibemaksu puhul on erinevus teoreetiliselt eeldatava ja tegelikult kogutava tulu vahel endiselt väga suur. Ametiasutused viisid maksukuulekuse tõstmiseks sisse mitmes osas maksmise. See on valikuline, v.a maksejõuetute äriühingute ja märkimisväärse käibemaksuvõlaga maksumaksjate puhul. Siiski ei ole meede veel märkimisväärseid tulemusi andnud. Maksuameti IT-süsteemiga ühendatud elektrooniliste kassaaparaatide kasutuselevõtmine on ikka veel pooleli.
- (10) Finantssektori seisund on veelgi paranenud, kuid mõningad arengud vajavad jälgimist. Pangandussektor on hästi kapitaliseeritud ja varade kvaliteet on paranenud. Sellegipoolest vajavad hoolikat jälgimist mitu menetluses olevat seadusandlikku algatust, mis võivad mõjutada negatiivselt viivislaenude võõrandamist, krediiti ja investeerimist. Hiljutine sissetulekute vähendamine eelrahaatunud teise samba pensionifondidesse vähendas lühiajalisi eelarvelisi raskusi, kuid sellel võib olla negatiivne mõju kapitaliturgude arengule.
- (11) Tööhõive kasvu ja tööjõu vähenemise tõttu elanikkonna vananemise ja väljarände tagajärjel on tööturg ahenenud. Rumeenial on oluline kasutamata tööjõupotentsiaal ning samal ajal on mitmel elanikkonnarühmal, nagu noortel, romadel, pikaajalistel töötutel ja puuetega inimestel raske tööturule pääseda. Rumeenia ei saavutanud eelmisel aastal erilist edu seoses riigipõhise soovitusel tugevdada tööturust kõige kaugemal olevatele elanikkonnarühmadele suunatud aktiveerimispoliitikat ja integreeritud avalikke teenuseid. Hoolimata liikuvuskavade suurenenud rahalisest stimuleerimisest on aktiivses tööturupoliitikas osalemise tase endiselt väga madal ja halduskoormus suur. Kohalikku huvi pakkuvad avaliku sektori tööprogrammid on vähe aidanud pakkuda asjakohaseid oskusi ja toetada üleminekut tavapärasele tööhõivele. Puudub pikaajaliste töötute ja sotsiaalabi saajate juhtumikorraldus. Koostöö avalike tööturuasutuste, sotsiaal- ja haridusteenuste osutajate ning väliste teenuseosutajate vahel on olnud piiratud.
- (12) Vaesuse ja sotsiaalne tõrjutuse oht on olnud väga suur. Eriti on olnud mõjutatud lastega pered, puuetega inimesed, romad ja maapiirkondade elanikud. Püsib sissetulekute suur ebavõrdsus, sealhulgas maksu- ja toetussüsteemi vähese mõju tõttu turupõhiste sissetulekute ebavõrdsuse leevendamisele. Sotsiaaltoetuse võrdlusindeksit, mis on aluseks olulisemate sotsiaaltoetuste arvutamisel, ei ole uuendatud alates 2008. aastast. 2018. aastal jõustuma pidanud miinimumsissetuleku seadus oleks suurendanud sotsiaalabi ulatust ja piisavust. Kuid selle jõustumine lükati rohkem kui aasta võrra edasi. Naiste madalam pensioniiga vähendab pensioniõigusi, mis suurendab vaesust eakate hulgas ja soolist tööhõivelõhet.
- (13) Sotsiaalpartnerite osalemine majanduslike ja sotsiaalreformide kavandamises ja elluviimises on olnud väga piiratud. Sotsiaalpartnerite arvamust ei võeta sageli arvesse isegi siis, kui need langevad kokku. Rumeenia kollektiivläbirääkimiste raamistik ei soodusta töösuhete süsteemi head toimimist. Sotsiaaldialoogi iseloomustab kollektiivläbirääkimiste madal tase, eriti sektorite tasandil, ning ametiühingute ja tööandjate organisatsioonide liikmete vähesus. Tulemuslikumat sotsiaaldialoogi takistavad eelkõige kõrged esindatuslävendid ja sektorite hägune määratlemine. Raamistikku täiustavate seadusandlike muudatustega ei ole seni eriti edasi liigutud.
- (14) Paaril viimasel aastal on miinimumpalka korduvalt meelevaldselt suurendatud. Alates 2015. aastast on netomiinimumpalk tõusnud rohkem kui 60 %. 2017. aastal teenis miinimumpalka umbes 30 % töötajatest, mis viitab äärmiselt kokkusurutud palgajaotusele. Sotsiaalpartnerid on kiitnud heaks ettepaneku kehtestada objektiivne miinimumpalga suurendamise mehhanism, kuid valitsus ei ole seda kohaldanud.
- (15) Oskuste pakkumine ei jõua majanduse nõudmistele järele. Madal põhi- ja digitaaloskuste omandamise tase mõjutab negatiivselt konkurentsivõimet, tööhõivet ja lähenemist. Täiskasvanuõppes osalemise tase on olnud väga madal. Puudub veel mehhanism aktiivse tööturupoliitika kooskõlastamiseks nõudlusega oskuste järele ning suutlikkus prognoosida vajadust oskuste järele tulevikus ja hinnata uute tehnoloogiate eeldatavat mõju on nõrk. Kutseharidus ja -õpe on endiselt teisejärguline valikuvariant ning see ei ole piisavalt kohandatud tööturu vajadustega piirkonna või sektori spetsialiseerumisstrateegiatega.
- (16) Haridussüsteemi nõrk toimivus põhjustab võimaluste suurt ebavõrdsust ja vähendab Rumeenia pikaajalisi majanduskasvu väljavaateid. Kvaliteetse kaasava tavahariduse andmine ja selle kättesaadavus on probleem, eriti romade ja maapiirkondade laste jaoks. Seiremetoodika võitluseks segregatsiooniga koolis on vaja alles välja

töötada. Madala haridustasemega noorte määr väheneb, kuid on ikka veel kõrge. Töötatakse välja varase hoiatamise mehhanismi haridussüsteemist väljalangemise ohus olevate laste tuvastamiseks, kuid pühendumus kvaliteetsele haridusele on nõrk. Hoolimata võetavatest meetmetest on kvaliteedi tagamine koolides ja kõrghariduses probleemne. Kolmanda taseme hariduse omandamise tase on väga madal. Haridusse investeerimine on suhteliselt vähene, eriti on asjakohasest toetusest puudus ebasoodsas olukorras olevatel koolidel.

- (17) Elanikkonna tervislik seisund on paranenud, kuid see jääb alla liidu normidele. Tervishoiuteenuste kättesaadavus on püsivalt probleemne, mis mõjutab negatiivselt laste arengut, tööjõu tööalast konkurentsivõime ja tervena vananemist. Rahastamise vähesus ja vahendite ebatõhus kasutamine piiravad tervishoiusüsteemi tõhusust, võttes arvesse märkimisväärset arstide ja õdede puudust. Tervishoiuteenuste kättesaadavust piirab mitteametlike maksete levimus ja tervishoiutaristu kaugus. Rumeenia saavutas mõningast edu seoses riigipõhise soovituselise piirata mitteametlike makseid, rakendamisel on seiremehhanism, ehkki selle tegelikku mõju on vaja alles hinnata. Seoses riigipõhise soovituselise minna üle ambulatoorsele arstiabile on seni saavutatud piiratud edu. Riikliku tervisestrateegia käimasolevat rakendamist häirivad muutuvad prioriteedid ja investeerimise halb planeerimine.
- (18) Strateegilise planeerimise, avaliku konsultatsiooni ja regulatiivse mõjuhindamise ülesehitus, rakendamine ja poliitika järelevalve jäävad nõrgaks. See vähendab reguleerimise kvaliteeti ja prognoositavust. Lisaks koormavad ärikeskkonda sagedased seadusemuudatused, näiteks maksuseadustiku muudatused. Sidusrühmade osalemine reformide kavandamises ja rakendamises on nõrk ja tõelist dialoogi esineb harva, ehkki asjakohased institutsionaalsed struktuurid on olemas. Mehhanism sidusrühmade arvamuste käsitlemiseks avalikes konsultatsioonides ei taga nende asjakohast arvessevõtmist. Üks konkreetne hiljutine näide on see, et jäeti tähelepanuta sotsiaalpartnerite ettepanek luua miinimumpalga suurendamise objektiivne mehhanism, millega oleks ühtlasi järgitud riigipõhist soovitusel. Avaliku halduse reformide osas ei ole saavutatud mingeid käegakatsutavaid tulemusi. Viibib asjakohaste, avalike halduse personalihaldust käsitlevate õigusaktide vastuvõtmine. Valitsuse peasekretariaadi roll poliitika kujundamise kvaliteedi kontrollimisel on piiratud.
- (19) Taristu madal kvaliteet, sealhulgas transpordi, jäätmete ja reoveesektoris, piirab Rumeenia kasvuväljavaateid. Avaliku sektori investeringuid iseloomustab vähene tulemuslikkus, eelkõige projektide ettevalmistamisel ja prioriteetide määramisel. Maantee-, raudtee- ja veeteede taristu üldine seisukord ja usaldusväärsus on endiselt kehv ja transpordisektori reform edeneb väga aeglaselt. Aeglane on ka jäätmekäitluse reform, probleeme on nii tahkete jäätmete kui ka reoveesektoris. Transpordi üldkava ja riiklik jäätmekava peaksid pakkuma stabiilse tegevuskava investeerimiseks ja sektorite haldussuutlikkuse tugevdamiseks, kuid projektide koostamise vastavus strateegilisele planeerimisele on olnud seni piiratud. Rumeenia saavutas piiratud edu seoses riigipõhise soovituselise täiustada avaliku sektori investeringute projektide prioriteetide seadmist ja ettevalmistamist.
- (20) Väga oluliseks jäävad Rumeenia peamiste poliitiliste probleemide lahendamisel tõhusad ja läbipaistvad avalikud hanked, sh riiklike kulutuste tõhusus, korruptsioonivastane võitlus, innovatsiooni ning kestliku ja kaasava majanduskasvu edendamine. Rumeenia saavutas teatavat edu seoses riigipõhise soovituselise rakendada avalike hangete strateegia, kuid see kava ei ole veel täielikult rakendatud. Samas on avalike hangete tulemuslikkuse ja strateegilise kasutuse tõhustamine, tulemuslik auditeerimine ja pettuste tõkestamine endiselt probleemiks. Võetud meetmete kestlikkus ja läbiviidud reformide pöördumatus nõuavad pidevat seiret. Avalike hangetega seotud tõhusus- ja läbipaistvusprobleeme esineb eelkõige suurte tervishoiutaristu investeringute puhul Iași, Cluj'i ja Craiova piirkondlikes haiglates.
- (21) Riigi osalusega ettevõtted mängivad võtmerolli elutähtsa taristu sektorites, nagu energeetika ja raudteetransport. Kuid nende tegevus- ja majandustulemused on erasektori ettevõtetest nõrgemad. Riigi osalusega ettevõtete üldjuhtimine on hiljuti oluliselt nõrgenenud, mis tühistab 2015. ja 2016. aasta riigipõhiste soovituselise täitmise saavutatud edu. Uute õigusaktide rakendamine pole olnud mitte üksnes kõhklev, vaid tehakse pidevaid katseid rida äriühinguid nende kohaldamisalast välja jätta. Peale selle on hilineunud riigi osalusega ettevõtete finantsandmete avaldamine. Selle tulemusena on halvenenud olulised tingimused riigi vahendite tõhusa kasutamise edendamiseks ja loodud võimalus teha moonutatud investeerimisotsuseid. Konstitutsioonikohus kutsus 2018. aasta veebruaris parlamenti üles vaatama eespool nimetatud erandid läbi.

- (22) Eelmise aasta sündmused on pannud olulisel määral küsimuse alla Rumeenia kohtusüsteemi reformimisel ja võitlusel kõrgemate ametnike korruptsiooni vastu saavutatud märkimisväärse edu pöördumatuse ja kestlikkuse. Kohtute sõltumatus on ohustatud ning kohtutele ja õigusraamistikule avaldatakse survet võitluseks korruptsiooni vastu, samal ajal kui muude probleemide lahendamist pidurdatakse. 2016.–2020. aasta riikliku korruptsioonivastase strateegia rakendamine, töötades välja täiendavaid meetmeid korruptsiooni ärahoidmiseks ja sellevastaseks võitluseks, edeneb tehnilisel tasandil, kuid see vajab käegakatsutavat poliitilist toetust, sest avaliku sektori kõigil tasanditel püsivad korruptsiooni- ja juhtimisprobleemid ning need on ka ärikeskkonna suurimate probleemide hulgas.
- (23) Komisjon jätkab Rumeenia kohtureformi ja korruptsioonivastase võitluse seiret koostöö- ja jälgimiskorra raames. Seepärast Rumeeniale mõeldud riigipõhised soovitusel neid valdkondi ei hõlma, kuid need on olulised positiivse sotsiaal-majandusliku keskkonna arendamiseks riigis.
- (24) Komisjon on 2018. aasta Euroopa poolaasta raames Rumeenia majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2018. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2018. aasta lähenemisprogrammi ja 2018. aasta riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Rumeeniale esitatud soovitude järelmeetmeid. Komisjon ei ole arvesse võtnud mitte üksnes nende asjakohasust Rumeenia eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka seda, mil määral need vastavad liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustes liidu tasandi panus ja tugevdada seeläbi liidu üldist majandusjuhtimist.
- (25) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2018. aasta lähenemisprogrammiga tutvunud ja tema arvamus ⁽¹⁾ kajastub eelkõige allpool esitatud soovitusel 1,

SOOVITAB Rumeenial võtta 2018. ja 2019. aastal järgmisi meetmeid:

1. Tagada nõukogu 22. juuni 2018. aasta soovitusel täitmine, et korrigeerida märkimisväärne kõrvalekalle keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast. Tagada eelarveraamistiku täielik kohaldamine. Tugevdada maksukuulekust ja maksude kogumist.
2. Viia lõpule miinimumsissetuleku reform. Parandada sotsiaaldialoogi toimimist. Tagada miinimumpalga suurus vastavalt objektiivsetele kriteeriumidele. Parandada oskuste täiendamist ja kvaliteetse tavahariduse andmist, eriti romade ja maapiirkondade laste puhul. Parandada tervishoiuteenuste kättesaadavust, eelkõige üleminekuga ambulatoorsele arstiabile.
3. Suurendada otsustamise prognoositavust, kehtestades süstemaatilise ja tulemusliku regulatiivse mõjuhindamise, sidusrühmadega konsulteerimise ja nende kaasamise reformide kavandamisel ja rakendamisel. Täiustada suurte taristuprojektide ettevalmistamist ja prioriteetsuse määramist ning kiirendada nende rakendamist, eelkõige transpordi-, jäätme- ja reoveesektoris. Suurendada avalike hangete tõhusust ja läbipaistvust. Tugevdada riigi osalusega ettevõtete üldjuhtimist.

Brüssel, 13. juuli 2018

Nõukogu nimel
eesistuja
H. LÖGER

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 9 lõikele 2.

NÕUKOGU SOOVITUS,**13. juuli 2018,****milles käsitletakse Sloveenia 2018. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamust Sloveenia 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2018/C 320/23)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta, ⁽²⁾ eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 22. novembril 2017 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2018) algust. Selles võeti nõuetekohaselt arvesse Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni poolt 17. novembril 2017 välja kuulutatud Euroopa sotsiaalõiguste sammast. Euroopa Ülemkogu kiitis 22. märtsil 2018 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. Samuti võttis komisjon 22. novembril 2017 määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles nimetati Sloveeniat ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka soovitusel euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitusel kohta, mille Euroopa Ülemkogu kiitis heaks 22. märtsil 2018. Nõukogu võttis 14. mail 2018 vastu soovitusel euroala majanduspoliitika kohta ⁽³⁾ („euroala soovitus“).
- (2) Kuna Sloveenia rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riigid on üksteisega tihedalt seotud, peaks Sloveenia tagama euroala soovitusel täieliku ja õigeaegse täitmise, nagu on kajastatud allpool esitatud soovitusel, eelkõige soovitusel 1.
- (3) 2018. aasta aruanne Sloveenia kohta avaldati 7. märtsil 2018. Selles hinnati Sloveenia edusamme nõukogu poolt 11. juulil 2017 vastu võetud riigipõhiste soovitusel ⁽⁴⁾ täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitusel järelemeetmeid ja Sloveenia edusamme strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel. See sisaldas ka vastavalt määruse (EL) nr 1176/2011 artiklile 5 tehtud põhjalikku analüüsi, mille tulemused avaldati samuti 7. märtsil 2018. Komisjon järeldas oma analüüsi põhjal, et Sloveenias ei esine makromajanduslikku tasakaalustamatust.
- (4) Sloveenia esitas 13. aprillil 2018 oma 2018. aasta riikliku reformikava ja 26. aprillil 2018 oma 2018. aasta stabiilsusprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.⁽²⁾ ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.⁽³⁾ ELT C 179, 25.5.2018, lk 1.⁽⁴⁾ ELT C 261, 9.8.2017, lk 1.

- (5) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi on võetud arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁽¹⁾ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.
- (6) Sloveenia suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa ja võlareegliga seotud üleminekukorda. 2018. aasta stabiilsusprogrammi esitas vahevalitsus ja programm on koostatud eeldusel, et poliitikat ei muudeta. Seetõttu eeldab valitsus, et 2018. aastal suureneb valitsemissektori nominaalne eelarveülejääk 0,4 %-ni SKPst ja jõuab 2021. aastal 0,9 %-ni SKPst. Keskpika perioodi eelarve-eesmärgi – ülejääk 0,25 % SKPst – ei ole kavas 2021. aastaks saavutada, eeldusel et poliitikat ei muudeta. 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse vähenema 2018. aastal 69,3 %-le SKPst ja jätkama vähenemist, jõudes 2021. aastal 58,3 %-le SKPst. Eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on usutav.
- (7) Nõukogu soovitas 11. juulil 2017 Sloveenial tagada, et valitsemissektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär⁽²⁾ ei ületa 2018. aastal 0,6 %, mis vastab iga-aastasele struktuursele kohandusele 1,0 % SKPst. Samal ajal märgiti, et 2018. aasta eelarvekava hindamisel ja sellele järgneval 2018. aasta eelarvetulemuste hindamisel tuleb eesmärgina nõuetekohaselt arvesse võtta sellise eelarvepoliitika seisundi saavutamist, mis aitab kaasa nii käimasoleva majanduse elavnemise tugevdamisele kui ka riigi rahanduse jätkusuutlikkuse tagamisele. Sloveenia majanduse elavnemise tugevusele antud hinnangu põhjal, mille komisjon koostas Sloveenia 2018. aasta eelarvekava käsitleva arvamuse raames, ja võttes asjakohaselt arvesse riigi jätkusuutlikkusprobleeme, on 2018. aastal vajalik eelarve struktuurne kohandamine vähemalt 0,6 % ulatuses SKPst, ilma et ühe aasta jooksul jääks täiendava kõrvalekaldumise ruumi. See vastab valitsemissektori esmaste netokulude nominaalsele kasvumäärale, mis ei ületa 1,5 %. Seda asjaolu üldhinnangus arvesse võttes ja komisjoni 2018. aasta kevadprognoosi kohaselt on oht, et 2018. aastal kaldutakse keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks soovitatud kohandamiskavast märkimisväärselt kõrvale.
- (8) Võttes arvesse, et Sloveenia prognoositav valitsemissektori võla suhe SKPsse on üle 60 % ja prognoositav positiivne SKP lõhe on 4,1 %, ei tohiks valitsemissektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär 2019. aastal ületada 2,2 %, mis vastab struktuursele kohandusele 1,0 % SKPst, mis tuleneb stabiilsuse ja kasvu pakti raames ühiselt kokku lepitud eelarvekohanduste nõuete maatriksist. Samal ajal on tugevaid märke sellest, et rakendamata võimsust majanduses on alahinnatud, kuna inflatsioon peaks 2019. aastal jõudma 2 %-ni, vaegtööhõive on suurem kui enne kriisi ja investeringud on pärast kriisiaastate tugevat kahanemist taas suurenemas. Lisaks osutab usutavusvahend ka suurele ebakindlusele SKP lõhe hinnangus, mis on tehtud ühiselt kokku lepitud meetodikat järgides. Sellega seoses näib aastane struktuurne kohandus 0,65 % SKPst, mis vastab valitsemissektori esmaste netokulude 3,1 % suurusele maksimaalsele kasvule, asjakohane. Kui poliitikat ei muudeta, on 2019. aastal ning nii 2018. kui ka 2019. aastal kokku oht kalduda sellest nõudest märkimisväärselt kõrvale. Prognoosi kohaselt järgib Sloveenia 2018. aastal üleminekuaja võlareeglit ja 2019. aastal võlareeglit. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et alates 2018. aastast tuleks võtta stabiilsuse ja kasvu pakti nõuete täitmiseks vajalikke meetmeid.
- (9) Valitsus on esitanud tervishoiusüsteemi reformimise ettepanekud. Reformi keskmes olev tervishoiu- ja ravikindlustusseaduse eelnõu, millega tagatakse tervishoiusüsteemi pikaajaline rahastamine, saadeti 2017. aasta detsembris konsulteerimiseks majandus- ja sotsiaalnõukogusse, ent seda ei võetud enne valimisi vastu ja seetõttu ei ole teada, millal see lõpuks vastu võetakse. Praegu on koostamisel pikaajalise hoolduse seaduse eelnõu, millega on kavas muuta pikaajaline hooldus sotsiaalkindlustuse uueks sambaks, mis täiendab muid sotsiaalkindlustussüsteeme (tervishoid, sotsiaalhoolekanne ja pensionikindlustus). Ei ole selge, kuidas kavatseb Sloveenia suurendada tulevikus

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

⁽²⁾ Valitsemissektori esmased netokulud saadakse, kui valitsemissektori kogukuludest arvatakse maha intressikulud, liidu programmidele tehtavad kulutused, mis korvatakse täielikult liidu fondide tuludest, ja kaalutusõigusevõlald muudatused töötuskindlustushüvitise kuludes. Valitsemissektori rahastatud kapitali kogumahutused põhivarasse on jaotatud nelja aasta peale. Kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed või õigusaktide kohane tulude suurendamine arvatakse sisse. Ühekordsed tulu- ja kulumeetmed arvatakse välja.

hoolduse kulutõhusust, kättesaadavust ja kvaliteeti. 2017. aastal võeti vastu meditsiinitöötajate seaduse, tervishoiuteenuste seaduse, patsiendiõiguste seaduse ja riiklike tervishoiuasutuste finantsstabiilsuse tagamiseks vajalike sekkumismeetmete kindlaksmääramist käsitleva seaduse muutmise ettepanekud ning need tuleb nüüd ellu rakendada, et tagada hoolduse kättesaadavus ja kvaliteet. Esimesi samme on tehtud 2016.–2025. aasta riikliku tervishoiukava rakendamiseks. Järk-järgult rajatakse perearstiteenuseid pakkuvaid polikliinikuid, 2020. aastaks on kavas juurutada tervisetehnoloogia hindamise süsteem ja e-tervise lahendused aitavad parandada järelevalvet kogu riigis. Lisaks sellele peaks riigihangete parem koordineerimine tervishoiu valdkonnas aitama muuta hanked kulutõhusamaks.

- (10) Majandus- ja sotsiaalnõukogu võttis 2017. aasta juulis ühehäälselt vastu dokumendi „Sloveenia Vabariigi pensioni- ja invaliidsuskindlustussüsteemi ajakohastamise lähtepunktid“. Selles on kirjeldatud mitmesuguseid meetmeid piisavate pensionite ning jätkusuutliku ja läbipaistva pensionisüsteemi saavutamiseks. Konkreetset tegevuskava nende meetmete rakendamiseks ei ole paraku veel välja töötatud ja hoolimata sotsiaalpartnerite ja valitsuse kokkuleppest võtta see reform 2020. aastaks vastu, ei ole reformi järkjärgulise käivitamise perioodi veel kavandatud. Lahendamist vajavad ülesanded: tagada pensionisüsteemi pikaajaline jätkusuutlikkus ja pensionide piisavus, kohandades seadusjärgset pensioniiga ja soodustades hilisemat pensionile jäämist; suurendada täiendavate pensioniskeemide osakaalu; käsitleda muutuvaid karjäärivalikuid asjakohaselt ja vähendada vanaduses esinevat vaesusriski.
- (11) Majanduskasv on jätkunud ning olukord tööturul ja sotsiaalsed suundumused paranenud. Vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus olevate inimeste osakaal on vähenenud, kuid püsib vanemaealiste ja eelkõige naiste puhul siiski liidu keskmisest suurem. Tööhõive on veelgi suurenenud ja tööpuudus vähenenud. Paljudel kutsealadel võib aga täheldada tööjõupuuduse märke. Pikaajalise töötuse määr on endiselt kriisieelsest tasemest kõrgem ja moodustab peaaegu poole kogu töötuse määra. Probleemid püsivad eriti vanemaealiste töötajate puhul, kelle aktiivsuse ja tööhõive määr on liidu madalaimate hulgas. Sloveenia ühiskond vananeb kiiresti, mis tähendab, et tööeline elanikkond ja tööjõu pakkumine on kahanemas. Sellele suundumusele reageerimiseks on valitsus koostanud nn aktiivse vananemise strateegia, aga konkreetseid tegevuskavasid seni esitatud ei ole.
- (12) Vananev elanikkond osutab vajadusele suurendada täiskasvanuõppes osalemist, mille näitajad on alates 2010. aastast langenud ning püsivad eriti väikesed madala kvalifikatsiooniga ja vanemaealiste töötajate hulgas. Oskuste parandamine elukestva õppe raames suurendaks eeskätt madala kvalifikatsiooniga isikute ja vanemaealiste töötajate töövõimalusi. Madala kvalifikatsiooniga töötajate tööhõive määr on paranenud, ent püsib allpool kriisieelse taset ja liidu keskmist. Aktiivse tööturupoliitika hindamine näitab, et enamik programme toimib hästi, aga selle valdkonna kulutused ja programmides osalevate töötute arv on siiski endiselt piiratud. Ehkki 2013. aasta tööturureform on selgelt aidanud teatavatel haavatavatel rühmadel tööellu astuda, valmistavad endiselt muret ajutised töösuhted.
- (13) Meetmeid on võetud ettevõtjate rahastamisvõimaluste parandamiseks Sloveenias ja neile pangalaenuade alternatiivide pakkumiseks. Pangalaenule tuginemine kujutab endast ikka veel rahastamisprobleemi, eelkõige väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele, kelle juurdepääs rahastamisele on piiratum, mis takistab nende kasvu. Praeguste meetmetega ei ole veel saavutatud rahastamise paranemist, eriti uuenduslike ettevõtjate jaoks. Sloveenias on ainult väike arv suure kasvupotentsiaaliga ettevõtjaid, ent neil puudub laienemiseks piisav toetus. Riskikapital kui üks omakapitali kaudu rahastamise vorm on suurenemas, ent väga madalalt tasemelt. Uuenduslikud ettevõtjad saaksid kasu ka avaliku sektori tõhusamate teadusuuringutest, mida praegu takistavad raskused kodu- ja välismaiste talentide ligimeelitamisel ning tulemuspõhise rahastamise puudumine. Erasektori investeringute tase püsib Sloveenias võrreldes teiste liikmesriikidega võrdlemisi madal. Investeeringute raamtingimuste edasiseks parandamiseks on tarvis teha sihhipärasemaid jõupingutusi, eriti sellistes valdkondades, millel on tugev tootlikkuse kasvu potentsiaal.
- (14) Ettevõtjate tegevust häirib ikka veel suur regulatiivne ja halduskoormus. Bürokratiat peetakse üheks probleemsemaks teguriks äritegevusega tegelemisel Sloveenias. Peamiselt on see seotud maksumenetluste keerukuse ja ebakindlusega, aga mitte ainult, sest kaubandusajade lahendamiseks kohtus kulub samuti endiselt ligikaudu aasta. Sloveenia on välja töötanud vahendi halduskoormuse vähendamiseks ja teeb selle rakendamisel edusamme, ent suurem osa selle rakendamisest seisab veel ees.

- (15) Sloveenia on samamoodi alles alustanud äärmiselt piirava reguleerimise vähendamist teatavates teenustektorites. Arhitektide ja ehitusinseneride kutsenõuete liberaliseerimiseks on ellu viidud reforme, aga muid komisjoni talituste kindlaks tehtud probleeme pole seni veel lahendama hakatud. Reformid tooksid kasu ka Sloveenia tootmisettevõtetele, kelle tegevus sõltub neile osutatavatest konkurentsivõimelistest teenustest.
- (16) Sloveenia tervishoiusektori kulusid aitaksid kontrollida ja kvaliteeti parandada tõhusad riigihanked. Tsentraliseeritud hangete laiendamine ning muud koonddangete vormid, näiteks haiglate ühishanked, on äärmiselt olulised konkurentsivõimeliste hindadega uuenduslike toodete kvaliteetsete tarnete tagamiseks.
- (17) Sloveenial on probleeme riigihangete ebatõhususega. Pakkujatevaheline konkurents on suhteliselt nõrk, nagu näitavad hanke raame saadavate pakkumuste väike arv ja väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetluste suur osakaal. Viimased vähendavad ka läbipaistvust. Riigihangete korraldamises osalevate töötajate professionaalsus jätab soovida ning korruptsiooni ja pakkujatevahelise kokkumängu vastu leidub vaid vähe kaitsemeetmeid. Eelkõige on liikmete ametissenimetamise menetluse tõttu piiratud riikliku revisjonikomisjoni sõltumatus. Ehkki ametiasutuste hinnangul on majanduskuriteod ja korruptsioon põhjustanud möödunud aastatel märkimisväärset kahju, on mõne korruptsioonivastase reformi vastuvõtmine alles pooleli.
- (18) Sloveenias on riigi osalus majanduses, eriti finantssektoris endiselt suur. Mõni aeg tagasi avaldatud erastamiskavade rakendamine on kulgenud aeglaselt. Erastamise jätkamine suurendaks pikemas perspektiivis ettevõtjate elujõulisust ja vähendaks riske riigi rahandusele.
- (19) Komisjon on 2018. aasta Euroopa poolaasta raames Sloveenia majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2018. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2018. aasta stabiilsusprogrammi, 2018. aasta riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Sloveeniale esitatud soovitude järelmeetmeid. Komisjon ei ole arvesse võtnud mitte üksnes nende asjakohasust Sloveenia eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka seda, mil määral need vastavad liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustes liidu tasandi panus ja tugevdada seeläbi liidu üldist majandusjuhtimist.
- (20) Võttes arvesse komisjoni põhjalikku analüüsi ja kõnealust hindamist, on nõukogu 2018. aasta stabiilsusprogrammi tutvunud ja tema arvamus ⁽¹⁾ kajastub eelkõige allpool esitatud soovitusel 1,

SOOVITAB Sloveenial võtta 2018. ja 2019. aastal järgmisi meetmeid.

1. Tagada, et valitsemissektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär ei ületa 2019. aastal 3,1 %, mis vastab igaaastasele struktuursele kohandusele 0,65 % SKPst. Võtta vastu ja rakendada tervishoiu- ja ravikindlustusseadus ning kavandatud pikaajalise hoolduse reform. Tagada pensionisüsteemi jätkusuutlikkus ja pensionide piisavus, sealhulgas seadusjärgse pensioniea tõstmise ja ennetähtaegselt pensionile jäämise piiramise kaudu. Suurendada elukestva õppe ja aktiveerimismeetmete abil madala kvalifikatsiooniga töötajate ja vanemaealiste töötajate tööalast konkurentsivõimet.
2. Arendada kiiresti kasvavate äriühingute jaoks välja alternatiivsed rahastamisallikad. Vähendada tooteturu reguleerimise läbivaatamise ja halduskoormuse piiramise kaudu turule sisenemise tõkkeid. Tugevdada konkurentsivõimet, professionaalsust ja sõltumatut järelevalvet riigihangete valdkonnas. Viia erastamine olemasolevate kavadega kooskõlas lõpule.

Brüssel, 13. juuli 2018

Nõukogu nimel

eesistuja

H. LÖGER

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

NÕUKOGU SOOVITUS,**13. juuli 2018,****milles käsitletakse Slovakkia 2018. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Slovakkia 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2018/C 320/24)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 22. novembril 2017 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2018) algust. Selles võeti nõuetekohaselt arvesse Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni poolt 17. novembril 2017 välja kuulutatud Euroopa sotsiaalõiguste sammast. Euroopa Ülemkogu kiitis 22. märtsil 2018 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. Samuti võttis komisjon 22. novembril 2017 Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1176/2011 ⁽²⁾ alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles Slovakkia ei nimetatud ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka soovitusel euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitusel kohta, mille Euroopa Ülemkogu kiitis heaks 22. märtsil 2018. Nõukogu võttis 14. mail 2018 vastu soovitusel euroala majanduspoliitika kohta ⁽³⁾ („euroala soovitus“).
- (2) Kuna Slovakkia rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riigid on üksteisega tihedalt seotud, peaks Slovakkia tagama euroala soovitusel täieliku ja õigeaegse täitmise, nagu on kajastatud allpool esitatud soovitusel, eelkõige soovitusel 1.
- (3) 2018. aasta aruanne Slovakkia kohta avaldati 7. märtsil 2018. Selles hinnati Slovakkia edusamme nõukogu poolt 11. juulil 2017 vastu võetud riigipõhiste soovitusel ⁽⁴⁾ täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitusel järeelmeetmeid ja Slovakkia edusamme strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel.
- (4) Slovakkia esitas 25. aprillil 2018 oma 2018. aasta riikliku reformikava ja 2018. aasta stabiilsusprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.

⁽¹⁾ EÜTL 209, 2.8.1997, lk 1.⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 25).⁽³⁾ ELT C 179, 25.5.2018, lk 1.⁽⁴⁾ ELT C 261, 9.8.2017, lk 1.

- (5) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi on võetud arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁽¹⁾ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.
- (6) Slovakkia suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa. 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt kavatseb valitsus vähendada valitsemissektori nominaalset eelarvepuudujääki 2018. aastal 0,8 %-ni SKPst ja 2021. aastaks järk-järgult 0,0 %-ni SKPst. Keskpika perioodi eelarve-eesmärk – struktuurne puudujääk 0,5 % SKPst – saavutatakse eeldatavasti 2020. aastal. 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse järk-järgult langema 49,3 %-lt SKPst 2018. aastal 43,3 %-le SKPst 2021. aastaks. Nende eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on usutav. Siiski ei ole ammendavalt kirjeldatud meetmeid, mida on vaja, et alates 2019. aastast saavutada kavandatud eelarvepuudujäägi eesmärgid. Eelarve täitmise prognoositavust vähendab asjaolu, et eelarve sisaldab üldist kulukategooriat ehk nn eelarvereservi, mis moodustab eelarvest märkimisväärse osa (0,7 % SKPst) ja mida saab kasutada sihtotstarbelisteks meetmeteks.
- (7) 11. juulil 2017 soovitas nõukogu Slovakkial tagada, et valitsemissektori esmaste netokulude⁽²⁾ nominaalne kasvumäär ei ületaks 2018. aastal 2,9 %, mis vastab iga-aastasele struktuursele kohandusele 0,5 % SKPst. Samal ajal märgiti, et 2018. aasta eelarvekava hindamisel ja sellele järgneval 2018. aasta eelarvetulemuste hindamisel tuleb eesmärgina nõuetekohaselt arvesse võtta sellise eelarvepoliitika seisundi saavutamist, mis aitab kaasa nii käimasoleva majanduse elavnemise tugevdamisele kui ka riigi rahanduse jätkusuutlikkuse tagamisele. Vastavalt komisjoni hinnangule Slovakkia majanduse elavnemise tugevuse kohta, milles võeti nõuetekohaselt arvesse kestlikkusprobleeme, ei ole selles suhtes mingeid muid elemente vaja arvestada. Komisjoni 2018. aasta kevadprognoosi kohaselt on 2018. aastal oht sellest soovitusest oluliselt kõrvale kalduda.
- (8) Võttes arvesse, et Slovakkia prognoositav SKP lõhe on 1,2 %, ei tohiks valitsemissektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär 2019. aastal ületada 4,1 %, mis vastab struktuursele kohandusele 0,5 % SKPst, mis tuleneb stabiilsuse ja kasvu pakti raames ühiselt kokku lepitud eelarvekohanduste matriksist. Kui poliitikat ei muudeta, on oht, et Slovakkia kaldub 2018. ja 2019. aasta kõrvalekallete koondmõju tõttu 2019. aastal sellest nõudest oluliselt kõrvale. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et alates 2018. aastast tuleks võtta stabiilsuse ja kasvu pakti nõuete täitmise tagamiseks vajalikke meetmeid.
- (9) Slovakkia riigi rahandus seisab endiselt silmitsi pikaajaliste riskidega. Tervishoiukulud ohustavad jätkuvalt riigi rahanduse pikaajalist jätkusuutlikkust, kuna tervishoiu kulutõhususe suurendamine on Slovakkias endiselt probleemne. Pikas perspektiivis eeldatakse, et avaliku sektori kulutused tervishoiule suurenevad 1,2 protsendipunkti võrra SKPst, ületades liidu keskmiseks suurenemiseks prognoositavat 0,9 protsendipunkti SKPst. Pensionisüsteemi pikaajaline jätkusuutlikkus on peamiselt tänu pensioniea automaatsele tõstmisele järk-järgult paranenud, sest seeläbi on pikas perspektiivis vähendatud vananemisega seotud kulude eeldatavat suurenemist.
- (10) Tervishoiusüsteemi kulutõhususe parandamiseks on küll võetud meetmeid, nagu eelkõige kulutuste tasuvuse läbivaatamine, kuid ressursside kasutamise optimeerimisel on endiselt väga palju arenguruumi. Teenuste ühtlustamist, haiglaressursside paremat haldamist ja tulemuslikuma hooldussüsteemi loomist võimaldava ühtsliku tervishoiureformi kavandamisel ei ole edusamme tehtud. Endiselt kasutatakse palju haiglateenuseid, sh kõrge krooniliste haigustega patsientide haiglasse võtmise määr ja liidu keskmist ületavad väljakirjutusmäärad

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

⁽²⁾ Valitsemissektori esmased netokulud saadakse, kui valitsemissektori kogukuludest arvatakse maha intressikulud, liidu programmidele tehtavad kulutused, mis kaetakse täielikult liidu fondide tuludest, ja kaalutusõigusevälistatud muudatused töötuskindlustushüvitise kuludes. Valitsemissektori rahastatud kapitali kogumahutused põhivarasse on jaotatud nelja aasta peale. Kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed või õigusaktide kohane tulude suurendamine arvatakse sisse. Ühekordsed tulu- ja kulumeetmed arvatakse välja.

ning lisaks suhteliselt madalad voodikohtade täitumuse määrad. Esmatasandi tervishoiu sektori tugevdamisega saab küll vähendada haiglate suurt koormust, kuid probleemiks on perearstide puudus, mida võimendab ka nende ebaühtlane geograafiline jaotus. Tulevikule mõeldes teeb muret ka perearstide vanuseline koosseis. Lisaks ei ole kavandamisest kaugemale jõudnud mitu meetet, millega parandada tervishoiusüsteemi kulutõhusust, nagu näiteks diagnoosiga seotud rühmapõhise maksesüsteemi täies ulatuses rakendamine ja e-tervishoiusüsteemi tõhus kasutuselevõtt. Tõenäoliselt esineb nende puhul tulevikus veel viivitusi ja rakendamisel ilmnevaid probleeme.

- (11) Maksutulud on kiire majanduskasvu toel järjest suuremad ning käib töö selle nimel, et parandada maksukuulekust ja vähendada Slovakkia suurt käibemaksulõhet. Teadus- ja arendustegevust edendavaid maksusoodustusi küll suurendati, kuid kinnisvaramaksu kui tuluallika osakaal on endiselt väike. Avaliku sektori kulutuste põhivalkondades kulude läbivaatamise jooksva programmiga seni saadud kogemused näitavad, et see on tulemuslik ja usaldusväärne vahend valitsemissektori kulutõhususe parandamiseks.
- (12) Tööturu areng on endiselt positiivne, millest annab tunnistust tööhõive kasv ja rekordiliselt madalal tasemel töötus. Sellegipoolest on pikaajalise töötuse määr jätkuvalt üks liidu kõrgeimatest, mõjutades eelkõige ebasoodsas olukorras olevaid rühmi, näiteks madala kvalifikatsiooniga töötajaid, noori ja marginaliseeritud romasid. Tööturutingimuste parandamise tulemusel on mõnes majandussektoris juba märke oskustööjõupuudusest. Tööturul on selgelt näha piirkondlikud erinevused, sest tööpuudust esineb eelkõige Slovakkia idaosas ja tööjõupuudust eelkõige riigi lääneosas. Slovakkia on Euroopa Sotsiaalfondi toel alustanud pikaajaliste töötute integreerimise tegevuskava elluviimist. Kavaga luuakse eelkõige isikustatud teenused, sotsiaalse nõustamise teenus ja uus põhiprofiili koostamise süsteem. Siiski ei ole elluviimise tulemusel seni näha olulist struktuurset paranemist. Endiselt on puudujääke riiklike tööturuasutuste töökoormuse kergendamiseks erasektori partnerite ja valitsusväliste organisatsioonidega tehtavas koostöös ning personaalne nõustamine on alles varases etapis. Lisaks ei võimalda pikaajaliste töötute ebapiisav eristamine täiel määral suunata neid edaspidi aktiveerimismeetmeid kasutama. Koolitus- ja ümberkvalifitseerumise programme on tugevdatud, kuid mitte piisavalt ning nende kavandamisel jääb vajaka pikaajaliste töötute ja ebasoodsas olukorras olevate rühmadega arvestamisest. Lisaks osaleb õppetöös endiselt väga vähe täiskasvanuid ja ebasoodsas olukorras olevatele rühmadele suunatud teise võimaluse haridust ei ole piisavalt arendatud. Töötushüvitise saamise kriteeriumid on ranged ja hüvitisi saadakse lühikest aega. Seetõttu suurem osa lühiajalisi töötuid töötushüvitist ei saa.
- (13) Sooline tööhõive- ja palgalõhe on tunduvalt suurem liidu keskmisest. Sünnitamiseas naiste madal tööhõive määr näitab, et mehed kasutavad harva pikka vanemapuhkust, ning sellele lisandub vähene paindliku töökorralduse võimaldamine ning lastehoiuteenuste piiratud taskukohasus ja kättesaadavus. Eriti madal on lastehoiuasutustes käimise määr alla kolmeaastaste laste seas.
- (14) Haridussüsteem ei aita Slovakkia sotsiaal-majanduslikule arengule piisavalt kaasa ja on igal tasandil alarahastatud. Tingimata on vaja lahendada probleemid, mis seonduvad haritustulemuste kvaliteediga, romade osalemisega kaasavas tavahariduses ning ebasoodsa sotsiaal-majandusliku taustaga õpilaste tulemusliku integreerimisega haridus- ja koolitussüsteemi. Haridustulemused ja põhioskuste tase on rahvusvaheliste standardite kohaselt endiselt nõrgad ning tugevalt mõjutatud õpilaste sotsiaal-majanduslikust taustast. Madala haridustasemega noorte osakaal on madal, kuid tõusuteel, ning haridustee poolelijätmisel on selgelt näha piirkondlikud erinevused. Kuigi õpetajate palku on kavas kuni 2020. aastani igal aastal 6 % tõsta, ei ole õpetajaamet endiselt populaarne, seda osalt põhikoolituse piiratuse ja kutsealase enesetäiendamise võimaluste vähesuse tõttu. Roma õpilaste kaasavas tavahariduses osalemise suurendamise meetmete elluviimine kulgeb ülimalt loult, sest ebapiisav on nii rahaline tugi ja seire kui ka õpetajate koolitus kultuuridevaheliste küsimuste vallas.
- (15) Endiselt koormavad avalikku haldust ebatõhusus ja kitsaskohad, mis on tingitud ministriumidevahelisest vähesest koostööst ja sellest, et avalikus teenistuses ei järgita piisavalt poliitilise neutraliteedi põhimõtet. Avaliku teenistuse seaduse elluviimisel on aegamisi edusamme tehtud, kuid seni on vara öelda, kas sellega õnnestub personalihaldust parandada. Liidu vahendite juhtimise haldussuutlikkus ja tõhusus on endiselt piiratud ning personali voolavus on jätkuvalt suur, mida võib osaliselt seostada poliitilise tsükliga. Siiski on seda silmas pidades juba tugevdatud asepeaministri kantslele kui kooskõlastaja rolli, et kantslele saaks rakendavatele organisatsioonidele stabiilselt pakkuda järjepidevust ja institutsioonilisi eksperditeadmisi.

- (16) Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid on esmatähtsad, et lahendada Slovakkias konkurentsivõime parandamise ning majanduskasvu ja töökohtade loomisega seotud peamisi probleeme. Slovakkia jäi 2017. aastal ilma teadusuuringute ja innovatsiooni 26 miljoni euroga rahastamisest peamiselt seetõttu, et valikukriteeriumide kohaldamisel ja hindajate valimisel esines probleeme, mis leidsid kinnitust läbiviidud kontrollimistes. Kui rakendamise kiirendamiseks ei võeta sobivaid meetmeid, on väga tõenäoline, et kaotatakse veel üks osa eraldatud rahalistest vahenditest. Projektide valimise määra suhtes on jõutud sinnamaani, et praeguseks programmitöö perioodiks eraldatud vahenditest on hõlmatud üle poole, kuid kohapealsel elluviimisel on toetuse saajatele välja makstud kokku ainult 11 % eraldistest.
- (17) Avaliku halduse vähenenud efektiivsus mõjutab ka teisi sektoreid, sh energia- ja keskkonnasektorit. Ringlussevõtu määrad on väga madalad ja õhukvaliteet on endiselt suhteliselt halb. Metsa säästev majandamine muutub järjest probleemsemaks. Energiasektorit takistab üleregulatsioon ning energiapoliitika ei ole täielikus kooskõlas liidu kliima- ja energiaeesmärkidega.
- (18) Slovakkia on astunud olulisi samme hästi toimiva riigihangete süsteemi loomiseks. On tehtud jõupingutusi pakkumuste hindamise kvaliteedikriteeriumide kasutuselevõtuks. Riigihankemenetluste korraldamise kohustuslikud elektroonilised vahendid peaksid olema kasutusvalmis 2018. aasta oktoobriks. Kuigi seda ei tehtud optimaalse tõhususega, kohaldatai kõikide Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide kaudu rahastatud projektide suhtes põhjalikku eelkontrolli. Sellegipoolest ei ole veel saavutatud sisekontrollide, läbipaistvuse, digiteerimise, professionaalsemaks muutmise ning riigihangete strateegilisuse ja keskkonnasäästlikkuse näitajate rahuldavat taset. See tuleb välja ka punktisummadest, mis Slovakkia on saanud seoses konkurentsi moonutavate tavade ja mis on endiselt mõnevõrra kõrgemad liidu keskmisest, kuigi on toimunud mõningane edasimineku. Lisaks tundub, et endiselt ei pühendata piisavalt korruptsiooniga võitlemisele. Üle poole ettevõtjatest leiab, et riigi ametiasutuste korraldatud riigihangetes esineb tihti korruptsiooni.
- (19) Slovakkia ärikeskkonna kvaliteeti mõjutavad oluliselt korruptsioon, keerukad haldusmenetlused, ettevõtlu-seeskirjade liiga suur arv ja sagedane muutmine ning mure seoses mitme reguleeriva asutuse juhtimisega. Kuigi Slovakkia on rahvusvahelistes võrdlustes kohati tahapoole jäänud, on Slovakkia kindlaks määranud mitu meetet, millega parandada ärikeskkonna kvaliteeti ja soodustada investeringuid. Samuti on Slovakkia tugevdanud oma regulatiivse mõju hindamise raamistikku, laiendades viimastel aastatel selle kasutamist. Lisaks võeti hiljuti vastu uus parema õigusloome strateegia „Regulatiivse mõju hindamine 2020“. Äriteenuste sektoris on endiselt märkimisväärsed regulatiivsed tõkkeid, mis on liidu keskmisest rangemad arhitektide, inseneride, maksunõustajate, juristide, patendivolünike, kinnisvaramaaklerite ja giidide puhul. Soovitused regulatiivsete tõkete kõrvaldamiseks esitati komisjoni 10. jaanuari 2017. aasta teatises, mis käsitles soovitusi kutsealateenuste reguleerimise reformimiseks. Ent Slovakkia ei ole nende piirangute kõrvaldamise edusammudest teatanud.
- (20) Korruptsioonvastast võitlust ei ole kokkuvõttes suudetud hoogustada. Korruptsioonitaset tajutakse endiselt kõrgena ja korruptsiooniga seotud õiguserikkumiste eest esitatakse süüdistusi varasemast veelgi harvem. Pärast uuriva ajakirjaniku mõrva ja arvestades tema paljastusi erinevates kõrgetasemelistes korruptsioonijuhtumites, on tajutav korruptsioon veelgi süvenenud. Süüdistuse esitamiseni jõutakse väga väheste kõrgetasemeliste juhtumite puhul. Politsei ja prokuröride puuduva vastutuse probleemi ei ole lahendatud ning see takistab korruptsioonivastast võitlust ja tundlike korruptsioonijuhtumite uurimist.
- (21) Slovakkia jaoks on endiselt probleemiks kohtusüsteemi tulemuslikkuse ja sõltumatuse suurendamine, kuigi tulemuslikkus on mõnevõrra paranenud. Kohtute sõltumatuse küsimus teeb endiselt muret, sh kõikides kohtuastmetes kohtunike ametisse nimetamise menetluse puhul.
- (22) Kuigi innovatsiooni hoogustamisega saab konkurentsivõimet parandada ning soodustada üleminekut teadmiste-põhisele majandusele, on Slovakkia innovatsioonisuitlikkus endiselt tagasihoidlik, sh on väga madal ettevõtjate teadus- ja arendustegevuse intensiivsus (2016. aastal 0,40 % SKPst). Slovakkias on küll mastaapne kesktaase ja kõrgtehnoloogilise tootmise sektor, kuid turgu valitsevad hargmaised ettevõtjad ei ole seni olnud teadus- ja arendustegevusest eriti huvitatud ning 2016. aastal oli ettevõttesisesel innovatsiooniga tegelevate väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate protsent Slovakkias palju madalam (13,9 %) kui liidus tervikuna (28,8 %).
- (23) Avalik sektor investeeris tänu Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide kasutamisele 2009.–2015. aastal varasemast palju enam teadusuuringutesse ja innovatsiooni. Nende investeeringute täielik potentsiaal on saavutamata, sest Slovakkia teaduskeskkonna ebatõhusus ei ole seda võimaldanud. Asepeaministri kantslei rolli teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni kooskõlastamisel on küll tugevdatud, kuid suures plaanis on selles

valdkonnas poliitika juhtimine nõrk. Süsteemi killustatus ja nõrk juhtimisraamistik, mille puhul vastutusalad jagunevad mitme ministeeriumi ja rakendusameti vahel, kusjuures kooskõlastamine on seejuures tihti puudulik, viib selleni, et reformid lükkuvad pidevalt edasi. Teadmussirde stimuleerimise, tööstuses teadussuutlikkuse suurendamise ning ettevõtjate ja akadeemikute koostöö parandamise meetmed edenevad väga aeglaselt.

- (24) Komisjon on 2018. aasta Euroopa poolaasta raames Slovakkia majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2018. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2018. aasta stabiilsusprogrammi, 2018. aasta riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Slovakkiale esitatud soovitude järelmeetmeid. Komisjon ei ole arvesse võtnud mitte üksnes nende asjakohasust Slovakkia eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka seda, mil määral need vastavad liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustes liidu tasandi panus ja tugevdada seeläbi liidu üldist majandusjuhtimist.
- (25) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2018. aasta stabiilsusprogrammiga tutvunud ja tema arvamus ⁽¹⁾ kajastub eelkõige allpool esitatud soovitus 1,

SOOVITAB Slovakkial võtta 2018. ja 2019. aastal järgmisi meetmeid:

1. Tagada, et valitsemissektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär ei ületa 2019. aastal 4,1 %, mis vastab igaaastasele struktuursele kohandusele 0,5 % SKPst. Rakendada tervishoiusüsteemi kulutõhususe suurendamise meetmeid ja töötada tervishoius välja tulemuslikum tööjõustrateegia.
2. Tugevdada aktiveerimis- ja oskuste täiendamise meetmeid, sh kvaliteedile orienteeritud kooolitus ja personaalsed teenused ebasoodsas olukorras olevatele rühmadele, rakendades eelkõige pikaajaliste töötute tegevuskava. Edendada naiste tööhõivet, laiendades ennekoike taskukohase hinnaga ja kvaliteetse lastehoiuteenuse pakkumist. Parandada hariduse kvaliteeti ja kaasavust, sh suurendades roma laste osalemist tavahariduses alates varasest lapsepõlvest.
3. Suurendada riigihangetes kvaliteedi- ja olelusringi maksumuse kriteeriumide kasutamist. Võidelda korruptsiooniga, sh tagades kehtivate õigusaktide täitmise ning suurendades politsei- ja prokuratuuritasandil vastutust. Parandada kohtusüsteemi tulemuslikkust, tagades eelkõige kohtunike ametisse nimetamise sõltumatuse. Vähendada riikliku teadusuuringute süsteemi killustatust ja stimuleerida äriinnovatsiooni, sh väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate puhul.

Brüssel, 13. juuli 2018

Nõukogu nimel

eesistuja

H. LÖGER

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

NÕUKOGU SOOVITUS,**13. juuli 2018,****milles käsitletakse Soome 2018. aasta riikliku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Soome 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2018/C 320/25)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 22. novembril 2017 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2018) algust. Selles võeti nõuetekohaselt arvesse Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni poolt 17. novembril 2017 välja kuulutatud Euroopa sotsiaalõiguste sammast. Euroopa Ülemkogu kiitis 22. märtsil 2018 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. Samuti võttis komisjon 22. novembril 2017 Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1176/2011 ⁽²⁾ alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles Soomet ei nimetatud ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka soovitusel euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitusel kohta, mille Euroopa Ülemkogu kiitis heaks 22. märtsil 2018. Nõukogu võttis 14. mail 2018 vastu soovitusel euroala majanduspoliitika kohta ⁽³⁾ („euroala soovitus“).
- (2) Kuna Soome rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riigid on üksteisega tihedalt seotud, peaks Soome tagama euroala soovitusel täieliku ja õigeaegse täitmise, nagu on kajastatud allpool esitatud soovitusel, eelkõige soovitusel 3.
- (3) 2018. aasta aruanne Soome kohta avaldati 7. märtsil 2018. Selles hinnati Soome edusamme nõukogu poolt 11. juulil 2017 vastu võetud riigipõhiste soovitusel ⁽⁴⁾ täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitusel järeelmeetmeid ja Soome edusamme strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel.
- (4) Soome esitas 13. aprillil 2018 oma 2018. aasta riikliku reformikava ja 2018. aasta stabiilsusprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.

⁽¹⁾ EÜTL 209, 2.8.1997, lk 1.⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 25).⁽³⁾ ELT C 179, 25.5.2018, lk 1.⁽⁴⁾ ELT C 261, 9.8.2017, lk 1.

- (5) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi on võetud arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁽¹⁾ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.
- (6) Soome suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa ning võlareeglit. Valitsus kavatseb 2018. aasta stabiilsusprogrammis saavutada 2018. aastal nominaalse eelarvepositsiooni, mis on – 0,6 % SKPst, nagu eelmisel aastal. Valitsus prognoosib, et 2019. aastal ja edaspidi positsioon paraneb ning saavutab 2020. ja 2021. aastal väikse ülejäägi. 2017. aastal ületati keskpika perioodi eelarve-eesmärgi, milleks on struktuurne eelarvepuudujääk 0,5 % SKPst. Siiski peaks ümberarvutatud struktuurne eelarvepuudujääk⁽²⁾ prognooside kohaselt olema 2018.–2019. aastal veidi suurem, 0,6 % SKPst, ja järgnevatel aastatel vähenema. Valitsemis sektori võla suhe SKPsse saavutas 2015. aastal kõrgeima taseme 63,6 % juures ja langes 2017. aastal 61,4 %-le. 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt jätkub võla suhte vähenemine ja 2021. aastal on see 56,7 % SKPst. Nende eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium näib üldjoontes usutav. Peamised eelarveprognoosi paikapidavuse küsitavused seonduvad kavandatud sotsiaal- ja tervishoiuteenuste reformi võimalike oodatust suuremate algkuludega.
- (7) 2018. aasta stabiilsusprogrammis tuletatakse meelde, et pagulaste erakorralise sissevooluga seotud kulud suurenesid ning sellel oli 2015. ja 2016. aastal märkimisväärne mõju eelarvele. 2017. aasta stabiilsusprogrammis prognoositi 2017. aastal kulude vähenemist 0,15 % SKPst. Seda arvu 2018. aasta stabiilsusprogrammis ei kinnitatud ja seetõttu komisjon seda arvesse ei võtnud. Lisaks võimaldati Soomele nõutavast keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamise kohandamiskavast 2017. aastaks ajutist kõrvalekaldumist mahus 0,5 % SKPst, et võtta arvesse riigi rahanduse pikaajalist jätkusuutlikkust positiivselt mõjutavaid suuri struktuurireforme, eelkõige 2017. aasta pensionireformi ja konkurentsivõime pakti. Soomele võimaldati 2017. aastaks ka ajutist kõrvalekaldumist mahus 0,1 % SKPst, et võtta arvesse riiklike investeringukulud liidu poolt kaasrahastatavatesse projektidesse. Viimatinimetatud kõrvalekalde võimaldamise üks kriteeriume on, et avaliku sektori koguinvesteeringud ei vähene. 2017. aasta arvandmetest nähtus, et võrreldes eelmise aastaga vähenesid 2017. aastal avaliku sektori investeeringud, kuid liidu vahenditega seotud investeeringud jäid hinnanguliselt samale tasemele. Seega leitakse, et 2017. aastal liidu kaasrahastatud projektidesse tehtud riiklike investeringukulude suhtes ei vasta Soome enam 0,1 % ulatuses SKPst ajutise kõrvalekaldumise võimaldamise nõuetele. Ülejäänud ajutised kõrvalekalded keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamise kohandamiskavast kantakse üle ja ning võivad kesta kokku kolm aastat. Seega on erakorraliste sündmuste ja struktuurireformi klauslitest tulenev ajutine kõrvalekaldumine kokku 2018. aastal 0,67 % SKPst ja 2019. aastal 0,5 % SKPst.
- (8) Nõukogu soovitas Soomel tagada, et 2018. aastal piirduks keskpika perioodi eelarve-eesmärgist kõrvalekalle ulatusega, mis on lubatud seoses erakorraliste sündmuste mõjuga eelarvele (võimaldatud 2016. aastal), samuti struktuurireformide ja investeeringute elluviimisega (võimaldatud 2017. aastal). Selleks ei tohi valitsemis sektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär 2018. aastal ületada 1,9 %, mis vastab struktuurse eelarvepositsiooni lubatud halvenemisele 0,1 % SKPst. Komisjoni 2018. aasta kevadprognoosi kohaselt on 2018. aastal oht kalduda soovitatud eelarvekohandusest mõnevõrra kõrvale. Siiski prognoositakse praegu, et tänu 2017. aasta oodatust parematele tulemustele jäädakse keskpika perioodi eelarve-eesmärgile lähemale kui erakorraliste sündmuste ja struktuurireformi klauslitest võimaldatud kõrvalekalde puhul. Kui see kinnitust leiab, võetakse seda arvesse 2018. aasta järeelhindamises.
- (9) Komisjoni 2018. aasta kevadprognoosi kohaselt peaks Soome 2019. aastal tagama, et 2019. aastal piirduks keskpika perioodi eelarve-eesmärgist kõrvalekalle ulatusega, mis on lubatud seoses 2017. aastal struktuurireformide elluviimiseks ajutise kõrvalekaldega võimaldatud mõjuga eelarvele. Selleks ei tohi valitsemis sektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär ületada 2,9 %, mis vastab struktuurse eelarvepositsiooni lubatud halvenemisele 0,2 % SKPst. Kui poliitikat ei muudeta, peaks Soome 2019. aastal nõude täitma. Samuti peaks

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätteid Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätteid Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

⁽²⁾ Tsükliliselt kohandatud eelarvepositsioon, milles ei ole arvesse võetud ühekordseid ja ajutisi meetmeid ning mille komisjon on ümber arvutanud ühiselt kokku lepitud metoodika kohaselt.

Soome eeldatavasti nii 2018. kui ka 2019. aastal saavutama võla vähendamise sihttaseme. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et Soome peab olema valmis võtma vajalikke meetmeid nõuete täitmise tagamiseks 2018. aastal, ja prognoosib, et 2019. aastal täidab Soome stabiilsuse ja kasvu pakti nõudeid.

- (10) Rahvastiku vananemise ja tööjõu vähenemise tõttu kasvavad kulutused pensionidele, tervishoiule ja pikaajalisele hooldusele eeldatavasti 2016. aasta 22 %-lt SKPst 2030. aastaks 24 %-le SKPst. Praegu parlamendis arutamisel oleva haldusreformi ning sotsiaal- ja tervishoiuteenuste reformi eesmärk on vähendada selles valdkonnas kulude kasvu. Muude eesmärkide seas soovitakse tagada tervishoiuteenuste võrdne kättesaadavus ja vähendada patsientide ooteaegu, eriti ebasoodsamates või kaugetes piirkondades. Inimeste endi hinnangul täitmata ravivajaduse määr ületab liidu keskmist. Eelkõige on vajalike meditsiiniteenuste saamine raskendatud mittetöötavatel inimestel. Vastutus Soome sotsiaal- ja tervishoiuteenuste eest läheb alates 2020. aastast uuele piirkondlike haldusasutuste tasandile, st maakonnatasandi asutustele. Reformiga koondatakse ressursse, et neid maakonnatasandil tulemuslikumalt kasutada. Tootlikkust peaks suurendama ka digi- ja e-teenuste ulatuslikum kasutamine. Lisaks tehtaks sotsiaal- ja esmatasandi tervishoiuteenused kättesaadavaks nii riiklikes kui ka erasektori sotsiaal- ja tervisekeskustes. Seeläbi suureneks patsientide valikuvabadus ja samas säästaks teenuseosutajate vaheline konkurents eeldatavasti kulusid. Selliste suurte eesmärkide saavutamine oleneb ka reformi rakendamise etapis tehtavatest valikutest.
- (11) 2017. aastal töötas 20–64aastasest tööealisest elanikkonnast kokku 74 %, mis tähendab, et Soomes oli tööhõive määr võrreldes teiste Skandinaaviamaadega suhteliselt madal. Tööturul osalemine oli samuti madalam, eriti naiste, madala kvalifikatsiooniga meeste ja rändetaustaga inimeste puhul. 2017. aastal oli kogu tööjõu struktuurse tööpuuduse määr 7,5 %, mida on palju. Hiljuti Soome ametiasutuste võetud meetmetest hoolimata takistavad tööhõive kasvu probleemid nii tööpakkumise vastuvõtmiseks uute stiimulite kui ka aktiivsema tööturupoliitika kehtestamisel.
- (12) Endiselt takistavad tööjõu veelgi ulatuslikumat kasutamist mitteaktiivsus- ja töötuslõksud. Märkimisväärne mitteaktiivsuslõks tekib sotsiaalkindlustussüsteemi ja selle kaudu võimaldatavate mitmesuguste toetuste koosmõjus. Sotsiaaalabil ja eluasemetoetustel on selle lõksu kujunemisel väga oluline roll. Sissetuleku suurenemisel kaob kiiresti nende ja muude toetuste saamise võimalus, millega kaasneb risk, et tööleasumine ei pruugi rahaliselt piisavalt tasuv olla. Leitakse, et toetuste saamise eeskirjade keerukuse ja kaasnevate haldustavade tulemusel on tekkinud märkimisväärsed töötuslõksud ehk bürokraatlikud lõksud. Ebakindlus toetuste taseme ja ennistamiseks kuluva aja suhtes vähendab huvi lühiajalise või osalise tööajaga töötamise vastu. Samuti tuleb arvestada, et kuigi viimasel ajal on elamuehitus hoogustunud, võib töötajate liikuvust takistada ka taskukohaste eluasemete puudus kasvukeskustes. Töenäoliselt saab sotsiaalkindlustussüsteemi läbivaatamiseks ainest käimasolevast Soome kodanikupalga eksperimendist, mille esimesi tulemusi oodatakse 2019. aastal. Kaalutud on vanemapuhkuse süsteemi reformi, et suurendada sünnitamiseas naiste tööhõive määra ja edendada soolist võrdõiguslikkust. Praegu valmistatakse ette reaalajas sissetulekuregistrit, mis võiks anda võimaluse parandada avalike teenuste tõhusust ja toetuste taseme määramise tulemuslikkust.
- (13) Palgakujunduse tavad on muutumas ning järjest levinumad on sektori- ja kohaliku tasandi palgaläbirääkimised. Kuna äriühingud peavad tihti rinda pistma väga erinevate piirangutega, peaks see võimaldama eri äriühingutele suuremaid palgaerinevusi, tagades tootlikkuse kasvu järgiva reaalpalkade tõusu ja samas toetades suuremat tööhõivet. 2017. aasta lõpus ja 2018. aasta alguses sõlmitud viimaste palgakokkulepete raames on organiseerunud tööandjatel paremad võimalused kohaliku tasandi läbirääkimisteks. Tööandjatel, kes ei ole organiseerunud, on endiselt mõningaid takistusi. Täheldatud on esimesi positiivseid muutusi, sest hiljutiste palgaläbirääkimiste praegune seis lubab oletada, et see lõpeb kulupõhise konkurentsivõime suhtes laias laastus neutraalselt. Praktikast tundub, et palgakokkulepete ametliku kooskõlastamise puudumisest hoolimata on Soomes kujunemas oma mudel, milles seostatakse suletud sektori palgatõusud avatud sektoris kokku lepitud tõusudega.
- (14) Nüüd kui aktiivsus ja tööhõive on järk-järgult kriisieelsele tasemele jõudmas, kujuneb töötute ja mitteaktiivsete väiksemast tööalasest konkurentsivõimest töenäoliselt tõsine probleem, mis võib tööturu taastumist pidurdada, kahjustades seega Soome heaoluühiskonna pikaajalist jätkusuutlikkust. Seda silmas pidades tuleb töötutele ja mitteaktiivsetele pakkuda sobivaid integreeritud aktiveerimis- ja rehabiliteerimisteenuseid. Samas on avalikele tööturuasutustele ja eriti nõustamise otstarbel eraldatud ressursid alla liidu keskmise. Töötutele, sh eriti neile, kellel on halvemad tööhõivevõimalused, pakutavad teenused on hajutatud mitme eraldiseisva pakkuja vahel. Integreerimine või parem kooskõlastamine aitaks saavutada lünkadeta teenuseahela (ühne kontaktpunkt töötute/mitteaktiivsete jaoks). On vaja jätkata jõupingutusi, et tagada mitteaktiivsete, eelkõige 25–49aastaste

vanuserühma kuuluvate isikute ja rändetaustaga isikute taas tööturule sisenemine. Sisserännanud võiksid osaliselt tasa teha tööealise rahvastiku arvu vähenemise, kuid selleks peavad nad olema hästi integreerunud tööturule ja Soome ühiskonda. Lisaks on suurenemas tööjõupuudus, mis tõenäoliselt peegeldab majanduses toimuvaid struktuurseid muutusi, nt elanikkonna vananemist. See osutab vajadusele jätkuvalt investeerida täiskasvanu-haridusse ja kutseõppesse, et võimaldada ametialast liikuvust ja vähendada oskuste nõudlusele mittevastavust.

- (15) Valitsus on rakendanud ettevõtluse ja idufirmade edendamise meetmeid ning parandanud laenude ja ekspordiga-rantiide kättesaadavust väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele. Samuti võivad nüüd töötud ettevõtlusega alustades saada esimestel kuudel edasi töötushüvitist. See skeem osutub tõenäoliselt edukaks, kui lisandub ka koolitus ja juhendamine, skeemi lühiaegsus seevastu võib selle mõju piirata. Samuti on endiselt nõrku kohti ettevõtjate ja füüsilisest isikust ettevõtjate sotsiaalkaitse tagamisel ning füüsilisest isikust ettevõtjate vaesuse risk on Soomes võrreldes palgatöötajatega kõrge.
- (16) Kodumajapidamiste võlakooormus on endiselt rekordiliselt kõrgel tasemel (2016. aastal 67 % SKPst). Võlgu on peamiselt võetud ujuva intressiga, millega kaasnevad keskpikas perspektiivis intressimäärade tõusuga seotud riskid. Tarbijakrediit kasvab kiiresti ja järjest suurem osa sellistest laenudest on saadud välispankadelt, muudelt finantsasutustelt kui krediitdiasutused, väikelaenu pakkujatel ja vastastikuse laenuandmisega. Soome Finantsjärele-valveasutus on võtnud mitu meetet, et pidurdada kodumajapidamiste võlakooormuse suurenemist. Siiski ei eeldata lähitulevikus aktiivset finantsvõimenduse vähendamist, eriti seetõttu, et intressimäärad on endiselt madalad ja tarbijate kindlustunne suur. Põhjaliku krediidiregistri (mis koguks võlgnike kohta nii positiivset kui ka negatiivset teavet) puudumine võib takistada pankadel kodumajapidamiste koguvõlakooormusest selge ülevaate saamist.
- (17) Komisjon on Euroopa poolaasta (2018) raames Soome majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2018. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2018. aasta stabiilsusprogrammi, 2018. aasta riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Soomele esitatud soovitude järelmeetmeid. Komisjon ei ole arvesse võtnud mitte üksnes nende asjakohasust Soome eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka seda, mil määral need vastavad liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustes liidu tasandi panus ja tugevdada seeläbi liidu üldist majandusjuhtimist.
- (18) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2018. aasta stabiilsusprogrammiga tutvunud ja tema arvamus ⁽¹⁾ kajastub eelkõige allpool esitatud soovitusel 1,

SOOVITAB Soomel võtta 2018. ja 2019. aastal järgmisi meetmeid.

1. Saavutada 2019. aastal keskpika perioodi eelarve-eesmärk, võttes arvesse struktuurireformide rakendamiseks ajutise kõrvalekaldumisega lubatud paindlikkust. Tagada haldusreformi vastuvõtmine ja rakendamine, et parandada sotsiaal- ja tervishoiuteenuste kulutõhusust ning võrdset kättesaadavust.
2. Parandada tööpakkumise vastuvõtmise stiimuleid ning tagada töötutele ja mitteaktiivsetele piisavad ja hästi integreeritud teenused.
3. Tugevdada kodumajapidamiste võlakooormuse jälgimist, sh krediidiregistrisüsteemi loomisega.

Brüssel, 13. juuli 2018

Nõukogu nimel
eesistuja
H. LÖGER

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

NÕUKOGU SOOVITUS,**13. juuli 2018,****milles käsitletakse Rootsi 2018. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Rootsi 2018. aasta lähenemisprogrammi kohta**

(2018/C 320/26)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 9 lõiget 2,võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta, ⁽²⁾ eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 22. novembril 2017 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2018) algust. Selles võeti nõuetekohaselt arvesse Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni poolt 17. novembril 2017 välja kuulutatud Euroopa sotsiaalõiguste sammast. Euroopa Ülemkogu kiitis 22. märtsil 2018 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. Samuti võttis komisjon 22. novembril 2017 määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles nimetati Rootsit ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida.
- (2) 2018. aasta aruanne Rootsi kohta avaldati 7. märtsil 2018. Selles hinnati Rootsi edusamme nõukogu poolt 11. juulil 2017 vastu võetud riigipõhise soovitusel ⁽³⁾ täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitusete järelmeetmeid ja Rootsi edusamme strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel. See sisaldas ka vastavalt määruse (EL) nr 1176/2011 artiklile 5 tehtud põhjalikku analüüsi, mille tulemused avaldati samuti 7. märtsil 2018. Komisjon järeldas oma analüüsi põhjal, et Rootsil esineb makromajanduslik tasakaalustamatus. Eelkõige põhjustavad liiga kõrged eluasemehinnad koos kodumajapidamiste kasvava võlakooormusega korrapäratu korrigeerimise riski. Kodumajapidamiste juba niigi suur võlg on veelgi suurenemas. Eluasemehinnad on kasvanud kiiresti ja sisuliselt vahetpidamata umbes 20 aasta jooksul. 2017. aasta viimases kvartalis oli majanduskasv negatiivne. Väärtuse määramise näitajad osutavad, et eluasemehinnad on võrreldes majanduse põhinäitajatega jätkuvalt väga kõrged. Kuigi pankade kapitaliseerituse tase paistab olevat piisav, võib korrapäratu korrigeerimine mõjutada ka finantssektorit, kuna pankade riskipositsioon kodumajapidamiste hüpoteeklaenude suhtes üha suureneb. Võttes arvesse finantssektori süsteemset vastastikust seotust, võib selle mõju kanduda üle naaberriikidesse. Viimastel aastatel on võetud meetmeid hüpoteeklaenude kasvu ohjeldamiseks ja elamuehituse laiendamiseks. Kuid seni võetud poliitikameetmed ei ole olnud piisavad, et piirata eluasemete liiga kõrget hinnataset. Samuti on poliitikalinki, eelkõige seoses eluaseme omamise maksusoodustustega ning eluasemete pakkumise ja üürituru toimimisega.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.⁽²⁾ EÜT L 306, 23.11.2011, lk 25.⁽³⁾ ELT C 261, 9.8.2017, lk 1.

- (3) Rootsi esitas 27. aprillil 2018 oma 2018. aasta riikliku reformikava ja 2018. aasta lähenemisprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (4) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi on võetud arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 (¹) artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.
- (5) Rootsi suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa. 2018. aasta lähenemisprogrammis on valitsus ette näinud, et 2018. aastal saavutatakse eelarve ülejääk 1 % SKPst ja kogu programmi perioodi vältel järgitakse jätkuvalt keskpika perioodi eelarve-eesmärki, milleks on struktuurne eelarvepuudujääk 1 % SKPst. 2018. aasta lähenemisprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse vähenema 2018. aastal 37,3 %-le ja 2021. aastaks 29 %-le SKPst. Peamisteks jõududeks valitsemissektori võla suhte vähenemises SKPsse on majanduskasv ja riigi rahanduse usaldusvärsus. Eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on usutav. Komisjoni 2018. aasta kevadprognoosi kohaselt peaks struktuurne eelarvepositsioon olema 2018. aastal ülejäägis 0,7 % SKPst ja 2019. aastal 1 % SKPst ning seega keskpika perioodi eelarve-eesmärki ületama. Tuginedes 2018. aasta lähenemisprogrammi hindamisele ja võttes arvesse komisjoni 2018. aasta kevadprognoosi, on nõukogu arvamusel, et Rootsi täidab 2018. ja 2019. aastal stabiilsuse ja kasvu pakti nõudeid.
- (6) Kodumajapidamiste võlakooormus on jätanud kasvu juba niigi kõrgelt tasemelt. Kodumajapidamiste võlakooormus kasvas 2017. aastal 7 %, jõudes 86 %ni SKPst ja 184 %ni netotulust, mis on üks kõrgemaid liidus. Pärast mõningast vähenemist 2016. aastal suurenes uute hüpoteeklaenude võtjatele keskmine võla suhe netotulusse 2017. aastal 411 %ni, mis on uus rekord. Kodumajapidamiste võla suurenemise põhjuseks on peamiselt hüpoteeklaenude võtmise suurenemine, mis on seotud kõrgete eluasemehindadega ja struktuuriliste moonutustega, mis soodustavad hüpoteeklaenudega rahastatavaid kinnisvarainvesteeringuid. Võlakooormus on ebahühtlane, kusjuures väiksema sissetulekuga ja nooremate leibkondade võlakooormus võrreldes nende sissetulekuga on eriti kõrge. Rootsi on viimastel aastatel rakendanud mitmeid makrotasandi usaldatavusmeetmeid. Võetud meetmed hõlmavad laenusumma ja tagatisvara väärtuse suhte piiranguid, pankade riskikaalu alammäärade kohandamist ja ametliku hüpoteeklaenude amortiseerimise nõude kehtestamist 2016. aasta juunis. Uus tugevdatud amortiseerimisnõue hüpoteeklaenude puhul, mille puhul võla suhe netotulusse on kõrge, jõustus 2018. aasta märtsis. Samuti on Rootsi võtnud vastu õigusakti makrotasandi usaldatavusjärelvalve asutuse (*Finansinspektionen*) õiguslike volituste suurendamiseks. Uued volitused jõustusid 2018. aasta veebruaris ja võimaldavad asutusel laiema hulga võimalike meetmete abil õigel ajal reageerida kodumajapidamiste kasvava võlakooormusega seotud ohtudele. Seni võetud makrotasandi usaldatavusmeetmetel näib olevat piiratud mõju hüpoteeklaenude kasvule. Hüpoteeklaenude intressimaksete maksustatavast tulust mahaarvamise järkjärguline piiramine või korduvate omandimaksude suurendamine aitaks piirata kodumajapidamiste võla kasvu, kuid valitsus ei ole selles valdkonnas meetmeid võtnud.
- (7) Rootsi majandus kasvas 2017. aastal jõudsalt (ligikaudu 2,4 %), mida toetas tugev sisenõudlus. Investeeringud (eelkõige eluasemeinvesteeringud) kasvasid esimeses kolmes kvartalis 6 % (aastapõhiselt), andes majanduskasvu eriti suure panuse. Hoolimata uusehitiste arvu järsust kasvust viimastel aastatel, ei suuda pakkumine jätkuvalt rahuldada nõudlust, eriti suurlinnade ümbruses olevate taskukohase hinnaga eluasemete puhul. Kättesaadavate ja taskukohaste eluasemete puudus võib piirata ka liikuvust tööturul ja rändajate edukat tööturule integreerimist ning suurendada põlvkondadevahelist ebavõrdsust.
- (8) Pärast eluasemehindade kiiret kasvu kahel viimasel kümnendil langesid hinnad eluasemeturul 2017. aasta sügisel järk-järgult, kuid on endiselt kõrgemad, kui võiks eeldada majanduse põhinäitajate põhjal. Seda on põhjustanud muu hulgas koduomandit ja hüpoteekvõlga soodustavad maksusoodustused ja soodsad laenuitingimused koos hüpoteeklaenude suhteliselt madala amortisatsioonimääraga. Lisaks on eluasemete nappus seotud eluasemeturu struktuurse ebatõhususega, sealhulgas piiratud konkurentsiga ehitussektoris välismaiste ja väikeste äriühingute turule sisenemise tõkete tõttu ning suurte arendajate kontrolliga maaressursside üle. Samuti on tõkkeid olemasoleva eluasemefondi tõhusal kasutamisel. Üüriturul on turuhinnast madalamad üürid toonud kaasa

(¹) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

ummikseisu, kus ühed on turul ja teised sinna ei pääse. Omakoduturul vähendavad kõrged kapitali kasvutulu maksud koduomanike liikuvust. Rootsi ametiasutused jätkavad 22-punktilise tegevuskava järkjärgulist rakendamist, et suurendada eluasemehitust ja parandada eluasemeturu tõhusust. Siiski ei ole võetud mingeid märkimisväärsed poliitikameetmeid, et muuta üürihindade kehtestamine paindlikumaks või vaadata läbi kapitali kasvutulu maksumäär.

- (9) Arenenud majandus vajab kõrge kvalifikatsiooniga töötajaid ja sellistes sektorites nagu ehitus, haridus, tervishoid, teadus, inseneriteadus ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia on tekkimas vastava tööjõu puudus. Sellega seoses on endiselt probleeme, näiteks rändetaustaga isikute (eriti naised) integreerimisel tööturule. Väljaspool ELi sündinud naiste tööhõive määr on tunduvalt väiksem kui kogu elanikkonna vastav näitaja. Erinevatest sotsiaal-majanduslikest elanikkonnarühmadest pärit õpilaste õpitulemuste vahe süveneb. Äsjasaabunud sissevõetavate laste integreerimist koolisüsteemi tuleb tähelepanelikult jälgida, nagu ka õpetajate järjest süvenevat nappust.
- (10) Komisjon on Euroopa poolaasta (2018) raames Rootsi majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2018. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2018. aasta lähenemisprogrammi ja 2018. aasta riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Rootsile esitatud soovitude järelemeetmeid. Komisjon ei ole arvesse võtnud mitte üksnes nende asjakohasust Rootsi eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka seda, mil määral need vastavad liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustes liidu tasandi panus ja tugevdada seeläbi liidu üldist majandusjuhtimist.
- (11) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2018. aasta lähenemisprogrammiga tutvunud ja on arvamisel, ⁽¹⁾ et Rootsi täidab eelduste kohaselt stabiilsuse ja kasvu pakti.
- (12) Võttes arvesse komisjoni põhjalikku analüüsi ja kõnealust hindamist, on nõukogu 2018. aasta riikliku reformikavaga ja 2018. aasta lähenemisprogrammiga tutvunud. Määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel antud nõukogu soovitusel kajastuvad allpool esitatud soovitusel 1,

SOOVITAB Rootsil võtta 2018. ja 2019. aastal järgmisi meetmeid.

1. Vähendada kodumajapidamiste kõrge võlakoormusega seotud riske, vähendades järk-järgult hüpoteeklaenu intressimaksude maksustavast tulust mahaarvamist või suurendades korduvaid omandimakse. Stimuleerida elamuehitust piirkondades, kus eluasemete nappus on kõige suurem, eelkõige kõrvaldades struktuursed tõkked ehitussektoris, ja parandada eluasemeturu tõhusust, sealhulgas muutes üürihindade kehtestamise paindlikumaks ja vaadates läbi kapitali kasvutulu maksumäära.

Brüssel, 13. juuli 2018

Nõukogu nimel
eesistuja
H. LÖGER

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 9 lõikele 2.

NÕUKOGU SOOVITUS,**13. juuli 2018,****milles käsitletakse Ühendkuningriigi 2018. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Ühendkuningriigi 2018. aasta lähenemisprogrammi kohta**

(2018/C 320/27)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 9 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 22. novembril 2017 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2018) algust. Selles võeti nõuetekohaselt arvesse Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni poolt 17. novembril 2017 välja kuulutatud Euroopa sotsiaalõiguste sammast. Euroopa Ülemkogu kiitis 22. märtsil 2018 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. Samuti võttis komisjon 22. novembril 2017 Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1176/2011 ⁽²⁾ alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles Ühendkuningriiki ei nimetatud ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida.
- (2) 2018. aasta aruanne Ühendkuningriigi kohta avaldati 7. märtsil 2018. Selles hinnati Ühendkuningriigi edusamme nõukogu poolt 11. juulil 2017 vastu võetud riigipõhiste soovitude ⁽³⁾ täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitude järelemeetmeid ja Ühendkuningriigi edusamme strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel.
- (3) 29. märtsil 2017 teatas Ühendkuningriik Euroopa Ülemkogule oma kavatsusest lahkuda Euroopa Liidust. Välja arvatud juhul, kui ratifitseeritud väljaastumislepingus kehtestatakse teine kuupäev või kui Euroopa Ülemkogu vastavalt Euroopa Liidu lepingu artikli 50 lõikele 3 ja kokkuleppel Ühendkuningriigiga ühehäälselt otsustab, et aluslepingute kohaldamine lõpetatakse hilisemal kuupäeval, lõpetatakse liidu esmase ja teise õiguse kohaldamine Ühendkuningriigi suhtes 30. märtsil 2019 kell 00.00 Kesk-Euroopa aja järgi. Selle tulemusel muutub Ühendkuningriik kolmandaks riigiks. Läbirääkimised on käimas, et tagada korrakohane väljaastumine, sealhulgas üleminekuperiood kuni 2020. aasta lõpuni, mille jooksul jätkuvalt kohaldatakse liidu õigust Ühendkuningriigi suhtes ja Ühendkuningriigis.
- (4) Ühendkuningriik esitas 30. aprillil 2018 oma 2018. aasta riikliku reformikava ja 2018. aasta lähenemisprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste programmide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 25).⁽³⁾ ELT C 261, 9.8.2017, lk 1.

- (5) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi on võetud arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁽¹⁾ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.
- (6) Ühendkuningriigi suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa ja võlareegliga seotud üleminekukorda. Valitsus prognoosib oma 2017–2018. aasta lähenemisprogrammis, et valitsemissektori nominaalne eelarvepuudujääk väheneb 2,2 %-lt SKPst 2017.–2018. eelarveaastal 1,8 %-le SKPst 2018.–2019. eelarveaastal ja 1,7 %-le SKPst 2019.–2020. eelarveaastal. Lähenemisprogramm ei sisalda keskpika perioodi eelarve-eesmärki. Lähenemisprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse eelarveaastatel 2017–2018 kuni 2020–2019 üldiselt stabiliseeruma ligikaudu 85,5 %-le ning seejärel, eelarveaastal 2021–2022, vähenema 84,8 %-le SKPst. Kõnealuste eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on usutav. Kuigi kavandatud eelarvepuudujäägi eesmärkide saavutamiseks vajalikud meetmed on üldiselt hästi kindlaks määratud, ohustab kasvav surve valitsemissektori kulutuste suurendamiseks mitmes valdkonnas puudujäägi kavandatud vähendamist.
- (7) Nõukogu soovitas 11. juulil 2017 Ühendkuningriigil tagada, et valitsemissektori esmaste netokulude⁽²⁾ nominaalne kasvumäär ei ületa 2018. ja 2019. aastal 1,8 %, mis vastab iga-aastasele struktuursele kohandusele 0,6 % SKPst. Samal ajal märkis nõukogu, et tuleb püüda saavutada selline eelarvepoliitika seisund, mis aitab kaasa nii käimasoleva majanduse elavnemise tugevdamisele kui ka Ühendkuningriigi rahanduse jätkusuutlikkuse tagamisele. Komisjoni 2018. aasta kevadprognoosi kohaselt on oht, et eelarveaastal 2018–2019 kaldutakse ennetuslikku osa nõuetest mõnevõrra kõrvale.
- (8) Võttes arvesse, et Ühendkuningriigi prognoositav valitsemissektori võla suhe SKPsse on 60 % ja prognoositav SKP lõhe on 0,4 %, ei tohiks valitsemissektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär 2019. aastal ületada 1,6 %, mis vastab struktuursele kohandusele 0,6 % SKPst, mis tuleneb stabiilsuse ja kasvu pakti raames ühiselt kokku lepitud eelarvekohanduste nõuete maatriksist. Kui poliitikat ei muudeta, peaks Ühendkuningriik 2019.–2020. aastal nõude täitma. Emapilgul prognoositakse, et Ühendkuningriik täidab eelarveaastatel 2018–2019 ja 2019–2020 võlareegliga seotud üleminekukorda, kuna lubatud aastane kõrvalekalle on 0,25 %. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et Ühendkuningriik peab olema valmis võtma alates 2018.–2019. eelarveaastast stabiilsuse ja kasvu pakti nõuete täitmiseks täiendavaid meetmeid.
- (9) Tänu meetmetele, mida valitsus on võtnud eluasemeturu stimuleerimiseks, ja majanduse tsüklilisele elavnemisele kasvab aastane eluasemete netopakumine jätkuvalt. Kuid see on nõudlusest endiselt palju väiksem ja Ühendkuningriik seisab jätkuvalt silmitsi suure väljakutsega piisaval hulgal eluasemete pakkumisega. See on seotud maaturu väga range ja keerulise reguleerimisega. Eluasemete nappus ja kõrged eluasemekulud on eriti terav probleem suure ja kasvava nõudlusega piirkondades, nagu linnakeskustes ja nende ümbruses. Valitsus tunnistab probleemi ja on seadnud ambitsioonikad eesmärgid eluasemete pakkumise suurendamiseks järgmistel aastatel. Samal ajal on valitsus kinnitanud oma kindlat tahet piirata arendustegevust linnakeskuste ümbruses. Eluaseme omamine on noorte hulgas oluliselt vähenenud, mis suurendab põlvkondadevahelist ebavõrdsust.
- (10) Tööviljakus on madal ja püsib muutumatuna. Suur osa majandusest toimib suhteliselt halvasti peamiste tootlikkuse tegurite seisukohast, milleks on oskused, investeeringud ja tõhusad äriprotsessid. Ühendkuningriigi raudtee-, maantee- ja õhutranspordi võrgustikud seisavad samuti silmitsi märkimisväärse ja kasvava jõudlussurvega.
- (11) Kuigi nominaalsed tööturunäitajad on enamiku parameetrite osas jätkuvalt positiivsed, valmistab endiselt muret teatud töökohtade kvaliteet. See on seotud oskuste arendamise, teatavate ebatüüpiliste töövormide, kasumi, tööviljakuse, tööturul osalemise ja tööaliste vaesusega. Kõigis nendes küsimustes on tehtud teatavaks ja rakendatud märkimisväärseid poliitikameetmeid. Esmatähtis on tagada nende omavahel seotud poliitikameetmete

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

⁽²⁾ Valitsemissektori esmased netokulud saadakse, kui valitsemissektori kogukuludest arvatakse maha intressikulud, liidu programmidele tehtavad kulutused, mis kaetakse täielikult liidu fondide tuludest, ja kaalutlusõigusevälised muudatused töötuskindlustushüvitise kuludes. Valitsemissektori rahastatud kapitali kogumahutused põhivarasse on jaotatud nelja aasta peale. Kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed või õigusaktide kohane tulude suurendamine arvatakse sisse. Ühekordsed tulu- ja kulumeetmed arvatakse välja.

sidusus. Oskuste puhul on seni keskendutud õpipoisiõppele ja tehnilise hariduse reformimisele. Nende mõlema kvaliteedile keskendumisel võiks olla püsiv mitmekordistav mõju nii ühiskonnale kui ka majandusele. Ühendkuningriik kuulub nende liikmesriikide hulka, kes juba vastavad rohkem kui kahele kolmandikule kvaliteetse ja tõhusa õpipoisiõppe Euroopa raamistiku kavandatud kriteeriumidest ning seepärast on kvaliteediesmärkide seadmine ja jälgimine (nt hariduse omandanute edasise tegevuse jälgimise kaudu) võimalik. Sama palju vahendeid, nagu on eraldatud õpipoisiõppele ja koolist väljalangenutele suunatud uutele nn T-tasanditele, tuleb eraldada ka elukestva õppe võimaluste edendamiseks, eelkõige inimeste puhul, kes on jäänud pidama erioskusi mittenõudvatele töökohtadele.

- (12) Ka sotsiaalkaitse ja sotsiaalse kaasatuse küsimustele tuleb pöörata tähelepanu. Lapsehoiu reformimine on käimas, kuid võib olla on vaja suurendada lapsehoiu võimalusi, eelkõige alla kolmeaastaste laste jaoks. Mõne sotsiaalvaldkonna reformi ja kärpe mõju ei ole veel täielikult tunda, eriti tööl käivatele peredele.
- (13) Komisjon on Euroopa poolaasta (2018) raames Ühendkuningriigi majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2018. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2018. aasta lähenemisprogrammi ja 2018. aasta riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Ühendkuningriigile esitatud soovitude järelmeetmeid. Komisjon ei ole arvesse võtnud mitte üksnes nende asjakohasust Ühendkuningriigi eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka seda, mil määral need vastavad liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustes liidu tasandi panus ja tugevdada seeläbi liidu üldist majandusjuhtimist.
- (14) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2018. aasta lähenemisprogrammiga tutvunud ja tema arvamus ⁽¹⁾ kajastub eelkõige allpool esitatud soovitus 1,

SOOVITAB Ühendkuningriigil võtta 2018. ja 2019. aastal järgmisi meetmeid.

1. Tagada, et valitsemissektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär ei ületa 2019.-2020. eelarveaastal 1,6 %, mis vastab iga-aastasele struktuursele kohandusele 0,6 % SKPst.
2. Suurendada eluasemete pakkumist, eriti suurima nõudlusega piirkondades, sealhulgas täiendavalt reformides planeerimissüsteemi.
3. Astuda samme oskuste ja nende arendamise vajaduse rahuldamiseks, kehtestades õpipoisiõppe kvaliteedi ja tulemuslikkuse eesmärgid ning rohkem investeerides tööjõus juba osalevate inimeste oskuste täiendamisse.

Brüssel, 13. juuli 2018

Nõukogu nimel
eesistuja
H. LÖGER

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 9 lõikele 2.

ISSN 1977-0898 (elektroniline väljaanne)
ISSN 1725-5171 (paberväljaanne)

Euroopa Liidu Väljaannete Talitus
2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

ET